

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

นายনারท ศรีละโพธิ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

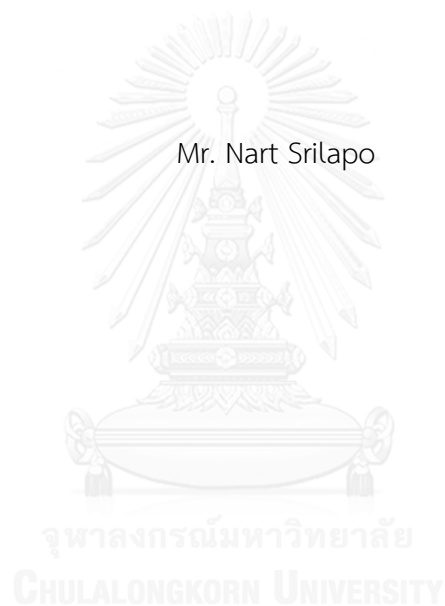
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON THE TRANSTHEORETICAL
MODEL TO ENHANCE RESPONSIBILITY OF UNDERGRADUATE STUDENTS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้าม ทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับ ปริญญาบัณฑิต
โดย	นายนารท ศรีละโพธิ์
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.วิชัย เสวกงาม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.วิชัย เสวกงาม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ฤติรัตน์ ชุมนะโชติ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

นารท ศรีละโพธิ์ : การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON THE TRANSTHEORETICAL MODEL TO ENHANCE RESPONSIBILITY OF UNDERGRADUATE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.วิชัย เสวกงาม, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ. ดร.อัมพร ม้าคอง, หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ 2.1) เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และ 2.2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในภาคการศึกษาที่ 2/2557 ที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 กลุ่มเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบสัมภาษณ์ความรับผิดชอบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความคิด 2) ขั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่ 3) ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม 4) ขั้นแสดงผลรวมความรู้ 5) ขั้นก้าวสู่การพัฒนา และ 6) ขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง
2. ภาพรวมของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ หากแยกตามพฤติกรรมความรับผิดชอบ พบว่า
 - 2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.2 ความรับผิดชอบต่ออาจารย์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.3 ความรับผิดชอบต่อเพื่อนสูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง มีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ มีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา	หลักสูตรและการสอน	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ปีการศึกษา	2558	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5384457727 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL MODEL/ TRANSTHEORETICAL MODEL/ RESPONSIBILITY/ UNDERGRADUATE STUDENTS

NART SRILAPO: DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON THE TRANSTHEORETICALMODEL TO ENHANCE RESPONSIBILITY OF UNDERGRADUATE STUDENTS. ADVISOR: WICHAI SAWEKNGAM, Ph.D., CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. AUMPORN MAKANONG, Ph.D., pp.

The purposes of this study were 1) to develop an Instructional Model Based on the Transtheoretical Model to Enhance Responsibility of Undergraduate Students and 2) to study the results obtained from using an Instructional Model Based on the Transtheoretical Model to Enhance Responsibility of Undergraduate Students, which was divided into two areas, namely 2.1) to compare responsibility of all samples before and after using the instructional model, and 2.2) to compare the variance of responsible behaviors of undergraduate students who have diverse responsibilities. The purposive samples used in the experiment included a group of undergraduate students in a private university in semester 2/2557. The research instruments consisted of a questionnaire for collecting data regarding students' responsibility behaviors, a report of students' responsibility behaviors, an observation form for responsibility behaviors, and an interview form.

The research findings revealed that:

1. The Instructional Model Based on the Transtheoretical Model to Enhance Responsibility of Undergraduate Students consisted of 6 steps: 1) Motivation, 2) Identification of Role and Responsibility, 3) Collaboration, 4) Knowledge Demonstration, 5) Advancement to Development, and 6. Change Evaluation.

2. The overall of the behavioral responsibility post-test scores for their own learning, for the instructor, and for the peers were significantly different from the pre-test scores at the .05 level. When considering the results separately, it was found that

2.1 The post-test scores of the behavioral responsibility for their own learning were significantly different from pre-test scores at the .05 level.

2.2 The post-test scores of the behavioral responsibility for the instructor were significantly different from pre-test scores at the .05 level.

2.3 The post-test scores of the behavioral responsibility for the peers were not statistically significant.

3. For undergraduate students with high level of responsibility, their behavioral responsibility for their own learning, for the instructor, and for the peers were not statistically significant.

4. For undergraduate students with low basic level of responsibility, the post-test scores of their behavioral responsibility for their own learning, for the instructor, and for the peers were significantly different from pre-test scores at the .05 level.

Department: Curriculum and Instruction

Field of Study: Curriculum and Instruction

Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา กรุณาเป็นอย่างยิ่งของ อาจารย์ ดร.วิชัย เสวกงาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อคิด และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้โอกาสได้เรียนรู้ และพัฒนาทั้งด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ การวิจัย รวมทั้งการปฏิบัติตนในการเรียน และการทำงาน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตากรุณาของท่านมาในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า อาจารย์ ดร.ฤดีรัตน์ ชุณหะโชติ และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาในการพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์จนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล และด้านจิตวิทยาที่ได้ สละเวลาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ ประสทิธิประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ใน วิชาชีพ และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม อันเป็นการช่วยเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นในอนาคต รวมทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ที่ได้ ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จน สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว พี่ชาย และหลานทุกคน ที่เป็น แรงผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่น ความอดทนในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนับสนุนทั้งในด้านการเรียน การใช้ ชีวิต และการทำงานด้วยความรัก ความห่วงใย และคอยเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาจนประสบ ความสำเร็จในทุกเรื่องจนถึงปัจจุบันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	11
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
สมมติฐานของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
บทที่ 2	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
1. ความรับผิดชอบ	17
1.1 องค์ประกอบของความรับผิดชอบ.....	17
1.2 ความหมายของความรับผิดชอบ	21
1.3 ประเภทความรับผิดชอบ.....	25
1.4 การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ	32
2. รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model).....	38

2.1	ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change).....	41
2.2	กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change).....	44
2.3	ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy).....	49
2.4	ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance).....	53
3.	รูปแบบการเรียนการสอน.....	59
4.	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
4.1	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบข้ามทฤษฎี.....	65
4.2	งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ.....	67
บทที่ 3	73
วิธีดำเนินการวิจัย	73
ระยะที่ 1	การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	75
ระยะที่ 2	การประเมินคุณภาพการรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อ ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	105
บทที่ 4	112
ผลการวิจัย	112
ตอนที่ 1	ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	112
ตอนที่ 2	ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริม ความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	121
บทที่ 5	134
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	134
สรุปผลการวิจัย.....	134
อภิปรายผลการวิจัย.....	136

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	136
2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	144
ข้อเสนอแนะ	148
1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	148
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	149
.....	150
รายการอ้างอิง	150
ภาคผนวก.....	157
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	158
ภาคผนวก ข เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	160
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	191
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนการสอน.....	230
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	246
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis).....	262
ภาคผนวก ช ผลการค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	273
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	292

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	องค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความรับผิดชอบ	20
ตารางที่ 2	องค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบสำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น.....	21
ตารางที่ 3	ความสอดคล้องของพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความรับผิดชอบกับเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ	23
ตารางที่ 4	ความสอดคล้องของประเภทความรับผิดชอบที่เลือกใช้ในการทดลองกับสรุปพฤติกรรมความรับผิดชอบจากเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบและเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ	28
ตารางที่ 5	องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง.....	81
ตารางที่ 6	ตารางสรุปเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	89
ตารางที่ 7	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	99
ตารางที่ 8	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	102
ตารางที่ 9	ผลการทดลองใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง .	103
ตารางที่ 10	ผลการทดลองใช้แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง	104
ตารางที่ 11	การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบตามเกณฑ์ขั้นการเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	122
ตารางที่ 12	การเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	123
ตารางที่ 13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	124

- ตารางที่ 14** การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลอง 124
- ตารางที่ 15** การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง 126
- ตารางที่ 16** การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ 127

สารบัญญภาพ

แผนภาพที่ 1	รูปแบบข้ามทฤษฎีสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม.....	40
แผนภาพที่ 2	หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี.....	58
แผนภาพที่ 3	กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	64
แผนภาพที่ 4	กรอบแนวคิดการวิจัย	72
แผนภาพที่ 5	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	74
แผนภาพที่ 6	ขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	80
แผนภาพที่ 7	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	113
แผนภาพที่ 8	องค์ประกอบการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อ ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	114
แผนภาพที่ 9	หลักการรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.....	115
แผนภาพที่ 10	ภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์.....	130
แผนภาพที่ 11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ ตนเองในด้านการเรียนตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์	131
แผนภาพที่ 12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ อาจารย์ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์.....	132
แผนภาพที่ 13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ เพื่อนตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์.....	133

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรับผิดชอบเป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ พากเพียร ละเอียดรอบคอบ โดยการใช้ความคิดก่อนการตัดสินใจ ปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย พร้อมทั้งยอมรับผลจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสีย ผักฝนพัฒนา ทักษะ และปรับปรุงการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ เห็นได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ เพราะถ้าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ ก็ย่อมมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ ตนตามสิทธิและหน้าที่นั้นๆ โดยขั้นการรับรู้ความรับผิดชอบตามสิทธิและหน้าที่จะเริ่มจากการศึกษา ให้เกิดความรู้และความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นจึงเป็นการค้นหาวิธีการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และขั้น สุดท้ายเป็นการยอมรับผลจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งความดีความชอบ ข้อบกพร่อง และข้อผิดพลาด[1, 2] ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะช่วยส่งเสริมให้มีลักษณะที่ดี และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง คือ ทำให้ เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพและสมรรถนะของตนเอง มองโลกในแง่ดีเสมอ มีการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายในการทำงานที่ดี แล้วลงมือปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร และความมุ่งมั่น ตรงต่อเวลา ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความ สงบสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต ส่วนประโยชน์ของผู้มีความรับผิดชอบที่ส่งผลต่อผู้อื่นและ สังคม คือ ทำให้เป็นคนน่าเชื่อถือและมีคุณค่าในสังคม ได้รับความไว้วางใจและเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น ทำให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข เพราะความมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ซื่อตรง ความ ยุติธรรม ความเป็นประชาธิปไตย และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นและสังคม ส่งผลให้สังคมและ ประเทศชาติเกิดความมั่นคง เจริญก้าวหน้า[3-5]

การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบที่เป็นทั้งคุณธรรม คือ สิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิด ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และจริยธรรม คือ สิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิดความดี ความงาม ที่สำคัญจึงควร ดำเนินการส่งเสริมให้กับคนในทุกช่วงวัยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากความพร้อม ทางวุฒิภาวะและการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัย[6] คือ

วัยทารกถึงวัยเด็ก (ช่วงอายุแรกคลอด - 13 ปี) เป็นวัยที่เชื่อตัวเองและผู้อื่น รู้จักปฏิบัติตนให้ปลอดภัยด้วยวิธีง่ายๆ สามารถแยกแยะสิ่งถูกผิด เคารพกฎเกณฑ์ พ่อแม่และญาติพี่น้อง เริ่มรู้จักและเข้าใจบทบาททางสังคมของตนเอง มีจิตสำนึก มโนธรรมและคุณธรรม เริ่มการพัฒนา ค่านิยมของสังคมและสถาบันต่างๆ รู้จักคบเพื่อน รู้จักการให้ การรับ และการแบ่งความรับผิดชอบ

วัยรุ่น (ช่วงอายุ 13 - 21 ปี) เป็นวัยที่เริ่มสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักขอบเขตและสถานภาพของตนเอง มีความเป็นผู้ใหญ่ขึ้น และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพ การสมรสและการสร้างครอบครัวของตนเองในอนาคต และมีความรู้สึกว่าตนเองมีความหมายทั้งต่อครอบครัว เพื่อน และอาจารย์

วัยหนุ่มสาว (ช่วงอายุ 21 - 40 ปี) เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่ระบบการทำงาน เรียนรู้การใช้ชีวิตกับคู่ครอง การสร้างครอบครัว และมีความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองที่ดี

วัยกลางคน (ช่วงอายุ 40 - 65 ปี) เป็นวัยที่มีความมุ่งมั่นต่อการทำงาน รับผิดชอบต่อสังคมและบ้านเมืองสูง มีความเป็นผู้ใหญ่มาก ให้การอบรม เลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับได้ดี เริ่มเก็บออมทรัพย์เพื่อเป็นทุนหลังวัยเกษียณ และมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

วัยสุดท้ายของชีวิต (ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป) เป็นวัยที่มีการยอมรับและสามารถปรับตัวตามสภาพความเสื่อมของร่างกาย การงาน และสามารถปรับชีวิตให้พออยู่ได้ มีการติดต่อกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน และหันหน้าเข้าพึ่งทางศาสนา พึ่งเทศน์ฟังธรรมและทำบุญตามกำลังศรัทธา

พฤติกรรมในแต่ละช่วงวัยข้างต้นจะพบความสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม คือ บุคคลจะเริ่มมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมตั้งแต่ในช่วงแรกของวัยแต่จะเพิ่มระดับความรับผิดชอบต่อประเภทความรับผิดชอบต่อสังคมและความเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมมากขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น โดยในช่วงวัยทารกถึงวัยเด็กควรมีความรับผิดชอบต่อพ่อแม่ เพื่อน สถาบันและสังคมที่อาศัยอยู่ ช่วงวัยรุ่นซึ่งรวมถึงนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันการศึกษา ควรจะรับรู้บทบาท และความรับผิดชอบต่อตนเอง ในเรื่องการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ บทบาทความรับผิดชอบต่อผู้อื่นในเรื่องการปฏิบัติตัวต่อครอบครัว เพื่อนและอาจารย์ในสถาบันการศึกษา และบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วงวัยหนุ่มสาวความรับผิดชอบต่อครอบครัว การทำงาน คู่ครอง และความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองที่ดี ช่วงวัยกลางคนควรมีความรับผิดชอบต่อการดูแลอบรมบุตร การทำงาน สังคมและบ้านเมือง และช่วงวัยสุดท้ายของชีวิตควรมีความรับผิดชอบต่อดูแลสุขภาพ และการทำนุบำรุงศาสนา

การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละช่วงวัยจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อหน้าที่การงาน และต่อสังคม อันเป็นการสร้างความเป็นพลเมืองดี ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม และช่วยส่งเสริมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควรกระทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น[7] คือ การเป็นลูกที่ดีของพ่อ

แม่ ด้วยการเชื่อฟังคำสั่งสอนและตั้งใจปฏิบัติตามด้วยความเคารพ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความเต็มใจ มีความพยายาม อดทน ขยันหมั่นเพียรในการเรียน การทำงานด้วยความสุจริต เลือคบคนดีมีศีลธรรม รู้จักเก็บออม รักษาชื่อเสียงของพ่อแม่ วงศ์ตระกูล ช่วยพ่อแม่ทำงานตามความสามารถและวุฒิภาวะด้วยความเต็มใจ ประพฤติตนเป็นคนดี ตอบแทนบุญคุณ เลี้ยงดูและเอาใจใส่พ่อแม่ในช่วงที่ท่านมีชีวิตอยู่ และทำบุญอุทิศส่วนกุศลเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว การเป็นลูกศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ ด้วยการแสดงความเคารพ ความมีน้ำใจช่วยเหลืองานอาจารย์ตามความเหมาะสม ตั้งใจ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ระเบียบข้อบังคับของสถาบัน เอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ การเป็นเพื่อนที่ดี ด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำในสิ่งที่สามารถช่วยได้ด้วยความเต็มใจ แบ่งปันสิ่งของตามโอกาส พุดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนหวาน เป็นความจริง เป็นประโยชน์ และปฏิบัติตนกับเพื่อนในทุกระดับ ทุกฐานะด้วยความเป็นกันเองทั้งต่อหน้าและลับหลัง การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ด้วยการรักษาและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อห้าม ศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัด ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส เสียภาษีอากร รักษาสมบัติ สาธารณประโยชน์และทรัพยากรธรรมชาติของชาติ และช่วยสอดส่อง ดูแลผู้ที่คิดทำผิดกฎหมาย ทำลายความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศ และยอมสละทรัพย์สินสมบัติ เลือดเนื้อและชีวิตเมื่อถึงคราวที่ชาติต้องการ การเป็นสาวกที่ดีของพระศาสดา ด้วยการปฏิบัติต่อพระทั้งทางกาย วาจา ใจ และอุปลัมภ์ด้วยปัจจัย 4 ด้วยความเต็มใจ ตั้งใจศึกษา ปฏิบัติและแนะนำพระธรรมวินัยที่ถูกต้องแก่ผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น ทำจิตใจให้สงบเย็นเป็นอิสระ ครัทธาในพระพุทธศาสนา รักษาศีล และเชื่อในการกระทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยทำความดีด้วยบุญกิริยาวัตถุ 10 อย่าง คือ ทานมัยเป็นการทำบุญด้วยการให้ทาน ให้สิ่งของ ศีลมัยเป็นการทำบุญด้วยการรักษาศีล ภวานามัยเป็นการทำบุญด้วยการเจริญภavana อบรมจิตใจ อปจายนมัยเป็นการทำบุญด้วยการอ่อนน้อมถ่อมตน เวยยาวัจฉมัยเป็นการทำบุญด้วยการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ปัตติทานมัยเป็นการทำบุญด้วยการแผ่ส่วนบุญแก่ผู้อื่น ปัตตานุโมทานมัยเป็นการทำบุญด้วยการอนุโมทนาบุญและความยินดีกับการทำดีของผู้อื่น ธรรมสสวนมัยเป็นการทำบุญด้วยการฟังธรรมและการหาความรู้ ธรรมเทศนามัยเป็นการทำบุญด้วยการแสดงธรรม ให้ความรู้ และทิวฐุชุกัมมเป็นการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ถูกต้อง และการปฏิบัติตามอุบาสกธรรม 7 ประการ คือ เขียมเยื่อนพระสงฆ์ ฟังธรรม รักษาศีลขั้นสูง เลื่อมใสในพระภิกษุ ไม่จ้องจับผิดเพื่อจะติเตียน ไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักพระพุทธศาสนา และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

จากคุณค่า ความสำคัญ และความสอดคล้องระหว่างบทบาทหน้าที่กับความรับผิดชอบ ส่งผลให้ความรับผิดชอบมีส่วนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้ที่ยึดถือปฏิบัติ และส่งผลไปสู่ความสงบสุขในสังคม ให้ความรับผิดชอบถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 โดยกำหนดความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัยเป็น 1 ใน 7

คุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ นอกเหนือจากคุณลักษณะความผูกพันต่อครอบครัว ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น กฎเกณฑ์และกติกาในสังคม การรักษาสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด ความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย คุณธรรม จริยธรรม การมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศรัทธาและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตสำนึก การให้และการเป็นอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ[8] และความรับผิดชอบยังมีการเน้นอย่างชัดเจน ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่เน้นคุณลักษณะผู้เรียนในยุคปฏิรูปบนคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ คือ มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ อยู่อย่างพอเพียง ใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และมีความเป็นไทย[9]

ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงควรกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน แนวทางการปฏิบัติการ หรือโครงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ชัดเจน เพื่อเป็นช่องทางในการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมลงไปเป็นหลักสูตร หรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบวิธีการและกิจกรรมต่างๆ[10] โดยเฉพาะเรื่อง ความรับผิดชอบที่เป็นคุณธรรมและจริยธรรมสำคัญประการหนึ่งที่ต้องปลูกฝัง เพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเองและมีความซื่อสัตย์สุจริต ก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองดี รับผิดชอบต่องาน ต่อตนเอง ต่อสังคม และทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข[5, 11] สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พบว่า ความรับผิดชอบเป็นหนึ่งในคุณธรรมจริยธรรมหลักที่ควรปลูกฝังให้เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา นอกเหนือจากความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความมุ่งมั่น อดทน พากเพียร ความมีสติ รอบคอบ ความมีศรัทธาและความจริงใจ การมีทักษะชีวิต ความเสียสละ การมีจิตของความเป็นผู้ให้ การมีจิตประชาธิปไตยและจิตสาธารณะ รู้รักสามัคคี การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ความเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก และการใช้ปรัชญาแบบพอเพียง[12]

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาของประเทศไทยในแต่ละระดับการศึกษาก็ได้มีการบรรจุเรื่องคุณธรรม จริยธรรมเป็นหนึ่งในจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เป็นแหล่งการวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การให้ บริการความรู้ และการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถสู่สังคมก็มีการส่งเสริมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งผลการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพุทธศักราช 2523 ได้เสนอความคาดหวังในบทบาทของบัณฑิตในลักษณะต่างๆ[13] คือ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความมีระเบียบวินัย การทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ความมีศีลธรรม ความสามารถในการจัดระเบียบงาน ความสามารถแก้ปัญหาและการปรับตัว การรู้จักวิเคราะห์ปัญหาสังคม ความเป็นผู้นำ และการทำงานที่สอดคล้องกับแผนงานของชาติ นอกจากนี้ยังคาดหวังว่า นิสิตนักศึกษาควรมีบทบาทต่อสถาบัน 3 สถาบัน คือ บทบาทต่อสถาบันการศึกษา ด้วยการทำหน้าที่เรียนเป็นหลักและยึดถือวินัยของสถาบัน บทบาทต่อครอบครัว ด้วยการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ สมาชิกที่ดีของครอบครัว และมีความประพฤติที่ดีงาม และบทบาทต่อสังคม ด้วยการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาสังคมตามสมควรแก่กรณี อีกทั้งในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีการนำประเด็น ความรับผิดชอบ บรรลุไว้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 2 ด้านจากทั้งหมด 5 ด้าน กล่าวคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบต่อ การเรียนรู้ของตนเองอีกด้วย[14] เห็นได้ว่า ความรับผิดชอบที่มุ่งมั่นพัฒนาให้เกิดกับ นิสิตนักศึกษาในปัจจุบันจะเน้นทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาของคลังสมอง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเพื่อสังคม กลุ่มสังคมจิตวิทยา ที่ได้ทำการศึกษาประเด็นปัญหา นิสัย ค่านิยม ความประพฤติบางประการของคนไทยที่เป็นสาเหตุพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยกในสังคม ทั้งในชีวิตประจำวัน และในทางการเมืองที่ส่งผลทำให้เมืองไทยน่าอยู่น้อยลง พบว่า การขาดความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นลักษณะ นิสัย ค่านิยมและความประพฤติ 1 ใน 6 ที่ก่อให้เกิดปัญหา กล่าวคือ คนไทยเป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบต่อ ไม่สนใจงานในหน้าที่ที่เป็นความรับผิดชอบของตนเอง ไม่สนใจงานจะเสร็จตามเวลา หรือทันเวลาหรือไม่ บางครั้งภาระหน้าที่ของตนเองต้องกลายมาเป็นภาระของเพื่อนร่วมงานแทน หรือบางครั้งตนเองได้ทำอะไรไปแล้ว ผลงานที่ออกมากลับไม่บรรลุผลตามเป้าประสงค์ หรือไม่บรรลุผลสำเร็จก็ไม่สนใจคุณภาพของงานที่ออกมาว่าจะเป็นอย่างไร[15] และถ้ามองลึกไปที่ความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนจะพบว่า เด็กและเยาวชนมีปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน 3 ใน 9 ปัญหา คือ ปัญหาด้านพฤติกรรมทั้งในเรื่องความฟุ้งเฟ้อ การแต่งกาย การติดเกม การขาดวินัยและความรับผิดชอบต่อ ไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง ขาดความร่วมมือกับชุมชน และขาดจิตสำนึก ปัญหาด้านการศึกษาทั้งในเรื่องการขาดเรียน ออกจากการเรียนกลางคัน หนีเรียน ไม่เรียนต่อในระดับสูง ความยากจน ไม่มีทุนศึกษาต่อ และเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ และปัญหาคุณธรรม จริยธรรมที่เด็กและ

เยาวชนมีนิสัย กิริยามารยาทก้าวร้าว ขาดความเคารพเชื่อฟัง และไม่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี อันดีงาม อีกทั้งผลการศึกษากาพอนาคตคุณลักษณะที่เด่นชัดของเด็กไทยในเมืองขนาดใหญ่ พบว่า ปัญหาเด็กทำงานหนักไม่เป็น ขาดความรับผิดชอบ เกียรติร้าน ไม่มีทักษะชีวิต เป็น 1 ใน 15 แนวโน้ม คุณลักษณะเด็กไทยไทยในชุมชนท้องถิ่นที่ขยายเติบโตเป็นเมืองใหญ่[16]

ส่วนลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นตามความคิดเห็นของทั้งนักจิตวิทยา นักการศึกษาและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น มองว่าปัญหาอาจเกิดจากการถ่ายทอดทางพฤติกรรม และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัว ซึ่ง 1 ในลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหานอกจาก พฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคม พฤติกรรมที่เกิดจากบุคลิกภาพแปรปรวนและไม่เหมาะสมตามวุฒิภาวะ พฤติกรรมที่เกิดจากปัญหาสุขภาพ และพฤติกรรมที่เกิดจากโรคจิต คือ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้านการเรียน ทั้งการหนีเรียน ไม่ให้ความสนใจในการเรียน ไม่รับผิดชอบงานและส่งงานที่ครูมอบหมาย ได้เลี้ยงและทะเลาะกับครู คู้กับเพื่อนขณะครูสอน เดินไปมาในชั้นเรียน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ[6] เช่นเดียวกับผลจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา: รูปแบบการจัดกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ด้วยการศึกษาดูงาน การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง 90 คน ประกอบด้วย ผู้สอน อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษา และผู้ปกครองของสถาบันการศึกษา เอกชนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมจำนวน 6 แห่ง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา กระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา และนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาไม่มีการแสดงออกและไม่เห็นถึงความสำคัญ ของความรับผิดชอบต่อความมีระเบียบวินัย โดยเฉพาะด้านการแต่งกาย ที่สำคัญคือ นักศึกษาขาด ความรับผิดชอบต่อ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และไม่มีความเป็นประชาธิปไตย รวมทั้ง นักศึกษาเกือบทุกคนชอบลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติ และดำเนินชีวิตตามกระแสสังคม[17]

นอกจากนี้ ผลจากชุดโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม: การพัฒนาและ พัฒนาการ ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ทั้งในหัวข้อ การสำรวจและสังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม หัวข้อการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม และหัวข้อการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยได้บ่งบอกถึงปัญหา และความสำคัญของความรับผิดชอบต่อ ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่มีความสำคัญในสังคมไทย และมีความสำคัญต่อกลุ่มอาชีพต่างๆ ในลำดับที่ 2 และเป็น คุณธรรมจริยธรรม 1 ใน 5 ที่จำเป็นเร่งด่วนสำหรับการเฝ้าระวังในสังคมไทย โดยกลุ่มที่มีอัตราการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมค่อนข้างต่ำ คือ กลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา กลุ่มกรรมการผู้ใช้แรงงาน ลูกจ้าง กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มคนว่างงาน[18-20]

จึงเห็นได้ว่า การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของเยาวชน โดยเฉพาะนักศึกษา ยังพบปัญหาในการคิด การตระหนัก และการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนา รูปแบบและกิจกรรมหลากหลายลักษณะ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกลุ่ม และการเรียนรู้ ภายนอกชั้นเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้น นักการอุดมศึกษามีความเชื่อว่าการที่นิสิตนักศึกษาจะมีคุณธรรมนั้น สถาบันระดับอุดมศึกษาต้องจัดการเรียนการสอน ความรู้ความ เข้าใจ ประสบการณ์ และโอกาสการพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมทั้งความรู้ ค่านิยมและการปฏิบัติทางคุณธรรมจริยธรรม จนสามารถนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัยใน ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพัฒนาในช่วงอายุ 17 - 19 ปี ที่เป็นช่วงเวลาที่สมองพัฒนาถึงขีดสุด [21] และในปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสามารถใช้แนวการสอนตามหลักการของกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for higher Education: TQF: HED) ซึ่งกลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม สามารถสอนตามหลักคิดการพัฒนาการเรียนรู้ตามกรอบการพัฒนา กล่าวคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมจะมีแนวทางการสอนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นแบบอย่างที่ดี มี การปรับพฤติกรรม การฝึกใช้เหตุผลทางจริยธรรม การคิดวิเคราะห์ การใช้การสอนตามหลักพุทธ ศาสนา การฝึกสมาธิ วิปัสสนา การฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ติดตาม ผล ให้อ้อมกลับและการให้คำปรึกษา ส่วนด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความ รับผิดชอบจะมีแนวทางการสอนด้วยกิจกรรมฝึกทักษะ การบูรณาการ และการสอนตามสถานการณ์ ต่างๆ แต่ถ้าจะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนอาจใช้ตามขนาดของผู้เรียนใน 3 ลักษณะ คือ ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ใช้วิธีการยกตัวอย่างบุคคล ศีลภาวนาแล้วตอบคำถามสั้นๆ ศึกษา ภาพยนตร์ วิดีโอคุณธรรมแล้วจัดกลุ่มอภิปรายและรายงานในชั้นเรียน ผู้เรียนกลุ่มย่อยใช้วิธีให้ทำ แบบทดสอบแล้วอภิปราย การทำบันทึกสะท้อนตนเอง การอภิปรายกรณีศึกษา การศึกษาชุมชน ตัวอย่าง การทำโครงการกลุ่ม การใช้รูปแบบการสอนการวิจัยเป็นฐาน การอภิปรายกลุ่ม และการจัด กลุ่มทำกิจกรรมประจำตลอดภาคการศึกษา และผู้เรียนรายบุคคลใช้วิธีสัมภาษณ์รายบุคคล การจัดทำ บันทึกประจำวันของตนเอง การสะท้อนความคิดต่อเหตุการณ์ต่างๆ การแก้ปัญหากรณีศึกษาหรือการ ทดสอบด้วยตนเอง การร่วมกิจกรรมบริการการเรียนรู้ การทำกลุ่มกิจกรรมภายในและร่วมกับ ภายนอก และการลงภาคสนามฝึกประสบการณ์จริง[22]

ส่วน Don Hellison ได้สรุปวัตถุประสงค์ สาระสำคัญของความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมเพื่อให้เห็นวิสัยทัศน์ เป้าหมายและสามารถดำเนินไปในแต่ละขั้นของความรับผิดชอบ 5 ประการที่ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นประจำสำหรับผู้เรียน

ซึ่งเป้าหมายขององค์ประกอบแต่ละระดับจะแสดงการพัฒนาการสอนและการเรียนรู้อย่างคล่า ๆ จากระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 5[23] คือ

ระดับ 1 การยอมรับในสิทธิและความรู้สึกของผู้อื่น (Respecting the Right and Feeling of Others) ด้วยการเรียนรู้การควบคุมตนเอง (Self-control) สิทธิการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี (The Right to Peaceful Conflict Resolution) และสิทธิการมีส่วนร่วม (The Right to Be Included)

ระดับ 2 การมีส่วนร่วม และความมุมานะ (Participation and Effort) ด้วยการเรียนรู้แรงจูงใจในตนเอง (Self-motivation) และการค้นหาความมุมานะและงานใหม่ (Exploration of Effort and New Tasks)

ระดับ 3 การนำตนเอง (Self-direction) ด้วยการเรียนรู้การทำงานด้วยตนเอง (On-Task Independence) การกำหนดเป้าหมาย (Goal-setting Progression) และกล้าเผชิญแรงกดดันจากเพื่อน (Courage to Resist Peer Pressure)

ระดับ 4 การช่วยผู้อื่นและความเป็นผู้นำ (Helping Others and Leadership) ด้วยการเรียนรู้ความห่วงใยและเห็นใจ (Caring and Compassion) ไวต่อความรู้สึกและการตอบสนอง (Sensitivity and Responsiveness) และพลังจากภายใน (Inner Strength)

ระดับ 5 การออกสู่ภายนอกโรงกีฬา (Outside the Gym) ด้วยการเรียนรู้การนำแนวคิดไปใช้ในชีวิตร (Trying These Ideas in Other Areas of Life) และนำมาเป็นแบบอย่าง (Being a Role Model)

จากองค์ประกอบข้างต้นเห็นได้ว่าเป้าหมาย 2 ระดับแรกของการสอนความรับผิดชอบ คือ การเคารพ (Respect) และความพยายาม (Effort) เป็นการสร้างการเรียนรู้ในเชิงบวก สองขั้นต่อไป คือ การนำตนเอง (Self-direction) และการช่วยเหลือ (Helping) เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ด้วยส่งเสริมการทำงานด้วยตนเอง บทบาทการช่วยเหลือและบทบาทความเป็นผู้นำ และขั้นสุดท้ายเป็นการค้นหาความรับผิดชอบ 4 ชั้นก่อนหน้าที่โรงเรียน ที่บ้าน กับเพื่อน และที่อื่นๆ ทั้งนี้ สิ่งสำคัญของการสอนความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม คือ การสอนเนื้อหาความรู้ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อในบทเรียน ซึ่งสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้สอนมีการสอนความรับผิดชอบต่ออย่างแท้จริงมี 4 ประการ คือ

1. การบูรณาการ (Integration) การสอนและยุทธศาสตร์ความรับผิดชอบต่อในแต่ละระดับขั้นต้องผสมผสานไปกับบทเรียน ไม่ควรสอนแยกจากกัน
2. การถ่ายโอน (Transfer) การเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อควรให้ผู้เรียนมีการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตร นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3. การให้อำนาจ (Empowerment) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ค่อยๆ ลดบทบาทของตนเองจากผู้สอนโดยตรงเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการของตนเอง ตัดสินใจในเรื่องคุณธรรมทางสังคมด้วยตนเองด้วยการสะท้อนตนเอง (self-reflection)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Teacher-Student Relationship) ผู้สอนต้องสามารถจดจำและยอมรับในความแตกต่างผู้เรียนว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีพลังและไม่ต้องการให้ถูกมองว่าต้องได้รับการแก้ไข ผู้เรียนแต่ละคนต้องการให้จดจำในสิ่งที่ เป็น เคารพในสิ่งที่ เป็น ไม่ต้องการถูกแบ่งออกเป็นประเภท มีความรู้สึก ความฝัน ความกลัว ค่านิยมและความตั้งใจของตนเอง ผู้เรียนมีความรู้และต้องการการรับฟังความคิดเห็น และผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเพียงแต่ต้องการการฝึกฝน ประสบการณ์และการสะท้อนความคิด

การสอนความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมตามแนวคิดของ Don Hellison ข้างต้น จึงเป็นการสอนความรับผิดชอบที่ต้องสอนควบคู่ไปกับบทเรียนโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ฝึกคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการสร้างให้เกิดการเห็นคุณค่าของความรับผิดชอบ ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมตามลำดับ

ส่วนงานวิจัยการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้มีนักวิจัยหลายท่านได้พัฒนาและ ออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีแตกต่างกันเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของผู้เรียนในหลายระดับการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการส่งเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ ที่ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเสริมสร้างค่านิยมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้สร้างเสริมค่านิยม เป้าหมายให้แก่ นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น มี พัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น[24] ส่วน วรนาถ โมลิเอรี ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิโคนาเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความ รับผิดชอบต่อของนักศึกษาสาขาอาชีพและเทคโนโลยี ที่ผลการวิจัยพบว่า จรรยาบรรณด้านความ รับผิดชอบต่อผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งในด้านการรู้เชิงจริยธรรม ความรู้สึกนึกคิดเชิง จริยธรรม และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อดีขึ้นในด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ และการนำ ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง[25] นอกจากนี้ น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ ได้วิจัยผลของการจัด ประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มี ต่อความรับผิดชอบต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผลการวิจัยพบว่า คณะแผนเผชิญพฤติกรรม

ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัวของนักเรียนหลังการดำเนินการทดลองสูงกว่าก่อนดำเนินการทดลอง[26]

จากการจัดการเรียนการสอน รูปแบบและกระบวนการวิจัยของนักวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาความรับผิดชอบสามารถเสริมสร้างได้ด้วยการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน ทั้งงานที่ต้องทำด้วยตนเอง การทำงานกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน การทำงานที่ต้องประสานงานกับผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อสร้างให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ข้อความรู้ ความเชื่อ ทักษะคิด การกระทำ จากการลงมือปฏิบัติจนเกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบด้วยตัวของผู้เรียนเอง ทั้งนี้ รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) ก็เป็นรูปแบบที่ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล และเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเช่นเดียวกัน ซึ่งรูปแบบข้ามทฤษฎี เป็นการอธิบายถึงความตั้งใจที่บุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยเน้นที่การตัดสินใจ (decisional making) ของบุคคลผู้นั้น ทั้งนี้ รูปแบบข้ามทฤษฎี ประกอบด้วย ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stages of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional balance)[27] ดังนั้น ประเด็นการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี คือ การเรียนรู้ข้อมูลเพื่อช่วยในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติอย่างมั่นใจ ซึ่งการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องอาศัยการส่งเสริมทัศนคติ ความเชื่อด้วยกิจกรรมหรือประสบการณ์ การสร้างให้เห็นคุณค่าและความเชื่อมั่นในตนเองที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และคงรักษาระดับพฤติกรรม ซึ่งแตกต่างจากการการเรียนการสอนปกติในส่วนของ การสร้างคุณค่าและความเชื่อมั่นในการตัดสินใจที่จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดได้รวดเร็วและสามารถเกิดพฤติกรรมในระยะยาว

ด้วยเหตุผลความสำคัญของการพัฒนาความรับผิดชอบ ที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่กล้ารับผิดชอบ[28] อีกทั้งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้าน ดี ของความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคล[29] และการปรับทัศนคติหรือพฤติกรรมที่ต้องใช้พื้นฐานแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาด้านพฤติกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งรูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) เป็นโครงสร้างของกระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ทางจิต และเป็นกลไกการจูงใจในการเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตขึ้น เพื่อช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในหน้าที่และความรับผิดชอบที่ควรส่งเสริม ตามผลการวิจัยกฏบัตรหน้าที่นิสิตนักศึกษาตามเนื้อหาสิทธิที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น หน้าที่และ

ความรับผิดชอบต่อสถาบัน และหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ[30] และเป็นแนวทางในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษาในด้านอื่นๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมีลักษณะอย่างไร ประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง
2. รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) เป็นรูปแบบที่ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลและเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมที่อธิบายถึงความตั้งใจที่บุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยเน้นที่การตัดสินใจ (decisional making) ของบุคคลผู้นั้น ซึ่งรูปแบบข้ามทฤษฎี ประกอบด้วย ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stages of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) เช่น งานวิจัยของนิตยา สุขชัยสงค์ (2553) ที่ได้ทำวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการออกกำลังกายที่ประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ต่อการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเกื้อการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพฯ งานของสันทนา วิจิตรนารัตน์ (2552) ที่ใช้การให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งของรูปแบบข้ามทฤษฎีในการแก้ไขพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา หรือหาปัจจัยสาเหตุความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม งานของวิจัยกนิษฐา พันธุ์ศรีนิรมล (2549) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์กับระดับชั้นความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงความร่วมมือการใช้ยา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำมาปรับใช้ในการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตได้ จึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนกับนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมทั้งหมดจะประเมินจากการจัดการเรียนสอน และการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบข้ามทฤษฎี หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุคคลด้วยการได้รับประสบการณ์ตามขั้นการเปลี่ยนแปลงที่มีการใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงและรักษาระดับการแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ ด้วยความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางบวกมากกว่าทางลบ มีความมั่นใจหรือความสามารถในตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมใหม่ต่อไป โดยสามารถต้านทานต่อสิ่งล่อใจที่จะนำกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสมเหตุสมผล

ความรับผิดชอบ หมายถึง รู้และตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติด้วยความไม่ย่อท้อ ไม่ใช้อารมณ์ และมีความเข้าใจผู้อื่น พร้อมทั้งกล้ายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสียโดยไม่แก้ตัวหรือโทษผู้อื่น และเรียนรู้ ฝึกฝนความสามารถ พัฒนาทักษะ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ความรับผิดชอบจึงเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นเพราะคนแต่ละคนอาศัยอยู่ในหลายสังคม ทำให้มีบทบาทหน้าที่และสถานภาพในแต่ละสังคมแตกต่างกันไป โดยการวัดประเมินผลว่าบุคคลมีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใดมาจากการประเมินความรับผิดชอบด้วยตนเองควบคู่ไปกับการประเมินโดยผู้อื่นทั้งด้านความรู้ ทักษะดี เหตุผล และพฤติกรรม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เน้นการพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในด้านการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองจึงเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียน คือ ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน

ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรต่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยความตั้งใจ ยอมรับผลจากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้และการพัฒนา โดยการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนจะประเมินด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในรูปแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกอหรือรูบริคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-

ended Question) แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใน ลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ หมายถึง การตั้งใจเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ และตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ โดยการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์จะประเมินด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบมาตรวัด ประเมินค่า (Rating Scale) และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบรายงาน พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) แบบสังเกต พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบใน รูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง ความตั้งใจและมั่นใจในการให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน โดยการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนจะประเมินด้วยแบบสอบถาม พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกอร์ริงรูบริกส์การ ให้คะแนน (Scoring rubrics) คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสังเกตอย่างมี โครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ และ แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี หมายถึง แบบแผนการจัดการ เรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่อ

ต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนอย่างเป็นระบบ ตามการวิเคราะห์หลักการและองค์ประกอบของแนวคิดรูปแบบข้ามทฤษฎี ออกมาเป็น 6 ขั้นตอน que เริ่มต้นจากการสร้างความตระหนักและความเข้าใจการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ การสะท้อนความรู้สึกรแสดงพฤติกรรมของตนเองและผลกระทบจากแสดงพฤติกรรมของตนเองทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มุมมอง ความคิดเห็นจากการสังเกตและร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อนร่วมกับเพื่อน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีความซับซ้อนร่วมกับเพื่อน และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยการประเมินตนเองควบคู่กับการประเมินโดยผู้อื่น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความเป็นปรนัย

นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ยังคงมีสถานภาพเป็นนักศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
 - 1.1 องค์ประกอบของความรับผิดชอบ
 - 1.2 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 1.3 ประเภทความรับผิดชอบ
 - 1.4 การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ
 2. รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model)
 - 2.1 ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change)
 - 2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change)
 - 2.3 ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy)
 - 2.4 ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance)
 3. รูปแบบการเรียนการสอน
 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบข้ามทฤษฎี
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
- รายละเอียดของแต่ละหัวข้อ มีดังนี้

1. ความรับผิดชอบ

1.1 องค์ประกอบของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นเรื่องสำคัญที่คนทุกคนต้องมีอยู่ในจิตสำนึกเพื่อความสงบสุขและความยั่งยืน โดยความรับผิดชอบที่ต้องสร้างให้กับผู้เรียนควรเป็นเรื่องของความตระหนักในหน้าที่ ทั้งต่อตนเองและสังคม การรับรู้ การเคารพ และยอมรับความคิด ความแตกต่างของมนุษย์ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ยอมรับผลการปฏิบัติทั้งดีและไม่ดี แล้วแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น[31] ความรับผิดชอบจึงเป็นทั้งคุณธรรม คือหลักของความดีงาม และจริยธรรม คือ ความประพฤติ ปฏิบัติไปสู่ความดีงาม[21] ที่สำคัญและต้องปลูกฝังและส่งเสริมในตัวบุคคลดังจะเห็นได้จากการกำหนดความรับผิดชอบเป็นค่านิยมพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน 1 ใน 5 ประการที่ควรปฏิบัติตามแนวทางข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ[3, 32] อันประกอบด้วย

1. การพึ่งตนเอง การขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ ซึ่งในส่วนของความรับผิดชอบควรมีทั้งรับผิดชอบต่อตนเอง ส่วนรวม หน้าที่และการกระทำที่ต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เรียบร้อย ไม่คั่งค้าง

2. การประหยัดและการออม
3. การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

และความรับผิดชอบยังเป็นคุณสมบัติพื้นฐานสำคัญของผู้ที่จะประสบความสำเร็จ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ[28] ดังนี้

1. รู้หน้าที่ บทบาทและตำแหน่งของตนเองชัดเจน
2. กล้ารับผิดชอบ
3. ยอมรับผลจากการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจโดยไม่โยนความผิดให้

ผู้อื่น

รวมทั้งผลจากการวิเคราะห์งานวิจัยโดย[4] เพื่อยืนยันความสำคัญของความรับผิดชอบ พบว่า เด็กที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัย มุ่งมั่นที่จะทำประโยชน์

ต่อสังคม และสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี ทำให้การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นำความรับผิดชอบใส่ไว้ในกรอบการจัดการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหวังของสังคม ด้านการพัฒนาสังคม ในลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีการกำหนดคุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีความรับผิดชอบ[33] ได้แก่

1. รู้หน้าที่ คือ ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกัน หรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
2. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน คือ สามารถบอกผลการปฏิบัติงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
3. ความมุ่งมั่นและทุ่มเทในงานที่กระทำจนสำเร็จ คือ ทำงานตามหน้าที่จนสำเร็จ โดยมีผลงานปรากฏให้เห็นเด่นชัด
4. ยอมรับผลการกระทำของตน คือ รับฟังเหตุผลและข้อวิจารณ์ของผู้อื่น แล้วนำไปปรับปรุงและพัฒนางานตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ
5. แสวงหาความรู้ใหม่ที่เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน คือ เลือกแหล่งความรู้มาพัฒนางาน

ส่วนในระดับอุดมศึกษานั้น[21] ได้สอบถามคณาจารย์และผู้บริหารถึงประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่อยากให้เกิดกับนิสิตนักศึกษา พบว่า ความรับผิดชอบเป็น 1 ในคุณธรรมจริยธรรมที่นักศึกษาจะต้องมี คือ ความรับผิดชอบต่อการเรียน ครอบครัว สถาบัน และสังคม โดยทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ นอกเหนือไปจากคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ คือ ความตรงต่อเวลาด้วยการเข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา รู้คุณค่าของเวลา และมีการวางแผนการใช้เวลา ความซื่อสัตย์ด้วยการไม่พูดปด ไม่หลอกลวง และปฏิบัติตามกฎระเบียบ ความขยันด้วยการทำงานความขยัน มุมนานะ เอาใจใส่งาน และแบ่งเวลาได้ถูกต้อง ความอดทนต่อคำพูดติเตียน ดูถูก การอดออมด้วยการใช้เงินอย่างสมเหตุผล ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ต่อผู้อื่น การกล้าทำ ตัดสินใจ และแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และความสามัคคีด้วยการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับอาจารย์ เพื่อน

นอกจากนี้ ความรับผิดชอบยังเป็น 1 ใน 4 หลักการสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความสำเร็จของบุคคลและองค์กรในเรื่อง ความฉลาดทางศีลธรรม (Moral Intelligence) ที่หมายถึงความสามารถทางจิตใจในการกำหนดหลักการมนุษยธรรมสากลที่นำมาใช้เป็นค่านิยม เป้าหมายและการกระทำของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ความมีศีลธรรม (Integrity) ความรับผิดชอบ

(Responsibility) ความเห็นอกเห็นใจ (Compassion) และการให้อภัย (Forgiveness) โดยสมรรถนะที่บ่งบอกถึงผู้ที่มีความรับผิดชอบมี 3 ประการ[34] คือ

1. รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือก (Taking Responsibility for Personal Choices) หมายถึง ความเต็มใจยอมรับผลในสิ่งที่เลือกปฏิบัติโดยไม่แก้ตัว ทั้งผลที่คาดหวังให้เกิดและผลที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิด ซึ่งเป็นไปตามกฎของเหตุและผลที่โดยปรกติจะเกิดผลมากกว่าหนึ่งประการ และการยอมรับในความรับผิดชอบยังเป็นการช่วยทำให้เกิดการเลือกหนทางที่เหมาะสมกับตนเองอีกด้วย

2. ยอมรับข้อผิดพลาดและความล้มเหลว (Admitting Mistakes and Failures) หมายถึง ความเต็มใจรับผิดชอบเมื่อเกิดสิ่งผิดพลาด เพราะการยอมรับข้อผิดพลาดและความล้มเหลวจะช่วยเพิ่มความนับถือในความเป็นผู้นำ ช่วยให้องค์กรเข้มแข็งในหลายด้าน กล่าวคือ ป้องกันผู้อื่นจากการถูกกล่าวโทษจากข้อผิดพลาดของตนเอง สร้างความรู้สึกที่ดีกับผู้อื่น ทำให้รู้สึกเข้าถึงได้ง่าย และเป็นการถ่ายทอดประเด็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในองค์กรอย่างกว้างขวาง

3. นำความรับผิดชอบไปให้บริการกับผู้อื่น (Embracing Responsibility for Serving Others) หมายถึง การทำให้ผู้อื่นมีความสุขโดยไม่เกิดจากการบีบบังคับ ซึ่งการบริการผู้อื่นเป็นการแสดงความเป็นมิตรธรรมและเป็นการสนับสนุนให้ผู้อื่นนำไปเป็นแบบอย่างด้วย

ความสำคัญและคุณลักษณะของความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและช่วยส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ และความสำเร็จตั้งแต่ในระดับบุคคล องค์กร และสังคม ความรับผิดชอบจึงถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในค่านิยมที่ต้องปลูกฝังให้กับบุคคลตั้งแต่วัยเด็ก โดยกำหนดเป็นเป้าหมายของหลักสูตรทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษา และการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร เพื่อให้นำไปเป็นพื้นฐานในการเรียน การพัฒนาตนเอง และการทำงานสามารถใช้ชีวิตในทุกสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ ซึ่งความรับผิดชอบจะเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดหรือได้รับมอบหมายในแต่ละสังคม ถ้าบุคคลรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองแล้วก็จะสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผน และลงมือปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเท รับผิดชอบในสิ่งที่เลือกปฏิบัติ โดยยอมรับผลจากการปฏิบัติทั้งสิ่งที่ประสบความสำเร็จและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น รวมทั้งแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และส่งเสริมความรับผิดชอบที่มีต่อผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น องค์ประกอบของความรับผิดชอบจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับความสำคัญและคุณลักษณะพฤติกรรมความรับผิดชอบ และสมรรถนะที่บ่งบอกถึงความรับผิดชอบ จึงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความหมาย และมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์เอกสารความสำคัญและคุณลักษณะของความรับผิดชอบข้างต้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ

องค์ประกอบของความรับผิดชอบ

องค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	ความหมาย	พฤติกรรม
รู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่	ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ ได้รับมอบหมายทั้งต่อตนเองและต่อ ผู้อื่น	ปฏิบัติตามตามบทบาทหน้าที่ งานที่ตนเอง ได้รับมอบหมาย และงานที่ทำร่วมกับผู้อื่น ได้ถูกต้อง
ลงมือปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่	การลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายของตนเอง รวมทั้งการให้ความร่วมมือ และแก้ไข ปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	ตั้งใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ ได้รับมอบหมายของตนเอง และให้ความ ร่วมมือ ช่วยเหลืองานผู้อื่นจนสำเร็จ
ยอมรับผลการ ปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่	การยอมรับผล ความคิดเห็น และคำ วิจารณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ งานที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ความร่วมมือ และการช่วยเหลืองานผู้อื่น แล้วนำไปปรับปรุง	เต็มใจยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายของ ตนเอง ความคิดเห็น และคำวิจารณ์ แล้ว นำมาทบทวน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิด การปฏิบัติที่ดีขึ้น

ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเป็นการส่งเสริมความ
รับผิดชอบใน 2 ประเภท คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองที่เป็นการขจัดปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์
ด้วยการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และลงมือปฏิบัติตามหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง กับความรับผิดชอบต่อ
ต่อสังคมที่เป็นการรู้จักความรับผิดชอบต่อสังคมของตนเองต่อสังคมด้วยการปฏิบัติตนต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง
อย่างถูกต้องและเหมาะสม[31] โดยความรับผิดชอบต่อสังคมในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความ
รับผิดชอบต่อตัวบุคคล คือ ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึง
ใช้ ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น แทนความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีรายละเอียดพฤติกรรมความ
รับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบ ความหมาย และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในแต่ละองค์ประกอบ
ของความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบสำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ความ รับผิดชอบ	องค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบ		
	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	ลงมือปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่	ยอมรับผลการปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่
ต่อตนเอง	ปฏิบัติตามตามบทบาทหน้าที่ และงานที่ตนเองได้รับ มอบหมายได้ถูกต้อง	ตั้งใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายของ ตนเองจนสำเร็จ	เต็มใจยอมรับผลการปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ ได้รับมอบหมายของตนเอง แล้วนำมาทบทวน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ให้เกิดการปฏิบัติที่ดีขึ้น
ต่อผู้อื่น	ปฏิบัติงานที่ทำร่วมกับผู้อื่น ได้ถูกต้อง	ตั้งใจให้ความร่วมมือ ช่วยเหลืองานผู้อื่นจนสำเร็จ	เต็มใจยอมรับความคิดเห็น และคำวิจารณ์ แล้วนำมา ทบทวน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ เกิดการปฏิบัติที่ดีขึ้น

1.2 ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบด้าน ดี ของความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคล
ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การเห็นใจผู้อื่น
และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม กล่าวคือ รู้จักให้ รู้จักรับ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย และเห็นแก่
ประโยชน์ส่วนรวม[29] ดังนั้น ความรับผิดชอบจึงเป็นการรู้จักและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ กิจกรรม
ที่ได้รับมอบหมายของตน ด้วยความเคารพสิทธิของผู้อื่น[4, 31, 32, 35] เมื่อลงมือปฏิบัติก็ต้องมีความ
มุ่งมั่น เต็มใจ ตั้งใจให้บรรลุตามความมุ่งหมาย[35-37] ด้วยการวางแผนอย่างดี ความพากเพียร
ละเอียดรอบคอบ[35, 38] มีความกล้า จริ่งใจยอมรับสิ่งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่โยนความผิด
ให้ผู้อื่น[3] ซึ่งเป็นการยอมรับผลการกระทำทั้งผลดีและผลเสียและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่
ให้ดีขึ้น[31, 35-38] การมีความรับผิดชอบจึงเป็นความน่าเชื่อถือ การรักษาสัญญา เคารพพันธสัญญา
ยอมรับผลที่ตามมาของสิ่งที่พูด การกระทำ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง บุคคลที่มีความรับผิดชอบ
จะไม่แก้ตัวต่อการกระทำของตน หรือโทษผู้อื่นเมื่อกระทำผิดพลาด คิดและใช้การตัดสินใจที่ดีก่อนลง
มือกระทำ ประพฤติตนในวิถีทางที่ส่งเสริมให้ผู้อื่นเกิดความเชื่อมั่น และบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะ
รับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง มีการวางแผนและตั้งเป้าหมายเพื่อฝึกฝนความสามารถและทักษะ ไม่ย่อ
ท้อต่อการหาหนทางเอาชนะความทุกข์ยาก ตัดสินใจรับผิดชอบในหน้าที่ต่อครอบครัวและสังคม ซึ่ง
การส่งเสริมความรับผิดชอบสามารถดำเนินการด้วยการทำข้อตกลงกับเด็กและให้ดำเนินการตาม เมื่อ

เกิดข้อผิดพลาด ควรส่งเสริมให้เด็กรับผิดชอบและวางแผนการดำเนินการที่แตกต่างจากในครั้งต่อไป และสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้โลกมากขึ้น รวมทั้งเรียนรู้วิธีปฏิบัติที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่น[39]

ความหมายของความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การรู้และตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติด้วยความไม่ย่อท้อ ไม่ใช่อารมณ์ และมีความเข้าใจผู้อื่น พร้อมทั้งกล้ายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสียโดยไม่แก้ตัวหรือโทษผู้อื่น และเรียนรู้ ฝึกฝนความสามารถพัฒนาทักษะ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ทั้งนี้ ความหมายของความรับผิดชอบสามารถแยกความหมายตามประเภทการส่งเสริมความรับผิดชอบในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ได้ดังนี้

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้และตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเองด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย พร้อมทั้งกล้ายอมรับสิ่งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสียด้วยความเต็มใจ และเรียนรู้ข้อผิดพลาด เพื่อปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถและทักษะการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น

ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น หมายถึง การรู้และตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย พร้อมทั้งกล้ายอมรับสิ่งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสียด้วยความเต็มใจ รู้จักการให้อภัย เคารพสิทธิของผู้อื่น และร่วมกันปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถและทักษะการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น

จากการวิเคราะห์ความหมายของความรับผิดชอบ ทำให้พบ องค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองที่จะนำมาวิเคราะห์ร่วมกับองค์ประกอบและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ได้จากการวิเคราะห์ความสำคัญ คุณลักษณะพฤติกรรม และสมรรถนะที่บ่งบอกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองขององค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อที่จะนำมาใช้ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยสรุปเป็นความสอดคล้องของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสอดคล้องของพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อเอกสารความหมายของความรับผิดชอบต่อ

ความรับผิดชอบ	องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อ	พฤติกรรมจากการศึกษาเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อ	พฤติกรรมจากการศึกษาเอกสารความหมายของความรับผิดชอบต่อ	สรุปความสอดคล้องของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ
ต่อตนเอง	รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และงานที่ตนเองได้รับมอบหมายได้ถูกต้อง	รู้และตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง	1. รับผิดชอบหน้าที่งาน หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย 2. ตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ งานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย
	ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	ตั้งใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายของตนเองจนสำเร็จ	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเองด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย	1. ตั้งใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ งานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ
	ยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	เต็มใจยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมายของตนเองแล้วนำมาทบทวน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการปฏิบัติที่ดีขึ้น	กล้ายอมรับสิ่งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งผลดีและผลเสียด้วยความเต็มใจ และเรียนรู้ข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถและทักษะการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น	1. เต็มใจยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ งานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายทั้งผลดีและผลเสีย 2. ทบทวน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถ และทักษะการปฏิบัติหน้าที่

ตารางที่ 3 ความสอดคล้องของพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความรับผิดชอบกับเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ (ต่อ)

ความรับผิดชอบ	องค์ประกอบความรับผิดชอบ	พฤติกรรมจากการศึกษาเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบ	พฤติกรรมจากการศึกษาเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ	สรุปความสอดคล้องของพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ต่อผู้อื่น	รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่	ปฏิบัติงานที่ทำร่วมกับผู้อื่นได้ถูกต้อง	รู้และตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวม	1. รู้งาน หรือข้อตกลงที่ทำร่วมกับผู้อื่น 2. ตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ หรืองานที่ตกลงทำร่วมกับผู้อื่น
	ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	ตั้งใจให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานผู้อื่นจนสำเร็จ	ปฏิบัติตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ ให้บรรลุความมุ่งหมาย	1. ตั้งใจให้ความร่วมมือปฏิบัติ หน้าที่ตามข้อตกลง และช่วยเหลืองานผู้อื่นจนสำเร็จ
	ยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	เต็มใจยอมรับความคิดเห็น และคำวิจารณ์ แล้วนำมาทบทวน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการปฏิบัติที่ดีขึ้น	กล้ายอมรับสิ่งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งผลดีและผลเสียด้วยความเต็มใจ รู้จักการให้อภัย เคารพสิทธิของผู้อื่น และร่วมกันปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถและทักษะการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น	1. เต็มใจยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความคิดเห็น และคำวิจารณ์ ทั้งผลดีและผลเสีย 2. ให้อภัย และเคารพสิทธิของผู้อื่น 3. ร่วมกันทบทวนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถ และทักษะการปฏิบัติหน้าที่

1.3 ประเภทความรับผิดชอบ

Magdalena Bexell [40] ได้ศึกษาและอธิบายการใช้แนวคิดความรับผิดชอบในหลายลักษณะ คือ

แนวคิดของ Zimmerman (1992) และ Cane (2002) ที่แบ่งความรับผิดชอบเป็น ความรับผิดชอบในอนาคต (prospective responsibility) ที่เป็นการรับผิดชอบในบางสิ่งตามบทบาทและหน้าที่เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้รับ หรือเกิดบางสิ่งขึ้นในด้านดี ป้องกันไม่ให้เกิดผลร้าย หรือหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งที่เป็นอันตราย และความรับผิดชอบในอดีต (retrospective responsibility) ที่เป็นการรับผิดชอบในสิ่งที่ผ่านมา ไม่ว่าจะความรับผิดชอบต่อความล้มเหลวในหน้าที่ หรือการกระทำในสิ่งที่ดี ดังนั้น ความรู้รับผิดชอบจึงมองได้ 2 แนวทาง คือ ความรับผิดชอบจากการรับรู้สิ่งที่ผ่านมา (backwards-looking sense of responsibility) มีแนวคิดที่สอดคล้อง เช่น ภาระรับผิดชอบ (accountability) ความรับผิดชอบ (answerability) ความรับผิด (liability) กับความรับผิดชอบจากการรับรู้สิ่งที่เกิดในภายภาคหน้า (forwards-looking sense of responsibility) มีแนวคิดที่สอดคล้อง คือ หน้าที่ (obligation) บทบาท (role) และภารกิจ (tasks)

แนวคิดของ Herbert J. Spiro (1969) แบ่งแนวคิดความรับผิดชอบเป็น 3 ลักษณะ คือ ความรับผิดชอบตามเหตุผล (cause) เป็นความรับผิดชอบตามการเรียกร้องให้บุคคลหรือบางสิ่งช่วยเหลือในผลที่เกิดขึ้น โดยไม่อ้างถึงความรับผิดชอบตามจริยธรรมหรือกฎหมายหรืออื่นๆ ความรับผิดชอบตามหน้าที่ (obligation) เป็นความรับผิดชอบที่บุคคลพึงกระทำตามภารกิจเฉพาะ ซึ่งเนื้อหาในหน้าที่จะถูกกำหนดตามหลักการและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และความรับผิดชอบตามภาระรับผิดชอบ (accountability) เป็นความรับผิดชอบที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบหรือแสดงออกถึงความรับผิดชอบให้สำเร็จตามหน้าที่

แนวคิดของ H.L.A. Hart (1968) แบ่งการใช้ความรับผิดชอบออกเป็น 4 ลักษณะ คือ ความรับผิดชอบตามบทบาท (role-responsibility) เป็นความรับผิดชอบของบุคคลที่อาศัยในสถานที่ขององค์กรทางสังคมที่มีกฎหมาย จริยธรรมหรือหน้าที่แตกต่างกัน บุคคลจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อการทำตามหน้าที่เหล่านี้ ความรับผิดชอบตามเหตุผล (casual-responsibility) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Herbert J. Spiro ความรับผิด (liability-responsibility) เป็นความรับผิดชอบตามกฎหมาย การกระทำหรือความเสียหายจะเชื่อมโยงกับความรับผิดชอบตามกฎหมาย และความรับผิดชอบตามความสามารถ (capacity-responsibility) เป็นการยืนยันว่าบุคคลมีความเข้าใจ เหตุผลและควบคุมการกระทำ เพื่อที่จะพิจารณา สามารถรับผิดชอบต่อกระทำของตนเอง

เห็นได้ว่า การนำแนวคิดความรับผิดชอบมาใช้ในลักษณะต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นมีพื้นฐานอยู่บนบทบาทหน้าที่ การลงมือปฏิบัติตามหลักการของเหตุผล คุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ และความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาของการเกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบ ทั้งความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความรับผิดชอบในอดีต (retrospective responsibility) และความรับผิดชอบต่อผลตามภาระรับผิดชอบ (accountability) ความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความรับผิดชอบตามกฎหมาย (legal responsibility) ความรับผิดชอบต่อผลตามคุณธรรม (moral responsibility) และความรับผิดชอบต่อผลตามความรับผิด (liability-responsibility) และความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความรับผิดชอบตามบทบาท (role responsibility) ความรับผิดชอบในอนาคต (prospective responsibility) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (obligation) และความรับผิดชอบต่อความสามารถ (capacity-responsibility) ดังนั้น ประเภท ลักษณะและผลกระทบที่เกิดจากความรับผิดชอบต่อผลของตัวบุคคลจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลในแต่ละสังคม ซึ่งความรับผิดชอบต่อผล และพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อผลจะเกิดในหลายลักษณะตามบทบาทหน้าที่และสภาพของบุคคลในแต่ละสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยมีรายละเอียด[35, 37, 38, 41, 42] ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วย

1.1 ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ คือ การรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเองแล้วลงมือปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีความขยันหมั่นเพียร ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ เพื่อพัฒนาสติปัญญา ทักษะและความชำนาญจนประสบความสำเร็จ

1.2 ความรับผิดชอบต่อสุขภาพ คือ การดูแล รักษาสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและอันตรายต่างๆ

1.3 ความรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิต คือ การวางแผนการดำเนินชีวิต หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริต และนำหลักธรรมหรือสิ่งที่ดีงามมาปฏิบัติ และพัฒนาจิตใจทั้งด้านการเรียน การทำงานและการปฏิบัติต่อบุคคลรอบข้าง

2. ความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น หรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในสังคม ประกอบด้วย

2.1 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว คือ เคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ครอบครัว ช่วยเหลือทำงานบ้านตามความสามารถ ใช้สิ่งของต่างๆ อย่างประหยัด และปรีชา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่อเกิดปัญหาหรือความไม่เข้าใจกัน

2.2 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา คือ ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษา ทั้งการแต่งกาย การรักษาความสะอาด รักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมหรืองานต่างๆ ของสถานศึกษา ไม่ทะเลาะวิวาท และรักษาชื่อเสียง เกียรติยศของสถานศึกษา

2.3 ความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ คือ ให้ความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอน ปฏิบัติตามคำสั่งสอน และตั้งใจเรียน

2.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน คือ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสม เจรจาด้วยความไพเราะ ประพฤติประโยชน์ เสมอต้นเสมอปลาย ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน

2.5 ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ คือ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม เข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์สังคมตามความสามารถ ช่วยสอดส่องบุคคลที่อาจเป็นภัยต่อสังคม ร่วมธำรง รักษาสมบัติส่วนรวม สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ประเภทความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อตัวบุคคล ผู้อื่นและสังคมในทุกช่วงเวลา ซึ่งบทบาทหน้าที่และสถานภาพของแต่ละบุคคลในแต่ละสังคม หน่วยงานหรือองค์กรก่อให้เกิดความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน โดยความรับผิดชอบต่อตนเองตามบทบาทหน้าที่ เป็นการปฏิบัติสิ่งที่ส่งผลต่อตนเองในเรื่องการรักษาสุขภาพ ความตั้งใจเรียน ศึกษาค้นคว้าด้วยความขยันหมั่นเพียร และการนำหลักธรรมมาปฏิบัติจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จทั้งการประกอบอาชีพ ครอบครัวยุคใหม่และการดำเนินชีวิต ส่วนความรับผิดชอบต่อผู้อื่นเป็นการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ กฎระเบียบของสังคมนั้นๆ แล้วลงมือปฏิบัติตาม พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันตามความสามารถของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นและสังคมมีความสุข ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ประเภทความรับผิดชอบข้างต้น ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกประเภทความรับผิดชอบต่อตนเอง คือความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และประเภทความรับผิดชอบต่อผู้อื่น คือ ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน มาใช้ทดลองกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งอยู่ในวัยเรียนจึงมีหน้าที่ศึกษาค้นคว้า และรับผิดชอบการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จ [37] กอปรกับพฤติกรรมด้านการเรียนเป็น 1 ในปัญหาของวัยรุ่นตามความคิดเห็นของทั้งนักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น [43] และการทำหน้าที่เรียนเป็นหลักและยึดถือวินัยของสถาบันเป็น 1 ในความคาดหวังในบทบาทของบัณฑิตต่อสถาบันการศึกษา [13] โดยวิเคราะห์องค์ประกอบและพฤติกรรมจากประเภทความรับผิดชอบที่เลือกใช้ในการทดลอง คือ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ร่วมกับผลการวิเคราะห์เอกสาร

องค์ประกอบของความรับผิดชอบ และเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ เพื่อสรุปเป็น
พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของประเภทความรับผิดชอบที่เลือกใช้ในการทดลองกับสรุปพฤติกรรม
ความรับผิดชอบจากเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบและเอกสารความหมายของความ
รับผิดชอบ

ความ รับผิดชอบ	องค์ประกอบ ความ รับผิดชอบ	สรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจาก เอกสารองค์ประกอบและ ความหมายของความ รับผิดชอบ	พฤติกรรมจาก ประเภทความ รับผิดชอบที่ เลือกใช้ในการ ทดลอง	สรุปความสอดคล้อง ของพฤติกรรม ความรับผิดชอบ
ตนเอง (ความ รับผิดชอบ ต่อการ เรียน)	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	1. รับผิดชอบต่อหน้าที่ งาน หรือกิจกรรมที่ได้รับ มอบหมาย 2. ตัดสินใจปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ งานหรือ กิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	การรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเอง แล้วลงมือปฏิบัติ อย่างมี ประสิทธิภาพ มี ความ	1. แสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ เรียนรู้ 2. แสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ พัฒนาทักษะ
	ลงมือปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	1. มุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ งาน หรือ กิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จ	ขยันหมั่นเพียร ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ เพื่อพัฒนา สติปัญญา ทักษะ	1. ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความ ขยันหมั่นเพียร 2. ตั้งใจพัฒนาทักษะ ด้วยความขยันหมั่นเพียร
	ยอมรับผล การปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	1. เต็มใจยอมรับผลการ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ งาน หรือกิจกรรมที่ได้รับ มอบหมายทั้งผลดีและ ผลเสีย 2. ทบทวน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุง ฝึกฝนความสามารถ และ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่	และความชำนาญ จนประสบ ความสำเร็จ	1. ยอมรับผลจากการ เรียนรู้ทั้งผลดีและ ผลเสีย 2. ยอมรับผลจากการ พัฒนาทักษะทั้งผลดีและ ผลเสีย 3. ศึกษาและปรับปรุง การเรียนรู้ 4. ศึกษาและปรับปรุง การพัฒนาทักษะ

ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของประเภทความรับผิดชอบที่เลือกใช้ในการทดลองกับสรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจากเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบและเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ (ต่อ)

ความ รับผิดชอบ	องค์ประกอบ ความ รับผิดชอบ	สรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจาก เอกสารองค์ประกอบและ ความหมายของความ รับผิดชอบ	พฤติกรรมจาก ประเภทความ รับผิดชอบที่ เลือกใช้ในการ ทดลอง	สรุปความสอดคล้อง ของพฤติกรรม ความรับผิดชอบ
ต่อผู้อื่น (ความ รับผิดชอบต่อ อาจารย์)	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	1. รู้งาน หรือข้อตกลงที่ ทำร่วมกับผู้อื่น 2. ตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ หรืองานที่ตกลงทำร่วมกับ ผู้อื่น	ให้ความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอน ปฏิบัติตามคำสั่ง สอน และตั้งใจ เรียน	1. เชื่อฟังคำสั่งสอนของ อาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์ 3. ตั้งใจเรียน
	ลงมือปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	1. มุ่งมั่น ตั้งใจให้ความ ร่วมมือปฏิบัติ หน้าที่ตาม ข้อตกลง และช่วยเหลือ งานผู้อื่นจนสำเร็จ		1. ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่ง สอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์ด้วยความ มั่นใจ
	ยอมรับผล การปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	1. เต็มใจยอมรับผลการ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความคิดเห็น และคำ วิจารณ์ ทั้งผลดีและ ผลเสีย 2. ให้อภัย และเคารพ สิทธิของผู้อื่น 3. ร่วมกันทบทวน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อ ปรับปรุง ฝึกฝน ความสามารถ และทักษะ การปฏิบัติหน้าที่		1. รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์ 2. รับฟังคำวิจารณ์ใน ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์

ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของประเภทความรับผิดชอบที่เลือกใช้ในการทดลองกับสรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจากเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบและเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ (ต่อ)

ความ รับผิดชอบ	องค์ประกอบ ความ รับผิดชอบ	สรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจาก เอกสารองค์ประกอบและ ความหมายของความ รับผิดชอบ	พฤติกรรมจาก ประเภทความ รับผิดชอบที่ เลือกใช้ในการ ทดลอง	สรุปความสอดคล้อง ของพฤติกรรม ความรับผิดชอบ
ต่อผู้อื่น (ความ รับผิดชอบต่อ เพื่อน)	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	1. รู้งาน หรือข้อตกลงที่ ทำร่วมกับผู้อื่น 2. ตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ หรืองานที่ตกลงทำร่วมกับ ผู้อื่น	ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนให้ ปฏิบัติตนให้ เหมาะสม เจริญ ด้วยความไพเราะ ประพฤติ	1. ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 2. ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน 3. ให้อภัย และไม่เอา เปรียบเพื่อน
	ลงมือปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	1. มุ่งมั่น ตั้งใจให้ความ ร่วมมือปฏิบัติ หน้าที่ตาม ข้อตกลง และช่วยเหลือ งานผู้อื่นจนสำเร็จ	ประโยชน์ เสมอ ต้นเสมอปลาย ให้ ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอา เปรียบเพื่อน	1. ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 2. ตั้งใจให้ความ ช่วยเหลือเพื่อน 3. ตั้งใจให้อภัย และไม่ เอาเปรียบเพื่อน 4. ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความ มั่นใจ 5. ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนด้วยความมั่นใจ 6. ให้อภัย และไม่เอา เปรียบเพื่อนด้วยความ มั่นใจ

ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของประเภทความรับผิดชอบที่เลือกใช้ในการทดลองกับสรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจากเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบและเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ (ต่อ)

ความ รับผิดชอบ	องค์ประกอบ ความ รับผิดชอบ	สรุปพฤติกรรม ความรับผิดชอบจาก เอกสารองค์ประกอบและ ความหมายของความ รับผิดชอบ	พฤติกรรมจาก ประเภทความ รับผิดชอบที่ เลือกใช้ในการ ทดลอง	สรุปความสอดคล้อง ของพฤติกรรม ความรับผิดชอบ
	ยอมรับผล การปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	1. เต็มใจยอมรับผลการ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความคิดเห็น และคำ วิจารณ์ ทั้งผลดีและผลเสีย 2. ให้อภัย และเคารพสิทธิ ของผู้อื่น 3. ร่วมกันทบทวน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อ ปรับปรุง ฝึกฝน ความสามารถ และทักษะ การปฏิบัติหน้าที่		1. รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความสำคัญ ตักเตือน เพื่อน 2. รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน 3. รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน 4. รับฟังคำวิจารณ์ใน ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความสำคัญ ตักเตือน เพื่อน 5. รับฟังคำวิจารณ์ใน ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน 6. รับฟังคำวิจารณ์ใน ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน

1.4 การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ

การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบแก่นักเรียน และนักศึกษาสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ตามความคิดเห็นของนักวิชาการ และหน่วยงานต่างๆ ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ ดังนี้

แนวทางแรก การปลูกฝังความรับผิดชอบต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก เป็นการฝึกปฏิบัติตามระดับวุฒิภาวะแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยเริ่มให้ทำงานง่ายๆ เหมาะสมกับวัยและความสามารถด้วยตนเองจนมีประสบการณ์ เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ปัดความรับผิดชอบและไม่ละทิ้งงานที่ได้ทำไว้ ซึ่งผู้ใหญ่จะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา[38] ซึ่งในระหว่างการฝึกปฏิบัติต้องสอนและปลูกฝังความเข้าใจเรื่อง ความรับผิดชอบแก่เด็กว่า ผลของการกระทำมีทั้งด้านบวกและด้านลบเสมอ แต่เราสามารถควบคุมได้ ถ้ารู้จักคิด รู้จักเลือก และยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจของตนเอง นอกจากนี้ การสอนความรับผิดชอบต้องคำนึงถึงปัจจัยในการเสริมสร้างความรับผิดชอบ คือ ระดับอายุของบุคคล สภาพหรือสภาวะของบุคคล ในขณะนั้นด้วย[28] ดังนั้น แนวทางการเสริมสร้างความรับผิดชอบในแนวทางที่ 1 จึงอาจใช้รูปแบบและวิธีการได้ในหลายลักษณะ กล่าวคือ [28, 44]

1. การฝึกไม่ปัดความรับผิดชอบตามหน้าที่ของตนให้ผู้อื่น
2. การฝึกนิสัยความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กควบคู่ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
3. การส่งเสริมให้รู้จักขอบเขตหน้าที่ของตนว่ามีอะไรบ้าง เพราะเมื่อรู้หน้าที่แล้วจะได้ไม่ไปก้าวล่วงงานของผู้อื่น
4. การฝึกถามตนเองให้รู้ถึงหน้าที่และเป้าหมายของการกระทำอย่างชัดเจน
5. การฝึกคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนเอง
6. การฝึกความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดผลตามที่คาดการณ์ไว้
7. การฝึกการควบคุมอารมณ์ ไม่ย่อท้อ อดทนกระทำสิ่งที่มุ่งหวังให้บรรลุผล
8. การฝึกการยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ

แนวทางที่สองของการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบจะมองความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนโดยไม่จำกัดเรื่องวัย เพศ และฐานะทางสังคม ซึ่งวิธีการสร้างความรับผิดชอบด้วยตนเองสามารถดำเนินการ[4] ได้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง สิ่งใดเป็นหน้าที่หลัก สิ่งใดเป็นหน้าที่รอง

2. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เห็นภาพช่วงระยะเวลา และช่องทางการปรับเพิ่มหรือลดภารกิจได้อย่างเหมาะสม
3. บันทึกสิ่งที่ตัดสินใจปฏิบัติ ช่วงเวลาที่จะปฏิบัติเพื่อไม่ให้ลืมหรือเกิดการซ้ำซ้อนกับภารกิจอื่นๆ
4. ฝึกนิสัยการปฏิบัติตนตามปฏิทินการปฏิบัติหน้าที่ตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด และทำซ้ำๆ ให้เกิดความเคยชินจนเกิดเป็นนิสัยถาวร
5. เมื่อตัดสินใจทำสิ่งใดแล้วต้องดำเนินการให้เด็ดขาด ลงมือทำทันที อย่ารีรอหรือเลื่อนเวลาไปเรื่อยๆ
6. สร้างความคิดความสุขและความสนุกกับการปฏิบัติหน้าที่ เพราะชีวิตคืองาน อยากมีความสุขต้องหัดปฏิบัติหน้าที่อย่างสนุก และมีความสุขอยู่กับงาน

แนวทางที่สามเป็นการพัฒนาและปลูกฝังความตระหนักต่อความรับผิดชอบตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นไปพร้อมกัน โดยเริ่มต้นจากการเคารพตนเองก่อนนำไปสู่ความเคารพผู้อื่นด้วยความจริงใจ และดำเนินตามแนวทางการสร้างความรับผิดชอบแนวใหม่ที่จะก่อให้เกิดคนที่มี ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม[31] ดังนี้

1. พัฒนาภายในตัวบุคคลเพื่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างความตระหนักของคุณค่าภายในตัว และยังคงอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้
2. เชื่อมโยงความเข้าใจของตนเองกับสังคมและสรรพสิ่งเข้าด้วยกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมนั้นให้ดีขึ้น
3. พัฒนาแบบองค์รวมทั้งเชิงรูปธรรมและนามธรรมระหว่างตนเองและสังคม
4. เน้นความรัก ความเมตตาทั้งต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม
5. สร้างความรับผิดชอบต่อบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับ การนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทสังคมไทย และนำไปสู่สังคมโลก

แนวทางที่ 4 คือ The Association of American Colleges and Universities (AAC&U) ที่ได้กำหนดข้อปฏิบัติหลักของการสอนความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมแก่นักศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูบทบาทของสถาบันด้านการสนับสนุนการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา โดยข้อปฏิบัติถูกออกแบบเพื่อช่วยวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยให้มีความตั้งใจและมีความเชี่ยวชาญในการสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาขยายขีดความสามารถในเรื่องความรับผิดชอบต่อตนเองแต่จะถูกปล่อยละเลยเสมอ รวมทั้งข้อปฏิบัติหลักจะสนับสนุนนักศึกษาให้เข้าถึงการใช้ความสามารถที่เป็นเลิศ นำความรับผิดชอบต่อตนเองมาใช้เพื่อความถูกต้องและ

คุณภาพของการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่มีความหมาย รวมถึงการเข้าถึงมุมมองของผู้อื่น การเตรียมตนเองเพื่อเติมเต็มหน้าที่ในฐานะเป็นนักศึกษาในสถานศึกษา หน้าที่ความรับผิดชอบต่อโลก และพลเมืองในท้องถิ่น ซึ่งข้อปฏิบัติหลักเน้นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมใน 5 มิติที่เป็นสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาทุกคน[45] คือ

1. มุ่งมั่นเพื่อความเป็นเลิศ โดยการพัฒนาคุณธรรมให้เข้มแข็งและตั้งใจปฏิบัติตนตามคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยให้ดีที่สุด
2. ปลุกฝังศีลธรรมในตนเองและสถาบัน โดยการสร้างความสำนึกและการกระทำเกี่ยวกับความรู้สึกมีเกียรติ ขอบเขตความซื่อสัตย์ต่อความสัมพันธ์ในการมีส่วนร่วมในหลักการของสถาบัน
3. ความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง โดยสร้างความตระหนักและการกระทำเกี่ยวกับการเป็นผู้หนึ่งในความรับผิดชอบต่อสถาบัน สังคม ท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับสากล
4. การคำนึงถึงมุมมองอื่นๆ โดยสร้างความตระหนักและการกระทำเกี่ยวกับหน้าที่เพื่อการตัดสินใจของตนเอง มีส่วนร่วมหลากหลายและแข่งขันกับมุมมองที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ การเป็นพลเมือง และการทำงาน
5. การพัฒนาสมรรถนะความมีเหตุผลและการกระทำทางคุณธรรมและจริยธรรม โดยรวมเหตุผลความรับผิดชอบต่อ 4 ด้านข้างต้นในการเรียนรู้และการใช้ชีวิต

แนวทางการพัฒนาและปลุกฝังความรับผิดชอบต่อที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะมีแนวคิดวิธีการ หรือกระบวนการเฉพาะตัว ซึ่งจากการวิเคราะห์การพัฒนาและปลุกฝังความรับผิดชอบต่อแต่ละแนวทาง ทำให้สรุปเป็นแนวคิดการพัฒนาและปลุกฝังความรับผิดชอบต่อแต่ละแนวทาง ได้ดังนี้

แนวคิดการพัฒนาและปลุกฝังความรับผิดชอบต่อแนวทางที่ 1 คือ การรู้จักการกระทำตามหน้าที่และเป้าหมายของตนและของผู้อื่นให้ชัดเจนก่อนลงมือคิด ตัดสินใจปฏิบัติตามหน้าที่ของตนในสถานการณ์ที่หลากหลายจากง่ายไปหายากเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจกระทำของตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยมีผู้ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา

แนวคิดการพัฒนาและปลุกฝังความรับผิดชอบต่อแนวทางที่ 2 คือ การทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อให้ชัดเจน แล้ววางแผนการปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานความคิด ความสุขและความสนุกกับการปฏิบัติหน้าที่ มีการเรียนรู้และทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ การลงมือตัดสินใจปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดความเคยชินและเกิดเป็นนิสัยถาวร

แนวคิดการพัฒนาและปลุกฝังความรับผิดชอบต่อแนวทางที่ 3 คือ การสร้างความตระหนัก การยอมรับถึงคุณค่าภายในตนเอง และความเข้าใจในสังคม เพื่อการปฏิบัติ พัฒนา

และเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมในสถานการณ์จริงของบริษัทสังคมไทย สู่สังคมโลกบนพื้นฐานของความรัก ความเมตตาไปพร้อมกัน

แนวคิดการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบของแนวทางที่ 4 คือ การสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสำนึก ความรู้สึกต่อการกระทำและการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย เพื่อตัดสินใจปฏิบัติตนตามคุณลักษณะด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ พร้อมทั้งพัฒนาสมรรถนะความมีเหตุผล การกระทำ การเรียนรู้และการใช้ชีวิต

จากการวิเคราะห์แนวคิดการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบทั้ง 4 แนวทาง ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก คือ

1. สร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งของตนเองและของผู้อื่น
2. สร้างความตระหนักและการยอมรับในคุณค่าของการแสดงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งของตนเองและของผู้อื่น
3. ส่งเสริมการตัดสินใจลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งของตนเองและของผู้อื่น
4. ส่งเสริมความเชื่อมั่นในการลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งของตนเองและของผู้อื่นด้วยการลงมือปฏิบัติจากสิ่งง่ายไปหายากในบริษัทที่หลากหลาย
5. ส่งเสริมการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งของตนเองและของผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ
6. ส่งเสริมการรับฟังคำแนะนำ การเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะ ความมีเหตุผล และการนำไปใช้ในชีวิตจริง

ทั้งนี้ การที่เราจะทราบถึงความสำเร็จในการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบก็ ต้องมีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมควรบูรณาการเข้ากับเรื่องที่สอน และ ต้องมีการวัดและประเมินผล ซึ่งพฤติกรรมความรับผิดชอบเป็นทั้งคุณธรรมและจริยธรรม จึงต้องวัดและประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะยากกว่าการประเมินความสามารถทางความรู้ ความคิด โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ[46] ได้เสนอว่า การวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ไปกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางคุณธรรมจริยธรรม แล้วทำการวัด (Measurement) ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละบุคคล ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้จะถูกนำมาประเมินผล (Assessment) ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นการพิจารณาสรุปผลเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น โดยการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมควรยึดเอาบริบท และหลักธรรมทาง

ศาสนา ที่กลุ่มคนที่ถูกประเมินยึดถือไว้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสิน และต้องเป็นการกระทำที่ทำให้คุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือต่อสังคม ตลอดจนต้องเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงความดีงามด้วย

แนวทางการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมจะอยู่ในรูปแบบ จิตวัดจิต ซึ่งใช้การประเมินภายใน (Internal Evaluation) ที่เป็นให้ผู้เรียนรู้จักการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ควบคู่ไปกับการประเมินภายนอก (External Evaluation) ที่เป็นการประเมินผู้เรียนโดยผู้อื่น เพราะถ้าผลการประเมินตนเองให้ผลตรงกับผลการประเมินโดยผู้อื่น ก็จะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ผลการประเมินที่ได้จะมีความโปร่งใสชัดเจน และมีความเป็นปรนัย ทั้งนี้ ลักษณะของคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ควรเกิดจากเจตนาที่จะกระทำหรือไม่กระทำของผู้เรียนเอง ซึ่งถือเป็นคุณธรรมจริยธรรมระดับสูงสุด ไม่ได้เกิดจากการบังคับหรือเป็นไปตามธรรมชาติ อีกทั้งควรเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดจากความมีปัญญา ไม่ได้เกิดจากความกลัวหรือความต้องการ ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ รู้จริง หมายถึง รู้ในเรื่งนั้นอย่างถูกต้อง รู้ถึง หมายถึง รู้เรื่งนั้นอย่างลึกซึ้ง และรู้ทั่ว หมายถึง รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่งนั้นๆ ดังนั้นวิธีการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมควรใช้วิธีที่หลากหลาย ผู้วัดประเมินต้องใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการวัด ปลอดภัยจากอคติ ซึ่งรูปแบบวัดด้านคุณธรรมจริยธรรมมี 3 ลักษณะ[46, 47] คือ

1. วัดความรู้หรือเนื้อหาจริยธรรม (Knowledge) เป็นการวัดเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมที่โรงเรียนนำมาสอนให้ผู้เรียน หรือเนื้อหาที่คนในสังคมนำไปปฏิบัติแล้วทำให้ตนเอง ผู้อื่น และสังคมมีความสุข ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบการอธิบาย การเติมคำ การจับคู่ หรือการเลือกตอบว่ามีความรู้ในการนำคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ หรือสิ่งใดที่ควรหรือไม่ควรประพฤติในสังคม

2. วัดความรู้สึกทางจริยธรรม เป็นการวัดการแสดงการตัดสินใจลงมือปฏิบัติเมื่อพบกับปัญหาทางจริยธรรม โดยนำผลความรู้สึกที่วัดได้ไปพยากรณ์การแสดงออกทางจริยธรรม ที่เรียกว่า เจตคติต่อจริยธรรม ด้วยวิธีการของเทอร์สโตน ลิเกิร์ต หรือออสกูด และอาจใช้วิธีการกำหนดข้อความแสดงออกทางจริยธรรม แล้วให้ผู้เรียนตอบตามความรู้สึกของตนเอง ซึ่งการวัดวัดความรู้สึกทางจริยธรรมแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 วัดทัศนคติเชิงจริยธรรม (Attitude) เป็นการวัดความโน้มเอียงทางจิตใจจากการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษ ความชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อของสิ่งนั้นๆ ด้วยมาตรการวัดทัศนคติแบบต่างๆ ซึ่งการวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมจะให้ผลดีกว่าการวัดความรู้

2.2 วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) เป็นการวัดเหตุผลสนับสนุนที่อยู่เบื้องหลังการเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม เพื่อแสดงให้เห็นแรงจูงใจเบื้องหลังของการกระทำนั้นๆ ซึ่งการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมต้องมีทฤษฎีทางจริยธรรมมาประกอบการพิจารณาด้วย

3. วัตถุประสงค์การแสดงผล (Action) เป็นวัตถุประสงค์การแสดงผล การตัดสินใจ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติจริยธรรมที่ผู้เรียนยึดถือเป็นค่านิยม หรือระดับคุณธรรมของผู้เรียนที่ตรงประเด็นที่สุด ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การเลือกตอบข้อแสดงปัญหาเชิงจริยธรรม การเขียนตอบหรือเลือกตอบในสถานการณ์ปัญหาเชิงจริยธรรมย่อยๆ

จากผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ และแนวทางการประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมข้างต้น ผู้วิจัยจะนำ 6 องค์ประกอบหลักของการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบทั้ง 4 แนวทางไปใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นใน 2 ประเด็น คือ ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยเริ่มต้นการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบด้วย การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการยอมรับในคุณค่าของการแสดงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อทั้งของตนเองและของผู้อื่น เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อทั้งของตนเองและของผู้อื่นจนเกิดความเชื่อมั่นในการลงมือปฏิบัติจากสิ่งง่ายไปหายากในบริบทที่หลากหลาย และเมื่อลงมือปฏิบัติไปแล้วต้องยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อทั้งของตนเองและของผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ พร้อมทั้งรับฟังคำแนะนำ การเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะ ความมีเหตุผล และการนำไปใช้ในชีวิตจริง

การส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตตามองค์ประกอบ การพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบข้างต้นจะมีการวัดประเมินผลการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อผู้อื่นในลักษณะการวัดผลแบบรอบด้าน คือ การประเมินผลจากผู้เรียน และจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง คือ อาจารย์ และเพื่อนของผู้เรียน โดยมีการวัดเพียง 2 ด้าน คือ ด้านจิตพิสัย ที่เป็นการวัดทัศนคติและเหตุผลของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะให้ผลที่ดีกว่าการวัดความรู้ ด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) ที่ใช้วัดระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและหลังการทดลอง และแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกออร์ริง รูบริคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกออร์ริงรูบริคส์การให้คะแนน คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ที่ใช้วัดระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อระหว่างการทดลอง กับด้านทักษะพิสัย ที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งจากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อผู้อื่น ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ ใช้วัดระดับการแสดงพฤติกรรม

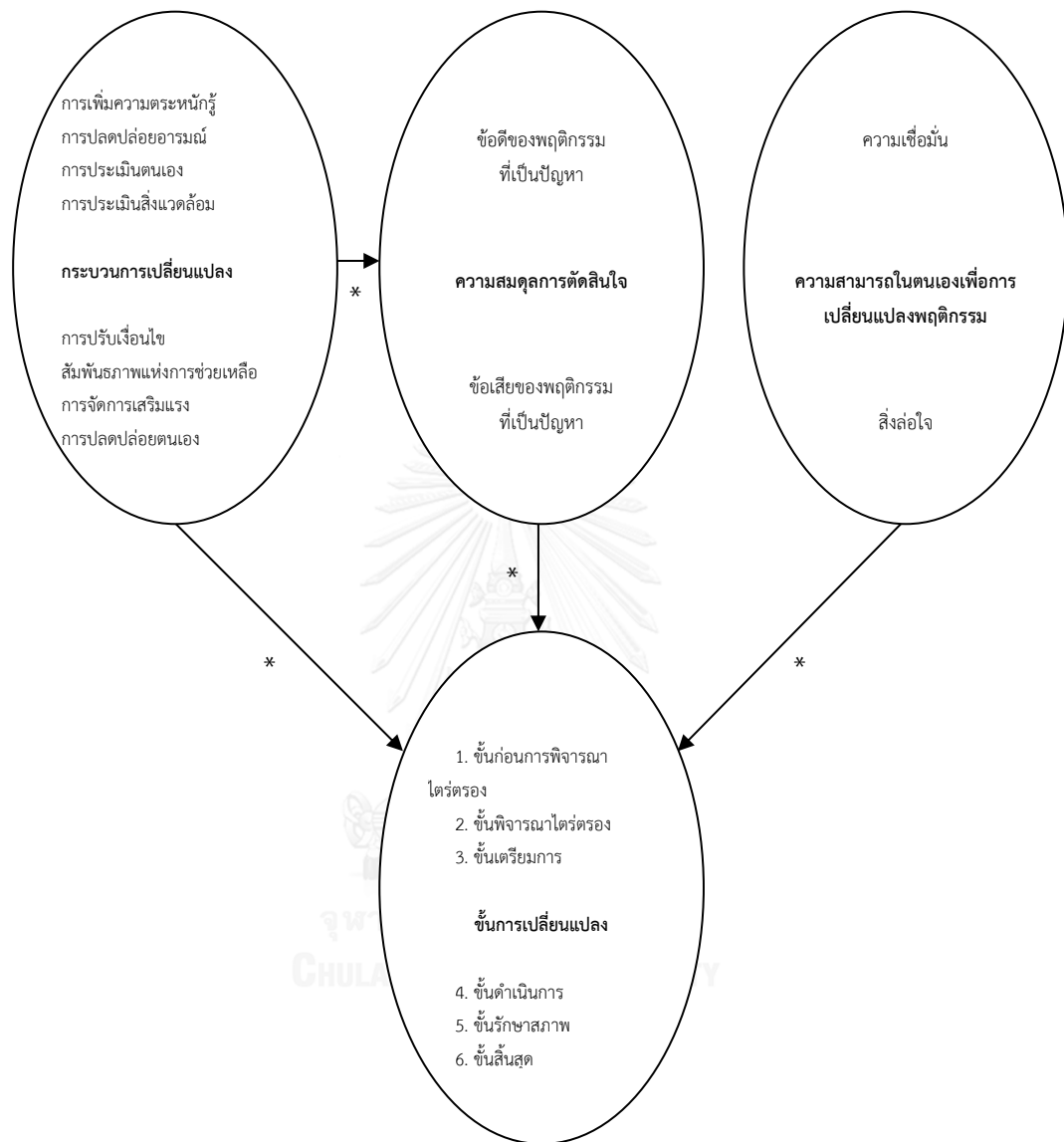
ความรับผิดชอบระหว่างการทดลอง และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ใช้วัดระดับการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองจำนวน 4 ครั้ง

2. รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model)

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบการรับรู้ทางสังคม (social cognition model) ที่บุคคลจะประเมินข้อดี ข้อเสียการปฏิบัติตนด้านสุขภาพโดยระบุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ เพื่อเพิ่มความเป็นไปได้ของการปฏิบัติที่เกิดขึ้น และสามารถดำเนินการเปลี่ยนพฤติกรรมได้ต่อเนื่อง เช่น the Health Belief Model และ the Theory of planned Behaviour กับรูปแบบตามขั้นระยะเวลา (stage model) ที่มองว่าสามารถจำแนกบุคคลออกเป็นขั้น และบุคคลสามารถข้ามระหว่างขั้นเพื่อให้บรรลุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยการใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับลักษณะแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง เช่น the Stage of Change Model หรือ Transtheoretical Model และ the Precaution Adoption Process Model ซึ่งรูปแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนมากจะนำการควบคุมการรับรู้พฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) หรือแนวคิดความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy Concept) เป็นตัวทำนายการกระทำ ซึ่งความสามารถในตนเองเป็นรายละเอียดพฤติกรรม และความเชื่อมั่นที่ส่งผลให้บรรลุผลที่ตั้งไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงความสามารถในตนเองในพฤติกรรมใดๆ จำเป็นต้องดำเนินการไปที่ละเล็กละน้อย[48]

ทั้งนี้ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าเอกสารสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจึงเน้นที่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) ซึ่งพบว่า รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) หรือ รูปแบบข้ามทฤษฎีสู่การเปลี่ยนแปลง (Transtheoretical Model of Change) หรือ รูปแบบข้ามทฤษฎีสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Transtheoretical Model of behavior change) ถูกเสนอโดย Prochaska และ DiClemente โดยมีรูปแบบที่เกิดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการฟื้นฟูสภาพจิตของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญมากกว่า 300 ทฤษฎี เพื่อค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดของแต่ละระบบแล้วนำมาผสมผสานเป็นรูปแบบการบำบัด และผลจากการค้นหาก็ทำให้พบว่า ระบบการฟื้นฟูสภาพจิตส่วนใหญ่ตีความในเชิงเหตุผลมากกว่าเชิงประจักษ์ เน้นที่การเปลี่ยนแปลงอะไรมากกว่าเน้นการ

เปลี่ยนแปลงได้อย่างไร รูปแบบข้ามทฤษฎีจึงเป็นการบูรณาการระบบการฟื้นฟูสภาพจิตที่ยังคงรักษาความพื้นฐานหลากหลายและสาระสำคัญของแต่ละระบบการฟื้นฟูสภาพจิต เน้นการนำประสบการณ์มาใช้ที่ต้องสามารถวัดได้ และมีความสมเหตุสมผล เป็นรูปแบบที่สามารถอธิบายได้ว่าบุคคลเปลี่ยนแปลงด้วยการใช้และไม่ใช้การบำบัดได้อย่างไร เป็นรูปแบบที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทั่วไปของมนุษย์จนถึงปัญหาในวงกว้าง และเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้นักฟื้นฟูสภาพจิตเป็นผู้บุกเบิกมากกว่าเป็นเพียงผู้ใช้ระบบฟื้นฟูสภาพจิตของคนอื่น ซึ่งมีความเชื่อสำคัญ 4 ประการ คือ บุคคลจะเคลื่อนผ่านขั้นต่างๆ เพื่อบรรลุการเปลี่ยนแปลง กระบวนการ 10 กระบวนการที่ระบุในรูปแบบจะช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงและรักษาพฤติกรรมให้คงอยู่ โดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับขั้นการเปลี่ยนแปลง ความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจต้องเปลี่ยนเป็นลักษณะทางบวกต่อพฤติกรรมเป้าหมายมากกว่าทางลบ และมีความมั่นใจรักษาพฤติกรรมใหม่ให้คงอยู่ โดยสามารถต้านทานสิ่งล่อใจที่จะวนกลับไปสู่สภาพพฤติกรรมเดิม ใช้ผลการรายงานตนเอง (Self-Report) เป็นเครื่องมือวัดที่ต้องวัดได้ถูกต้อง น่าเชื่อถือและชัดเจนต่อสิ่งที่ต้องการพัฒนา[48-51] ดังนั้น การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) จึงต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคคลสามารถผ่านไประยะขั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) และความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ซึ่งความสัมพันธ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสมดุลการตัดสินใจ และความสามารถในตนเอง ต่อขั้นการเปลี่ยนแปลงมีรายละเอียดตามการเสนอของ Gary J. Burkholder และ Claudio C. Nigg [52] ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบข้ามทฤษฎีสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

(The Transtheoretical Model of behavior Change)

* ความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันบ่งบอกการเปลี่ยนผ่านขั้นการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน ซึ่งยังมีความจำเป็นต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบรายละเอียดของขั้นการเปลี่ยนแปลง

จากความเชื่อสำคัญ 4 ประการของรูปแบบข้ามทฤษฎี ทำให้พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง ตามรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ [48-50, 53] ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change)

ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงเป็นการแสดงกลุ่มความคิดเห็น ความตั้งใจ และพฤติกรรมเกี่ยวกับความพร้อมของบุคคลในวงจรการเปลี่ยนแปลง ที่แสดงถึงคุณลักษณะ มิติของช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันในแต่ละลำดับขั้น และพื้นฐานของลำดับขั้นก่อนหน้าที่ส่งผลต่อขั้นต่อไป โดยไม่พบในทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงระยะเวลาที่แต่ละบุคคลใช้แตกต่างกัน แต่จะแสดงให้เห็นถึงกลุ่มภารกิจที่จำเป็นในการขับเคลื่อนไปสู่ขั้นต่อไป โดยในช่วงเวลาก่อนการเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียกว่า Behavioral Intention ส่วนช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแล้วเรียกว่า Duration of Behavior และถ้าการเปลี่ยนแปลงไม่ประสบความสำเร็จก็จะย้อนกลับไปขั้นก่อนหน้า แต่เมื่อการเปลี่ยนแปลงสำเร็จและคงที่ก็จะสามารถดำเนินไปถึงขั้นการสิ้นสุดการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 6 ลำดับขั้น คือ

1. ขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) เป็นขั้นที่บุคคลไม่ให้ความสนใจดำเนินการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมในระยะเวลาอันใกล้ โดยปกติไม่คิดเปลี่ยนแปลงในช่วง 6 เดือนข้างหน้า เพราะไม่ได้รับข้อมูล ไม่ตระหนักถึงปัญหา ไม่ยอมรับว่ามีพฤติกรรมที่ต้องแก้ไข ไม่พร้อมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งที่รู้ว่าต้องดำเนินการ ไม่ได้รับการบอกกล่าวถึงผลที่ตามมาจากปัญหาพฤติกรรมหรือผลดีจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีประสบการณ์การดำเนินการเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้งแล้วแต่ไม่สำเร็จจึงไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงอีก และการเปลี่ยนแปลงมาจากแรงกดดันจากผู้อื่น เมื่อแรงกดดันหมดลงก็กลับสู่พฤติกรรมเดิม ไม่มั่นใจว่าจะสามารถแก้ไขพฤติกรรมได้ จึงไม่อ่าน ไม่สนทนาหรือไม่คำนึงถึงอันตรายจากพฤติกรรม หรือเกิดจากโปรแกรมที่ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหามิสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลนั้น ดังนั้น การต่อต้านการยอมรับปัญหาจึงเป็นลักษณะเด่นของบุคคลในขั้นนี้ ซึ่งการจะให้ขับเคลื่อนผ่านไปยังขั้นต่อไป จำเป็นต้องให้บุคคลเข้าใจปัญหาถ้าไม่เปลี่ยนแปลง การเพิ่มข้อมูล ความตระหนักถึงผลกระทบด้านลบของปัญหา การสนับสนุนให้คิดถึงการเปลี่ยนแปลง และประเมินระดับความสามารถในการกำกับตนเองได้อย่างถูกต้อง

2. **ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation)** เป็นขั้นที่บุคคลตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น คิดถึงวิธีการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง รู้ว่าต้องดำเนินการไปทางใดแต่ยังไม่พร้อมที่จะกำหนดการปฏิบัติให้ไปถึงจุดนั้น แต่ตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงในอีก 6 เดือนข้างหน้า โดยบุคคลจะได้รับทราบทั้งข้อดีและข้อเสียของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความสมดุลทั้งข้อดีและข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงจะทำให้เกิดความไม่แน่ใจจนทำให้ติดอยู่ในขั้นนี้อยู่เป็นระยะเวลาานาน เกิดการผัดวันประกันพรุ่งที่มีระยะเวลาแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ดังนั้น การพิจารณาการแก้ปัญหาอย่างจริงจังจึงเป็นลักษณะเด่นของบุคคลในขั้นนี้ ซึ่งการจะให้ขับเคลื่อนผ่านไปขั้นต่อไปต้องให้บุคคลหลีกเลี่ยงการพิจารณาใคร่ครวญเป็นระยะเวลายาวนาน และตกลงตัดสินใจที่จะลงมือปฏิบัติ โดยใช้ความสมดุลการตัดสินใจในการประเมินข้อดีเปรียบเทียบกับข้อเสียเปรียบ และผลประโยชน์กับค่าใช้จ่ายของพฤติกรรมใหม่กับพฤติกรรมเดิม ถ้าความสมดุลการตัดสินใจเปลี่ยนไปในทางที่เห็นประโยชน์ของการเริ่มเปลี่ยนแปลงความสามารถในตนเองก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

3. **ขั้นเตรียมการ (Preparation)** เป็นขั้นที่บุคคลตั้งใจและตัดสินใจจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในอนาคตอันใกล้ ซึ่งโดยปกติจะเปลี่ยนแปลงในช่วง 1 เดือนข้างหน้า และมีการแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบ้างแล้วซึ่งยังไม่ถึงขั้นหลักการที่สะท้อนถึงความสำเร็จของการลงมือปฏิบัติ มีการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ลำดับขั้น เรียนรู้ทักษะ และดำเนินการในส่วนที่จำเป็นมาบ้างในอดีต ดังนั้น การอุทิศตนในการดำเนินการตามแผนที่เลือกจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งต้องมีการกำกับตนเอง เพิ่มระดับความสามารถในตนเอง การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง และเริ่มลงมือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

4. **ขั้นดำเนินการ (Action)** เป็นขั้นที่บุคคลได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประสบการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันเพื่อเอาชนะปัญหาตามหลักการอย่างชัดเจน สังเกตได้และได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอกเป็นระยะเวลาไม่ถึง 6 เดือน ซึ่งการดำเนินการในขั้นนี้เป็นเพียง 1 ใน 6 ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดอาจไม่นับเป็นการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับว่าเพียงพอและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม นอกจากนี้ ยังต้องให้ความใส่ใจในขั้นดำเนินการเพื่อป้องกันการกลับสู่ขั้นก่อนหน้าอีกครั้ง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามหลักการและความพยายามเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนจึงเป็นลักษณะเด่นของขั้นดำเนินการ ซึ่งบุคคลต้องการทักษะที่ใช้เป็นหลักในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ตระหนักถึงหลุมพรางที่ขัดขวางการปฏิบัติทั้งในเรื่องกระบวนการคิด พฤติกรรม อารมณ์และสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติเพื่อป้องกันไม่ให้กลับสู่พฤติกรรมเดิม

5. **ขั้นรักษาสภาพ (Maintenance)** เป็นขั้นที่บุคคลปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันไม่ให้กลับไปสู่ปัญหาเดิม และมีพฤติกรรมที่มั่นคงจากผลการปฏิบัติในขั้นดำเนินการ ไม่มีการเปลี่ยนกระบวนการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมบ่อยครั้งเหมือนกับขั้นดำเนินการ จึงเกิดความมั่นใจว่า

ตนเองสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ 6 เดือนเป็นต้นไปจนถึง 5 ปี แต่การกลับสู่สภาพเดิมยังสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ความคงที่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการไม่กลับสู่พฤติกรรมเดิมจึงเป็นลักษณะเด่นของขั้นรักษาสุขภาพ

6. ขั้นสิ้นสุด (Termination) เป็นขั้นที่บุคคลไม่กลับไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา มีระดับความสามารถในตนเอง 100 เปอร์เซ็นต์ และไม่ต้องดำเนินการเพื่อพยายามป้องกันการกลับสู่พฤติกรรมเดิม เพราะไม่ว่าจะมีความซึ่มเศร้า วิตกกังวล ความเบื่อหน่าย ความโดดเดี่ยว ความโกรธ หรือความเครียด ก็จะไม่กลับไปสู่พฤติกรรมเดิม พฤติกรรมใหม่เกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ และสังเกตได้ว่าการสิ้นสุดการดำเนินการและการสิ้นสุดของปัญหาเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน ซึ่งการดำเนินการจะสิ้นสุดก่อนที่ปัญหาจะหมดไป ดังนั้นบุคคลมักจะมี ความวิตกกังวลและมีปัญหาความยุ่งยากตลอดขั้นสิ้นสุด

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมักจะไม่ประสบความสำเร็จ ในความพยายามครั้งแรก การกลับสู่พฤติกรรมเดิมอาจเกิดขึ้นได้ตลอดขั้นการเปลี่ยนแปลง ขั้นการเปลี่ยนแปลงจึงมีลักษณะหมุนวนเป็นเกลียว บุคคลสามารถก้าวหน้าจากขั้นพิจารณาไตร่ตรองไปสู่ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นรักษาสุขภาพ แต่มีหลายคนที่จะกลับสู่พฤติกรรมเดิมหรือขั้นก่อนหน้า ซึ่งบุคคลที่กลับสู่พฤติกรรมเดิมบางคนจะรู้สึกล้มเหลว อับอายรู้สึกผิด ขาดความมั่นใจ และไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่บางคนเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและพยายามดำเนินการในสิ่งที่แตกต่างกันครั้งต่อไป

จากข้อมูลขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า ขั้นการเปลี่ยนแปลงเปรียบเสมือนเกณฑ์ที่ใช้วัดระดับขั้นพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ระดับที่ไม่คิดจะเปลี่ยนแปลงหรือคงสภาพเดิมไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมที่ดีขึ้นจนเกิดเป็นการปฏิบัติที่คงทนถาวร โดยการพัฒนาพฤติกรรมในแต่ละขั้นนั้นจะมีระยะเวลาพัฒนาที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทำให้ใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันในแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง ซึ่งขั้นการเปลี่ยนแปลงในช่วง 2 ขั้นแรกควรเป็นการให้ข้อมูลความรู้ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญปัญหา เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างผลเสีย และประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แล้วนำไปสู่การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยความมั่นใจในความสามารถในตนเองที่จะเพิ่มระดับมากขึ้นไปเรื่อยๆ จนเกิดความมั่นใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอัตโนมัติ แต่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามขั้นการเปลี่ยนแปลงจะมีลักษณะหมุนวนเป็นเกลียวทำให้พฤติกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งทางที่พัฒนา ระดับขั้นพฤติกรรมขึ้น หรือย้อนกลับสู่พฤติกรรมเดิมที่เป็นปัญหาได้เช่นกัน ทั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) มาส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตตั้งแต่ขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) ถึงขั้นรักษาสุขภาพ (Maintenance) มาใช้ในการทดลองเท่านั้น เนื่องจาก รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความรับผิดชอบได้ตั้งแต่ขั้นที่

บุคคลไม่มีความคิด ไม่สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ คือ บุคคลที่อยู่ในขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) จนถึงขั้นที่บุคคล เริ่มคิดตัดสินใจ มีความมั่นใจ วางแผนและลงมือปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ คือ บุคคลที่อยู่ในขั้นขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation) ขั้นเตรียมการ (Preparation) ขั้นดำเนินการ (Action) และขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) ส่วนขั้นสิ้นสุด (Termination) บุคคลจะมีการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้วยความมั่นใจในความสามารถในตนเอง จนไม่กลับไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเดิมแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมหรือใช้ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมอีก รวมทั้งระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในขั้นสิ้นสุด (Termination) จะสังเกตได้ตั้งแต่ระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป หลังจากที่บุคคลได้ผ่านขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) มาแล้ว ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัย ดังนั้น หลักการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จากการวิเคราะห์ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ซึ่งเป็น 1 ในองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี คือ

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของระดับพื้นฐานความคิด ความตั้งใจ และพฤติกรรม
2. การใช้เวลา และกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะสอดคล้องกับความพร้อมที่แตกต่างในแต่ละบุคคล
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถเกิดได้ทั้งการเปลี่ยนแปลงได้ คงที่ หรือไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change)

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นกิจกรรมที่มีส่วนทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม ความสัมพันธ์ของปัญหา หรือรูปแบบการใช้ชีวิต เพื่อใช้ในการข้ามไปตามขั้นการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงมาจากการปรับปรุงบนพื้นฐานการวิจัยเกี่ยวกับบุคคลจะพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมการเสพติดด้วยการบำบัดด้วยผู้เชี่ยวชาญ หรือปราศจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างไร ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับการยอมรับจากประสบการณ์หรือการทดลองในปัจจุบันจำนวน 10 กระบวนการ คือ

1. การเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness Raising) เป็นการเพิ่มความตระหนักเกี่ยวกับสาเหตุ ผลที่เกิดขึ้น และการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ซึ่งวิธีการที่สามารถเพิ่มความตระหนัก คือ การให้ผลป้อนกลับ การเผชิญหน้า การตีความ การใช้หนังสือ และการใช้สื่อ

2. การปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic Relief) เป็นการเพิ่มประสบการณ์เกี่ยวกับอารมณ์ แล้วตามด้วยการลดผลกระทบหรือการผ่อนคลายถ้าเกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งเทคนิคที่สามารถเพิ่มอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้ความโศกเศร้า การใช้คำพูดของบุคคล การให้ผลความเสี่ยงเรื่องสุขภาพ และการใช้สื่อ

3. การประเมินตนเอง (Self-reevaluation) เป็นการประเมินทั้งความรู้และความรู้สึกด้วยตนเองถึงการมีและไม่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ดี หรือประเมินความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่มีและไม่มีปัญหาพฤติกรรม และประเมินความแตกต่างของคุณค่าในตนเอง ซึ่งเทคนิคที่สามารถเพิ่มการประเมินตนเอง คือ การกระจายค่านิยม ตัวแบบสุขภาพที่ดี และการใช้จินตนาการ

4. การประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental reevaluation) เป็นการประเมินทั้งความรู้และความรู้สึกถึงการมีอยู่ และการปราศจากพฤติกรรมของบุคคลจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร ซึ่งวิธีการนำไปสู่การประเมินใหม่ คือ การเพิ่มความตระหนักว่าบุคคลสามารถเป็นตัวแทนแก่ผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ การฝึกความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การใช้ภาพยนตร์สารคดี การให้รางวัล และการมีส่วนร่วมของครอบครัว

5. การปลดปล่อยตนเอง (Self-Liberation) เป็นความเชื่อว่าบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลง มีพันธสัญญา และพิจารณาพันธสัญญาใหม่ต่อการแสดงตามความเชื่อ เปรียบได้กับแนวคิดสมรรถภาพในตนเอง (Self-Efficacy) ซึ่งการเพิ่มความตั้งใจจริง คือ ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในช่วงปีใหม่ การแถลงต่อสาธารณชน และการมีทางเลือกมากกว่า 1 ทาง

6. การปลดปล่อยทางสังคม (Social liberation) เป็นความต้องการเพิ่มโอกาสและทางเลือกในสังคม ด้วยสิ่งที่สังคมได้จัดเตรียมเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ที่เปลี่ยนแปลงหรือสนับสนุนพฤติกรรมใหม่ โดยเฉพาะบุคคลที่ค่อนข้างขาดแคลน หรือถูกกีดขี่ ซึ่งมีวิธีการ คือ การสนับสนุน กระบวนการให้อำนาจ และความเหมาะสมของนโยบายที่ช่วยเพิ่มโอกาสการเปลี่ยนแปลง

7. การปรับเงื่อนไข (Counterconditioning) เป็นการเรียนรู้พฤติกรรมที่สามารถใช้แทนพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ปลอดภัย คือ การผ่อนคลาย การยืนยัน การลดความรู้สึก และการพูดกับตนเองในทางบวก

8. การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) เป็นการเรียนรู้การหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อความรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม ด้วยขจัดคำแนะนำการไม่รักษาสุขภาพ และเพิ่มทางเลือกสุขภาพที่ดีทันที ซึ่งวิธีการที่ช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและลดความเสี่ยงในการกลับสู่สภาพเดิม คือ การปรับโครงสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ และกลุ่มช่วยเหลือตนเอง

9. การจัดการเสริมแรง (Reinforcement Management / Contingency Management) เป็นการจัดเตรียมผลที่เกิดจากการกระทำ ถึงแม้ว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็สามารถ

เปลี่ยนแปลงด้วยการลงโทษหรือผลทางด้านลบ แต่ในความเป็นจริงแล้วการให้รางวัลเป็นสิ่งที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการสนับสนุนให้เกิดซ้ำ คือ การทำสัญญา การใช้สิ่งจูงใจ และการยอมรับของกลุ่ม

10. สัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) เป็นการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยความห่วงใย ความเชื่อใจ การเปิดใจ และการยอมรับ ซึ่งวิธีการสนับสนุนทางสังคม คือ การสร้างความเป็นมิตร การให้คำแนะนำ และระบบการทำงานเป็นทีม

ทั้งนี้ กระบวนการเปลี่ยนแปลง 4 กระบวนการแรก คือ การเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness Raising) การปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic Relief) การประเมินตนเอง (Self-reevaluation) และการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental reevaluation) จะใช้กับขั้นการเปลี่ยนแปลงในขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation) เพื่อเข้าไปสู่ขั้นเตรียมการ (Preparation) และกระบวนการเปลี่ยนแปลง 6 กระบวนการหลัง คือ การปลดปล่อยตนเอง (Self-Liberation) การปลดปล่อยทางสังคม (Social liberation) การปรับเงื่อนไข (Counterconditioning) การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) การจัดการเสริมแรง (Reinforcement Management / Contingency Management) และสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) จะใช้กับขั้นการเปลี่ยนแปลงในขั้นดำเนินการ (Action) เพื่อส่งเสริมไปสู่ขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) จึงเห็นได้ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับขั้นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความเหมาะสมของการใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงกับขั้นการเปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้น โดยทราบได้จากผลการวิจัยบุคคลว่าอยู่ในขั้นการเปลี่ยนแปลงใด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะช่วยบอกความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง การดำเนินการปรับพฤติกรรม และกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับบุคคลในแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ

ขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) บุคคลจะใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าขั้นการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ และเนื่องจากเป็นขั้นที่บุคคลไม่ค่อยมีข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ใช้เวลาและพลังในการประเมินตนเองน้อย ไม่ตอบสนองต่อปัญหาด้านลบ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นรับทราบถึงปัญหาของตน และไม่ให้ความสนใจหรือสิ่งแวดล้อมที่จะสามารถเอาชนะปัญหาได้ ดังนั้น กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ช่วยขับเคลื่อนให้เข้าไปสู่ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง คือ เพิ่มความตระหนักรู้ (consciousness raising) เช่น ใช้การสังเกต การเผชิญความจริง การตีความ เพื่อช่วยให้ตระหนักถึงสาเหตุ ผลด้านลบที่ได้รับ และกระบวนการแก้ไขปัญหา ใช้การปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic relief) เพื่อช่วยส่งเสริมประสบการณ์การปลดปล่อยอารมณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรม หรือการใช้เหตุการณ์ในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับปัญหาก็สามารถใช้ในการปลดปล่อยอารมณ์ได้

ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation) ยังคงใช้กระบวนการเพิ่มความตระหนักรู้ (consciousness raising) เช่น ใช้การสังเกต การเผชิญความจริง การตีความ ใช้การรักษาด้วยหนังสือและการให้ความรู้ต่างๆ ถ้าบุคคลมีความตระหนักเกี่ยวกับตนเองและธรรมชาติของปัญหาเพิ่มขึ้นแล้ว จึงให้มีการประเมินตนเองทั้งด้านอารมณ์และกระบวนการคิด ใช้การประเมินตนเอง (self-reevaluation) เพื่อประเมินค่านิยมที่ต้องดำเนินการ และสิ่งที่ส่งผลถึงชีวิต เพราะยิ่งประเมินตนเองจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองมากขึ้น และใช้การประเมินสิ่งแวดล้อม (environmental reevaluation) เพื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมตนเองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะผลกระทบต่อคนที่เรารู้สึกห่วงใยที่สุด เห็นได้ว่า การขับเคลื่อนจากขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรองสู่ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง และจากขั้นพิจารณาไตร่ตรองไปสู่ขั้นต่อไปจะเกี่ยวกับการเพิ่มกระบวนการคิด อารมณ์ และการประเมินตนเอง เพื่อเปลี่ยนวิธีการคิดความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหา และวิธีการให้คุณค่าต่อสิ่งที่ทำลายชีวิต

ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการเปลี่ยนในอนาคตอันใกล้ และมีบทเรียนจากการพยายามเปลี่ยนแปลงในอดีต มีการตั้งเป้าหมาย ลำดับขั้นพัฒนาแผนการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดการดำเนินงานตามแผนที่เลือก ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ใช้ในช่วงแรกเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้วยการปรับเงื่อนไข (counter conditioning) ที่เป็นการเรียนรู้การใช้ทางเลือกอื่นทดแทนเพื่อที่จะกระตุ้นการเกิดปัญหาให้อยู่ในระดับปรกติ และใช้การควบคุมสิ่งเร้า (stimulus control) เพื่อจัดการสถานการณ์หรือสัญญาณที่มองเห็นและมองไม่เห็นที่สามารถกระตุ้นให้เกิดปัญหา หลังจากนั้นใช้การปลดปล่อยตนเอง (self-liberation) ที่ช่วยสร้างความเชื่อว่าเรามีอิสรภาพในการเปลี่ยนแปลงชีวิตในวิถีทางที่มีความหมาย ซึ่งการปลดปล่อยตนเองอยู่บนพื้นฐานบางส่วนในเรื่องความสามารถในตนเอง (self-efficacy) ที่เชื่อว่าบุคคลมีความพยายามในตนเองซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญในการเผชิญสถานการณ์ที่ยากลำบาก

ขั้นดำเนินการ (Action) เป็นขั้นที่ต้องการมากกว่าพื้นฐานกระบวนการคิดและอารมณ์ ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ใช้เป็นการปรับเงื่อนไข (counter conditioning) การจัดการเสริมแรง (Reinforcement Management / Contingency Management) และการควบคุมสิ่งเร้า (stimulus control) เพื่อควบคุมเงื่อนไขที่อาจส่งผลให้กลับสู่สภาพเดิม ทั้งนี้ สามารถจัดเตรียมการฝึกหัดที่เกี่ยวกับกระบวนการทางพฤติกรรมเพื่อเพิ่มความสำเร็จเมื่อเข้าสู่ขั้นดำเนินการ

ขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) เป็นขั้นขึ้นอยู่กับแต่ละกระบวนการที่ใช้ก่อนหน้านี้ และการประเมินเงื่อนไขที่บีบบังคับให้กลับไปสู่สภาพเดิมอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ใช้ยังคงเป็นการปรับเงื่อนไข (counter conditioning) การจัดการเสริมแรง (Reinforcement Management / Contingency Management) และการควบคุมสิ่งเร้า

(stimulus control) เพื่อให้บุคคลรักษาระดับพฤติกรรมใหม่ ขจัดสิ่งกระตุ้นให้กลับไปสู่พฤติกรรมเดิม และให้รางวัลเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง

จากข้อมูลกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้สามารถผ่านไปแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ต้องอาศัยกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ที่เกี่ยวกับความรู้ ความคิด และการกระทำที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนในแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) โดยในช่วงแรกของการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเน้นในด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก เพื่อให้เกิดความคิด การเปรียบเทียบ และการตัดสินใจในการลงมือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยความมั่นใจ เช่น การเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness raising) การปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic relief) การประเมินตนเอง (Self-reevaluation) และการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental reevaluation) แต่เมื่อบุคคลได้ตัดสินใจลงมือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแล้วต้องอาศัยกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลยังคงตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป เช่น การปลดปล่อยตนเอง (Self-liberation) การปลดปล่อยทางสังคม (Social liberation) การปรับเงื่อนไข (Counterconditioning) การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus control) การจัดการเสริมแรง (Reinforcement management / Contingency management) และสัมพันธ์ภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping relationship) ทั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ด้วยการเริ่มสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยกระบวนการเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness raising) การปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic relief) และให้ประเมินผลกระทบที่เกิดจากเฉลยหรือไม่สนใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วยกระบวนการประเมินตนเอง (Self-reevaluation) และการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental reevaluation) เพื่อให้เกิดการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยความมั่นใจ และเมื่อเริ่มมีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้วยการสร้างความเชื่อมั่นต่อการเปลี่ยนแปลง การสนับสนุนการแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังในสังคม และการให้กำลังใจด้วยกระบวนการการปลดปล่อยตนเอง (Self-liberation) การปลดปล่อยทางสังคม (Social liberation) และสัมพันธ์ภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping relationship) โดยให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีความหลากหลายในบริบท เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากบุคคลและสถานการณ์ที่แตกต่างเพื่อให้ได้รับแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบในลักษณะที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการปรับเงื่อนไข

(Counterconditioning) และการควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus control) ดังนั้น หลักการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต จากการวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ซึ่งเป็น 1 ในองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี คือ

1. การเผชิญ หรือการสังเกตเหตุการณ์ในชีวิตจริงจะช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ ผลกระทบของปัญหา
2. การประเมินตนเอง และเงื่อนไขที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลงจะช่วยสร้างความเข้าใจ และเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง
3. การสร้างความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีอิสรภาพในการเปลี่ยนแปลงตนเองจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลง
4. การทำกิจกรรม การฝึกหัด และการได้รับประสบการณ์ต่างๆ เป็นกระบวนการที่ใช้ในการปรับ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น

2.3 ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy)

ทฤษฎีความสามารถในตนเองอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและพฤติกรรมใน 3 ลักษณะ คือ การตรวจสอบความเชื่อและความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การจัดการสิ่งขัดขวางเส้นทางไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจและการเอาชนะปัญหาที่เข้ามาในชีวิต ซึ่งคำว่าความสามารถในตนเอง ความเชื่อ ความสามารถในตนเอง และความคาดหวังความสามารถในตนเอง เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำในพฤติกรรมบางอย่างเพื่อนำไปสู่เป้าหมายบางอย่าง ความเชื่อความสามารถในตนเองจึงมีผลต่อการตั้งเป้าหมาย การยืนหยัดในการปฏิบัติไปสู่เป้าหมาย การตอบสนองต่ออารมณ์ความตึงเครียดในชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีคำที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในตนเอง คือ ความคาดหวังในผลลัพธ์ (Outcome Expectancy) หมายถึง ความเชื่อในพฤติกรรมบางอย่างที่จะนำไปสู่ หรือไม่นำไปสู่ผลลัพธ์ หรือเป้าหมายบางอย่าง ความคาดหวังความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy Expectancy) หมายถึง ความเชื่อว่าสามารถ หรือไม่สามารถแสดงพฤติกรรมหรือกลุ่มพฤติกรรมได้ และคุณค่าของผลลัพธ์ (Outcome Value) หมายถึง ความสำคัญหรือคุณค่าที่ทำให้ยอมรับเป้าหมายหรือผลลัพธ์ โดยคำทั้ง 3 คำนี้จะร่วมกันกระตุ้นการตัดสินใจความพยายามแสดงพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมใหม่ๆ ในสถานการณ์ที่เข้ามาคุกคามโดยมีการวัดผลที่บ่งบอกระดับ แทนที่จะบอกแค่ใช่หรือไม่ใช่ โดยเปรียบเทียบความรู้หรือความคิดในความเข้าใจหรือกำหนดพฤติกรรมบางอย่างในสถานการณ์หรือบริบทบางอย่าง[54]

สมรรถนะของมนุษย์จะถูกพัฒนาและแสดงออกหลากหลายรูปแบบตามความรู้ และทักษะที่ได้มาจากสมรรถนะส่วนตน ประสบการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และการพบเจอสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งการที่มนุษย์จะมีความสามารถหลากหลายจำเป็นต้องใช้เวลา ทรัพยากร และความพยายามในการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ดังนั้น มนุษย์จึงมีความแตกต่างในเรื่องความสามารถในตนเอง และระดับการพัฒนาในสิ่งที่เลือกปฏิบัติ โดยการรับรู้ความสามารถในตนเองไม่เป็นเพียงการรับรู้ในเรื่องทักษะที่ตนเองมี แต่ยังเป็นความเชื่อในตนเองว่าสามารถลงมือปฏิบัติภายใต้สภาวะที่หลากหลายได้ ซึ่งในคนแต่ละคนที่ถึงแม้จะมีทักษะคล้ายกัน หรือคนๆ เดียวกันแต่อยู่ในสภาวะที่แตกต่าง การแสดงออกก็จะมีระดับที่ต่างกัน ความเชื่อในความสามารถในตนเองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสมรรถนะของมนุษย์ โดยสามารถวัดในรูปแบบการตัดสินความสามารถในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ภายใต้ระดับกิจกรรมกับสถานการณ์ที่ต่างกัน

ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) จึงเป็นความเชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเองที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในบางสิ่ง ทฤษฎีความสามารถในตนเองแสดงให้เห็นว่า บุคคลทั่วไปจะมีความพยายามในสิ่งที่ตนเองเชื่อว่าจะสามารถทำได้ และจะไม่พยายามทำในสิ่งที่ตนเองเชื่อว่าจะเกิดความล้มเหลว และบุคคลที่มีความสามารถในตนเองสูงจะเชื่อว่าจะสามารถทำในสิ่งที่ยากลำบากได้ เพราะมองว่าเป็นสิ่งท้าทายที่จะเรียนรู้ มากกว่าเป็นสิ่งขัดขวางที่ต้องหลีกเลี่ยง บุคคลที่มีความสามารถในตนเองจะกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายและยึดถือเป็นพันธสัญญาที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เมื่อกำลังจะเผชิญกับความล้มเหลว จะเพิ่มและสนับสนุนความพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ยากหรือคุกคามด้วยความเชื่อมั่นว่าสามารถควบคุมได้ ซึ่งทัศนคติลักษณะนี้จะลดความตึงเครียดและลดอัตราเสี่ยงในเรื่องอาการซึมเศร้า ตรงข้ามกับบุคคลที่สงสัยในความสามารถของตนเอง ที่จะมองการทำงานที่ยากลำบากเป็นสิ่งคุกคาม ยกเลิกการปฏิบัติง่ายเมื่อพบกับสิ่งที่ยากลำบากหรือความล้มเหลว ซึ่งทัศนคติลักษณะนี้จะเพิ่มความตึงเครียดและอัตราเสี่ยงในเรื่องอาการซึมเศร้า ทั้งนี้ แนวทางการรับรู้ และความเชื่อความสามารถในตนเองมาจาก 4 แหล่งข้อมูล คือ ประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance experiences / Mastery Experience) ประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) คำพูดโน้มน้าว (Verbal persuasion) และสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละแหล่งข้อมูล[54, 55] ดังนี้

1. ประสบการณ์ความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) ทุกคนล้วนมีประสบการณ์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากความพยายามในการทำบางสิ่งแล้วประสบความสำเร็จ ซึ่งประสบการณ์ความรู้เป็นวิธีส่งเสริมความสามารถในตนเองที่มีประสิทธิภาพ เพราะบุคคลจะมีความเชื่อว่าจะสามารถทำสิ่งใหม่ได้ถ้าสิ่งนั้นมีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่เคยทำสำเร็จมาแล้ว การเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับความรู้ สามารถทำให้เกิดความชำนาญในทักษะใหม่ๆ และเพิ่ม

ระดับความสามารถในตนเอง อย่างไรก็ตาม การให้ทำงานง่ายๆ และคล้ายคลึงกับสิ่งที่เคยทำมาแล้ว ตลอดเวลา และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากลำบาก ไม่นานก็จะไม่ช่วยพัฒนาความเข้าใจความสามารถในตนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพยายามทำงานที่ยากลำบากและผ่านอุปสรรคไปได้ ดังนั้น การประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดจากการตัดสินใจส่วนบุคคลจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในตนเอง ความคาดหวังความสามารถในตนเอง และถ้าบุคคลไม่เชื่อว่าตนเองประสบความสำเร็จ ความสามารถในการทำงานก็จะไม่เพิ่มขึ้น

2. ประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) เป็นการสังเกตความสำเร็จและความล้มเหลวของผู้อื่นที่มีลักษณะเหมือนกับเรา การเฝ้าดูบุคคลที่เหมือนกับตัวเราประสบความสำเร็จในบางสิ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความพยายามในการเพิ่มความสามารถในตนเอง ตรงกันข้ามกับการสังเกตบุคคลที่เหมือนกับตัวเราแต่ล้มเหลวจะลดหรือคุกคามความสามารถในตนเอง ขอบเขตของประสบการณ์จากผู้อื่นที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในตนเองจึงเกี่ยวกับความคิดที่มีต่อตัวเอง การลอกเลียนแบบ และการเรียนรู้จากการสังเกต ดังนั้น การสังเกตหลากหลายตัวแบบ การมีส่วนร่วมกับบุคคลที่เฝ้าสังเกตมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อว่าตนเองสามารถประสบความสำเร็จในพฤติกรรมเช่นเดียวกับที่สังเกต และการเฝ้าสังเกตผู้อื่นในช่วงการฝึกอบรม การเรียน หรือระหว่างการแข่งขันสามารถส่งเสริมประสบการณ์ที่ช่วยเพิ่มความสามารถในตนเอง โดยเฉพาะถ้าบุคคลนั้นปฏิบัติหรือเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมือนกับผู้สังเกตการณ์

3. คำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) เป็นข้อมูลความสามารถในตนเองในชีวิตประจำวันโดยสนับสนุนการแสดงผลพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่มั่นใจด้วยการบอกให้มั่นใจในความสามารถในตนเอง บุคคลที่ถูกผู้อื่นโน้มน้าวด้วยคำพูดว่าสามารถประสบความสำเร็จหรือควบคุมการปฏิบัติงานจะช่วยสนับสนุนความเชื่อว่าสามารถปฏิบัติงานได้ ตรงข้ามกับการที่บุคคลอื่นบอกว่าไม่มีทักษะหรือไม่มีความสามารถในการทำบางสิ่งจะทำให้เลิกปฏิบัติเร็วขึ้น และบุคคลสามารถย้อนคิดถึงคำพูดที่ทำให้กำลังใจเมื่อรู้สึกไม่แน่ใจหรือเมื่อความมั่นใจลดลง

4. สภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) สภาพร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลคิดจะทำบางสิ่งสามารถบอกความเป็นไปได้ทั้งความสำเร็จหรือล้มเหลว ประสบการณ์ความล้มเหลวจะก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ความเครียด และความเสียใจที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการปฏิบัติและการแสดงผลพฤติกรรมต่างๆ ทั้งนี้ ความเครียด ความวิตกกังวลและความกลัวจะส่งผลด้านลบต่อความเชื่อในตนเอง และนำไปสู่ความล้มเหลวหรือไม่สามารถทำงานที่รู้สึกกลัว ส่วนสถานการณ์ตึงเครียดจะกระตุ้นอารมณ์ที่กระทบการรับรู้ความสามารถในตนเองในการจัดการสถานการณ์ ดังนั้น การกระตุ้นอารมณ์ส่งผลกระทบต่อความสามารถในตนเอง และความสามารถในตนเองกระทบต่อการตัดสินใจ ถ้าปรับปรุงสภาพอารมณ์ กล่าวคือ ถ้ามีการกระตุ้นอารมณ์หรือลดความเครียด การเปลี่ยนความสามารถในตนเองจะสามารถเป็นไปตามที่คาดหวัง

ทั้งนี้การประเมินความสามารถในตนเองสามารถวัดได้ใน 3 ด้าน [56, 57] คือ

1. ระดับความสามารถ (Level) วัดความสามารถในการเอาชนะความท้าทายและอุปสรรคในระดับที่หลากหลาย ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้จากการสัมภาษณ์ การสำรวจแบบเปิด และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

2. ขอบเขตหลักการ (Generality) วัดความสามารถในการถ่ายโยงความเชื่อในความสามารถในตนเองไปสู่การทำกิจกรรมในมิติอื่นๆ ทั้งกิจกรรมเดิมที่มีระดับเพิ่มขึ้น และรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งเรื่องพฤติกรรม ความรู้ เจตคติ ซึ่งประเมินจากความเชื่อมโยงของขอบเขตกิจกรรม รูปแบบเนื้อหาในสถานการณ์ และระดับหลักการความเชื่อความสามารถในตนเอง

3. พลังในตน (Strength) วัดการรับรู้ความสามารถที่ผู้ที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะพยายามเอาชนะความยากลำบากและไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคโดยง่าย ซึ่งประเมินจากจำนวนความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย

จากข้อมูลความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของบุคคลจะอยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นในความสามารถในตนเองที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดหรือพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีระดับความเชื่อมั่นที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความรู้และประสบการณ์ส่วนตัวที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละบุคคลมองเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลง และความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน บุคคลที่มองว่าตนเองมีความสามารถในตนเองสูงจะมุ่งเป้าหมายเป็นความท้าทาย และพยายามปฏิบัติตนให้บรรลุเป้าหมายนั้น ตรงข้ามกับบุคคลที่มองว่าตนเองมีความสามารถในตนเองน้อยก็มักจะไม่มีเชื่อมั่นในตนเอง และล้มเลิกการปฏิบัติที่นำไปสู่เป้าหมายได้ง่าย ทั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ด้วยการเริ่มสร้างความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ให้เกิดขึ้นก่อนให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยให้ทบทวนประสบการณ์ความรับผิดชอบส่วนตัว การให้ประสบการณ์ความรับผิดชอบที่ใกล้ชิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ความรับผิดชอบกับผู้อื่น เพื่อให้เห็นคุณค่าของการแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และเพิ่มมุมมองความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ และความเชื่อความสามารถในตนเองในด้านประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) จากนั้นจึงให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบที่มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มระดับความสามารถในตนเอง และสร้างความเชื่อมั่นในการเอาชนะความท้าทายในบริบทต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น ด้วยสภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการสร้างความสามารถในตนเองในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ และความเชื่อความสามารถในตนเองในด้านประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious

Experience) คำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) และสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) ดังนั้น หลักการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จากการวิเคราะห์ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ซึ่งเป็น 1 ในองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี คือ

1. ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการทำกิจกรรมของบุคคลในสถานการณ์ที่หลากหลายส่งผลต่อความมั่นใจในการแสดงออก
2. ความกลัว ความเครียด และความวิตกกังวลส่งผลต่อความมั่นใจในความสามารถในตนเอง
3. บุคคลจะมีความพยายาม ความมั่นใจปฏิบัติในสิ่งที่คุ้นเคย เชื่อว่าสามารถทำได้ หรือเคยทำสำเร็จมาแล้ว
4. การปฏิบัติแต่สิ่งที่คุ้นเคย หรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากลำบากจะไม่ช่วยพัฒนาความสามารถในตนเอง
5. ความสามารถในตนเองวัดจากความสำเร็จของระดับ และการถ้อยแถลงการทำกิจกรรมที่หลากหลาย

2.4 ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance)

บุคคลมีวิธีการจัดการกับความเครียดทางจิตใจในหลากหลายรูปแบบเช่นเดียวกับการตัดสินใจสิ่งสำคัญในชีวิต ซึ่งต้นกำเนิดหลักของความเครียด เช่น การกลัวความล้มเหลว ความวิตกกังวลกับความไม่รู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา การกลัวทำตัวโง่เขลาต่อหน้าสาธารณชน และการขาดความเชื่อมั่นในตนเองถ้าตัดสินใจผิดพลาด ส่วนการตัดสินใจผิดพลาดเป็นผลมาจากหลายสาเหตุทั้งการวิเคราะห์ที่ไม่ดี ความไม่รู้ การมีอคติ การขาดความยับยั้งชั่งใจ การบีบคั้นทางด้านเวลา นโยบายขององค์กร และแรงจูงใจหลังจากการเกิดความขัดแย้ง ซึ่งบุคคลจะใช้กลไกการป้องกันตนเองที่หลากหลาย เช่น บางคนปฏิเสธข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงและปฏิบัติต่อไปอย่างไม่สนใจ บางคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงแต่ยังคงผัดวันประกันพรุ่งและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ บางคนมีความตื่นตระหนกและไม่สามารถหาทางแก้ไขได้ มีความลังเลระหว่างทางเลือกต่างๆ และเลือกทางแก้ไขได้อย่างฉับพลันทันที การปฏิบัติเหล่านี้จะไม่เกิดผลดีและนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด การตัดสินใจที่ดีนั้น Janis และ Mann เสนอว่าผู้ตัดสินใจต้องมีความรอบคอบ ค้นข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน รับและปรับข้อมูลอย่างไม่มีอคติ แล้วประเมินทางเลือกก่อนมุ่งไปสู่การตัดสินใจ ความผิดพลาดอาจจะเพิ่มขึ้นเมื่อผู้ตัดสินใจอยู่ภายใต้ภาวะความเครียดทางจิตใจที่ส่งผลด้านลบต่อการตัดสินใจ ทั้งนี้ เมื่อเผชิญหน้ากับการตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจอาจพิจารณาใน 4 ประเด็นคำถาม[58] คือ

1. ความเสี่ยงส่งผลร้ายแรงหรือไม่ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าคำตอบคือไม่ก็ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าใช่คำถามต่อไปจะเกิดขึ้น
2. ความเสี่ยงส่งผลร้ายแรงหรือไม่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง ถ้าการทำนายความสูญเสียจากการเปลี่ยนแปลงมีน้อย ความเสี่ยงจึงไม่ส่งผลร้ายแรง ผู้ตัดสินใจจะยอมรับเหตุผลทางเลือกแรกคือไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าใช่ก็จะเกิดความเครียดเพราะผลร้ายแรงจากความเสียหายสามารถเกิดจากทั้งการเปลี่ยนแปลงและไม่เปลี่ยนแปลงจึงเกิดข้อคำถามต่อไป
3. ในความเป็นจริงแล้วมีความหวังที่จะค้นพบทางแก้ไขที่ดีหรือไม่ ถ้าเชื่อว่าไม่มีทางที่จะค้นพบทางแก้ไขที่ดีก็จะเกิดสภาวะการหลีกเลี่ยง ไม่ตัดสินใจทั้งการต่อต้านหรือใช้เหตุผลตัดสินใจสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม ถ้ามีความหวังที่จะพบทางแก้ไขที่ดีจะเกิดข้อคำถามต่อไป
4. มีเวลาเพียงพอที่จะค้นหาและพิจารณาอย่างรอบคอบหรือไม่ ถ้าไม่บุคคลจะวางแผนแก้ไขอย่างเร่งรีบเพื่อให้เป็นไปตามที่คาดหวัง แต่ถ้ามีเวลาเพียงพอ ผู้ตัดสินใจจะพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ ค้นหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ประเมินและวางแผนความเป็นไปได้

การตัดสินใจมีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผ่านขั้นพฤติกรรมที่เกิดจากความสมดุลระหว่างการรับรู้ต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งการตัดสินใจมาจากแนวคิดของ Janis และ Mann ในฐานะรูปแบบการขัดแย้ง (conflict model) ที่มีสมมติฐานว่า การตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบประเด็นที่ต้องพิจารณาตัดสินใจทั้งหมดอย่างรอบคอบโดยเปรียบเทียบความเป็นไปได้ทั้งประโยชน์ที่ได้รับและความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น ผลที่จะเกิดขึ้นจากความคาดหวังในสิ่งที่เป็นประโยชน์และความสูญเสียสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท[53, 59] คือ

1. ถือประโยชน์หรือความสูญเสียของตนเองเป็นสำคัญ (utilitarian gains or losses for self)
2. ถือประโยชน์หรือความสูญเสียของผู้อื่นเป็นสำคัญ (utilitarian gains or losses for others)
3. การยอมรับหรือไม่ยอมรับจากผู้อื่นบุคคลสำคัญ (approval or disapproval from significant others)
4. การยอมรับตนเองหรือไม่ยอมรับตนเอง (self-approval or self-disapproval)

ทั้งนี้ รูปแบบขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับลำดับความก้าวหน้าของการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงที่นำมาซึ่งการตอบสนองต่อข้อมูลใหม่ๆ สำหรับทางเลือกในการดำเนินการมีพื้นฐานมา

จากความสามารถของบุคคลในการบรรลุการตัดสินใจเปลี่ยนพฤติกรรมที่ยากต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน[60] คือ

1. ประเมินปัญหาและอุปสรรค (Appraising the Challenge)

เมื่อบุคคลเผชิญและยอมรับผลจากข้อมูลหรือการสื่อสารที่ให้เหตุผลแนวทางการปฏิบัติรูปแบบใหม่ หรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดวุ่นวายต่อการดำเนินการในปัจจุบัน บุคคลจะสังเกตการดำเนินการในปัจจุบันที่นำมาซึ่งผลเสีย และคาดหมายถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อความเชื่อมั่นจากผู้อื่น และสังคม จึงทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดการไม่ยอมรับการดำเนินการที่เคยปฏิบัติ และเกิดกระบวนการตัดสินใจหาแนวทางปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงที่เหมาะสมกว่า

2. สืบหาทางเลือก (Surveying Alternatives)

บุคคลเริ่มให้ความสนใจทางเลือกต่างๆ โดยค้นหาแนวทางดำเนินการที่เคยรับรู้ และขอคำแนะนำ ข้อมูลจากบุคคลอื่น หรือสื่อมวลชนถึงวิธีการจัดการกับปัญหาถึงแม้ว่าข้อเสนอแนะที่ได้รับจะไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ยึดมั่นในปัจจุบัน และบุคคลจะไม่พิจารณาทางเลือกที่ใช้ไม่ได้ผลหรือมีค่าใช้จ่ายสูงในการจัดการกับปัญหา จึงเป็นการพิจารณาขั้นต้นเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก เมื่อสิ้นสุดขั้นที่ 2 จะมีรายการทางเลือกที่เป็นทางเลือกที่ดีและขจัดทางเลือกที่มีค่าใช้จ่ายสูงหรือมีความเสี่ยง

3. เปรียบเทียบทางเลือก (Weighting Alternatives)

บุคคลจะเน้นการดำเนินการสำรวจ การสืบค้นข้อมูลและประเมินข้อดีและข้อเสียของทางเลือกที่มีอยู่แต่ละทางเลือกอย่างที่ไม่เคยพิจารณามาก่อนด้วยความละเอียดรอบคอบถึงข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ เพื่อเลือกแนวทางการดำเนินการที่รู้สึกว่ามีเหตุผล เชื่อมั่นและบรรลุเป้าหมายดีที่สุด โดยใช้แนวทางปัจจุบันเป็นพื้นฐานในการเปรียบเทียบกับทางเลือกใหม่ แต่บางครั้งการคิดอย่างรอบคอบในแต่ละทางเลือกจะไม่ประสบความสำเร็จ จึงอาจกลับไปสู่ขั้นที่ 2 เพื่อพยายามหาแนวทางใหม่ที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่าแนวทางในปัจจุบัน

4. พิจารณากำหนดพันธสัญญาอย่างรอบคอบ (Deliberating about Commitment)

เมื่อยอมรับแผนการดำเนินการใหม่ บุคคลจะพิจารณาการนำไปใช้และถ่ายทอดความตั้งใจนี้ไปสู่ผู้อื่น ซึ่งก่อนที่จะให้ผู้อื่นทราบถึงสิ่งที่เลือก บุคคลมักจะคิดหาทางเลือกเสีย การไม่ยอมรับจากครอบครัว เพื่อนและกลุ่มคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้บุคคลคิดเตรียมการอย่างละเอียดก่อนดำเนินการ เพื่อให้สิ่งที่ตัดสินใจดำเนินการประสบความสำเร็จ บุคคลจะคำนึงถึงสิ่งที่ประกาศกับคนที่รู้จัก ความกล้าในการตัดสินใจทำสิ่งใหม่ และยืนยันกับตนเองว่าจะไม่เปลี่ยนการตัดสินใจ บุคคลจึงระมัดระวังและค่อยๆ ดำเนินการตามพันธสัญญา ดังนั้น สิ่งสำคัญเพื่อให้ดำเนินการได้ระยะเวลานาน บุคคลจะประกาศการตัดสินใจกับคนที่ใกล้ชิดที่ยอมรับการตัดสินใจที่ละน้อย ทำให้

ได้รับความวิจารณ์หรือสปรมาทจากผู้ที่ไม่ยอมรับด้วยล่าช้า ยกเว้นมีความมั่นใจว่าสิ่งที่ตัดสินใจ เป็นสิ่งที่ถูกต้องก็สามารถประกาศให้ทราบเร็วขึ้น

5. ปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นถึงแม้จะได้รับผลด้านลบ (Adhering despite Negative Feedback)

การตัดสินใจจะดำเนินการไปด้วยดีช่วงหนึ่งแต่บ่อยครั้งก็จะถูกยับยั้งเร็วหรือช้าด้วยเหตุการณ์หรือการสื่อสารที่ส่งผลด้านลบที่เป็นอุปสรรคให้ต้องปรับแนวทางใหม่ ซึ่งการที่บุคคล จะยังคงยืนมั่นในสิ่งที่ตัดสินใจจำเป็นต้องไม่สนใจ ปฏิเสธ และสนับสนุนการตัดสินใจด้วยหลักเหตุผล ใหม่ๆ ที่จะช่วยเพิ่มข้อดีและลดข้อเสียในสิ่งที่ตัดสินใจดำเนินการ ดังนั้น บุคคลจะยังคงอยู่ในขั้นที่ 5 อย่างไม่มีกำหนด จนกระทั่งเผชิญกับอุปสรรคที่ทรงพลังและการพิจารณาของบุคคลต่ออุปสรรคนั้น แต่บุคคลก็จะยังคงดำเนินการต่อไปได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอดทนต่อผลกระทบด้านลบที่เผชิญ

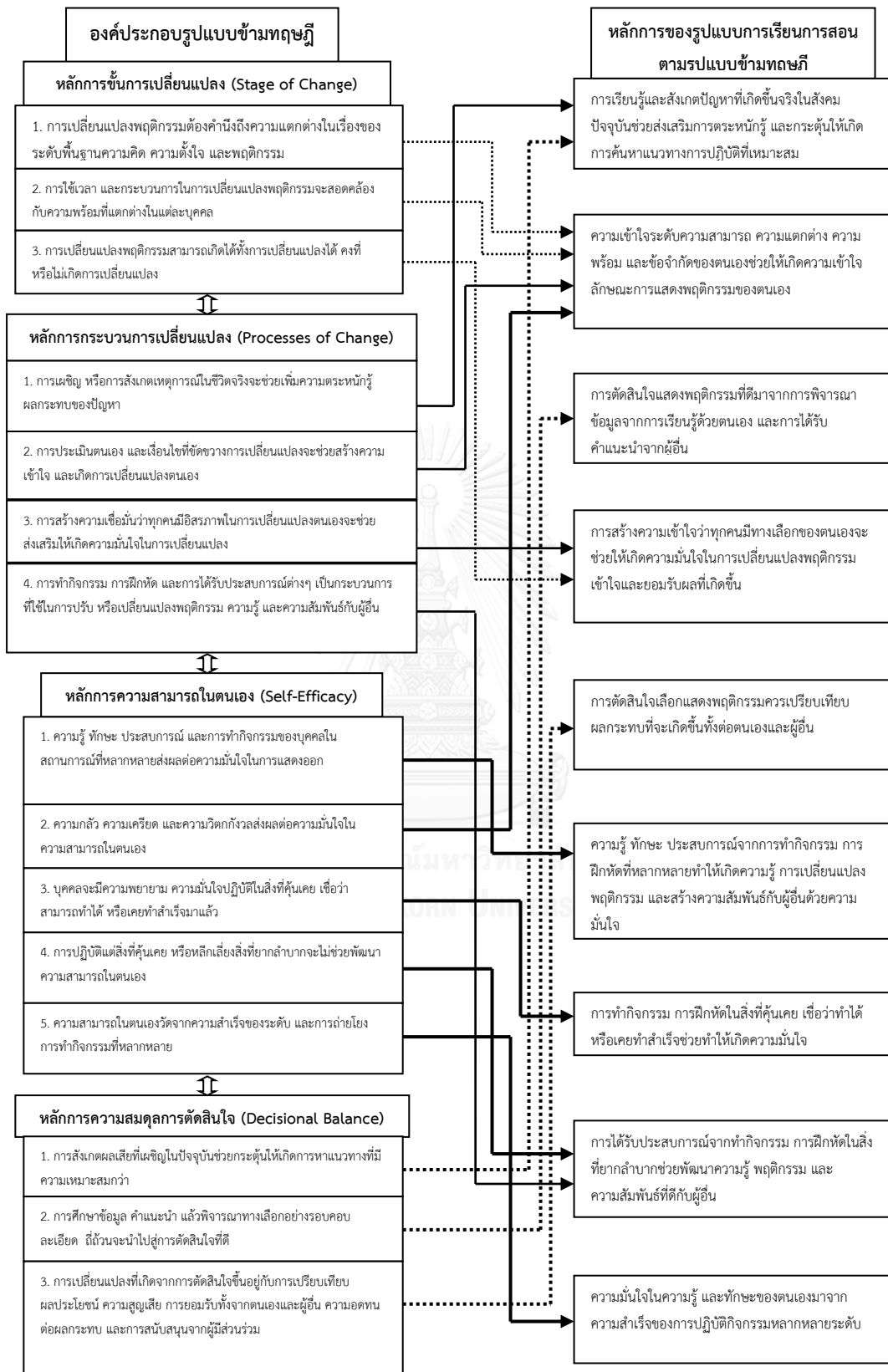
ขั้นตอนการตัดสินใจทั้ง 5 ขั้นข้างต้นอยู่บนพื้นฐานของการตัดสินใจด้วยความ ละเอียดรอบคอบ แต่อาจลดขั้นตอนถ้าการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานการหลีกเลี่ยงพฤติกรรม โดยจะไม่ ดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 ถึง 4 นอกจากนี้ ลำดับขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นอาจเดินหน้าหรือถอยหลังถ้าการ ตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่บุคคลมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงไม่มีกฎตายตัวในลำดับ ขั้นการตัดสินใจ ขั้นตอนเหล่านี้เป็นเพียงกรอบการดำเนินการตอบสนองต่อความรู้ใหม่และ เปลี่ยนแปลงความสมดุลการตัดสินใจไปตามแต่ละขั้น และในแต่ละขั้นตอนจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยทาง จิตวิทยา เช่น ขั้นตอนที่ 1 บุคคลจะตอบสนองด้านบวกหรือลบต่ออุปสรรคขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือ ของสื่อสาร ความชัดเจนของข้อความ และอารมณ์ของบุคคลในขณะที่รับข้อความ ขั้นตอนที่ 2 จำนวนและเนื้อหาทางเลือกอาจมีผลต่อประสิทธิภาพของรื้อฟื้นความจำในสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อนหน้า นี้ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินข้อมูลที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่ทางเลือกที่ดีที่สุดเกี่ยวข้องกับทักษะในการ วิเคราะห์ปัญหา การพิจารณาและการเลือก ขั้นตอนที่ 4 การสร้างพันธสัญญาจะเกี่ยวเนื่องกับบุคคล และกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วม เป็นต้น

จากข้อมูลความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ข้างต้นทำให้สรุปได้ ว่า การตัดสินใจปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ ของตัวบุคคล ความเชื่อมั่นในตนเอง ระยะเวลาในการตัดสินใจ การไม่คำนึงถึงผลจากการตัดสินใจ และสภาพจิตใจในช่วงการตัดสินใจ แต่ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลหรือประสบการณ์เพียงพอ เห็นประโยชน์ และได้การยอมรับการปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ข้อจำกัดต่างๆ ที่กล่าว มาจะไม่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจ ทั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ด้วยการกระตุ้น ให้เกิดการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความ

รับผิดชอบที่เกิดกับตัวเองและผู้อื่น เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบความรู้และประสบการณ์ก่อนการนำไปสู่การพิจารณาการตัดสินใจด้วยความเชื่อมั่นในช่วงแรกของขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับลำดับความก้าวหน้าของการตัดสินใจในขั้นประเมินปัญหาและอุปสรรค (Appraising the Challenge) ขั้นสำรวจทางเลือก (Surveying Alternatives) และขั้นเปรียบเทียบทางเลือก (Weighting Alternatives) ซึ่งลำดับความก้าวหน้าของการตัดสินใจใน 3 ขั้นตอนนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับลำดับความก้าวหน้าของการตัดสินใจในขั้นพิจารณากำหนดพันธสัญญาอย่างรอบคอบ (Deliberating about Commitment) และปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นถึงแม้จะได้รับผลด้านลบ (Adhering despite Negative Feedback) ดังนั้น หลักการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จากการวิเคราะห์ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ซึ่งเป็น 1 ในองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี คือ

1. การสังเกตผลเสียที่เผชิญในปัจจุบันช่วยกระตุ้นให้เกิดการหาแนวทางที่มีความเหมาะสมกว่า
2. การศึกษาข้อมูล คำแนะนำ แล้วพิจารณาทางเลือกอย่างรอบคอบ ละเอียด ถ้วนจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี
3. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการตัดสินใจขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบผลประโยชน์ ความสูญเสีย การยอมรับทั้งจากตนเองและผู้อื่น ความอดทนต่อผลกระทบ และการสนับสนุนจากผู้มีส่วนร่วม

แนวคิดรูปแบบข้ามทฤษฎีที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการของรูปแบบข้ามทฤษฎี คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุคคลด้วยการได้รับประสบการณ์ตามขั้นการเปลี่ยนแปลงที่มีการใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงและรักษาระดับการแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ ด้วยความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางบวกมากกว่าทางลบ มีความมั่นใจหรือความสามารถในตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมใหม่ต่อไป โดยสามารถต้านทานต่อสิ่งล่อใจที่จะนำกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสมเหตุผล จากข้อสรุปแนวคิดและหลักการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวคิดรูปแบบข้ามทฤษฎี ผู้วิจัยจึงมีหลักการ และองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎีที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี

3. รูปแบบการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเปรียบเสมือนชุดเหตุการณ์ทั้งภายนอกและภายในจิตใจผู้เรียนที่บรรจุอยู่ในกิจกรรมที่มีความมุ่งหมายในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการธรรมชาติที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยให้คนเกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงว่าเรารู้อะไร เราสามารถทำอะไรได้ และเราจะปฏิบัติตัวอย่างไร การเรียนการสอนจะเน้นกิจกรรมทั้งระบบที่ผู้สอนใช้ในการดำเนินการกับผู้เรียน ผู้สอนที่มีความรู้เรื่องหลักการออกแบบการเรียนการสอนจะช่วยให้มีมุมมองที่เปิดกว้างว่าอะไรที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยหนึ่งในปัจจัยระบบการศึกษาคือการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างตั้งใจ ทั้งนี้ สมมติฐานเบื้องต้นที่นำมาใช้ในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน มี 6 ประการ[61] คือ

1. การออกแบบการเรียนการสอนจะต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยกระบวนการเรียนรู้มากกว่ากระบวนการสอน เกิดการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจมากกว่าการเรียนรู้โดยบังเอิญ ซึ่งหมายความว่า เป้าหมายและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะเป็นสิ่งซึ่งนำการออกแบบและการจัดสรรกิจกรรมการเรียนรู้
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับตัวแปรหลากหลาย ดังนั้น การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงไม่ควรเน้นเพียงตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเท่านั้น
3. รูปแบบการเรียนการสอนสามารถใช้ในหลายระดับทั้งบทเรียนสำหรับการทำกิจกรรม 1 วัน การฝึกปฏิบัติการ 3 วัน หรือหลักสูตรการศึกษา และการออกแบบการเรียนการสอนยังสามารถดำเนินการได้คนเดียวหรือทำเป็นทีม และเกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาสาระ และการประเมินผล เป็นต้น
4. การออกแบบเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เราไม่สามารถออกแบบการเรียนการสอนโดยที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการ สื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนต้องถูกทดสอบกับผู้เรียนว่าใช้งานได้ดีหรือไม่ โดยใช้ผลตอบกลับจากกลุ่มผู้เรียนมาปรับปรุงและพัฒนาให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. การออกแบบการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวเลขและขั้นตอนย่อยๆ ซึ่งระดับการดำเนินการออกแบบการเรียนการสอนที่ง่ายที่สุดประกอบด้วย การวางแผนทางผลลัพธ์ที่คาดหวัง กำหนดวิธีการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน แต่ถ้าจะอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม กระบวนการจะประกอบด้วย การกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานตามสภาพจริง และการออกแบบรูปแบบทางเลือกสำหรับการฝึกปฏิบัติ การประเมิน และผลตอบกลับ

6. ผลการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจะใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน เพราะไม่มีการสอนใดที่สามารถสอนได้ทุกอย่าง และเงื่อนไขผลการเรียนรู้ที่ต้องการจะส่งผลต่อการคิดและการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนด้วย

จากสมมติฐานกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนจะมีลำดับขั้นตอนและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันเป็นระบบ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอนและรูปแบบการเรียนการสอน[61-65] พบว่า ระบบการเรียนการสอนหรือระบบการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนหรือรูปแบบการสอน มีลักษณะใกล้เคียงกันและสามารถใช้แทนกันได้ แต่ระบบจะนิยมใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบใหญ่ ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ ของการจัดศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม ส่วนรูปแบบนิยมใช้กับระบบย่อย โดยเฉพาะวิธีการสอน ทั้งนี้ ระบบใดๆ ก็ตามจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปตามเป้าหมาย โดยในตัวระบบจะมีการจัดองค์ประกอบให้แต่ละองค์ประกอบทำหน้าที่ของตนเอง แต่มีความสัมพันธ์และส่งเสริมระหว่างองค์ประกอบอย่างเป็นระเบียบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งองค์ประกอบโดยทั่วไปของระบบจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ของระบบที่มาจากการประมวลความรู้ แนวความคิดและประสบการณ์จากการศึกษาข้อมูล หลักการ ทฤษฎี สภาพปัญหา คุณลักษณะเบื้องต้นของผู้จัดทำระบบ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมขั้นตอนและการวิเคราะห์และประเมินผลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดลำดับองค์ประกอบก่อนนำไปดำเนินการ โดยอาจจัดทำเป็นแผนผังแสดงขั้นตอนให้เห็นชัดเจน

2. กระบวนการและกลไกควบคุม (Process and Control) หมายถึง การนำปัจจัยนำเข้ามาดำเนินการตามลำดับขั้นตอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ

3. ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลลัพธ์หรือพฤติกรรมที่เกิดจากการดำเนินตามลำดับกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นสุดท้าย

4. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) หมายถึง การนำผลจากการดำเนินการมาพิจารณาและประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องในการดำเนินการแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระบบการเรียนการสอน (Instructional System) หรือการสอนเชิงระบบ (Systematic Instruction) เป็นการนำแนวคิดเรื่องวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ของการ

ทำงานมาใช้ปรับปรุงคุณภาพศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยนำเอาภาพรวมขององค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้น ระบบการเรียนการสอน จึงเป็นการจัดลำดับองค์ประกอบ และขั้นตอนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนนั้นๆ ซึ่งระบบการเรียนการสอนจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักเช่นกัน คือ

1. ข้อมูลการสอนเป็นการวางแผนการเรียนการสอนทั้งระบบ คือวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการและเทคนิคการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล
2. กระบวนการสอนเป็นการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนในแผนการสอนที่กำหนดไว้
3. ผลการสอนเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์หรือพฤติกรรมของผู้เรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่
4. ข้อมูลย้อนกลับเป็นการนำผลการสอนมาวิเคราะห์หาข้อบกพร่อง หรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model) เป็นการอธิบายสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตั้งแต่หลักสูตร รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนการสอน วิธีสอน เทคนิค และสื่อการสอนต่างๆ ไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหรือหลักการที่ยึดถือ รูปแบบการเรียนการสอนจึงเป็นเครื่องมือการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายตามรูปแบบการเรียนการสอนนั้นๆ ซึ่งการพัฒนาการเรียนการสอนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการพัฒนาแบบที่เป็นการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบ รวมทั้งพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของระบบในส่วนของปัจจัยนำเข้า
 2. ขั้นการทดสอบประสิทธิภาพของแบบที่เป็นการนำแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองสอนเพื่อตรวจสอบและปรับปรุง แก้ไขรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของระบบในส่วนของกระบวนการและกลไกควบคุม ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ
- นอกจากนี้ รูปแบบการสอนอาจแบ่งได้ 4 กลุ่มตามความเชื่อที่เกี่ยวกับมนุษย์และวิธีการเรียนรู้ ดังนี้

1. The social family การทำงานด้วยกันก่อให้เกิดพลังของหมู่คณะที่เรียกว่า การทำงานร่วมกัน ซึ่งการสอนกลุ่ม social จะสร้างการเรียนรู้จากสังคมหรือชุมชน โดยการจัดการชั้นเรียนที่ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ในการร่วมมือกันในห้องเรียน

2. The information-processing family เน้นวิธีการเพิ่มแรงขับเคลื่อนการเรียนรู้โดยวิถีธรรมชาติของมนุษย์เพื่อให้เข้าใจสิ่งต่างๆ ในโลกด้วยการค้นหา การจัดการข้อมูล การตระหนักถึงปัญหาและสร้างแนวทางแก้ไข รวมทั้งการสร้างความคิดรวบยอดและวิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งการสอนกลุ่ม information-processing จะใช้เพื่อการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายต่อตนเองและสังคม

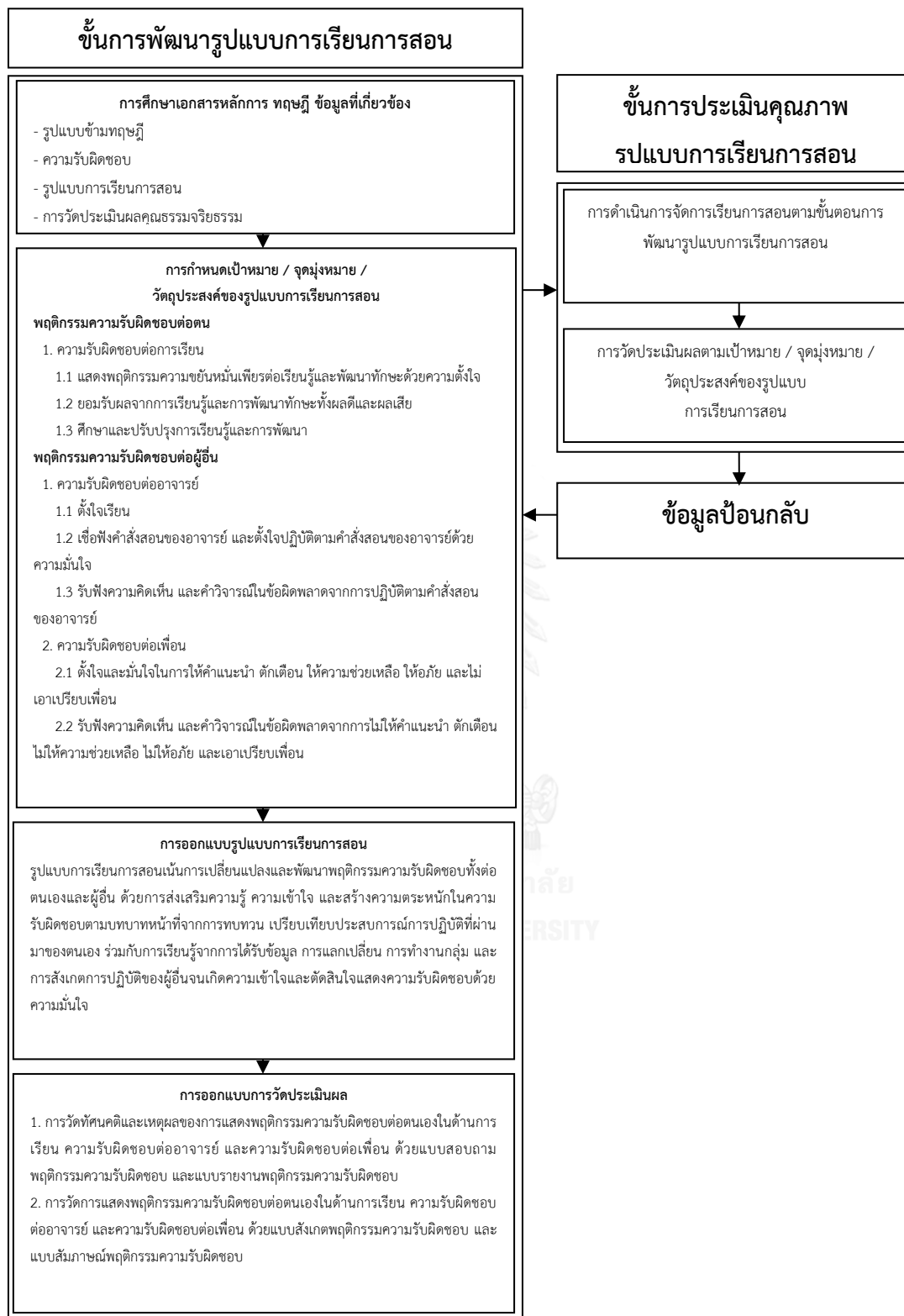
3. The personal family การเรียนรู้กลุ่ม personal เริ่มจากทัศนคติการคิดถึงตนเองในแต่ละบุคคล โดยพยายามกำหนดวิธีการศึกษาที่ช่วยให้เข้าใจตนเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาของตนเอง เรียนรู้ให้ถึงจุดที่เหนือกว่าสภาพปัจจุบันเพื่อให้แข็งแกร่งกว่า รับรู้ได้ดีกว่า และสร้างสรรค์ได้มากกว่าเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น กลุ่มรูปแบบ personal จะให้ความสนใจที่ตนเองและค้นหาการส่งเสริมผลประโยชน์ในตัวบุคคล เพื่อเพิ่มความตระหนักในตนเองและรับผิดชอบต่อชะตากรรมของตนเอง

4. The behavioral systems family มีพื้นฐานมาจากทฤษฎี social learning theory รวมทั้ง behavior modification, behavior therapy และ cybernetics ที่มีแนวคิดว่ามีระบบการตรวจสอบตนเองที่ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมให้ตอบสนองกับแนวทางที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ และเนื่องจากรูปแบบกลุ่ม behavioral systems เน้นที่พฤติกรรม รวมทั้งแสดงให้เห็นกิจกรรม และวิธีการการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนจึงถูกนำมาปรับใช้ในการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นการนำองค์ประกอบการเรียนการสอนย่อยๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่จะนำมาพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง โดยองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบจะมีบทบาทหน้าที่เฉพาะด้าน แต่เมื่อนำทุกองค์ประกอบมารวมเป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระเบียบและเหมาะสมก็จะทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องและทำให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้นๆ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจะอยู่ในขั้นข้อมูลการสอน (Input) ขององค์ประกอบหลักของระบบหรือรูปแบบการเรียนการสอน ก่อนที่จะถูกนำไปทดลองสอนในชั้นกระบวนการสอนและกลไกควบคุม (Process and Control) เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่ศึกษาได้จากผลลัพธ์หรือพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นผล การสอน (Output) และขั้นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ที่จะพิจารณาข้อบกพร่องของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการพัฒนารูปแบบการเรียนการ

สอนจะเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบย่อยๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งลำดับขั้นตอนการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน เทคนิคการสอน สื่อการสอน และวิธีการวัดประเมินผลต่อไป ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในเรื่อง รูปแบบข้ามทฤษฎี ความรับผิดชอบ รูปแบบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม ทำให้สรุปเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้พัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ได้ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบข้ามทฤษฎี

นิตยา สุขชัยสงค์ ปาหนัน พิษยภิญโญ และสุรินธร กลัมพากร (2554) ได้ทำวิจัยกึ่งทดลอง เรื่องการประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการส่งเสริมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยการสาธารณสุข สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการออกกำลังกายที่ประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยการสาธารณสุข สำนักงานแพทย์ กรุงเทพฯ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 118 คน ที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการออกกำลังกายเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ประกอบด้วย การให้ข้อมูลความรู้ การเสนอตัวแบบ การอภิปรายกลุ่ม การกระตุ้นโดยกลุ่มเพื่อน การกำหนดเป้าหมาย การให้คำสัญญา การสาธิต การออกกำลังกาย และการให้รางวัล เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามก่อนและหลังการทดลอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติแบบ paired t-test ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจการออกกำลังกาย รับรู้ความสามารถของตนเองในการออกกำลังกาย และมีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ดีขึ้น[66]

วิชัย นิยมรัตน์ และ กนกศรี จาดเงิน (2555) ได้ทำการวิจัยกึ่งทดลองเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการบำบัดตามแนวคิดการสร้างแรงจูงใจเพื่อหยุดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบางเกลือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการบำบัดตามแนวคิด การสร้างแรงจูงใจเพื่อหยุดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นและประเมินผลในด้านพฤติกรรม การหยุดสูบบุหรี่ และระยะเวลาในการหยุดสูบบุหรี่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนวัดบางเกลือ ปีการศึกษา 2552 ที่สูบบุหรี่ต่อเนื่อง 1 ปี มีการติดยาโคตินระดับปานกลาง จากการทำแบบประเมินการติดยาโคติน มีค่าคะแนนตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป และเป็นผู้ที่มีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามแนวคิดของ The Transtheoretical Model อยู่ในระยะตัดสินใจหยุดสูบบุหรี่ จำนวน 20 คน สุ่มอย่างง่ายเข้าเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ทำการทดสอบในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน โดยใช้กิจกรรมกระบวนการบำบัดตามแนวคิดของ The Transtheoretical Model ในกลุ่มทดลองและรูปแบบการให้การศึกษาในรูปแบบงานประจำในกลุ่มควบคุม จำนวน 10 ครั้ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Mann -

Whitney U Test ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มทดลองสามารถหยุดสูบบุหรี่ได้ตั้งแต่วันที่ 6 ของการบำบัดและสามารถคงพฤติกรรมการหยุดสูบบุหรี่ได้จนกระทั่งเข้าสู่ระยะติดตามผล 30 วันหลังสิ้นสุดโปรแกรม[67]

กนิษฐา พันธุ์ศรีนิรมล (2549) ได้ทำวิจัยรูปแบบ cross-sectional study เรื่องความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์: การประยุกต์ใช้รูปแบบทรานสทิโอเรทิเคิล ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ของผู้ป่วยในโครงการการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์กับระดับขั้นความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงความร่วมมือการใช้ยา โดยทดลองกับผู้ป่วยนอกโรคติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ในโครงการการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ ณ โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 มิถุนายน 2549 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อมูลสำหรับอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม 2) แบบบันทึกประวัติการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ ประวัติความเจ็บป่วย และข้อมูลพื้นฐานผู้ป่วย 3) แบบสอบถาม 2 ชุด 4) แบบประเมินระดับความรุนแรงของโรคเอดส์ 5) สมุดบันทึกเวลารับประทานยา 6) วิธีคำนวณความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์จากแบบสอบถาม 7) ตารางอาการข้างเคียงจากการใช้ยา และ 8) กรอบแนวคิดการแบ่งระดับขั้นความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงความร่วมมือในการใช้ยา การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมัธยฐาน การทดสอบความแตกต่างของความร่วมมือในการใช้ยาในแต่ละปัจจัย และคะแนนที่ได้จากการประเมินใช้การทดสอบค่า t-test แบบ independent และ ANOVA การหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามใช้ Correlation และการศึกษาตัวแปรต้น 15 ตัวที่มีผลต่อความร่วมมือในการใช้ยาและตัวแปรตามใช้ Multiple Regression ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการใช้ยา คือ 1) ปัจจัยผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ ความรู้เรื่องโรคและยา ระดับความเคยชินในการใช้ยา และความมั่นใจในตนเองต่อการใช้ยา 2) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ รายได้และแรงสนับสนุนจากสังคม โดยเฉพาะความช่วยเหลือในชีวิตประจำวัน และความรู้สึกเป็นที่รักของผู้อื่น และ 3) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วย เมื่อนำปัจจัยทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติถดถอยเชิงพหุ พบว่าปัจจัยที่ส่งผล

ต่อความร่วมมือในการใช้ยาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละชั้นความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความร่วมมือจะเพิ่มสูงขึ้นตามชั้นความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น[68]

OK Kyung Ham และ Young Ja Lee (2007) ได้ทำวิจัยเรื่อง Use of the transtheoretical model to predict stages of smoking cessation in Korean adolescents ที่มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายตัวแปรสำคัญที่ใช้ทำนายการเลิกสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาด้วยรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อให้ได้หลักฐานที่ชัดเจนสำหรับพัฒนาโปรแกรมการเลิกบุหรี่ โดยการสำรวจแบบตัดขวาง (cross-sectional survey) ด้วยแบบรายงานตนเองของนักศึกษาชายที่เรียนอาชีวศึกษาจำนวน 300 คน ซึ่งข้อมูลในแบบรายงานตนเองประกอบด้วยลักษณะทั่วไปของนักเรียน ครอบครัว ลักษณะการสูบบุหรี่ ประสบการณ์การเลิกสูบบุหรี่ ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ความสามารถในตนเอง (Self-efficacy) และการติดยาโคโคติน โดยแบบรายงานตนเองจะนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชายจำนวน 40 คน เพื่อสอบถามความเข้าใจ หรือข้อบกพร่องของข้อความ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและป้องกันการสูบบุหรี่ตรวจสอบก่อนใช้จริง ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนร้อยละ 51 ไม่เคยสูบบุหรี่ ร้อยละ 22.7 เคยสูบบุหรี่มาก่อน และร้อยละ 26.3 ยังคงสูบบุหรี่อยู่ การเปรียบเทียบขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพบว่า นักเรียนอยู่ในขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) ร้อยละ 17 ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation) ร้อยละ 21.1 ขั้นเตรียมการ (Preparation) ร้อยละ 15.7 ขั้นดำเนินการ (Action) ร้อยละ 19.7 และขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) ร้อยละ 26.5 ลักษณะการสูบบุหรี่ พบว่า นักเรียนเริ่มสูบบุหรี่ระหว่างอายุ 13 – 15 ปี ร้อยละ 46.3 เริ่มสูบบุหรี่ก่อนหรือที่อายุ 12 ปี ร้อยละ 10.2 นักเรียนร้อยละ 68 ยังคงสูบบุหรี่ไม่เลิกครั้งหนึ่งในปัจจุบัน ร้อยละ 71.4 เคยพยายามเลิกสูบบุหรี่อย่างน้อย 1 ครั้ง และร้อยละ 55.1 เคยเข้ารับการช่วยเหลือการเลิกสูบบุหรี่ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ระดับการติดยาโคโคตินยังสอดคล้องกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง และส่งผลไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสมดุลการตัดสินใจ และความสามารถในตนเอง[69]

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ

นภดล ภาชนะวิเชียร (2540) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการส่งเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างค่านิยม และเสริมสร้างค่านิยมด้านความรับผิดชอบต่อแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้

ความรู้สึกที่ดี และมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ซึ่งการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมค่านิยมที่ประกอบด้วย 2 กระบวนการย่อย คือ 1) กระบวนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับค่านิยมของนักเรียนด้วยการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยม ศึกษาและเก็บข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมและค่านิยมของนักเรียน 2) การนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาค่านิยมแก่นักเรียนด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมโดยทำความเข้าใจในความกระจ่างในค่านิยม และการส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการสร้างเสริมค่านิยมที่มุ่งด้านความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเสริมสร้างค่านิยมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้สร้างเสริมค่านิยมเป้าหมายให้แก่นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น[24]

วรรณารถ โมลีเอรี (2550) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา เพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบของนักศึกษาสายอาชีพและเทคโนโลยี ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนาเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบของนักศึกษาสายอาชีพและเทคโนโลยี และศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้น โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คณะเทคโนโลยีการเกษตร ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาพืชศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาพื้นฐานช่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 35 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน กับระยะประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบวัดความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบ แบบวัดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบ และแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ ทดสอบและเปรียบเทียบคะแนนการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ two-tailed test for paired samples ประเมินผลการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสังเกต ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย การเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความตระหนักรู้เชิงจริยธรรม การสร้างพลังความเป็นเลิศทางด้านความรับผิดชอบ การฝึกปฏิบัติที่เน้นความรับผิดชอบเป็นฐาน การสะท้อนการรู้คิดทางจรรยาบรรณวิชาชีพ และการกำหนดคุณลักษณะความรับผิดชอบส่วนตน 2) การประเมินคุณภาพ

ของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เกี่ยวกับ จรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.12 คะแนนเฉลี่ยความรู้สึกรู้สึกดีเกี่ยวกับ จรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.59 คะแนนเฉลี่ยที่แสดงถึงพฤติกรรม ความรับผิดชอบ หลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองทั้งในภาพรวมและจำแนกตามความ รับผิดชอบ 3 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อ ผลงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่ม ทดลองได้ผลสอดคล้องว่า กลุ่มทดลองมีการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงขึ้นอยู่ในระดับปฏิบัติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก และมากที่สุด และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มทดลองมีการ พัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงขึ้นใน 2 ด้าน คือ การปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ และการ นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง[70]

น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ (2551) ได้ทำการวิจัยกึ่งทดลอง เรื่อง ผลของการจัด ประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มี ต่อความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการจัด ประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มี ต่อความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียน สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 37 คน ที่มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมของครูให้กับนักเรียนที่โรงเรียน แนวทางสำหรับผู้ปกครองในการนำไปปฏิบัติกับ นักเรียนที่บ้าน กับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ ปกครอง และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนการดำเนินการทดลอง การดำเนินการทดลองช่วงที่ 1 และการทดลองช่วงที่ 2 ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัว ของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองสูงกว่าก่อนดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05[26]

ณัฐธินิชา ศรีพิมลปาณี (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบต่อ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

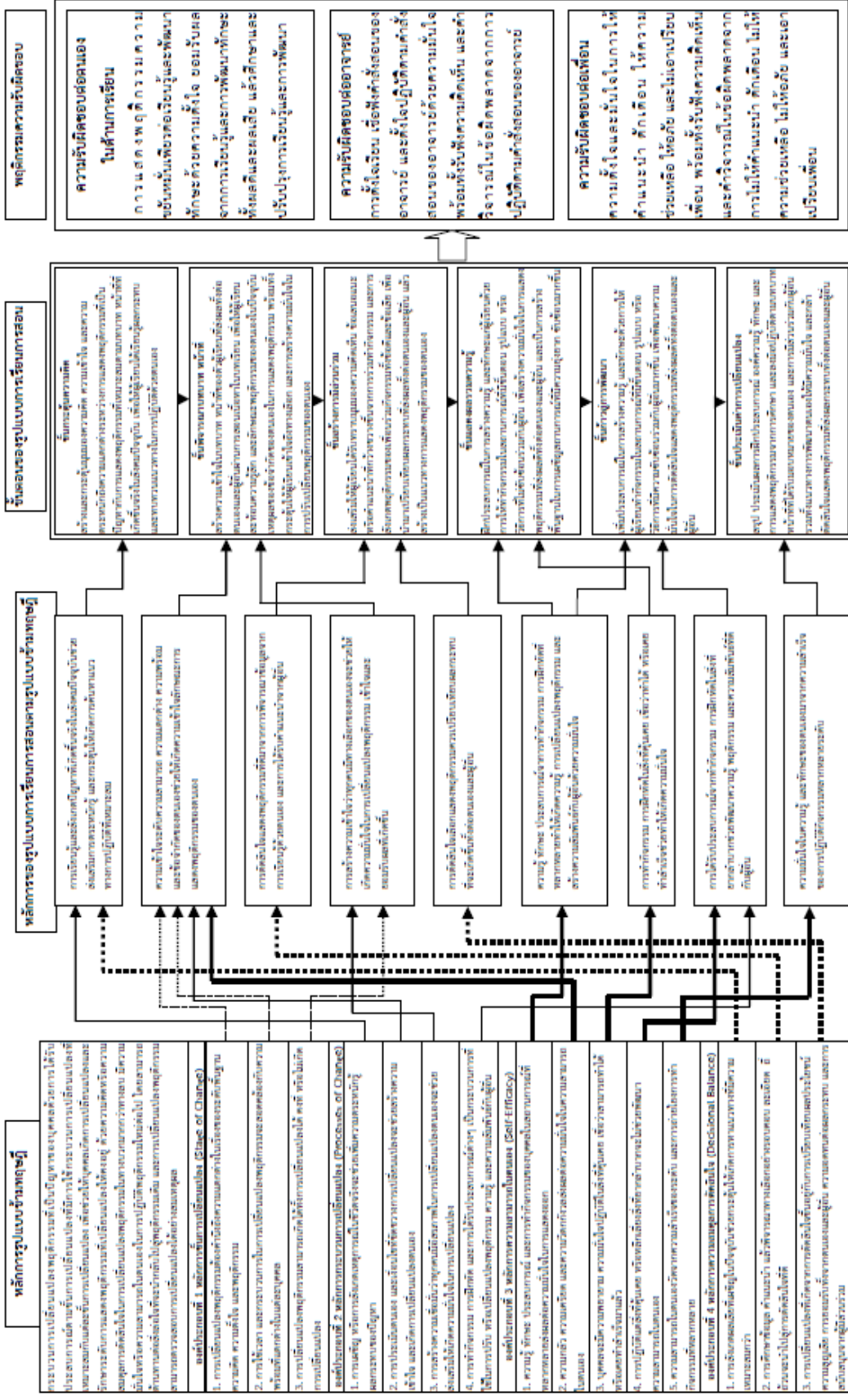
เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และเพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 92 คน ที่มาจกวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งออกเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 จำนวน 27 คน 30 คน และ 35 คนตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาประสิทธิภาพคู่มือตามเกณฑ์ 60/60 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test แบบ Dependent Samples ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ E1/ E2 ของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีประสิทธิภาพอยู่ระหว่าง 67.54 – 78.86 ความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05[71]

Amparo Escarti and et.al (2010) ได้ทำวิจัยเรื่อง Implementation of the Personal and Social Responsibility Model to Improve Self-Efficacy during Physical Education Classes for Primary School Children ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้รูปแบบ personal and social responsibility (TPSR) กับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เรียนวิชาพลศึกษา เพื่อประเมินความสัมพันธ์ของวิธีการสอนความรับผิดชอบ และผลต่อความสามารถในตนเองกับนักเรียนอายุ 11-12 ปี จำนวน 42 คนที่เรียนในเมืองเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 21 คน ประกอบด้วย ชาย 11 คน หญิง 10 คน ซึ่งผู้สอนในกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกอบรมรูปแบบ personal and social responsibility (TPSR) เข้ารับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้วิจัยต่อการใช้ TPSR 1 ครั้ง ระยะเวลา 1 ชั่วโมง และผู้วิจัยจะเข้าพบเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อติดตาม และตอบข้อซักถามการใช้ TPSR รายละเอียดของโปรแกรมการสอนจะประกอบด้วย การสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การสอนเนื้อหาที่นักเรียนต้องแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ การเข้ากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับโปรแกรมการสอน และการสะท้อนตนเองด้วยการเขียนประเมินตนเอง กับกลุ่มควบคุมจำนวน 21 คน ประกอบด้วย ชาย 12 คน หญิง 9 คน ซึ่งผู้สอนในกลุ่มควบคุมจะสอนตามเนื้อหาตามที่รัฐบาลกำหนด ทั้งนี้ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะได้ทำ The Multidimensional Scales of Perceived Self-Efficacy ก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบ personal and social responsibility (TPSR) เป็นเครื่องมือที่มี

ประสิทธิภาพที่ช่วยผู้สอนจัดการชั้นเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งสังเกตได้จากค่า Self-regulatory efficacy ของกลุ่มทดลองที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน[72]

ข้อมูลจากการศึกษารูปแบบข้ามทฤษฎี ความรับผิดชอบ รูปแบบการเรียนการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีการเปรียบเทียบความรับผิดชอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

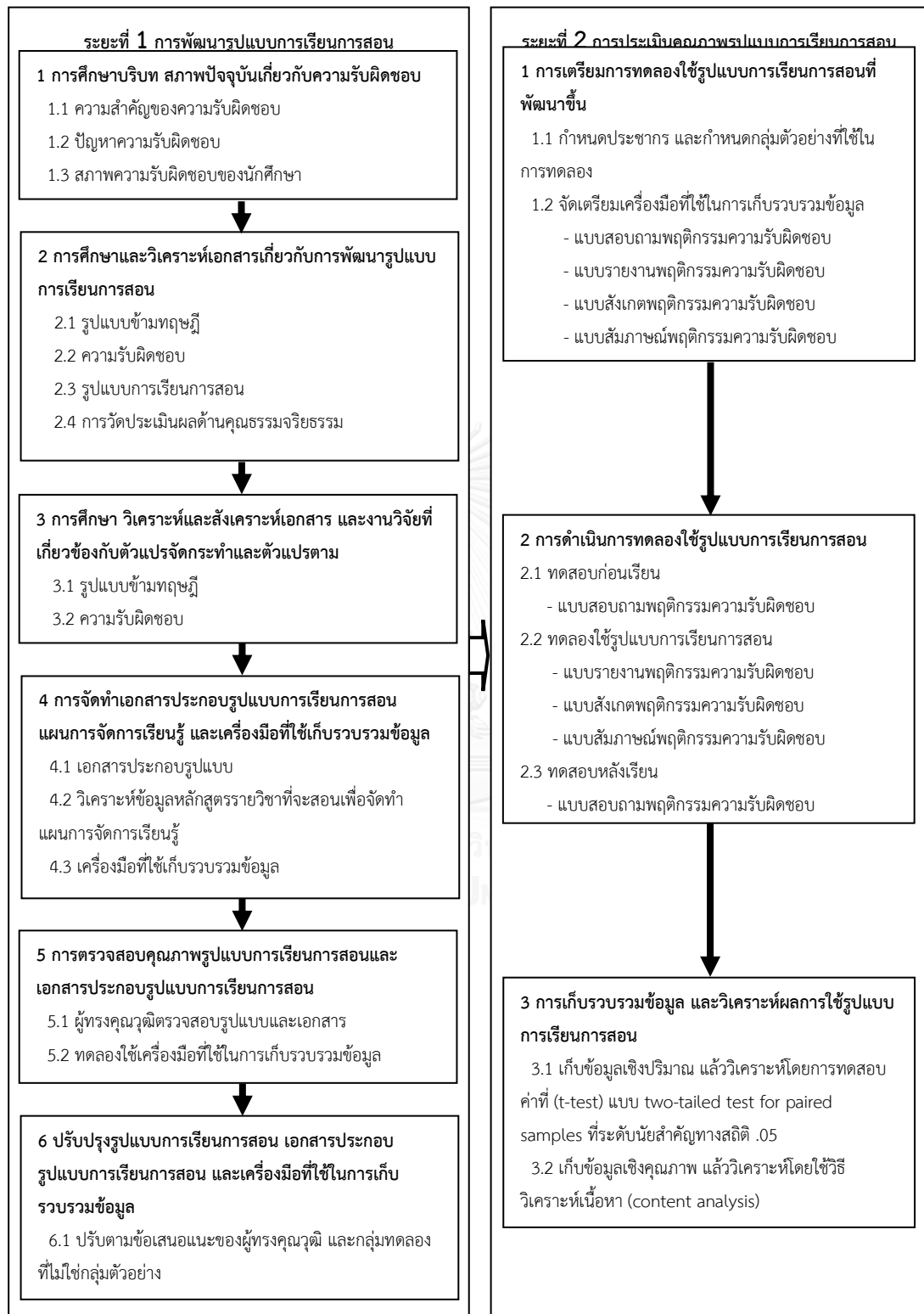
การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบข้ามทฤษฎี ความรับผิดชอบ รูปแบบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน เอกสารรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับงานวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง

ระยะที่ 2 การประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตกับกลุ่มทดลอง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพจากเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ประกอบด้วย แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบก่อนเรียน การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และการทดสอบหลังเรียน

การดำเนินงานในแต่ละระยะ สรุปเป็นแผนภาพและมีรายละเอียดลำดับขั้นตอนในแต่ละระยะ ดังแผนภาพที่ 5

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

เป็นการศึกษาข้อมูลบริบท งานวิจัย และบทความเกี่ยวกับความรับผิดชอบในแง่มุมต่างๆ ทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบ ปัญหาและสภาพความรับผิดชอบของนักศึกษา ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบเป็นทั้งคุณธรรมและจริยธรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีต่อบุคคลที่ยึดถือและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และก่อให้เกิดประโยชน์ ความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้าทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยความรับผิดชอบจะมีลักษณะที่แตกต่าง และขยายวงกว้างมากขึ้นตามวุฒิภาวะและช่วงวัย ซึ่งความรับผิดชอบได้ถูกกำหนดให้เป็น 1 ในคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องปลูกฝังในตัวบุคคลในทุกระดับการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญต่ออาชีพต่างๆ ในสังคมไทย แต่ในปัจจุบันกลับยังคงพบปัญหาการขาดความรับผิดชอบในทุกระดับการศึกษาเช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เป็นหนึ่งในกลุ่มที่มีอัตราการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ค่อนข้างต่ำ ไม่แสดงและไม่เห็นความสำคัญของการพฤติกรรมความรับผิดชอบ รวมทั้งยังพบปัญหาการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้านการเรียนของวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยของนักศึกษา ทั้งการหนีเรียน ไม่ให้ความสนใจในการเรียน ไม่รับผิดชอบงานและส่งงานที่มอบหมาย ได้เฉื่อยและทะเลาะกับผู้สอน และคุยกับเพื่อนขณะสอน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาขึ้น โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร การค้นคว้า และการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ แล้ววิเคราะห์ สรุปเป็นข้อความรู้ สกัดหลักการ และเชื่อมโยงสาระสำคัญของระหว่างข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบข้ามทฤษฎี ศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่อง ความหมาย หลักการ และองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎีที่พบว่า รูปแบบข้ามทฤษฎีเป็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามขั้นระยะเวลา (stage model) ที่เกิดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการฟื้นฟูสภาพจิตของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญ แล้วบูรณาการเป็นระบบการฟื้นฟูสภาพจิตที่ยังคงรักษาความพื้นฐานหลากหลายและสาระสำคัญของแต่ละระบบการฟื้นฟูสภาพจิต ที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร เน้นการนำประสบการณ์มาใช้ที่ต้องสามารถวัดได้ และมีความสมเหตุสมผล ซึ่งรูปแบบข้ามทฤษฎีประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง

(Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ซึ่งผลจากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี ทำให้สกัดออกมาเป็นหลักการของรูปแบบข้ามทฤษฎีที่นำไปสู่หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี 9 หลักการ คือ

1.1 การเรียนรู้และสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบันช่วยส่งเสริมการตระหนักรู้ และกระตุ้นให้เกิดการค้นหาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม

1.2 ความเข้าใจระดับความสามารถ ความแตกต่าง ความพร้อม และข้อจำกัดของตนเองช่วยให้เกิดความเข้าใจลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตนเอง

1.3 การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ดีมาจากการพิจารณาข้อมูลจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น

1.4 การสร้างความเข้าใจว่าทุกคนมีทางเลือกของตนเองจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เข้าใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น

1.5 การตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมควรเปรียบเทียบผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

1.6 ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากการทำกิจกรรม การฝึกหัดที่หลากหลายทำให้เกิดความรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความมั่นใจ

1.7 การทำกิจกรรม การฝึกหัดในสิ่งที่คุ้นเคย เชื่อว่าทำได้ หรือเคยทำสำเร็จช่วยทำให้เกิดความมั่นใจ

1.8 การได้รับประสบการณ์จากทำกิจกรรม การฝึกหัดในสิ่งที่ยากลำบาก ช่วยพัฒนาความรู้ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

1.9 ความมั่นใจในความรู้ และทักษะของตนเองมาจากความสำเร็จของการปฏิบัติกิจกรรมหลากหลายระดับ

2. ความรับผิดชอบ ศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่ององค์ประกอบของความรับผิดชอบ ความหมายของความรับผิดชอบ ประเภทความรับผิดชอบ และการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบ ทำให้สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ รู้และตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย โดยกล้ายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสีย และเรียนรู้ ฝึกฝนความสามารถ พัฒนาทักษะ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้นความรับผิดชอบจึงมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยการพัฒนาความรับผิดชอบควรมี

ลักษณะบูรณาการไปกับการจัดการเรียนการสอน และมีการวัดประเมินผลด้วยการประเมินตนเอง ควบคู่ไปกับการประเมินจากผู้อื่นทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด เหตุผล และการแสดงพฤติกรรม ซึ่งผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบทำให้สกัดการส่งเสริมความรับผิดชอบในการวิจัย คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการยอมรับในคุณค่าในการแสดงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเองและของผู้อื่น และส่งเสริมการตัดสินใจ ความเชื่อมั่นในการลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเองและของผู้อื่นจากสิ่งง่ายไปหายากในบริบทที่หลากหลาย การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ และรับฟังคำแนะนำ การเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะ ความมีเหตุผล และการนำไปใช้ในชีวิตรจริง โดยมีการประเมินผลการแสดงความรับผิดชอบต่อทั้งการประเมินภายใน (Internal Evaluation) ที่เป็นให้ผู้เรียนรู้จักการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ควบคู่ไปกับการประเมินภายนอก (External Evaluation) ที่เป็นการประเมินผู้เรียนโดยผู้อื่น

3. รูปแบบการเรียนการสอน ศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่อง กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ที่มีบทบาทหน้าที่เฉพาะด้าน แต่เมื่อนำแต่ละองค์ประกอบมารวมเป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระเบียบ ก็จะทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องและทำให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้นๆ กล่าวคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการ แนวคิดเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการวิเคราะห์ประเมินผล กระบวนการสอนและกลไกควบคุม (Process and Control) เป็นการนำปัจจัยนำเข้าไปทดลองสอน โดยมีการควบคุม ตรวจสอบตามขั้นตอน ผลการสอน (Output) เป็นผลลัพธ์หรือพฤติกรรมที่เกิดจากการสอน และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นการพิจารณาข้อบกพร่องของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการเรียนการสอนทำให้สรุปเป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วยการศึกษาเอกสารหลักการ ทฤษฎี ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน และการออกแบบการวัดประเมินผล กับชั้นการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย การดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลตามเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

4. การวัดประเมินผล ศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่อง การวัดด้านจิตพิสัย การวัดด้านทักษะพิสัย และแนวทางการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งพบว่า การวัดด้านจิตพิสัยเป็นการวัดทัศนคติและเหตุผลของการแสดงพฤติกรรม การวัดด้านทักษะพิสัยเป็นการวัดพฤติกรรมที่แสดงออก ส่วนการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นการวัดเจตนาที่จะกระทำหรือไม่กระทำของผู้ถูกประเมินทั้งการประเมินภายใน (Internal Evaluation) ควบคู่ไปกับการประเมินภายนอก (External Evaluation) ใน 3 ลักษณะ คือ การวัดความรู้หรือเนื้อหาจริยธรรม การวัดความรู้สึทางจริยธรรม และการวัดพฤติกรรมการแสดงออก ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้การประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมใน 2 ลักษณะ คือ การวัดความรู้สึทางจริยธรรมในด้านทัศนคติเชิงจริยธรรมที่เป็นการวัดความโน้มเอียงทางจิตใจจากการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษ ความชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อของสิ่งนั้นๆ กับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เป็นการวัดเหตุผลสนับสนุนที่อยู่เบื้องหลังการเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม และการวัดพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นวัดการแสดงออก การตัดสินใจปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามค่านิยมที่ผู้เรียนยึดถือ ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ประเภท คือ

4.1 แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ เป็นการวัดจิตพิสัยในรูปแบบมาตรวัดของ ลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) โดยผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง

4.2 แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ เป็นการวัดจิตพิสัยในรูปแบบสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) โดยผู้เรียน ควบคู่ไปกับการประเมินภายนอก (External Evaluation) ที่เป็นการประเมินผู้เรียนโดยผู้อื่น หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอน

4.3 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ เป็นการวัดทักษะพิสัยในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยผู้สอนในระหว่างการจัดการเรียนการสอน

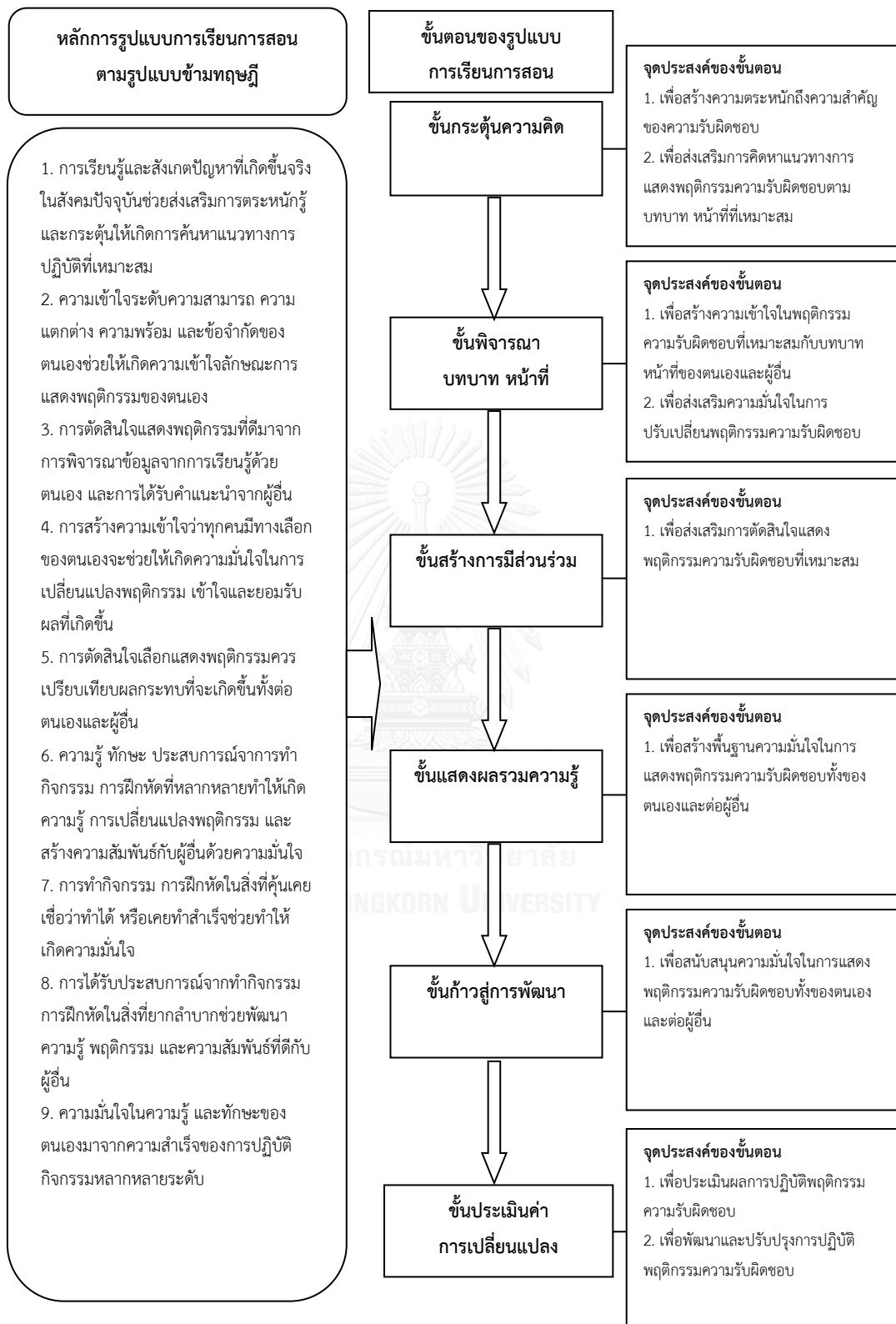
4.4 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ เป็นการวัดทักษะพิสัยในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยผู้เรียนเป็นผู้เขียนตอบ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับตัวแปรจัดกระทำ และตัวแปรตาม

เป็นการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยในด้านวิธีการพัฒนา
รูปแบบการเรียนการสอน และการประยุกต์รูปแบบข้ามทฤษฎี ซึ่งเป็นตัวแปรจัดกระทำในลักษณะ
ต่างๆ และการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยในด้านแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรม
ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นตัวแปรตาม เพื่อประมวลวิธีการและขั้นตอนการนำรูปแบบข้ามทฤษฎีไปปรับ
พฤติกรรม การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดทำกลยุทธ์ และเทคนิคประกอบ
กระบวนการจัดการเรียนการสอนในการปรับพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ แล้วสรุปเชื่อมโยงเป็น
แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ และตัวบ่งชี้
พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ต้องการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

3.1 รูปแบบข้ามทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้าม
ทฤษฎีเป็นตัวแปรจัดกระทำ จึงมีการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบและหลักการของ
รูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อนำไปพัฒนาขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งผลจากการศึกษาทำให้
สรุปเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี และขั้นตอนของรูปแบบการ
เรียนการสอน ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

3.2 ความรับผิดชอบ

ผลจากการการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยกับเอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรับผิดชอบ ทำให้พบความสอดคล้องของประเภทความรับผิดชอบที่จะนำมาใช้ในการทดลอง กับผลสรุปพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารองค์ประกอบของความรับผิดชอบ และเอกสารความหมายของความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลองมี ดังนี้

ตารางที่ 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง

ความรับผิดชอบ	องค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม ความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง
ต่อตนเอง (ความรับผิดชอบ ต่อการเรียน)	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	1. แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้ 2. แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ
	ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	1. ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร 2. ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร
	ยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	1. ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย 2. ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย 3. ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้ 4. ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะ
ต่อผู้อื่น (ความรับผิดชอบ ต่อครู อาจารย์)	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	1. เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 3. การตั้งใจเรียน
	ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	1. ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ
	ยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

ตารางที่ 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง (ต่อ)

ความรับผิดชอบ	องค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม ความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง
ต่อผู้อื่น (ความรับผิดชอบต่อเพื่อน)	รู้และเข้าใจ บทบาทหน้าที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 2. ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน
	ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 2. ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน 4. ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความมั่นใจ 5. ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ 6. ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ
	ยอมรับผลการปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 2. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน 4. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 5. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 6. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หลังจากที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและงานวิจัยในด้านรูปแบบข้ามทฤษฎี ความรับผิดชอบ รูปแบบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประการ (ภาคผนวกหน้า 160) คือ

4.1.1 แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนาการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มาจากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) ที่พบว่า เป็นรูปแบบการบำบัด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามขั้นระยะเวลา (stage model) ที่มีความเชื่อสำคัญ 4 ประการ คือ บุคคลจะเคลื่อนผ่านขั้นต่างๆ เพื่อบรรลุการเปลี่ยนแปลง กระบวนการ 10 กระบวนการที่ระบุในรูปแบบจะช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงและรักษาพฤติกรรมให้คงอยู่ โดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับขั้นการเปลี่ยนแปลง ความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจต้องเปลี่ยนเป็นลักษณะทางบวกต่อพฤติกรรม เป้าหมายมากกว่าทางลบ และมีความมั่นใจรักษาพฤติกรรมใหม่ให้คงอยู่ โดยสามารถกำหนดทิศทางสิ่งล่อใจที่จะนำกลับไปสู่สภาพพฤติกรรมเดิม ทำให้รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) มีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามขั้นการเปลี่ยนแปลง 4 องค์ประกอบ คือ ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ส่วนเป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คือ การส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มาจากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดพื้นฐานของความรับผิดชอบ (Responsibility) ที่พบว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญ และสอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดหรือได้รับมอบหมายในแต่ละสังคม ทำให้บุคคลต้องรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนแล้วตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติด้วยความไม่ย่อท้อ ไม่ใช้อารมณ์ และมีความเข้าใจผู้อื่น พร้อมทั้งกล้ายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสียโดยไม่แก้ตัวหรือโทษผู้อื่น และเรียนรู้ ฝึกฝนความสามารถ พัฒนาทักษะ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ โดยมีการประเมินผลความสำเร็จต่อการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการวัดความรู้หรือเนื้อหาจริยธรรม (Knowledge) วัดความรู้สึกทางจริยธรรมในด้านทัศนคติเชิงจริยธรรม (Attitude) หรือวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) และการวัดพฤติกรรมการแสดงออก (Action)

4.1.2 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตพัฒนามาจากการวิเคราะห์และผลานหลักการของขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change)

ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ทำให้ได้หลักการของรูปแบบข้ามทฤษฎี 9 หลักการ ที่จะพัฒนาไปสู่รูปแบบการเรียนการสอน คือ

1. การเรียนรู้และสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบันช่วยส่งเสริมการตระหนักรู้ และกระตุ้นให้เกิดการค้นหาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม
2. ความเข้าใจระดับความสามารถ ความแตกต่าง ความพร้อม และข้อจำกัดของตนเองช่วยให้เกิดความเข้าใจลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตนเอง
3. การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ดีมาจากการพิจารณาข้อมูลจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น
4. การสร้างความเข้าใจว่าทุกคนมีทางเลือกของตนเองจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เข้าใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น
5. การตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมควรเปรียบเทียบผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
6. ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากการทำกิจกรรม การฝึกหัดที่หลากหลายทำให้เกิดความรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความมั่นใจ
7. การทำกิจกรรม การฝึกหัดในสิ่งที่คุ้นเคย เชื่อว่าทำได้ หรือเคยทำสำเร็จช่วยทำให้เกิดความมั่นใจ
8. การได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรม การฝึกหัดในสิ่งที่ยากลำบากช่วยพัฒนาความรู้ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
9. ความมั่นใจในความรู้ และทักษะของตนเองมาจากความสำเร็จของการปฏิบัติกิจกรรมหลากหลายระดับ

4.1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมี 3 ประการ คือ

1. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในด้านการแสดงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรต่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยความตั้งใจ ยอมรับผลจากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้และการพัฒนา
2. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในด้านการตั้งใจเรียน เชื่อมฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ และตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอน

ของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์

3. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในด้านความตั้งใจและมั่นใจในการให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

4.1.4 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมี 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกระตุ้นความคิด มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ และเพื่อส่งเสริมการคิดหาแนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม
2. ขั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น และเพื่อส่งเสริมความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรับผิดชอบ
3. ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสม
4. ขั้นแสดงผลรวมความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นฐานความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งของตนเองและต่อผู้อื่น
5. ขั้นก้าวสู่การพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งของตนเองและต่อผู้อื่น
6. ขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผล การปฏิบัติพฤติกรรมความรับผิดชอบ และเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติพฤติกรรมความรับผิดชอบ

4.1.5 การวัดประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

การวัดประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมีการประเมินผล 3 ครั้ง คือ

1. การทดสอบก่อนเรียน โดยผู้เรียนตอบแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และ

คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question)

2. การทดสอบระหว่างการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนทำแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบสกอร์ริงรูบรีคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกอร์ริงรูบรีคส์การให้คะแนน คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) และตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ส่วนผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน แล้วบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ

3. การทดสอบหลังเรียน โดยผู้เรียนตอบแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4.1.6 บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน

บทบาทที่สำคัญของผู้สอนต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คือ ศึกษาประเด็นปัญหาความรับผิดชอบ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ แล้วนำเสนอ อธิบายกิจกรรมและตอบข้อซักถาม ด้วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย รู้จักสังเกต รับฟังและให้ข้อเสนอแนะ สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และประเมินผลการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ส่วนบทบาทที่สำคัญของผู้เรียน คือ ตั้งใจเรียนรู้ และทำความเข้าใจประเด็นปัญหาและเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ด้วยสอบถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนความคิดและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นผู้อื่น แล้วนำมาปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามกิจกรรม และประเมินผลการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งของตนเองและของเพื่อนจากการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ

4.1.7 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตไปใช้ คือ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นการคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติ

ด้วยตนเองร่วมกับผู้อื่น จึงเหมาะสมกับการบูรณาการในรายวิชาที่เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยต้องมีการวัดระดับการแสดงผลการเรียนรู้ความรับผิดชอบด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ เพื่อให้กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ได้เหมาะสมกับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) และผ่านขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ไปจนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินไปตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นกระตุ้นความคิด ขั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่ ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม ขั้นแสดงผลรวมความรู้ ขั้นก้าวสู่การพัฒนา และขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง เพราะระดับการแสดงผลการเรียนรู้ความรับผิดชอบของผู้เรียนมีความแตกต่างกันจึงต้องสร้างพื้นฐานให้ใกล้เคียงกัน ซึ่งระหว่างการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ควรมีการประเมินการแสดงผลการเรียนรู้ความรับผิดชอบด้วยตัวของผู้เรียนและจากเพื่อนที่ร่วมทำกิจกรรมด้วยแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบและแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ ส่วนผู้สอนประเมินผู้เรียนด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ทั้งนี้หลังจากเรียนจบในรายวิชาควรให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบอีกครั้ง เพื่อประเมินความก้าวหน้า และความคิดเห็นการแสดงผลการเรียนรู้ความรับผิดชอบของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ คือรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับรายวิชาที่เน้นการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มมากกว่าการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ไม่สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนไปส่งเสริมความรับผิดชอบประเภทอื่น เพราะมีเนื้อหาที่มาจากวิเคราะห์ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการเรียน และการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนจนครบทุกขั้นตอน เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนเน้นการส่งเสริมผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรับผิดชอบแตกต่างกันไปพร้อมกัน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรรายวิชาที่จะสอนเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ตลอดภาคการศึกษา จำนวน 15 ครั้ง มาจากวิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองสอน ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และกำหนดเวลาเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการบูรณาการความรับผิดชอบเข้ากับเนื้อหาของรายวิชา (ภาคผนวกหน้า 230)

4.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ซึ่งการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยควรยึดหลักการวัดที่ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัดด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย มีการวัดหลายครั้งและต่อเนื่องด้วยความร่วมมือของผู้ที่ถูกวัดพฤติกรรม ซึ่งวิธีการประเมินควรใช้ทั้งการประเมินตนเองและการประเมินจากผู้อื่นทั้งการใช้แบบบันทึกสังเกต แบบมาตราประมาณค่า แบบสัมภาษณ์ แบบวัดสถานการณ์ และการทำพอร์ตโฟลิโอ ทั้งนี้ การใช้เครื่องมือในการวัดพฤติกรรมแต่ละประเภทต้องคำนึงถึงหลักการเลือกใช้ที่สำคัญ[73] คือ

1. ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด เนื่องจากลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทย่อมมีข้อดี และข้อด้อยแตกต่างกัน จึงต้องศึกษาว่าเครื่องมือแบบใดสอดคล้องกับการวัดพฤติกรรมแบบใด

2. ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการวัด ซึ่งการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยสามารถวัดได้ 4 ลักษณะ[46, 73] คือ วัดความรู้ (Knowledge) โดยใช้แบบทดสอบ การซักถาม วัดทัศนคติเชิงจริยธรรม (Attitude) โดยใช้แบบวัดสถานการณ์ แบบมาตราประมาณค่า วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) โดยใช้แบบสอบถาม แบบวัดสถานการณ์ และพฤติกรรมการแสดงออก (Action) โดยใช้แบบสังเกต การตรวจสอบผลงาน

3. ลักษณะข้อมูลที่ต้องการใช้ ว่ามีลักษณะ รายละเอียดมากน้อยเพียงใด เพราะถ้าต้องการข้อมูลปริมาณมากสามารถใช้แบบมาตราประมาณค่า แต่ถ้าต้องการข้อมูลเชิงลึกสามารถใช้วิธีการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกต

4. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งด้านวัย ความรู้ ความสามารถ และความคุ้นเคย เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้ถูกวัดพฤติกรรม รวมทั้งระดับความลึกของข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม

ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และผู้อื่นในการวิจัยครั้งนี้ จึงเน้นไปทางด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยวัดในเรื่องทัศนคติ เหตุผล และการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยมีทั้งหมด 4 ฉบับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางสรุปเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะการวัด	วัตถุประสงค์ของการวัด	การวิเคราะห์ข้อมูล
แบบสอบถามพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	เป็นการวัดจิตพิสัยในรูปแบบมาตราวัดของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) โดยผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง	เพื่อวัดทัศนคติการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อระดับชั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ความสามารถในการตัดสินใจ (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน	เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ Two-tailed test for paired samples ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
แบบรายงานพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	การวัดจิตพิสัยในรูปแบบสกอร์ริงรูบรีคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกอร์ริงรูบรีคส์การให้คะแนนคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended	เพื่อวัดทัศนคติและเหตุผลการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน	เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ Two-tailed test for paired samples ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 6 ตารางสรุปเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะการวัด	วัตถุประสงค์ของการวัด	การวิเคราะห์ข้อมูล
	Question) ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) โดยผู้เรียน ควบคู่ไปกับการประเมินภายนอก (External Evaluation) ที่เป็นการประเมินผู้เรียนโดยผู้อื่น หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนทุก ครั้ง		
แบบสังเกตพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	การวัดทักษะพิสัยใน รูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วย แบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรม ความรับผิดชอบโดย ผู้สอนในระหว่างการจัดการเรียนการสอนทุก ครั้ง	เพื่อวัดการแสดงออกถึง พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อตนเองใน ด้านการเรียน ความ รับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อ เพื่อน	เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดย การทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ Two-tailed test for paired samples ที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
แบบสัมภาษณ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	การวัดทักษะพิสัยใน รูปแบบการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถาม ปลายเปิด (Open-ended Question) โดย ผู้เรียนเป็นผู้เขียนตอบ	เพื่อวัดการแสดงออกถึง พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อตนเองใน ด้านการเรียน ความ รับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อ เพื่อน	เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดย ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

จากตารางที่ 6 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเภทมีรายละเอียดการสร้าง[74-78] ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ

การสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1.1 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ขั้นตอนการสร้าง มาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายปิด (Closed-end Question)

1.2 ศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำมากำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ คือ

1.2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้ แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เสมอ และศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะเสมอ

1.2.2 ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่ออาจารย์ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ การตั้งใจเรียน ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ และรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

1.2.3 ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่อเพื่อน พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความมั่นใจ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน และรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

1.3 สร้างข้อคำถามจากตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ออกมาเป็นแบบสอบถามโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.3.1 ชื่อแบบสอบถาม ที่บอกว่าแบบรูปแบบฉบับนี้ใช้วัดพฤติกรรมความรับผิดชอบ

1.3.2 คำชี้แจง ที่อธิบายลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถาม

1.3.3 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย ชื่อ สกุล รหัสนักศึกษา คณะ สาขาวิชา และชั้นปีที่กำลังศึกษา

1.3.4 ชุดคำถามที่พัฒนาตามองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี แค่ 3 องค์ประกอบ คือ ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ความสามารถในการตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ส่วนกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of change) ไม่ได้นำมาสอบถาม เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้พัฒนาความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองในแต่ละขั้นตอนอยู่แล้ว และกิจกรรมพื้นฐานทั้ง 10 ประการนี้เป็นกระบวนการที่พิจารณาแล้วว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด โดยแบบสอบถามในชุดคำถาม จะเริ่มด้วยการสอบถามข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้วิจัยในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ การสอบถามระดับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ในรูปแบบคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) การสอบถามความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และการสอบถามความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ทั้งนี้ ผลจากการสร้างทำให้ได้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้วิจัย ตอนที่ 3 ระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้วิจัย ตอนที่ 4 ระดับความสามารถในตนเอง และตอนที่ 5 ระดับความสมดุลการตัดสินใจ

1.4 นำแบบสอบถามไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล และด้านจิตวิทยาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจำนวน 30 คน

1.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริง (ภาคผนวกหน้า 192)

2. การสร้างแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ

การสร้างแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกอร์ริงรูบริกส์ การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

2.1 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ขั้นตอนการสร้างคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) และการสร้างสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ซึ่งการสร้างสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) มี 4 ขั้นตอนหลักคือ

2.1.1 การสร้างคำอธิบายระดับมาตรการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ 4 ระดับ จาก 1 – 4 หรือ 0 - 3 แทนระดับมาตรการประเมิน 5 ระดับ ที่การเลือกค่าระดับกลางไม่ช่วยแสดงว่าล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ และไม่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในการพัฒนาตนเอง โดยข้อความอธิบายระดับมาตรการประเมินในแต่ละระดับ อาจมาจากการช่วยกันวิเคราะห์ของผู้สอน หรือมาจากกลุ่มพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งไล่ตั้งแต่ระดับที่ไม่มีการแสดงถึงพฤติกรรมที่ต้องการวัดจนถึงการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการวัดเป็นอย่างดี

2.1.2 เขียนมาตรฐานหรือหลักการ และตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินในแต่ละมาตรฐานหรือหลักการ

2.1.3 อธิบายหลักฐานที่บ่งบอกถึงมาตรฐานหรือหลักการในแต่ละระดับมาตรการประเมิน โดยแนวทางที่ดีที่สุดคือ เริ่มจากแบบอย่างที่ดีที่สุด ไล่ระดับไปจนถึงแบบอย่างที่ย่ำแย่ที่สุด

2.1.4 สร้างคะแนนและการให้ระดับคะแนนในแต่ละมาตรฐานหรือหลักการ โดยอาจให้น้ำหนักคะแนนเท่ากันทั้งหมด หรือให้น้ำหนักคะแนนมาตรฐานหรือหลักการหนึ่งมากกว่าอีกมาตรฐานหรือหลักการหนึ่งก็ได้ แล้วสร้างระดับการให้คะแนนผลการศึกษาในแบบที่นิยมใช้กันทั่วไปในสถานศึกษาศึกษา ให้สอดคล้องกับระดับคะแนนในแต่ละมาตรฐานหรือหลักการ

2.2 ศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำมากำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ คือ

2.2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้ แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เสมอ และศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะเสมอ

2.2.2 ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่ออาจารย์ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย เชื่อมฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ การตั้งใจเรียน ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ด้วยความมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ และรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

2.2.3 ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่อเพื่อน พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความมั่นใจ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้นำคำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน และรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

2.3 สร้างข้อคำถามจากตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ออกมาเป็นแบบรายงาน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

2.3.1 ชื่อแบบรายงาน ที่บอกว่าแบบรายงานฉบับนี้ใช้รายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ

2.3.2 คำชี้แจง ที่อธิบายลักษณะและวิธีการตอบแบบรายงาน

2.3.3 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบรายงาน ที่ประกอบด้วย ชื่อผู้ประเมิน รหัสนักศึกษา คณะ สาขาวิชา ชั้นปีที่กำลังศึกษา วิชา / หน่วยการเรียนรู้ที่ประเมิน วันและเวลาที่ประเมิน

2.3.4 ชุดคำถามที่พัฒนาขึ้นจะเริ่มด้วยการรายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง ในรูปแบบสกอ รังรูปริคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) 4 ระดับ ซึ่งในช่วงท้ายจะสอบถามระดับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ในรูปแบบคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) การรายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของเพื่อน ในรูปแบบสกอ รังรูปริคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) 4 ระดับ ซึ่งในช่วงท้ายจะสอบถามระดับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ในรูปแบบคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) และในส่วนท้ายของแบบสอบถามในชุดคำถาม จะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) สำหรับสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบของตนเองในการเรียนแต่ละครั้งในประเด็น ความรู้ที่ท่านได้รับจากการเรียนในครั้งนี้ ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบของท่านได้อย่างไร ท่านคิดว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อได้ช่วยให้ท่านประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ครั้งนี้ และหลังจากท่านเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ท่านจะยังคงพัฒนาความรับผิดชอบต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด ทั้งนี้ ผลจากการสร้างทำ ให้ได้แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 รายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของตนเอง ตอนที่ 3 รายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของเพื่อน และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อ

2.4 นำแบบรายงานไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล และดำเนินจิตวิทยาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 นำแบบรายงานไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจำนวน 30 คน

2.6 ปรับปรุงแบบรายงานตามข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริง (ภาคผนวกหน้า 199)

3. การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

3.1 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสังเกต (Observation) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale)

3.2 ศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำมากำหนดเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตอย่างต่อเนื่อง คือ

3.2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน พฤติกรรมบ่งชี้ที่ต้องสังเกต ประกอบด้วย แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้ แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เสมอ และศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะเสมอ

3.2.2 ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่ออาจารย์ พฤติกรรมบ่งชี้ที่ต้องสังเกต ประกอบด้วย เชื้อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ การตั้งใจเรียน ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

ด้วยความมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ และรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

3.2.3 ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่อเพื่อน พุทธศักราชบ่งชี้ที่ต้องสังเกต ประกอบด้วย ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความมั่นใจ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน และรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

3.3 สร้างข้อคำถามจากพุทธศักราชบ่งชี้ที่ต้องสังเกตอย่างต่อเนื่องออกมาเป็นแบบสังเกตโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.3.1 ชื่อแบบสังเกต ที่บอกว่าแบบสังเกตฉบับนี้ใช้สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

3.3.2 คำชี้แจง ที่อธิบายลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถาม

3.3.3 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสังเกต ที่ประกอบด้วย วิชา / หน่วยการเรียนรู้ที่สังเกต วันที่สังเกต ครั้งที่สังเกต และชื่อ สกุลผู้สังเกต

3.3.4 แบบสังเกตที่พัฒนาขึ้นจะเริ่มด้วยการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองในด้านการเรียน พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนในรูปแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ โดยจะมีความหมายระดับคุณภาพที่บอกเกณฑ์การพิจารณาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนตามหลักการสร้างแบบวัดสกอร์ริงรูบริกส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) 4 ระดับ และเกณฑ์การตัดสินคุณภาพประกอบการใช้แบบสังเกตสำหรับผู้สังเกต ทั้งนี้ ผลจากการสร้างทำให้ได้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ด้านที่ 2 ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และด้านที่ 3 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

3.4 นำแบบสังเกตไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล และด้านจิตวิทยาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 ปรับปรุงแบบสังเกตตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง (ภาคผนวก หน้า 216)

4. การสร้างแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ

การสร้างแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

4.1 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

4.2 ศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำมากำหนดเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการสัมภาษณ์ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในประเด็นความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน

4.3 สร้างข้อคำถามจากประเภทพฤติกรรมที่เลือกใช้ในการทดลองในแบบสัมภาษณ์โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

4.3.1 ชื่อแบบสัมภาษณ์ ที่บอกว่าแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้สัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

4.3.2 คำชี้แจง ที่อธิบายลักษณะและวิธีการตอบแบบสัมภาษณ์

4.3.3 แบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นจะสอบถามความคิดเห็นระดับการแสดงความรับผิดชอบต่อ เหตุผลสนับสนุนต่อระดับความรับผิดชอบ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงให้มีความรับผิดชอบต่อพัฒนาขึ้น ใน 3 ประเด็น คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน

4.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง (ภาคผนวกหน้า 228)

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสาร

ประกอบรูปแบบ

เป็นการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน เอกสารประกอบรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกฉบับที่พัฒนาขึ้น โดยดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบ

การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เอกสารประกอบรูปแบบ

ตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

5.1.1 ประธานผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะพัฒนา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนา หลักสูตรและการสอน ด้านค่านิยมจริยธรรม ทักษะการคิด และด้านจิตวิทยา

5.1.2 จัดเตรียมเอกสารประกอบการพิจารณาให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ เอกสารสรุปโครงร่างการวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือวัดประเมินผลการสอน

5.1.3 นำเอกสารประกอบการพิจารณาทั้งหมดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านค่านิยมจริยธรรม ทักษะการคิด และด้านจิตวิทยา รวมจำนวน 4 ท่าน (ภาคผนวกหน้า 158) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือวัดประเมินผลการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มเติม ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอน	แนวทางการแก้ไข
แผนการจัดการเรียนรู้	
1. น่าจะเรียงลำดับและเชื่อมโยงหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนบางข้อเข้าด้วยกัน	ทบทวนแนวคิดทฤษฎี หลักการที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำรูปแบบการเรียนการสอน แล้วปรับให้มีความชัดเจน เหมาะสมมากขึ้น
2. ขั้นตอนของแผนการสอนยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบ และอยากให้ทบทวนขั้นตอนที่ 4 ให้นำสนใจมากขึ้น	ทบทวนขั้นตอนการสอนในแต่ละขั้นให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบ และปรับกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับระดับการศึกษามากขึ้น
3. รูปแบบแผนการสอนติดแบบการเขียนของครูในโรงเรียน ทำให้ไม่น่าสนใจ ให้นำนวัตกรรมที่ใช้ คือ รูปแบบข้ามทฤษฎีที่ได้กำหนดประเด็นไว้แล้วว่ามีขั้นตอนอะไรบ้าง กำกับไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ว่า กิจกรรมนี้ คือขั้นนี้ จะชัดเจนขึ้นและไม่หลงทาง	ศึกษาเอกสารวิธีการจัดทำแผนการสอน หลากหลายรูปแบบ โดยยึดขั้นตอนการสอนที่พัฒนา และปรับปรุงเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน
4. ทบทวนแผนการสอนในเรื่องจุดประสงค์ให้สะท้อนพฤติกรรมความรับผิดชอบ ปรับการเขียนภาษาของลักษณะกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบ และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์	ปรับวิธีการเขียนจุดประสงค์ให้มีความชัดเจน และสะท้อนถึงพฤติกรรมที่ต้องการวัด ประเมินผล รวมทั้งปรับการเขียน การใช้ภาษาในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน
สื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือวัดประเมินผลการสอน	
1. ออกแบบรายละเอียดการเก็บข้อมูลเยอะแยะมาก จึงไม่แน่ใจเรื่องการบริหารจัดการวิจัยและการเก็บข้อมูล	พิจารณา ทบทวนรูปแบบ และวิธีการของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกช่วงของการเก็บข้อมูลให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลา
2. ปรับการเขียน rubric ให้เป็นไปตามลักษณะของ rubric และขยายคำ ปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบให้มีความสอดคล้องและแตกต่างชัดเจน	ทบทวนเอกสารวิธีการสร้าง rubric และปรับระดับค่าแสดงพฤติกรรมให้มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดประเมินผล

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต(ต่อ)

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอน	แนวทางการแก้ไข
3. ประเด็นย่อยในแบบประเมิน แบบสังเกตให้อิงกับ นิยามศัพท์ และแยกเป็นประเด็นออกเป็นข้อ	แยกประเด็นคำถามพฤติกรรมในข้อที่เขียนรวมไว้ ออกเป็นข้อย่อย โดยให้สอดคล้องกับคำนิยาม ศัพท์ โดยทบทวนนิยามศัพท์ให้มีความครอบคลุม มากขึ้น
4. สื่อที่ใช้ควรมีประเด็นบริบทที่ใกล้เคียงกับกลุ่ม ตัวอย่าง และอ้างอิงที่มาของข้อมูล	สืบค้นสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา และกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น และอ้างอิง แหล่งที่มาของสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ทุก สื่อ
5. ใบงานเพื่อความน่าสนใจ อาจทำรูปแบบให้น่าอ่าน หรือมีความดึงดูดใจ ต้องการมากกว่านี้ และมี ประเด็นเฉพาะที่สำคัญ ไม่เยอะเกินไป	ปรับรูปแบบใบงาน และแบบฝึกต่างๆ ให้น่าสนใจ และสอดคล้องกับจุดประสงค์ในแต่ละแผนการ สอน

5.1.4 นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์
แล้วปรับปรุงให้เครื่องมือมีความถูกต้องเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมากยิ่งขึ้น

5.2 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับ
ปริญญาบัณฑิต มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

5.2.1 ประสานผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ
งานวิจัยที่จะพัฒนา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับด้านการวัดและประเมินผล
การศึกษา และด้านจิตวิทยา

5.2.2 จัดเตรียมเอกสารประกอบการพิจารณาให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน ซึ่ง
ในการวิจัยครั้งนี้มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ พร้อมกับแบบ
ประเมินคุณภาพค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของแบบสอบถามพฤติกรรม
ความรับผิดชอบ แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ พร้อมกับแบบประเมินคุณภาพค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบ
ประเมินคุณภาพค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างระดับคุณภาพพฤติกรรมความรับผิดชอบกับ

จุดประสงค์ความรับผิดชอบในรูปแบบสกอหรือรูบรีคการให้คะแนน (Scoring Rubric) และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ พร้อมกับแบบประเมินคุณภาพค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

5.2.3 นำเอกสารประกอบการพิจารณาทั้งหมดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา และด้านจิตวิทยา รวมจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวกหน้า 158) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และตามโครงสร้างด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน[79] ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องและเป็นตัวแทนลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องและเป็นตัวแทนลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องและไม่เป็นตัวแทนลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ในการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ถ้าค่าที่คำนวณได้มากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามสอดคล้องและเป็นตัวแทนลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ถ้าค่าที่คำนวณได้น้อยกว่า 0.5 ก็ต้องพิจารณานำไปปรับปรุง หรือตัดออกไป ทั้งนี้ ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ภาคผนวกหน้า 274)

2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 (ภาคผนวกหน้า 281)

3. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของระดับคุณภาพพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกอหรือรูบรีคการให้คะแนน (Scoring Rubric) อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 (ภาคผนวกหน้า 285)

4. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ภาคผนวกหน้า 283)

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มเติม ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	แนวทางการแก้ไข
1. ถ้าจัดทำแบบสอบถามแบบ drop down list หรือในรูปแบบที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคยจะดี เพราะจะง่ายสำหรับคนตอบ และช่วยแก้ปัญหาบางคนไม่เขียนตอบ	ปรับรูปแบบของแบบสอบถาม และแบบสังเกตให้เข้าใจง่าย สะดวกต่อการอ่านและการตอบ และเพิ่มการสัมภาษณ์โดยสามารถใช้วิธีการเขียนตอบได้
2. ควรใช้คำที่แสดงพฤติกรรม แต่ไม่ควรใช้คำที่เหมือนกับลักษณะที่มุ่งวัด	ศึกษา และทบทวนเอกสารแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้มีความชัดเจนในพฤติกรรมที่ต้องการวัดประเมินผลมากขึ้น
3. ตรวจสอบภาษาในการเขียนเกณฑ์ให้กระชับ รัดกุม อ่านแล้วเข้าใจตรงกัน หลีกเลี่ยงการใช้คำปฏิเสธซ้อน คำซ้ำ และให้เห็นความแตกต่างของเกณฑ์เป็นระดับน้อยไปหามาก	ทบทวน และปรับภาษาที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมให้มีความสอดคล้องตามระดับพฤติกรรม ใช้คำพูดที่ชัดเจน ไม่ต้องตีความหมายเพิ่มเติม และไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย
4. ปรับภาษาให้เป็นพฤติกรรมรูปธรรม และแยกประเด็นออกเป็นข้อ	แยกประเด็นคำถามพฤติกรรมที่เป็นองค์รวม ออกเป็นประเด็นย่อย เพื่อให้ผู้ตอบคำถามตอบได้ชัดเจน ตรงประเด็น และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมชัดเจน
5. เพิ่มแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนผลการวิจัย โดยสามารถทำในลักษณะการเขียนตอบได้	จัดทำแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบใน 3 ประเด็น คือความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน พร้อมอธิบายเหตุผล และพฤติกรรมที่ต้องปรับปรุง

5.2.4 นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ แล้วปรับปรุงให้เครื่องมือมีความถูกต้องเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมากยิ่งขึ้น

5.3 ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลว่ารูปแบบคำถามมีความชัดเจน ง่ายต่อการตอบ มีความต่อเนื่อง การใช้ภาษามีความเข้าใจง่าย สะท้อน

พฤติกรรมที่ต้องการวัดชัดเจนตรงประเด็น วิธีการตอบทำได้ง่าย และมีความเป็นไปได้ต่อการนำไปใช้ในบริบทการทดลองจริง โดยทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในปีการศึกษา 2557 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบจำนวน 30 คน และกลุ่มทดลองใช้แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบจำนวน 30 คน ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผลจากการทดลองใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองมีรายละเอียด ดังตารางที่ 9 และ 10

ตารางที่ 9 ผลการทดลองใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ความหมายตามเกณฑ์
รูปแบบของแบบสอบถาม		
1. คำชี้แจงการตอบคำถามแต่ละตอนชัดเจน	4.03	มาก
2. ลักษณะของรูปแบบคำถามแต่ละตอนน่าสนใจ	3.83	มาก
3. รูปแบบคำถามแต่ละตอนง่ายต่อการตอบ	3.83	มาก
4. ข้อคำถามแต่ละตอนมีความต่อเนื่องกัน	3.93	มาก
ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม		
1. ข้อคำถามแต่ละข้อสะท้อนพฤติกรรมชัดเจน	4.07	มาก
2. ข้อคำถามแต่ละข้ออ่านเข้าใจง่าย	4.03	มาก
3. ข้อคำถามแต่ละข้อถามตรงประเด็น	4.07	มาก
4. ข้อคำถามทำให้เกิดการคิดพัฒนาตนเอง	4.03	มาก

ตารางที่ 9 ผลการทดลองใช้แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ความหมายตามเกณฑ์
วิธีการตอบแบบสอบถาม		
1. การตอบคำถามทำได้ง่าย	4.10	มาก
2. การตอบคำถามต้องใช้ความคิดก่อนตอบ	4.07	มาก

จากข้อมูลตารางที่ 9 พบว่า แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการใช้ภาษาอธิบายคำชี้แจงการตอบคำถาม และรูปแบบของคำถามในแต่ละตอนชัดเจน น่าสนใจ เข้าใจง่าย และตรงประเด็นกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใช้ความคิด และตอบคำถามที่มีความต่อเนื่องกันได้ง่าย ดังนั้น จึงเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ สามารถวัดความแตกต่างความรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตได้

ตารางที่ 10 ผลการทดลองใช้แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ความหมายตามเกณฑ์
รูปแบบของแบบสอบถาม		
1. คำชี้แจงการตอบคำถามแต่ละส่วนชัดเจน	3.87	มาก
2. ลักษณะของรูปแบบคำถามแต่ละส่วนน่าสนใจ	3.87	มาก
3. รูปแบบคำถามแต่ละส่วนง่ายต่อการตอบ	3.70	มาก
4. ข้อคำถามแต่ละส่วนมีความต่อเนื่องกัน	4.00	มาก
ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม		
1. ข้อคำถามแต่ละข้อสะท้อนพฤติกรรมชัดเจน	3.97	มาก
2. ข้อคำถามแต่ละข้ออ่านเข้าใจง่าย	3.63	มาก
3. ข้อคำถามแต่ละข้อถามตรงประเด็น	4.07	มาก
4. ข้อคำถามทำให้เกิดการคิดพัฒนาตนเอง	3.93	มาก

ตารางที่ 10 ผลการทดลองใช้แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ความหมายตามเกณฑ์
วิธีการตอบแบบสอบถาม		
1. การตอบคำถามทำได้ง่าย	3.70	มาก
2. การตอบคำถามต้องใช้ความคิดก่อนตอบ	4.17	มาก

จากข้อมูลตารางที่ 10 พบว่า แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการใช้ภาษาอธิบายคำชี้แจงการตอบคำถาม และรูปแบบของคำถามในแต่ละตอนชัดเจน น่าสนใจ เข้าใจง่าย และตรงประเด็นกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เหมือนกับแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ ทำให้ผู้ตอบแบบรายงานสามารถใช้ความคิด และตอบคำถามที่มีความต่อเนื่องกันได้ง่ายเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ สามารถวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างระหว่างใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตได้

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบ

เป็นการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน เอกสารประกอบรูปแบบ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลทุกฉบับที่พัฒนาขึ้น หลังจากแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และหลังจากการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย และหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นต่อไป

ระยะที่ 2 การประเมินคุณภาพการรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาคูณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 1 กลุ่มเรียน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม สาเหตุที่เลือกทดลองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในรายวิชานี้ เนื่องจากเป็นรายวิชาที่ต้องมีการเรียนรู้ธรรมชาติของกระบวนการกลุ่ม

หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมและการพัฒนาทีมงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของ ทีม การวิเคราะห์การปฏิบัติงานของทีม วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพของทีมและภาวะผู้นำ และมีการพัฒนาผู้เรียนในด้านความเข้าใจตนเองและปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตนเอง การเคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การศึกษา คติวิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีปฏิสัมพันธ์และทำงานกับผู้อื่นได้มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความรับผิดชอบต่อนตนเองในการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถสื่อสารกับบุคคล กลุ่มคนได้ ทั้งภาษาไทย และ/หรือภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้วยตนเองและผ่านสื่อที่เหมาะสม ซึ่งลักษณะของรายวิชาและการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลอง ทั้งความรับผิดชอบต่อนตนเองในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ และเพื่อน กอปรกับผลจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา: รูปแบบการจัดกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาไม่มีการแสดงออกและไม่เห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย และที่สำคัญคือ นักศึกษาขาดความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และไม่มีความเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งนักศึกษาเกือบทุกคนชอบลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติ และดำเนินชีวิตตามกระแสสังคม[17] ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทดลองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อช่วยพัฒนาและเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยเน้นเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.2 การจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มทดลอง สอดคล้องกับจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา และขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ในขั้นตอนนี้ เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบอนุกรมเวลาในกลุ่มทดลองเดี่ยว (Single Group Time Series design) ที่

สามารถนำมาใช้ในการทดลองเกี่ยวกับจิตวิทยาของบุคคล ทั้งการทดลองปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการทดลองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ดังแบบแผนการทดลอง ดังนี้

$$O_1 \times O_2 \times \times \times O_3 \quad O_7$$

O_1 เป็นการวัดระยะก่อนให้ treatment เรียกว่า baseline

O_2, O_3 เป็นการวัดระยะหลังให้ treatment เรียกว่า intervention

รายละเอียดขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หลังจากติดต่อประสานงานผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนที่จะเข้าไปทดลอง เพื่อขออนุญาตนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน

การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มทดลอง เริ่มต้นด้วยการให้กลุ่มทดลองทำแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการวัดทัศนคติของ ลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) เพื่อวัดระดับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับตอบคำถามการวิจัย ในประเด็นรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตได้หรือไม่ อย่างไร โดยการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน ซึ่งการการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกันจะใช้วิธีวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ ด้วยการเรียงค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบตั้งแต่คะแนนสูงไปหาคะแนนต่ำ แล้วใช้เทคนิค 50% ในการแบ่งกลุ่มเพราะจำนวนกลุ่มทดลองมีจำนวนน้อย[80]

2. ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

จัดกิจกรรมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีกับกลุ่มทดลอง ที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรรายวิชาเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 1 กลุ่มเรียน จำนวน 31 คน เป็นเวลา 15 สัปดาห์ สัปดาห์ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 45 ชั่วโมง ซึ่งในการเรียนแต่ละสัปดาห์จะให้กลุ่มทดลองเรียนตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่บูรณาการกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่ม จำนวน 6 ชั่วโมง มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนที่ 1 เรื่อง เหตุผลการเข้ากลุ่ม และธรรมชาติของกลุ่ม และแผนที่ 2 เรื่อง ความหมายของกลุ่ม ประเภทของกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่ม ความเหนียวแน่นของกลุ่ม และพัฒนาการของกลุ่ม

2. หน่วยการเรียนรู้ การสร้างสรรค์โครงการจิตอาสาฯ จำนวน 9 ชั่วโมง มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการของรูปแบบข้ามทฤษฎี 6 ขั้นตอน ดังนั้น ในแต่ละแผนการสอนจะประกอบด้วยขั้นตอนตามหลักการของรูปแบบข้ามทฤษฎี 2 ขั้นตอน โดยแผนการสอนที่ 3 จะเป็นการนำเสนอผลงานโครงการจิตอาสาฯ

3. หน่วยการเรียนรู้ ความแตกต่างของวิธีการทำงานและผลลัพธ์จากการทำงานแบบกลุ่มและทีม จำนวน 3 ชั่วโมง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาประกอบด้วย ความหมายของทีม เหตุผลการทำงานเป็นทีม คุณลักษณะของทีม และประเภทของทีม

4. หน่วยการเรียนรู้ ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีม จำนวน 15 ชั่วโมง มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนที่ 1 เรื่อง กระบวนการทำงานเป็นทีม 5 ขั้นตอน และภาวะผู้นำ แผนที่ 2 เรื่อง ทักษะการทำงานเป็นทีม: ความไว้วางใจ แผนที่ 3 เรื่อง ทักษะการทำงานเป็นทีม: การตัดสินใจ แผนที่ 4 เรื่อง ทักษะการทำงานเป็นทีม: การสื่อสาร และแผนที่ 5 เรื่อง ทักษะการทำงานเป็นทีม: การจัดการกับความขัดแย้ง

5. หน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลการปฏิบัติงานของทีม จำนวน 3 ชั่วโมง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาประกอบด้วย แนวคิดสมัยใหม่ของการประเมินผลการปฏิบัติงาน ความสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงาน กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน ลักษณะการประเมินที่มีประสิทธิภาพ วิธีการให้คะแนนตามมาตราส่วน (Graphic Rating Scales) ข้อดีและข้อจำกัดการประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และประโยชน์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานต่อผู้ประกอบการ ผู้บังคับบัญชา และพนักงาน

6. หน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาทีมงาน จำนวน 3 ชั่วโมง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาประกอบด้วย ความหมายและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาทีมงาน แนวคิดและพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทีมงาน หลักในการพัฒนาทีมงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทีมงาน

7. หน่วยการเรียนรู้ การปรับปรุงประสิทธิภาพของทีมงาน จำนวน 3 ชั่วโมง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาประกอบด้วย คุณลักษณะทีมงานที่มีประสิทธิผลและทีมงานที่ไม่มีประสิทธิผล การปรับปรุงทีมงาน แนวทางในการบริหารทีมงาน และแนวทางในการฟื้นฟูทีมงาน

8. หน่วยการเรียนรู้ สรุบทบทวนเนื้อหาเตรียมตัวสอบ พร้อมตรวจสอบผลการเรียนรู้ของนักศึกษา จำนวน 3 ชั่วโมง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีเนื้อหาประกอบด้วย องค์กรความรู้ จากเนื้อหาทบทวนหน่วยการเรียนรู้ และการทำแบบทบทวนความรู้

ทั้งนี้ ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนผู้สอนจะมีการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน แล้วบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับทุกครั้งที่การจัดการเรียนการสอน ส่วนกลุ่มทดลองแต่ละคนจะทำแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบสกรีนริ่งรูบริคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกรีนริ่งรูบริคส์การให้คะแนน คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนทุกครั้งเช่นกัน ซึ่งผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบจะนำมาสรุปรวมเป็นค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนต่อไป นอกจากนี้ หลังจากการเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์ที่ 12 และสัปดาห์ที่ 15 รวม 4 สัปดาห์ กลุ่มทดลองแต่ละคนจะต้องตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งผลจากแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบจะนำมาสรุปโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วหาความเชื่อเด่นชัดที่ความถี่สะสมร้อยละ 75 เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนผลการวิจัย

3. ทดสอบหลังเรียน

การทดสอบหลังเรียนจะดำเนินการหลังจากที่กลุ่มทดลองได้ศึกษาหน่วยการเรียนรู้ครบทั้ง 15 หน่วย โดยกลุ่มทดลองจะทำแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลร่วมกับผลการทดสอบก่อนเรียนสำหรับการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ในขั้นตอนนี้ เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ผลข้อมูลจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมมาจากการทำแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองหลังจากการเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้สอนหลังจากการเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ two-tailed test for paired samples ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยโปรแกรม SPSS for window vsrison 17 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองในภาพรวม เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีระดับพื้นฐานความรับผิดชอบสูง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีระดับพื้นฐานความรับผิดชอบต่ำ นอกจากนี้ ข้อมูลจากแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองหลังจากการเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้สอนหลังจากการเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังนำมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อใช้วิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลอง ตามเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบกราฟแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

2. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพมาเก็บรวบรวมมาจากการตอบแบบสัมภาษณ์ พฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์ที่ 12 และสัปดาห์ที่ 15 รวม 4 ครั้ง โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามเนื้อหาที่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์ โดยจำแนกคำหรือข้อความที่ปรากฏใน

แบบสัมภาษณ์ภายใต้คำหลักในการจำแนกที่เด่นชัด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คำหลักที่ใช้ในการจำแนกคำหรือข้อความ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน แล้วแจกแจงจำนวนความถี่ของคำของข้อความที่ปรากฏ เพื่อวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลที่จำแนกไปสู่ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด[81] ทั้งนี้ หลังจากสรุปคำหรือข้อความภายใต้คำหลักที่ใช้ในการจำแนกแล้วจึงหาค่าความเชื่อเด่นชัด (Modal salient beliefs) ของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่ความถี่สะสมร้อยละ 75 [82] เพื่อจัดลำดับการแสดงผลการวัดความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่เด่นชัด สำหรับสนับสนุนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ
 รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อ
 ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญา
 บัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของ
 นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน

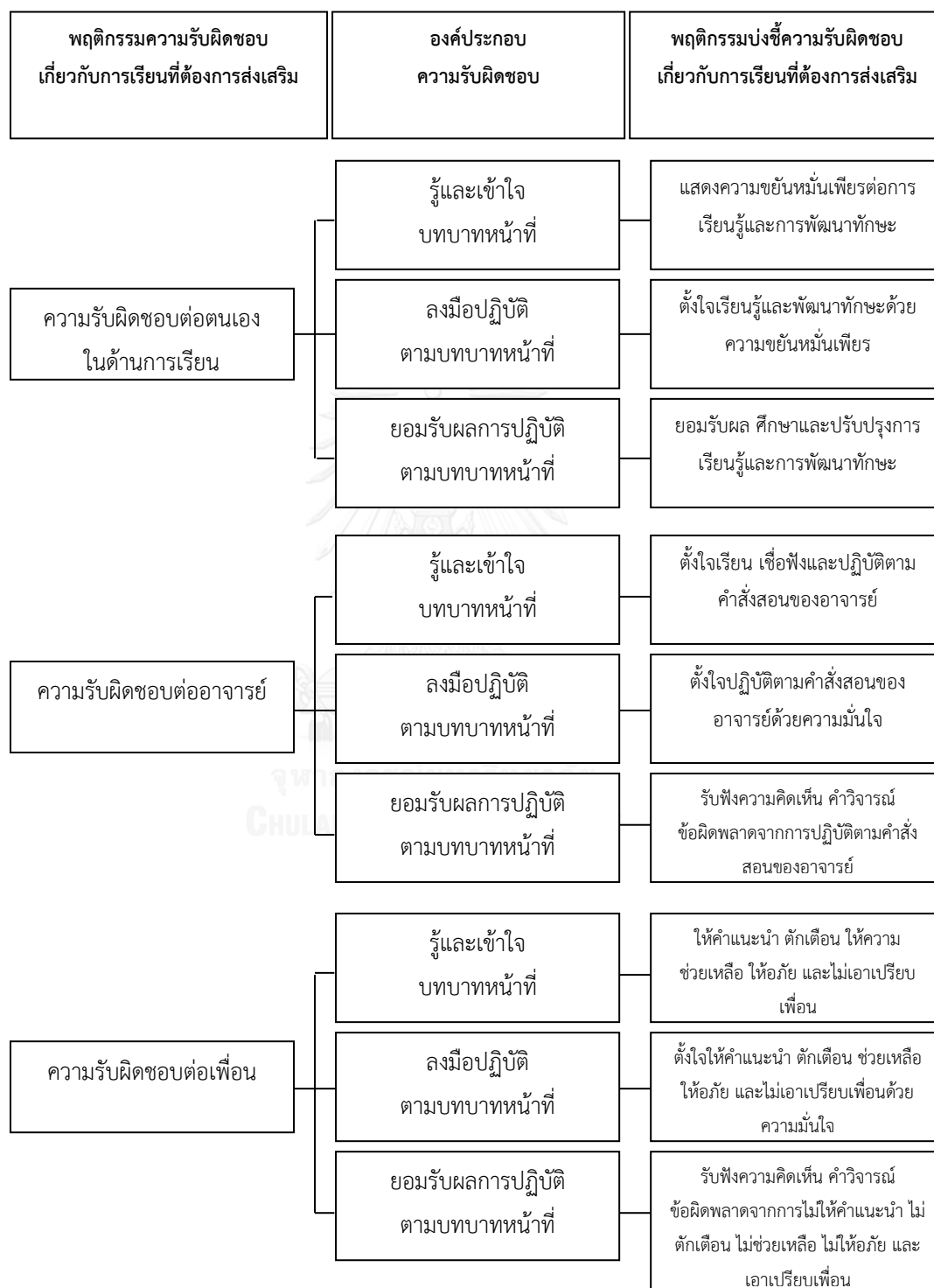
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อ
 ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของ
 นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาความสำคัญ ปัญหา และสภาพความ
 รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในปัจจุบัน การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร
 งานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบ รูปแบบการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และรูปแบบข้าม
 ทฤษฎี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ
 รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความ
 รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต 3 ประการ คือ ความรับผิดชอบ
 ต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ซึ่งแต่ละ

พฤติกรรมความรับผิดชอบสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ และมีพฤติกรรมบ่งชี้ความรับผิดชอบ ดังแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

การส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อที่เกี่ยวข้อกับการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตทั้ง 3 ประการ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีที่พัฒนามาจากการผสมหลักการขององค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี ประกอบด้วย ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ซึ่งมีรายละเอียดหลักการ ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 องค์ประกอบการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ทั้งนี้ จากการผสมผสานหลักการขององค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี ทั้งชั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ทำให้เกิดหลักการของรูปแบบข้ามทฤษฎีที่จะพัฒนาไปสู่หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 หลักการรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีขั้นตอนจากการนำองค์ประกอบทุกองค์ประกอบมารวมเป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระเบียบ เหมาะสม มีความสัมพันธ์ และสอดคล้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักการรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อวางลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ชั้นกระตุ้นความคิด เป็นการสร้างและกระตุ้นมุมมองความคิด ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหากับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามบทบาท หน้าที่ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผลกระทบและทบทวนแนวทางในการปฏิบัติด้วยตนเอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ผู้สอนนำเสนอปัญหาที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต
2. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบ

บทบาทผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของผู้สอนในชั้นกระตุ้นความคิด คือ การศึกษา ค้นคว้า ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต แล้วพิจารณา คัดเลือกประเด็นปัญหาความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ โดยนำเสนอประเด็นปัญหาความรับผิดชอบในรูปแบบที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ การคิดทบทวนประเด็นปัญหา กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และสร้างบรรยากาศความผ่อนคลายในการเรียน

บทบาทผู้เรียน

การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นกระตุ้นความคิด คือ การเรียนรู้ และทำความเข้าใจประเด็นปัญหาด้วยความตั้งใจ และมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น

2. ชั้นพิจารณาบทบาท หน้าที่ เป็นการสร้างความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตัวผู้เรียนที่ส่งผลทั้งต่อตนเองและผู้อื่นผ่านการสอนเนื้อหาในบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึกและลักษณะพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน เหตุผลของข้อจำกัดของตนเองในการแสดงพฤติกรรม พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงทางเลือก และการสร้างความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ผู้สอนบูรณาการการสอนเนื้อหาพฤติกรรมความรับผิดชอบกับเนื้อหาในรายวิชา
2. ผู้เรียนวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้จากการเรียน
3. ผู้เรียนร่วมกันสังเคราะห์แนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ
4. ผู้สอนกระตุ้นความมั่นใจและการตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

บทบาทผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของผู้สอนในชั้นพิจารณาบทบาท หน้าที่ คือ การศึกษาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ให้เข้าใจในทุกแง่มุม แล้วดำเนินการสอนเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้โดยบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบในเนื้อหาที่สอนอย่างรอบคอบ มีการแนะนำแนวทางการวิเคราะห์และสรุปประเด็นแก่ผู้เรียน การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น การกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และให้กำลังใจผู้เรียนในการเลือกแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

บทบาทผู้เรียน

การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นพิจารณาบทบาท หน้าที่ คือ ตั้งใจรับฟังการสอนเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ และสอบถามผู้สอนในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ จับประเด็น วิเคราะห์แล้วสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้เป็นของตนเอง การนำเสนอการสังเคราะห์แนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ด้วยการคิด และเปรียบเทียบคุณค่าของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบกับผู้อื่น และนำผลจากการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

3. ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับทราบมุมมองความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำที่กว้างขวางขึ้นจากการร่วมทำกิจกรรม และการสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนร่วมกิจกรรมทั้งข้อดีและข้อเสีย เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลกระทบที่ส่งผลทั้งต่อตนเองและผู้อื่น แล้วสร้างเป็นแนวทางการแสดงพฤติกรรมของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ผู้เรียนแต่ละคนแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการถ่ายโยงความรู้ และประสบการณ์ในกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด
2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเปรียบเทียบ และอภิปรายผลจากการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ
3. ผู้เรียนแต่ละคนอธิบายแนวทางการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตนเอง จากผลการเปรียบเทียบและการอภิปราย

บทบาทผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของผู้สอนในขั้นสร้างการมีส่วนร่วม คือ การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบและรูปแบบ วิธีการการแสดงความรับผิดชอบ แล้วคัดเลือกและนำเสนอกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างการเรียนรู้การสอน มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเสรี การให้แนวทางการเขียนอธิบายการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และตอบข้อซักถามระหว่างการเรียนรู้พฤติกรรมความรับผิดชอบ

บทบาทผู้เรียน

การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในขั้นสร้างการมีส่วนร่วม คือ การทำความเข้าใจกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด แล้วประมวลความรู้ และแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามความเข้าใจ มีการวิเคราะห์ผลการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลจากการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองและต่อผู้อื่น พร้อมทั้งพิจารณาบทบาทการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง และเขียนอธิบายการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองทั้งข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. ขั้นแสดงผลรวมความรู้ เป็นการฝึกประสบการณ์ในการสร้างความรู้ และทักษะแก่ผู้เรียนด้วยการให้ทำกิจกรรมในสถานการณ์ที่มีขั้นตอน รูปแบบ หรือวิธีการที่ไม่ซับซ้อนร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นการสร้างพื้นฐานในการเผชิญสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ผู้สอนอธิบายกฎ ระเบียบในการทำกิจกรรม
2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มด้วยความสมัครใจ ตามจำนวนที่ผู้สอนกำหนด แล้วกำหนดบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
3. ผู้สอนให้กลุ่มผู้เรียนเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจ
4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนแล้วลงมือปฏิบัติตามแผน และบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติตามแผน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการทำงานภายในกลุ่ม
6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม

บทบาทผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของผู้สอนในชั้นแสดงผลรวมความรู้ คือ การอธิบายกฎ ระเบียบของกิจกรรมให้ชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในการทำงานกลุ่ม มีการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม การยกตัวอย่างประเด็นปัญหาใกล้ตัวผู้เรียน และสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อให้คำแนะนำระหว่างการทำงานกลุ่ม นอกจากนี้ ควรรับฟัง และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงาน ให้กำลังใจในการพัฒนาปรับปรุงตนเองและผลงาน และกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

บทบาทผู้เรียน

การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นแสดงผลรวมความรู้ คือ การสอบถามทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของกิจกรรม จากนั้นจึงเลือกสมาชิกกลุ่มตามจำนวนที่กำหนด และร่วมกันพิจารณามอบหมาย บทบาทหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มควรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาร่วมกัน มีการร่วมออกแบบแผนการแก้ไขปัญหา โดยสมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แล้วพิจารณาคัดเลือกผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงาน พร้อมทั้งช่วยกันตอบข้อซักถามจากผู้สอนและผู้เรียนด้วยเหตุผล ยอมรับผลงานกลุ่ม แล้วนำไปปรับปรุง ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

5. ขั้นก้าวสู่การพัฒนา เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการสร้างความรู้ และทักษะด้วยการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมในสถานการณ์ที่มีขั้นตอน รูปแบบ หรือวิธีการที่มีความซับซ้อนร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น เพื่อพัฒนาความมั่นใจในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ผู้สอนอธิบายกฎ ระเบียบ และประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนสอบถามจนเข้าใจ
2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มด้วยความสมัครใจ ตามจำนวนที่ผู้สอนกำหนด โดยสมาชิกในกลุ่มต้องไม่เป็นสมาชิกเดิมจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมา
3. ผู้เรียนกำหนดบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนแล้วลงมือปฏิบัติตามแผน และบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติตามแผน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการทำงานภายในกลุ่ม
6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม

บทบาทผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของผู้สอนในขั้นก้าวสู่การพัฒนา คือ การอธิบายกฎ ระเบียบของกิจกรรม และชี้แจงประเด็นปัญหาให้ชัดเจน มีการสร้างแรงจูงใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มคนที่มีลักษณะพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยยกตัวอย่างบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในการทำงานกลุ่ม พร้อมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อให้คำแนะนำระหว่างการทำงานกลุ่ม การรับฟังและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงาน ให้กำลังใจ ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองและผลงาน และกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

บทบาทผู้เรียน

การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในขั้นก้าวสู่การพัฒนา คือ การทำความเข้าใจ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของกิจกรรม และสอบถามลักษณะประเด็นปัญหาจนเข้าใจ จากนั้นจึงเลือกสมาชิกกลุ่มตามจำนวนที่กำหนด โดยแต่ละคนต้องไม่เป็นสมาชิกเดิมจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมา พร้อมทั้งร่วมกันพิจารณาอธิบาย บทบาทหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคน ร่วมออกแบบแผนการ แก้ไขปัญหา โดยสมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และพิจารณาคัดเลือกผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยร่วมกันตอบข้อซักถามจากผู้สอนและผู้เรียนด้วยเหตุผล และยอมรับ ผลงานกลุ่ม แล้วนำไปปรับปรุง ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

6. ชั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง เป็นการสรุป ประเมินผลการฝึก ประสบการณ์ องค์ความรู้ ทักษะ และการแสดงพฤติกรรมจากการศึกษา และลงมือปฏิบัติตามบทบาท

หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งแนวทางการพัฒนาตนเองให้มีความมั่นใจ และกล้าตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสม
2. ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง

บทบาทผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของผู้สอนในชั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสม และจัดทำแบบประเมินการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบสำหรับผู้เรียน โดยต้องอธิบายวิธีการตอบแบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบให้เข้าใจชัดเจน

บทบาทผู้เรียน

การแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง คือ ความตั้งใจสะท้อนความคิดพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นต่อการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้อื่น มีการนำเสนอแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และทำแบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง และของเพื่อนร่วมกลุ่มในกิจกรรมชั้นที่ผ่านมา โดยซักถามวิธีการตอบแบบประเมินการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบจนเข้าใจ

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

การประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตดำเนินการโดยนำรูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 1 กลุ่มเรียน จำนวน 15 สัปดาห์ สัปดาห์ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 45 ชั่วโมง ซึ่งผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบ ความสามารถในตนเอง และ ความสมดุลการตัดสินใจต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบตามเกณฑ์ขั้นการเปลี่ยนแปลงระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง

รายการ	ก่อนการทดลอง (n = 31)					หลังการทดลอง (n = 31)				
	M	A	P	C	PC	M	A	P	C	PC
พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อตนเองในด้านการ เรียน	14 (45.16%)	12 (38.71%)	4 (12.90%)	1 (3.23%)	0	18 (58.06%)	10 (32.26%)	3 (9.68%)	0	0
พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่ออาจารย์	20 (64.52%)	9 (29.03%)	2 (6.45%)	0	0	29 (93.55%)	2 (6.45%)	0	0	0
พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อเพื่อน	21 (67.74%)	8 (25.81%)	2 (6.45%)	0	0	23 (74.19%)	8 (25.81%)	0	0	0

จากข้อมูลตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มทดลองมีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนก่อนต่อการทดลอง คืออยู่ในขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) และขั้นดำเนินการ (Action) จำนวน 26 คน 29 คน และ 29 คน ตามลำดับ และแค่คิดและวางแผนจะแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน คืออยู่ในขั้นเตรียมการ (Preparation) และขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation) และขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) จำนวน 5 คน 2 คน และ 2 คน ตามลำดับ แต่หลังจากกลุ่มทดลองได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ทำให้การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน คือ อยู่ในขั้นรักษาสภาพ (Maintenance) และ

ขั้นดำเนินการ (Action) เพิ่มมากขึ้นเป็น 28 คน 31 คน และ 31 คน ตามลำดับ การคิดและวางแผน จะแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของความสามารถของตนเองในด้านการเรียน คืออยู่ในขั้นเตรียมการ (Preparation) และขั้นพิจารณาไตร่ตรอง (Contemplation) และขั้นก่อนการพิจารณาไตร่ตรอง (Precontemplation) ลดลงเหลือ 3 คน ส่วนความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนพัฒนาไปสู่การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งหมด (ภาคผนวกหน้า 247)

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	(n = 31)		(n = 31)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ภาพรวมพฤติกรรม						
ความรับผิดชอบ	4.11	.39	4.24	.35	2.42	.022*
ภาพรวมความสามารถ						
ในตนเอง	4.06	.41	4.23	.32	2.85	.010*
ภาพรวมความสมดุล						
การตัดสินใจ	4.23	.40	4.43	.40	2.22	.034*

*p < .05

จากข้อมูลตารางที่ 12 พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ ภาพรวมค่าเฉลี่ยความสามารถในตนเอง และภาพรวมค่าเฉลี่ยความสมดุลการตัดสินใจ หลังทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภาคผนวกหน้า 249)

ทั้งนี้ เมื่อแยกการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อก่อน และหลังการทดลองออกเป็นด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อแต่ละด้าน ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	(n = 31)		(n = 31)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน	4.00	.43	4.15	.34	2.27	.030*
ความรับผิดชอบต่ออาจารย์	4.19	.54	4.37	.47	2.24	.032*
ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	4.14	.48	4.21	.47	.748	.461

*p < .05

จากข้อมูลตารางที่ 13 พบว่า ค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน และการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์หลังทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาคผนวกหน้า 251)

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลอง

	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 15
ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน	3.24	3.60	3.79
ความรับผิดชอบต่ออาจารย์	3.35	3.59	3.78
ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	3.09	3.59	3.77

จากข้อมูลตารางที่ 14 พบว่า ค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ที่ได้มาจากการประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินผู้เรียนโดยเพื่อนของผู้เรียน และการสังเกตของผู้สอน โดยมีลักษณะพฤติกรรมความรับผิดชอบในการประเมิน และการให้คะแนนการประเมินเหมือนกัน สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ภาคผนวกหน้า 260)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา
ระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน

การแบ่งนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง กับกลุ่มที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ ผู้วิจัยได้นำวิธีวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ ด้วยการเรียงค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบตั้งแต่คะแนนสูงไปหาคะแนนต่ำ แล้วใช้เทคนิค 50% ในการแบ่งกลุ่มเพราะจำนวนกลุ่มทดลองมีจำนวนน้อย[80] ทำให้กลุ่มที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูงมีจำนวน 15 คน และกลุ่มที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำมีจำนวน 15 คน ซึ่งผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน มีดังนี้

2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง

	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	(n = 15)		(n = 15)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความรับผิดชอบต่อตนเอง ในด้านการเรียน	4.34	.26	4.32	.39	-.231	.820
ความรับผิดชอบต่ออาจารย์	4.64	.27	4.61	.37	-.246	.809
ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	4.51	.34	4.31	.52	-1.31	.211

*p < .05

จากข้อมูลตารางที่ 15 พบว่า ค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูงก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาคผนวกหน้า 254)

2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ

	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
	(n = 15)		(n = 15)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความรับผิดชอบต่อตนเอง ในด้านการเรียน	3.66	.28	3.98	.18	4.18	.001*
ความรับผิดชอบต่ออาจารย์	3.73	.33	4.16	.44	4.79	.000*
ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	3.77	.31	4.13	.43	3.15	.007*

*p < .05

จากข้อมูลตารางที่ 16 พบว่า ค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำหลังทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภาคผนวกหน้า 257)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การหาค่าความเชื่อด้านซัดของการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ความเชื่อด้านซัดของการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนมาจากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้เรียน ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่จัดคำหรือข้อความที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการทดลองตามองค์ประกอบของความรับผิดชอบ คือ รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งสามารถสังเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบในแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 ค่าความเชื่อเด่นชัดของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน (ภาคผนวกหน้า 263)

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะ คือ เข้าเรียน ส่งงานหรือการบ้านสม่ำเสมอและตรงเวลา

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ตั้งใจเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร คือ ตั้งใจเรียนและทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความขยัน พยายามเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เข้าใจโดยให้ความสนใจ ตั้งใจ และไม่พูดคุยเวลาอาจารย์สอนแล้วปฏิบัติตามที่อาจารย์บอก

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ยอมรับผลจากการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย และศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะเสมอ คือ มีการแบ่งเวลาการทบทวนหนังสือ การบ้าน และอ่านหนังสือก่อนสอบ จัดบันทึกการเรียนรู้ ติดตามและเก็บรายละเอียดงานที่ยังไม่ได้ทำ

1.2 ค่าความเชื่อเด่นชัดของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ (ภาคผนวกหน้า 266)

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ และการตั้งใจเรียน คือ ตั้งใจ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำตักเตือนของอาจารย์ มาเรียนตรงเวลา ติดตามและส่งงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนตรงเวลา

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ตั้งใจและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ คือ แสดงความเคารพอาจารย์ด้วยการไม่ก้าวร้าว พุดจาสุภาพ และไม่สร้างความลำบากใจหรือความรำคาญกับอาจารย์ ให้ความร่วมมือทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจและเต็มใจ ไม่พูดคุยในเวลาเรียน แต่แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามอาจารย์ทุกครั้ง

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย รับฟังความคิดเห็น คำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ คือ รับฟังความคิดเห็น คำติชม คำตักเตือนของอาจารย์ และแลกเปลี่ยนสิ่งที่ไม่เข้ากับอาจารย์

1.3 ค่าความเชื่อเด่นชัดของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน (ภาคผนวกหน้า 269)

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ให้คำแนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน คือ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบเพื่อน ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์และความสามัคคีกับเพื่อน ให้อภัยเพื่อนที่ทำผิด และให้เกียรติเพื่อน ไม่ชวนเพื่อนคุย ในห้องเรียน สร้างความรำคาญ พุดจากระทบ ตุ๊ก หรือใช้อารมณ์กับเพื่อนในการทำงาน กลุ่ม

การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือน ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ คือ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานและการแก้ปัญหา ด้วยการแสดงความคิดเห็น ทำงานที่ได้รับมอบหมาย เสร็จตามกำหนด ร่วมมือและรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม

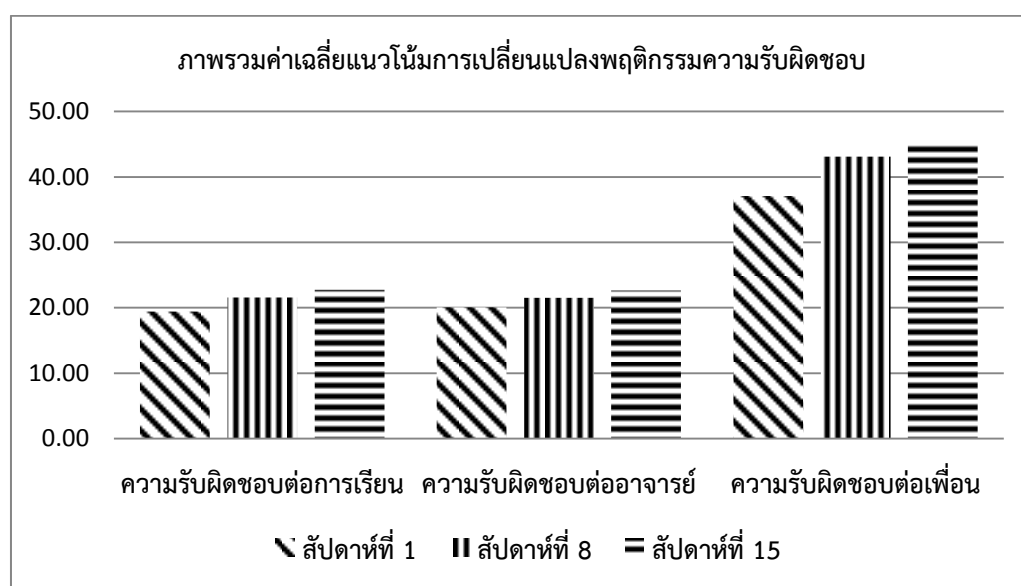
การแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบด้านยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วย รับฟังความคิดเห็น คำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่คำแนะนำ ตักเตือน ความช่วยเหลือ การไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน คือ แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น

2. การเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนมาจากผลการประเมินตนเองของผู้เรียน และการประเมินผู้เรียนโดยเพื่อนของผู้เรียนจากแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผลการประเมินของอาจารย์จากแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ ทั้ง 2 ฉบับมีลักษณะพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อในการประเมิน และการให้คะแนนการประเมินของ

เหมือนกัน ซึ่งผลจากแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 2 ฉบับ ทำให้พบแนวโน้มการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบ ดังนี้

แผนภาพที่ 10 ภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์

จากข้อมูลแผนภาพที่ 10 พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยแนวโน้มการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน การแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1 ของการทดลองจนถึงสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลองมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ (ภาคผนวกหน้า 261)

ทั้งนี้ เมื่อแยกการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลองออกเป็นด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน พบว่ามีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบในแต่ละด้าน ดังตารางที่ 11 - 13

แผนภาพที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์

จากข้อมูลแผนภาพที่ 11 พบว่า ค่าเฉลี่ยแนวโน้มการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนของกลุ่มทดลองตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์ ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลองมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ (ภาคผนวกหน้า 261)

แผนภาพที่ 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์

จากข้อมูลแผนภาพที่ 12 พบว่า ค่าเฉลี่ยแนวโน้มการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ของกลุ่มทดลองตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลองมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ (ภาคผนวกหน้า 261)

แผนภาพที่ 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์

จากข้อมูลแผนภาพที่ 13 พบว่า ค่าเฉลี่ยแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลองมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ (ภาคผนวกหน้า 261)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นการวิจัยและพัฒนาแบบกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ใน 2 ส่วน คือ

2.1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ระยะที่ 2 การประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนทั้ง 2 ระยะ ทำให้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มาจากการวิเคราะห์หลักการขององค์ประกอบรูปแบบข้ามทฤษฎีที่ประกอบด้วย ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ทำให้มีขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ

1.1 **ขั้นกระตุ้นความคิด** มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ ความรับผิดชอบและส่งเสริมการคิดหาแนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เหมาะสม ด้วยการสร้างและกระตุ้นมุมมองความคิด ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหากับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผลกระทบและทบทวนแนวทางในการปฏิบัติด้วยตนเอง

1.2 **ขั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่** มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นและส่งเสริมความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ด้วยการสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตัวผู้เรียนที่ส่งผล ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นผ่านการสอนเนื้อหาในบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึกลักษณะ พฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน เหตุผลของข้อจำกัดของตนเองในการแสดงพฤติกรรม พร้อมทั้ง กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงทางเลือก และการสร้างความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

1.3 **ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม** มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจแสดงพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เหมาะสม ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับทราบมุมมองความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำที่กว้างขวางขึ้นจากการร่วมทำกิจกรรม และการสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนร่วม กิจกรรมทั้งข้อดีและข้อเสีย เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลกระทบที่ส่งผลทั้งต่อตนเองและผู้อื่น แล้วสร้าง เป็นแนวทางการแสดงพฤติกรรมของตนเอง

1.4 **ขั้นแสดงผลรวมความรู้** มีจุดประสงค์เพื่อสร้างพื้นฐานความมั่นใจในการแสดง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและต่อผู้อื่น ด้วยการฝึกประสบการณ์ในการสร้างความรู้ และ ทักษะแก่ผู้เรียนด้วยการให้ทำกิจกรรมในสถานการณ์ที่มีขั้นตอน รูปแบบ หรือวิธีการที่ไม่ซับซ้อน ร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นการ สร้างพื้นฐานในการเผชิญสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น

1.5 **ขั้นก้าวสู่การพัฒนา** มีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนความมั่นใจในการแสดง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและต่อผู้อื่น ด้วยการเพิ่มประสบการณ์ในการสร้างความรู้ และทักษะด้วยการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมในสถานการณ์ที่มีขั้นตอน รูปแบบ หรือวิธีการที่มีความ ซับซ้อนร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น เพื่อพัฒนาความมั่นใจในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลดีทั้งต่อ ตนเองและผู้อื่น

1.6 **ขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง** มีจุดประสงค์เพื่อประเมินผล พัฒนาและ ปรับปรุงการปฏิบัติพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้วยการสรุป ประเมินผลการฝึกประสบการณ์ องค์ ความรู้ ทักษะ และการแสดงพฤติกรรมจากการศึกษาและลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมายของตนเองและการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งแนวทางการพัฒนาตนเองให้มีความมั่นใจ และกล้าตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2. ภาพรวมผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของกลุ่มทดลอง หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ หากแยกผลตามประเด็นที่ศึกษา พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่ออาจารย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของทั้งสองกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่อสูง หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังการทดลองกับก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของทั้งสองกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่อต่ำ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนได้เป็นอย่างดี เพราะขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนทั้ง 6 ขั้นตอนพัฒนามาจากการวิเคราะห์หลักการและองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) ที่เป็นรูปแบบการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการฟื้นฟูสภาพจิตของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญมากกว่า 300 ทฤษฎี เพื่อค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดของแต่ละระบบการฟื้นฟูสภาพจิตของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แล้วนำมาผสมผสานเป็นรูปแบบการบำบัดที่ยังคงรักษาความพื้นฐานหลากหลายและสาระสำคัญของแต่ละระบบการฟื้นฟูสภาพจิตไว้ จนเกิดเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง 10 กระบวนการ (Processes of Change) ที่ช่วยให้บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ที่ต้องใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน และรักษาพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ โดยสามารถนำไปแก้ปัญหาทั่วไปของมนุษย์จนถึงปัญหาในวงกว้าง อีกทั้งองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎียังประกอบด้วยความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ที่เป็นการเชื่อเกี่ยวกับการกระทำในพฤติกรรมบางอย่างเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และประสบความสำเร็จในบางสิ่งบางอย่าง จึงทำให้สามารถยืนหยัดในการปฏิบัติและอารมณ์ความตึงเครียดเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย หรือแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และทัศนคติที่ดี (Decisional Balance) ที่เป็นการตัดสินใจปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยความรอบคอบ ค้นข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน รับและปรับข้อมูลอย่างไม่มีอคติ แล้วประเมินทางเลือกก่อนมุ่งไปสู่การตัดสินใจโดยเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากตนเองและผู้อื่น

ดังนั้น ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในแต่ละขั้นตอนจึงมีการนำหลักการกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการฟื้นฟูสภาพจิตของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญและสอดคล้องกับหลักการแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลง หลักการสร้างเชื่อมั่นในความสามารถในตนเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักการตัดสินใจโดยเปรียบเทียบความสมดุลของข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากตนเองและผู้อื่นมาบูรณาการกับทุกขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นกระตุ้นความคิดใช้กระบวนการเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness Raising) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ใ้แนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) เพื่อให้เกิดการทบทวนประสบการณ์ความรับผิดชอบส่วนตัว การให้ประสบการณ์ความรับผิดชอบที่ใกล้ชิดและเห็นคุณค่าของการแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และใช้ความสมดุลการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้ประเมินปัญหาและอุปสรรค (Appraising the Challenge) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เกิดกับตัวเองและผู้อื่น แนวทางกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจข้างต้นจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ของขั้นตอน คือ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ

ของความรับผิดชอบและส่งเสริมการคิดหาแนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม ซึ่งผลของกิจกรรมในขั้นกระตุ้นความคิดพบว่า ผู้เรียนสามารถบอกบทบาทหน้าที่ในการเป็นนักศึกษา และการเรียนได้ แต่ยังพบปัญหาในส่วนของความร่วมมือร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนในการทดลองช่วงแรก เนื่องจากความไม่คุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับผู้วิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างบรรยากาศในการเรียนด้วยการใช้ท่าทาง และคำพูดที่เป็นมิตรกับผู้เรียนเพื่อลดความเครียดและความกลัวในระหว่างการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) และสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) ทำให้การสอนในขั้นกระตุ้นความคิดครั้งต่อๆ มา ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

ขั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่ใช้กระบวนการเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness Raising) และการปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic Relief) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และผลกระทบที่เกิดจากเฉยหรือไม่สนใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ใช้แนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) เพื่อให้บทวนประสบการณ์ความรับผิดชอบต่อส่วนตัว การให้ประสบการณ์ความรับผิดชอบต่อที่ใกล้ตัว และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และเห็นคุณค่าของการแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ และใช้ความสมดุลการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินปัญหาและอุปสรรค (Appraising the Challenge) และสำรวจทางเลือก (Surveying Alternatives) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อที่เกิดกับตัวเองและผู้อื่น และการเปรียบเทียบความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน แนวทางกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจข้างต้นจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ของขั้นตอน คือ การสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นและส่งเสริมความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ ซึ่งผลของกิจกรรมในขั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่พบว่า ผู้เรียนตั้งใจฟังการสอนและอธิบายเนื้อหาจากผู้วิจัยเป็นอย่างดี แต่ยังพบปัญหาในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและการตอบคำถามของผู้เรียนในการทดลองช่วงแรกเช่นเดียวกับขั้นกระตุ้นความคิด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงยังคงสร้างบรรยากาศในการเรียนด้วยการใช้ท่าทาง และคำพูดที่เป็นมิตรกับผู้เรียนเพื่อลดความเครียดและความกลัวในระหว่างการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) และสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) รวมทั้ง

การให้กำลังใจ กล่าวชมเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับคำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) ทำให้การสอนในชั้นพิจารณาบทบาทหน้าที่ครั้งต่อๆ มา ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและกล้าตอบคำถามมากขึ้น

ขั้นสร้างการมีส่วนร่วมใช้กระบวนการเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness Raising) การปลดปล่อยอารมณ์ (Catharsis / Dramatic Relief) และให้ประเมินผลกระทบที่เกิดจากละเอียดหรือไม่สนใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วยกระบวนการประเมินตนเอง (Self-reevaluation) และการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental Reevaluation) เพื่อให้เกิดการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยความมั่นใจ ใช้แนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) เพื่อให้บทวนประสบการณ์ความรับผิดชอบส่วนตัว การให้ประสบการณ์ความรับผิดชอบที่ใกล้ชิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ความรับผิดชอบกับผู้อื่น เห็นคุณค่าของการแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และเพิ่มมุมมองความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และใช้ความสมดุลการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินปัญหาและอุปสรรค (Appraising the Challenge) สำรวจทางเลือก (Surveying Alternatives) และเปรียบเทียบทางเลือก (Weighting Alternatives) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เกิดกับตัวเองและผู้อื่น และการเปรียบเทียบความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนก่อนการนำไปสู่การพิจารณาการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยความเชื่อมั่น แนวทางกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการตัดสินใจและความสมดุลการตัดสินใจข้างต้นจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ของขั้นตอน คือ การส่งเสริมการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสม ซึ่งผลของกิจกรรมในขั้นสร้างการมีส่วนร่วมพบว่า ผู้เรียนตั้งใจฟังความคิดเห็นของเพื่อน และสามารถเขียนอธิบายแนวทางการแสดงความรับผิดชอบต่อจากการสรุปความรู้ได้ แต่ยังมีปัญหาการกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเพื่อนในการทดลองช่วงแรก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องแสดงความคิดเห็นนำผู้เรียนเพื่อกระตุ้นความคิด และกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) และกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการเสริมแรง (Reinforcement Management / Contingency Management) เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยก็จะกล่าวชม และให้กำลังใจในการกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) และแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับคำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) ทำให้การสอน

ในขั้นสร้างการมีส่วนร่วมครั้งต่อๆ มา ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนโดยผู้วิจัยไม่ต้องแสดงความคิดเห็นนำผู้เรียน

ขั้นแสดงผลรวมความรู้ใช้กระบวนการการปลดปล่อยตนเอง (Self-liberation) การปลดปล่อยทางสังคม (Social liberation) และสัมพันธ์ภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้วยการสร้างความเชื่อมั่นต่อการเปลี่ยนแปลง และให้กำลังใจในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ใช้แนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) เพื่อให้บทวนประสบการณ์ความรับผิดชอบส่วนตัว การให้ประสบการณ์ความรับผิดชอบที่ใกล้ชิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ความรับผิดชอบกับผู้อื่น เห็นคุณค่าของการแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และเพิ่มมุมมองความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ รวมทั้งใช้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับคำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) และการจัดการสอนที่ส่งเสริมสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเอาชนะความท้าทายร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการสร้างความสามารถในตนเองในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และสนับสนุนความสมดุลการตัดสินใจเกี่ยวกับการตัดสินใจพิจารณากำหนดพันธสัญญาอย่างรอบคอบ (Deliberating about Commitment) และปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นถึงแม้จะได้รับผลด้านลบ (Adhering despite Negative Feedback) แนวทางกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจข้างต้นจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ของขั้นตอน คือการสร้างพื้นฐานความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งของตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งผลของกิจกรรมในขั้นแสดงผลรวมความรู้พบว่า ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันภายในกลุ่ม และช่วยกันทำงานส่งตามกำหนดเวลา แต่ยังพบปัญหาในการทำงานกลุ่มในการทดลองช่วงแรก คือ ผู้เรียนมาจากต่างคณะ สาขาวิชา และชั้นปี ทำให้ผู้เรียนบางคนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น นั่งห่างจากเพื่อนในกลุ่ม เวลาเพื่อนในกลุ่มสอบถามก็ไม่ค่อยตอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ในส่วนของการข้ามผ่านขั้นของกระบวนการกลุ่มที่ต้องสร้างพฤติกรรมความไม่เชื่อใจซึ่งถือเป็นการกิจหลักแรกในความก้าวหน้าของกลุ่ม เพราะถ้าไม่มีความเชื่อใจก็จะเกิดจากความเครียดจากปัจจัยภายในตัวผู้เรียนและจากปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน ความกลัว ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่ริเริ่มงาน ไม่มีส่วนร่วม ลังเลที่จะแสดงออก แสดงออกในทิศทางตรงกันข้าม หลบหลีก นิ่งเงียบ เป็นต้น [83] ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องสังเกตและเข้าไปกระตุ้น สร้างบรรยากาศที่ดีภายในกลุ่มให้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic

and Emotional State) กระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) และกล่าวชื่นชม ให้กำลังใจเมื่อมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับคำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) ทำให้การสอนในชั้นแสดงผลรวมความรู้ครั้งต่อๆ มา ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม และช่วยกันทำงานกลุ่มมากขึ้น

ขั้นก้าวสู่การพัฒนาใช้กระบวนการการปลดปล่อยตนเอง (Self-liberation) การปลดปล่อยทางสังคม (Social liberation) และสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้วยการสร้างความเชื่อมั่นต่อการเปลี่ยนแปลง และให้กำลังใจในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และใช้กระบวนการปรับเงื่อนไข (Counterconditioning) และการควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากบุคคลและสถานการณ์ที่แตกต่างจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และได้รับแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบในลักษณะที่แตกต่าง ใช้แนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) เพื่อให้ทบทวนประสบการณ์ความรับผิดชอบส่วนตัว การให้ประสบการณ์ความรับผิดชอบที่ใกล้ชิดตัว และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ความรับผิดชอบกับผู้อื่น เห็นคุณค่าของการแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และเพิ่มมุมมองความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ รวมทั้งใช้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับคำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) และการจัดการสอนที่ส่งเสริมสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเอาชนะความท้าทายร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการสร้างความสามารถในตนเองในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ และสนับสนุนความสมดุลการตัดสินใจเกี่ยวกับการตัดสินใจพิจารณากำหนดพันธสัญญาอย่างรอบคอบ (Deliberating about Commitment) และปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นถึงแม้จะได้รับผลด้านลบ (Adhering despite Negative Feedback) แนวทางกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจข้างต้นจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ของขั้นตอน คือ การสนับสนุนความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งของตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งผลของกิจกรรมในขั้นก้าวสู่การพัฒนาพบว่า ผู้เรียนร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความมั่นใจ มีการแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม และช่วยเหลือเพื่อนที่ยังทำงานไม่เรียบร้อย แต่ยังพบปัญหาในการทำงานกลุ่มในการทดลองช่วงแรก คือ ผู้เรียนไม่ยอมแยกออกจากกลุ่มเพื่อนที่มาจากคณะ สาขาวิชาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมความไม่เชื่อใจตามแนวคิดกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ในส่วนของการข้ามผ่านขั้นของ

กระบวนการกลุ่มเช่นเดียวกับขั้นแสดงผลรวมความรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องอธิบายถึงเหตุผลและประโยชน์ของการเรียนรู้ความคิดเห็นที่หลากหลายจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการเสริมแรง (Reinforcement Management / Contingency Management) รวมทั้งสังเกต กระตุ้น สร้างบรรยากาศที่ดีภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจ (Somatic and Emotional State) กระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ (Helping Relationship) และกล่าวชื่นชม ให้กำลังใจเมื่อมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับคำพูดโน้มน้าว (Verbal Persuasion) ทำให้การสอนในชั้นก้าวสู่การพัฒนาครั้งต่อๆ มา ผู้เรียนยอมรับการปรับเปลี่ยนสมาชิกภายในกลุ่ม และร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ

ขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลงไม่มีการใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลง แต่จะใช้ผลจากการใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลง ผลจากการใช้แนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเอง และผลจากการใช้ความสมดุลการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนก่อนขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง มาประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของขั้นตอนนี้ คือ การประเมินผล พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งผลของกิจกรรมในขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลงพบว่า ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหาที่พบระหว่างการเรียนและการทำกิจกรรม แล้วทำแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยเป็นการประเมินการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง และประเมินการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของเพื่อนที่ทำงานกลุ่มด้วยกันในชั้นก้าวสู่การพัฒนา ซึ่งปัญหาที่พบ คือ จำนวนพฤติกรรมที่ต้องการวัดในข้อคำถามมีจำนวนมาก ทำให้ผู้เรียนต้องใช้เวลาในการอ่านและลงมือทำ ดังนั้น การจัดสรรเวลาในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกันระหว่างการสอนและอธิบายเนื้อหา การให้เวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายทั้งของตนเองและส่วนรวม และการตอบแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบ จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องให้ความสำคัญ และวางแผนหรือแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกันในแต่ละกิจกรรมหรือขั้นตอนของการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในแต่ละครั้ง

ทั้งนี้ ผลจากใช้ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนทั้ง 6 ขั้นตอน ทำให้พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในประเด็นการจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาได้ โดยต้องบูรณาการความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ในเรื่อง

เกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์จากประสบการณ์จริงในบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้[84] และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ใน รายวิชาที่เน้นกระบวนการกลุ่ม เนื่องจาก พฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนที่ต้องการส่งเสริม เกี่ยวข้องกับหลายบุคคล คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ทำให้การเรียนรู้พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเกิดได้จากความรู้และ ประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับ ประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และ เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรับรู้ความสามารถ ในตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) โดยขั้นตอนของรูปแบบการเรียน การสอนที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการกลุ่มเด่นชัด คือ ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมความ รับผิดชอบร่วมกันตั้งแต่ขั้นแสดงผลรวมความรู้จนถึงขั้นก้าวสู่การพัฒนา

นอกจากนี้ ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนยังทำให้พบประโยชน์ของ รูปแบบการเรียนการสอนผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอีกประการหนึ่ง คือ รูปแบบการเรียนการสอนสามารถนำไป ส่งเสริมความรับผิดชอบกับผู้เรียนที่มีระดับพื้นฐานความรับผิดชอบแตกต่างกันไปพร้อมกัน ซึ่ง สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริงในระดับอุดมศึกษาที่มีลักษณะคณะผู้เรียนที่มีพื้น ฐานความรู้ ความสามารถ ทักษะ รวมถึงการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นที่ แตกต่างกัน ดังนั้น ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนจึงเริ่มตั้งแต่การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในบทบาทหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุณสมบัติพื้นฐานสำคัญของผู้ที่ จะประสบความสำเร็จ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่รู้หน้าที่ บทบาทและตำแหน่งของตนเองชัดเจน[28] การ ฝึกฝนและสร้างความรับผิดชอบด้วยตนเองสามารถด้วยการทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง สิ่งใดเป็นหน้าที่หลัก สิ่งใดเป็นหน้าที่รอง[4] และการสร้างความ รับผิดชอบแนวใหม่ที่จะก่อให้เกิดคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ด้วยการพัฒนาภายในตัวบุคคลเพื่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างความตระหนักของคุณค่าภายในตัว และยังคงอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้[31] ซึ่งการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักใน บทบาทหน้าที่ในขั้นตอนแรกๆของรูปแบบการเรียนการสอน ก็เพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจและ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เรียนที่แตกต่างกันให้ตรงกัน โดยผู้เรียนที่มีระดับพื้นฐาน ความรับผิดชอบต่ำก็จะเกิดตระหนักและเห็นความสำคัญของการแสดงความรับผิดชอบต่อตามบทบาท หน้าที่ ส่วนผู้เรียนที่มีระดับพื้นฐานความรับผิดชอบสูงก็จะเกิดความมั่นใจในการแสดงความ รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่มากขึ้น ก่อนที่ผู้เรียนจะพัฒนาการแสดงความสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง

และผู้อื่นด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจที่สอดคล้องกับแต่ละขั้นตอน

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

การประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยผลการเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียน ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียน มีความเชื่อมั่นในความสามารถในตนเองต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียน และมีการตัดสินใจปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jinda Boonchuaykuakul (2005) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบข้ามทฤษฎีในการปรับปรุงพฤติกรรมกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 210 คนที่อยู่ในช่วงก่อนการพิจารณาเปลี่ยนแปลง ชั้นพิจารณาเปลี่ยนแปลง และชั้นเตรียมการ โดยแต่ละชั้นแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนด้วย stage-matched intervention ร่วมกับการเรียนตามปกติ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติเพียงอย่างเดียวจำนวน 8 สัปดาห์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนของโครงสร้างรูปแบบข้ามทฤษฎีทั้งชั้นการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในตนเอง ประโยชน์ ประสพการณ์และพฤติกรรมกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านกิจกรรมทางกายเพิ่มขึ้น กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันของคะแนนโครงสร้างรูปแบบข้ามทฤษฎี แต่ระดับกิจกรรมทางการระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่า stage-matched intervention เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายของนักศึกษามหาวิทยาลัย[85]

ถ้าหากพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนจะพบว่า ความรับผิดชอบต่อเรียนในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่ออาจารย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งทำให้ยอมรับได้ว่าการออกแบบขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนของผู้วิจัยที่มีการผสมหลักการขององค์ประกอบ

รูปแบบข้ามทฤษฎี คือ ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ตามความเชื่อสำคัญ 4 ประการของรูปแบบข้ามทฤษฎีที่ว่า บุคคลจะเคลื่อนผ่านขั้นต่างๆ เพื่อบรรลุการเปลี่ยนแปลง กระบวนการ 10 กระบวนการที่ระบุในรูปแบบจะช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงและรักษาพฤติกรรมให้คงอยู่ โดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับขั้นการเปลี่ยนแปลง ความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจต้องเปลี่ยนเป็นลักษณะทางบวกต่อพฤติกรรมเป้าหมายมากกว่าทางลบ และมีความมั่นใจรักษาพฤติกรรมใหม่ให้คงอยู่โดยสามารถต้านทานสิ่งล่อใจ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนได้เป็นอย่างดี โดยพิจารณาได้จากทิศทางของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจของผู้เรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองเหมือนกัน ทั้งนี้ ผลจากการเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจระหว่างก่อนและหลังการทดลอง และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ยังเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันและสนับสนุนการพัฒนาขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนของผู้วิจัยว่า สามารถนำกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในตนเอง และความสมดุลการตัดสินใจไปบูรณาการในขั้นการเปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม จนทำให้ผู้เรียนข้ามผ่านขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนจนสามารถตัดสินใจแสดงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบได้อย่างเชื่อมั่นและสม่ำเสมอจนเสร็จสิ้นการทดลอง สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นการเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง ภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 ของการทดลอง สัปดาห์ที่ 8 ของการทดลอง และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลอง รวมทั้ง การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อน และอาจารย์ที่แยกออกเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 ของการทดลอง สัปดาห์ที่ 8 ของการทดลอง และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลอง ที่ต่างแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากช่วงต้นของการทดลองจนถึงช่วงสุดท้ายของการทดลองในทิศทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับ

นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบแตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง กับกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ ซึ่งสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลข้อมูลได้ในเวลาเดียวกัน อันเป็นผลมาจากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ที่สามารถนำขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนไปส่งเสริมความรับผิดชอบกับผู้เรียนที่มีระดับพื้นฐานความรับผิดชอบแตกต่างกันไปพร้อมกัน ตามสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริงในระดับอุดมศึกษาที่มีลักษณะคณะผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถ ทักษะ รวมถึงการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นที่แตกต่างกัน ด้วยขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่เริ่มตั้งแต่การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในบทบาทหน้าที่ เพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เรียนที่แตกต่างให้ตรงกัน พบว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูงหลังการทดลองกับก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไม่ส่งผลต่อผู้เรียนที่มีการแสดงความรับผิดชอบต่อการเรียนเป็นประจำสม่ำเสมอ ซึ่งถ้าหากนำองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎีมาอธิบายการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูงสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูงมีพื้นฐานการนำกระบวนการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการเรียน บทบาทหน้าที่ต่ออาจารย์ และบทบาทหน้าที่ต่อเพื่อนอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านการเพิ่มความตระหนัก (Consciousness Raising) การประเมินตนเอง (Self-Reevaluation) และการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental Reevaluation) และเมื่อต้องลงมือปฏิบัติหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมกับอาจารย์และเพื่อนก็ตัดสินใจปฏิบัติด้วยความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านการปลดปล่อยตนเอง (Self-Liberation) การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) และการปรับเงื่อนไข (Counterconditioning) ทั้งนี้ การที่กลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูงกล้าตัดสินใจปฏิบัติหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมกับอาจารย์และเพื่อนด้วยความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองยังแสดงให้เห็นถึงระดับความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ด้านการมีประสบการณ์การปฏิบัติหรือความรู้ (Performance Experiences / Mastery Experience) และการได้รับประสบการณ์จากผู้อื่น (Vicarious Experience) ในเรื่องการแสดงพฤติกรรมความ

รับผิดชอบต่อการเรียน และระดับความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ที่ยอมรับและเห็นถึงประโยชน์ของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยการตัดสินใจพิจารณากำหนดพันธสัญญาอย่างรอบคอบ (Deliberating about Commitment) และปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นถึงแม้จะได้รับผลด้านลบ (Adhering despite Negative Feedback)

ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ออาจารย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ออาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมองค์ประกอบของรูปแบบข้ามทฤษฎีทั้งขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) สามารถส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ออาจารย์ให้เกิดความตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของการเรียน และกระตุ้นการเปรียบเทียบผลกระทบระหว่างการเปลี่ยนแปลงและไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน จนเกิดการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการทบทวนความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ร่วมกับเรียนรู้ประสบการณ์ของผู้อื่น แล้วลงมือปฏิบัติด้วยความเชื่อมั่น โดยได้รับการสนับสนุน การให้กำลังใจจากอาจารย์และเพื่อนในบรรยากาศการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ออาจารย์ สังเกตได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นความเชื่อเด่นชัดของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนของกลุ่มทดลอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมในการทดลองของแต่ละองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อเรียน โดยมีการแสดงความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนด้วยการเข้าเรียน ส่งงานหรือการบ้านสม่ำเสมอและตรงเวลา ตั้งใจเรียนและทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความขยัน พยายามเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เข้าใจโดยให้ความสนใจ ตั้งใจ และไม่พูดคุยเวลาอาจารย์สอนแล้วปฏิบัติตามที่อาจารย์บอก รวมทั้งมีการแบ่งเวลาการทบทวนหนังสือ การบ้าน และอ่านหนังสือก่อนสอบ จดบันทึกการเรียนรู้อย่างดี ติดตามและเก็บรายละเอียดงานที่ยังไม่ได้ทำ มีการแสดงความรับผิดชอบต่ออาจารย์ด้วยการตั้งใจ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำตักเตือนของ

อาจารย์ มาเรียนตรงเวลา ติดตามและส่งงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนตรงเวลา แสดงความเคารพ อาจารย์ด้วยการไม่ก้าวร้าว พูดจาสุภาพ และไม่สร้างความลำบากใจหรือความรำคาญกับอาจารย์ ให้ความร่วมมือทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจและเต็มใจ ไม่พูดคุยในเวลาเรียน แต่แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามอาจารย์ทุกครั้ง รับฟังความคิดเห็น คำติชม คำตักเตือนของอาจารย์ และแลกเปลี่ยนสิ่งที่ไม่เข้ากับอาจารย์ และมีการแสดงความรับผิดชอบต่อเพื่อนด้วยการไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบเพื่อน ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์และความสามัคคีกับเพื่อน ให้อภัยเพื่อนที่ทำผิด และให้เกียรติเพื่อน ไม่ชวนเพื่อนคุย ในห้องเรียน สร้างความรำคาญ พูดจากระทืบ ดุถูก หรือใช้อารมณ์กับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานและการแก้ปัญหา ด้วยการแสดงความคิดเห็นทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด ร่วมมือและรับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมีความเหมาะสมกับรายวิชาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มมากกว่ารายบุคคล เพราะวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน

1.2 การนำรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตไปใช้ควรดำเนินไปตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน เพราะระดับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้เรียนมีความแตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก เห็นความสำคัญและตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมด้วยความเชื่อมั่นในความสามารถในตนเอง

1.3 การประเมินผลการแสดงความรับผิดชอบต่อจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตควรใช้การประเมินให้ครบทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลประเมินการแสดงความรับผิดชอบต่อที่ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

1.4 ก่อนนำแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตไปใช้ ควรศึกษาคำชี้แจงการใช้แบบประเมิน และศึกษาตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบแต่ละประเภทให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถนำแบบประเมินไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละแบบประเมิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตควรมีการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ได้ผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบแล้วควรมีการติดตามประเมินผลการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบว่ายังคงปฏิบัติอย่างต่อเนื่องหรือไม่

2.3 ทดลองนำรูปแบบข้ามทฤษฎีผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีอื่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียนในปัจจุบัน

2.4 ทดลองนำรูปแบบข้ามทฤษฎีไปส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประเภทอื่นๆ กับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณค่าและแนวทางการใช้รูปแบบข้ามทฤษฎีในลักษณะต่างๆ

รายการอ้างอิง

1. บุญเจือ, ก., คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาสากล. 2551, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
2. เทวินโท, พ., จริยธรรมศาสตร์ จริยธรรมและคุณธรรม. 2550, กรุงเทพมหานคร: บริษัท รุ่งแสงการพิมพ์ จำกัด.
3. จันทรขจร, ก., คู่มือครู การอบรมความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 4 ed. 2533, ม.ป.ท: ม.ป.พ.
4. หงส์พันธุ์, ท., วิถีทางแห่งบัณฑิต: การครองตน ครองคน และครองงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3 ed. 2533, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
5. ทวีทรัพย์, ส., ความรับผิดชอบสำคัญอย่างไร. วิทยากรย์, 2551. 107(12): p. 46-49.
6. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมมนุษย์ หน่วยที่ 1 - 8. 2533, นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
7. สถาบันบันลือธรรม, คู่มือหน้าที่มนุษย์. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม.
8. คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนารุ่นเยาว์และเยาวชนแห่งชาติ, แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. 2554, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
9. เจนสันติกุล, น., ธรรมาภิบาล: หลักการและแนวความคิดส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารดำรงราชานุภาพ, 2554. 11(40): p. 49-55.
10. วิรัชชัย, ส.ว.แ., รายงานผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ, in ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์. 2543, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
11. อุปรมัย, ป., การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก. 2542, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
12. โอสถานุเคราะห์, น., แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตามพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. BU Academic Review, 2550. 6(1): p. 28-29.
13. ทองสว่าง, ท., สังคมวิทยา. 2550, กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

14. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติ. 2552.
15. เอ็มโกษา, ศ., คนไทยที่ปรารถนา. นิตยสารยุทธโฆษ, 2555. 120(4): p. 66-74.
16. บุญชื้อ, ส.จ.แ., หนังสือ หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551. 2551, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด.
17. เบ็ญจวรรณ, ส., การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา: รูปแบบการจัดกิจกรรมใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2555, มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
18. และคณะ, น.ว., การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาและพัฒนาการ เล่ม 1. การสำรวจและสังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม. 2551, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
19. และคณะ, น.ว., การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาและพัฒนาการ เล่ม 2. การวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม. 2551, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
20. ตั้งจิตเรจริญกุล, น.ว.แ., การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาและพัฒนาการ เล่ม 3. การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย. 2551, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
21. อยุธยา, ว.แ.แ., การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษา. 2543, กรุงเทพมหานคร: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
22. สีนลารัตน์, ไ., กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2554, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
23. Hellison, D., *Teaching responsibility through physical activity*. 2 ed. 2003: United Graphics.
24. ภาชนะวิเชียร, น., การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นที่ได้รับการเสริมสร้างด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2540, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

25. โมลีเอรี, ว., การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา เพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบของนักศึกษาสายอาชีพและเทคโนโลยี, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2550, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
26. เสน่ห์ธรรมศิริ, น., ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2551, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
27. Velicer, J.O.P.a.W.F., *The Transtheoretical Model of Health Behavior Change*. American Journal of Health Promotion, 1997. 12(1): p. 38-48.
28. สังข์ไชย, ป., การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2546, นครราชสีมา: โคราซพรีนติ้ง.
29. กรมสุขภาพจิต, คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. พิมพ์ครั้งที่ 6 ed. 2546, นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
30. อยู่โพธิ์, ม., การพัฒนาภูมิต้านทานและหน้าที่นิสิตนักศึกษาไทยพร้อมด้วยกระบวนการพิจารณาทางนิตินัย, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2545, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
31. และคณะ, ใ.ส., *CCPR* กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. 2554, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
32. สุภาพ, ส., สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 5 ed. 2528, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
33. กระทรวงศึกษาธิการ, ก., การศึกษาศักยภาพของเด็กไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ.2540). 2540, กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
34. Kiel, D.L.a.F., *Moral Intelligence : Enhancing Business Performance & Leadership Success*. 3rd ed ed. 2005, Upper Saddle River, N.J.: Wharton School Pub.
35. มาพบสุข, ว., การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม. 2550, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
36. และกลุ่มพัฒนากำลังคน, ค.ก.ก., คู่มือปลูกฝังค่านิยม 2526, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กราฟิเคอาร์ท.
37. กระทรวงศึกษาธิการ, ก., การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา. เล่มที่ 4 ชุดการสอนการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐาน ความรับผิดชอบ. 2529, กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

38. กระทรวงศึกษาธิการ, ก.ก., การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย. ด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง. 2542, กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
39. Education, U.S.D.o., *Helping Your Child Become a Responsible Citizen*. 2005, Washington, D.C.: Office of Communications and Outreach
40. Bexell, M., *Exploring Responsibility Public and Private in Human Rights Protection*. 2005, Lund University: print@soc, Department of Sociology.
41. สัตถธรรม, ผ., การสอนจริยธรรมสำหรับเยาวชน. 2556, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
42. และคนอื่นๆ, ท.ว., การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม *Life and social skills*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2550, กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
43. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมมนุษย์ หน่วยที่ 1 - 8. 2553, นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
44. กรมการศาสนา, คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 2. 2525, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
45. O'Neill, N., *Promising Practices for Personal and Social Responsibility Findings from a National Research Collaborative*. 2012, Association of American Colleges and Universities: John Templeton Foundation.
46. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม. 2544, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
47. สายวศ, ล.ส.แ., การวัดด้านจิตพิสัย. 2543, กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
48. Thomas, C.J.B.a.S.A., *Behavior Change: An Evidence-based Handbook for Social and Public Health*. Models of behavior change and health promotion, ed. C.J.B.a.S.A. Thomas. 2005, United Kingdom: Elsevier Limited.
49. James O. Prochaska, C.A.R.a.K.E.E., *Health behavior and Health Education: Theory. Research and Practice*. 4th ed ed. TheTranstheoretical Model and Stage of Change, ed. B.K.R.a.K.V. Karen Glanz. 2008, San Francisco, CA: Jossey-Bass, Inc.
50. James O. Prochaska, J.C.N., *Systems of psychotherapy : A Transtheoretical Analysis*. 6th ed ed. 2007, Australia: Thomson.

51. Velicer, W.F., Prochaska, J. O., Fava, J. L., Norman, G. J., & Redding, C. A., *Smoking Cessation and Stress Management: Applications of the Transtheoretical Model of Behavior Change*. Homeostasis, 1998. 38((5-6)): p. 216-233.
52. Nigg, G.J.B.a.C.C., *Promoting Exercise and Behavior Change in Older Adults: Interventions With the Transtheoretical Model*. Overview of the Transtheoretical Model, ed. P.M.B.a.D. Riebe. 2002, New York, NY: Springer Publishing Company, Inc.
53. Moore, M.J., *The Transtheoretical Model of the Stages of Change and the Phases of Transformative Learning: Comparing Two Theories of Transformational Change*. Journal of Transformative Education, 2005. 3(4): p. 394-415.
54. Maddux, J.E., *Personality: Contemporary Theory and Research*. 2nd ed ed. Personal Efficacy, ed. B.A.W.a.W.H.J. Valerian J. Derlega. 1999, Belmont, CA: Wadsworth Group.
55. Hayden, J., *Introduction to Health Behavior Theory*. 2009, Sudbury, Mass: Jones and Bartlett.
56. Zimmerman, B.J., *Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn*. Contemporary Educational Psychology, 2000. 25: p. 82-91.
57. Bandura, A., *Self-Efficacy : The Exercise of Control*. 1997, New York: W.H.Freeman and Company.
58. Miskel, W.K.H.a.C.G., *Educational Administration Theory, Research, and Practice*. 2008, New York: McGraw-Hill.
59. James O. Prochaska, W.F.V., Joseph S. Rossi, Michael G. Goldstein, Bess H. Marcus, William Rakowski, Christine Fiore, Lisa L. Harlow, Colleen A. Redding, Dena Rosenbloom, and Susan R. Rossi, *Stages of Change and Decisional Balance for 12 Problem Behaviors*. Health Psychology, 1994. 13(1): p. 39-46.
60. Mann, I.L.J.a.L., *Decision making : A Psychological Analysis of Conflict, Choice, and Commitment*. 1977, New York: Free Press.

61. Robert M. Gagne, W.W.W., Katharine C. Golas and John M. Keller, *Principles of Instructional Design*. 5th ed ed. 2005, Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning.
62. แคมมณี, ท., ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5 ed. 2550, กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
63. ใจเพียง, อ., หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4 ed. 2550, กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
64. ศรีสะอาด, บ., การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2541, กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
65. Weil, B.J.a.M., *Models of Teaching* 5th ed ed. 1996, Boston: Allyn and Bacon.
66. นิตยา สุขชัยสงค์, ป.พ.แ.ก., การประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการส่งเสริม การออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนัก การแพทย์ กรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 2554. 25(1): p. 1-15.
67. จาดเงิน, ว.น.แ., ผลการใช้กิจกรรมการบำบัดตามแนวคิดการสร้างแรงจูงใจเพื่อหยุด พฤติกรรมการสูบบุหรี่ ในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบางเกลือ. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์, 2555. 4(2): p. 29-39.
68. พันธุ์ศรีนิรมล, ก., ความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ของผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์: การประยุกต์ใช้รูปแบบทรานสทีโอเรทิกัล, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2549, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
69. Lee, O.K.H.a.Y.J., *Use of the Transtheoretical Model to Predict Stages of Smoking Cessation in Korean Adolescents*. *Journal of School Health*, 2007. 77(6): p. 319-326.
70. โมลีเอรี, ว., การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิโคโนนา เพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบของนักศึกษาสาขาอาชีพและ เทคโนโลยี, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2551, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
71. ศรีพิมลปานี, ณ., คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2, in บัณฑิตวิทยาลัย. 2551, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
72. Amparo Escartí, M.G., Carmina Pascual, and Ramón Llopis, *Implementation of the Personal and Social Responsibility Model to Improve Self-Efficacy during Physical Education Classes for Primary School Children*. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 2010. 10(3): p. 387-402.

73. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา สถิติ วิจัย และประเมินผล การศึกษา หน่วยที่ 9-15. 2554, นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
74. พันธุ์พินิจ, ส., เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2554, กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด.
75. ฟองศรี, พ., การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2553, กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด.
76. ตีรกานันท์, ส., การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การ ปฏิบัติ. 2550, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
77. Brookhart, A.J.N.a.S.M., *Educational Assessment of Students*. 5th ed ed. 2007, Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education, Inc.
78. Stergar, C., *Performance Tasks, Checklists, and Rubrics*. 2005, Glenview Illinois: Lesson Lab.
79. เตชะชั้นหมาก, ก., หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. 2553, กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
80. เพิ่งสวัสดิ์, ว., วิธีวิทยาการวิจัย. 2551, กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
81. หลินเจริญ, เ., เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555. 17(1): p. 17-29.
82. Fishbein, I.A.a.M., *Understanding attitudes and predicting social behavior*. 1980, Englewood Cliffs, N.J: Prentice- Hall.
83. Corey, M.S.C.a.G., *Group Process and Practice*. 7th ed ed. 2006, Belmont,CA: Thomson Learning, Inc.
84. สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. 2543, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
85. Boonchuaykuakul, J., *Effectiveness of Applying the Transtheoretical Model to Improve Physical Activity Behavior of University Students*, in *Department of Public Health* 2005, Oregon Atate University.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์
อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล
อาจารย์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์
อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี
อาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวัดประเมินผลการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
ประธานสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุปิน ยุระรัช
ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
3. อาจารย์ ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์
ผู้อำนวยการศูนย์สนับสนุนและพัฒนากการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์
อาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
อาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อ
ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้ที่นำไปใช้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง รวมทั้งทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของรูปแบบการเรียนการสอนนี้ เอกสารประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน
2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
4. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน
5. การวัดประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน
6. บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน
7. การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนนี้ นำแนวคิดรูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) และแนวคิดความรับผิดชอบต่อมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model)

รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) เป็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการฟื้นฟูสภาพจิตของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญมากกว่า 300 ทฤษฎี เพื่อค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดของแต่ละระบบแล้วนำมาผสมผสานเป็นรูปแบบการบำบัดตามขั้นระยะเวลา (stage model) ที่มองว่าสามารถจำแนกบุคคลออกเป็นขั้น และบุคคลสามารถข้ามระหว่างขั้นเพื่อให้บรรลุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยการใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับลักษณะแต่ละขั้นการเปลี่ยนแปลงโดยมีแนวคิดความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy Concept) ซึ่งเป็นความเชื่อมั่นที่ส่งผลให้บรรลุพฤติกรรมที่ตั้งไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงความสามารถในตนเองในพฤติกรรมใดๆ จำเป็นต้องดำเนินการไปที่ละเล็กทีละน้อยเป็นตัวแทนายการกระทำ รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) มีความเชื่อสำคัญ 4 ประการ คือ บุคคลจะเคลื่อนผ่านขั้นต่างๆ เพื่อบรรลุการเปลี่ยนแปลง กระบวนการ 10 กระบวนการที่ระบุในรูปแบบจะ

ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงและรักษาพฤติกรรมให้คงอยู่ โดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับชั้นการเปลี่ยนแปลง ความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจต้องเปลี่ยนเป็นลักษณะทางบวกต่อพฤติกรรม เป้าหมายมากกว่าทางลบ และมีความมั่นใจรักษาพฤติกรรมใหม่ให้คงอยู่ โดยสามารถต้านทานสิ่งล่อใจที่จะนำกลับไปสู่สภาพพฤติกรรมเดิม ดังนั้น รูปแบบข้ามทฤษฎี (Transtheoretical Model) จึงมีองค์ประกอบหลัก คือ ชั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามชั้นการเปลี่ยนแปลง

ความรับผิดชอบ (Responsibility)

ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญและช่วยส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ และความสำเร็จตั้งแต่ในระดับบุคคล องค์กร และสังคมตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดหรือได้รับมอบหมายในแต่ละสังคม เมื่อบุคคลรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนแล้ว ก็จะตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติด้วยความไม่ย่อท้อ ไม่ใช้อารมณ์ และมีความเข้าใจผู้อื่น พร้อมทั้งกล้ายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสียโดยไม่แก้ตัวหรือโทษผู้อื่น และเรียนรู้ ผักผ่อนความสามารถ พัฒนาทักษะ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ โดยความรับผิดชอบสามารถแบ่งได้เป็นความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น โดยขั้นตอนการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบสามารถดำเนินการได้ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งของตนเองและของผู้อื่น เพื่อให้เกิดความตระหนักและการยอมรับในคุณค่าของการแสดงบทบาทหน้าที่ แล้วตัดสินใจลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความเชื่อมั่นจากสิ่งง่ายไปหายากในบริบทที่หลากหลาย และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้วยการประเมินผลความสำเร็จต่อการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อความรู้หรือเนื้อหาจริยธรรม (Knowledge) ทัศนคติเชิงจริยธรรม (Attitude) หรือเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) และการวัดพฤติกรรมการแสดงออก (Action)

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตพัฒนามาจากการวิเคราะห์และผลสรุปหลักการของชั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ความสามารถในตนเอง

(Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ทำให้ได้กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุคคลด้วยการได้รับประสบการณ์ตามขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงที่มีการใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับแต่ละขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงและรักษาระดับการแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ ด้วยความคิดหรือความสมดุลการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางบวกมากกว่าทางลบ มีความมั่นใจหรือความสามารถในตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมใหม่ต่อไป โดยสามารถต้านทานต่อสิ่งล่อใจที่จะนำกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้มาจากหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 9 หลักการ คือ

1. การเรียนรู้และสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบันช่วยส่งเสริมการตระหนักรู้ และกระตุ้นให้เกิดการค้นหาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม
2. ความเข้าใจระดับความสามารถ ความแตกต่าง ความพร้อม และข้อจำกัดของตนเองช่วยทำให้เกิดความเข้าใจลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตนเอง
3. การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ดีมาจากการพิจารณาข้อมูลจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น
4. การสร้างความเข้าใจว่าทุกคนมีทางเลือกของตนเองจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เข้าใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น
5. การตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมควรเปรียบเทียบผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
6. ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากการทำกิจกรรม การฝึกหัดที่หลากหลายทำให้เกิดความรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความมั่นใจ
7. การทำกิจกรรม การฝึกหัดในสิ่งที่คุ้นเคย เชื่อว่าทำได้ หรือเคยทำสำเร็จช่วยทำให้เกิดความมั่นใจ
8. การได้รับประสบการณ์จากทำกิจกรรม การฝึกหัดในสิ่งที่ยากลำบากช่วยพัฒนาความรู้ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
9. ความมั่นใจในความรู้ และทักษะของตนเองมาจากความสำเร็จของการปฏิบัติกิจกรรมหลากหลายระดับ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในด้านการแสดงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรต่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยความตั้งใจ ยอมรับผลจากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้และการพัฒนา
2. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในด้านการตั้งใจเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ และตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์
3. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อเพื่อนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในด้านการตั้งใจและมั่นใจในการให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ประกอบด้วย 6 กระบวนการ คือ ขั้นกระตุ้นความคิด ขั้นพิจารณาบทบาท หน้าที่ ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม ขั้นแสดงผลรวมความรู้ ขั้นก้าวสู่การพัฒนา และขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
1 ขั้นกระตุ้นความคิด	1. เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความรับผิดชอบ 2. เพื่อส่งเสริมการคิดหาแนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อบทบาท หน้าที่ที่เหมาะสม	1. ผู้ดูแลเข้าใจบทบาท หน้าที่	1. ผู้สอนนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดความรับผิดชอบของนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต 2. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบ	1. การใช้ปัญหาเป็นฐาน 2. กระบวนการแก้ปัญหา 3. การใช้ประสบการณ์และเน้นการปฏิบัติ 4. การยกตัวอย่างหรือเสนอตัวแบบ 5. การอภิปรายกลุ่ม 6. การสะท้อนความคิด	ความรับผิดชอบต่อการเรียน 1. แสดงความมุ่งมั่นเพื่อการเรียนรู้ 2. แสดงความมุ่งมั่นเพื่อการพัฒนาทักษะ ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ 1. เชื่อมโยงคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 3. การตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน 1. ให้ความสำคัญ ตักเตือนเพื่อน 2. ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
3	ชั้นสร้างการมีส่วนร่วม	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน 1. เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสม	1. ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	กิจกรรมการเรียนการสอน 1. ผู้เรียนแต่ละคนแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการถ้อยแถลงและการอภิปรายผล 2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเปรียบเทียบ และอภิปรายผลจากการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ 3. ผู้เรียนแต่ละคนอธิบายแนวทางการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตนเองจากการเปรียบเทียบและการอภิปราย	1. กระบวนการแก้ปัญหา 2. กระบวนการสืบสอบ 3. กระบวนการกลุ่ม 4. การใช้ประสบการณ์และเน้นการปฏิบัติ 5. การสะท้อนความคิด 6. การใช้คำถาม หรือกรณีศึกษา	ความรับผิดชอบต่อการเรียน 1. ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร 2. ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร 3. ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ 1. ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความตั้งใจ ความรับผิดชอบต่อเพื่อน 1. ตั้งใจให้คำแนะคำ ตักเตือนเพื่อน 2. ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน

ที่	กระบวนกรเรียนการสอน	จุดประสงค์ กระบวนการ เรียนการสอน	ความสอดคล้อง กับองค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						3. ตั้งใจให้ออกัย และไม่เอาเปรียบ เพื่อน 4. ให้อ้าแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วย ความม้ใจ 5. ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วย ความม้ใจ 6. ให้ออกัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ด้วยความม้ใจ

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
4	ขั้นแสดงผลรวมความรู้	1. เพื่อสร้างพื้นฐานความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมความรู้ของตนเองและต่อผู้อื่น	1. รู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่	1. ผู้สอนอธิบายกฎระเบียบในการทำกิจกรรม 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มด้วยความสมัครใจ ตามจำนวนที่ผู้สอนกำหนด แล้วกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม 3. ผู้สอนให้กลุ่มผู้เรียนเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจ	1. กระบวนการแก้ปัญหา 2. กระบวนการสืบสอบ 3. กระบวนการกลุ่ม 4. การใช้ประสบการณ์และเน้นการปฏิบัติ 5. การสะท้อนความคิด 6. การใช้คำถาม หรือกรณีศึกษา	<p>ความรับผิดชอบต่อการเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้ 2. แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ <p>ความรับผิดชอบต่ออาจารย์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 3. การตั้งใจเรียน <p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 2. ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
		2. ลงมือปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่	4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผน แล้วลงมือปฏิบัติตามแผน และบทบาท หน้าที่ของสมาชิก ภายในกลุ่ม			<p>ความรับผิดชอบต่อการเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร 2. ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร <p>ความรับผิดชอบต่ออาจารย์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความตั้งใจ <p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจให้คำแนะคำ ตัดเตือนเพื่อน 2. ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. ตั้งใจให้เกียรติ และไม่เอาเปรียบเพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						4. ให้ความสำคัญ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตา 5. ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตา 6. ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความเมตตา
				5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติตามแผน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการทำงานภายในกลุ่ม 6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม		ความรับผิดชอบต่อการเรียน 1. ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย 2. ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย 3. ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เสมอ 4. ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะเสมอ

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						<p>ความรับผิดชอบต่ออาจารย์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ <p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความสำคัญต่อเพื่อน 2. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

ที่	กระบวนกรเรียนการสอน	จุดประสงค์ กระบวนกร เรียนการสอน	ความสอดคล้อง กับองค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						<p>3. รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และ เอาเปรียบเพื่อน</p> <p>4. รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อน</p> <p>5. รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน</p> <p>6. รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบ เพื่อน</p>

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
5	ชั้นก้าวสู่การพัฒนา	<p>กระบวนการเรียนการสอน</p> <p>1. เพื่อสนับสนุนความมุ่งมั่นใฝ่การเรียนรู้ แสดงพฤติกรรม ความรับผิดชอบ ทั้งของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>1. รู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่</p>	<p>1. ผู้สอนอธิบายกฎ ระเบียบ และประเด็นปัญหาให้ผู้เรียน สอดตามจนเข้าใจ</p> <p>2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มด้วยความสมัครใจ ตามจำนวนที่ผู้สอน กำหนด โดยสมาชิกในกลุ่มต้องไม่เป็นสมาชิกเดิมจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมา</p> <p>3. ผู้เรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม</p>	<p>1. กระบวนการแก้ปัญหา</p> <p>2. กระบวนการสืบสอบ</p> <p>3. กระบวนการกลุ่ม</p> <p>4. การใช้ประสบการณ์และเน้นการปฏิบัติ</p> <p>5. การเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>6. การสะท้อนความคิด</p> <p>7. การใช้คำถาม หรือกรณีศึกษา</p>	<p>ความรับผิดชอบต่อการเรียน</p> <p>1. แสดงความมุ่งมั่นเพียรต่อการเรียนรู้</p> <p>2. แสดงความมุ่งมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ</p> <p>ความรับผิดชอบต่ออาจารย์</p> <p>1. เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์</p> <p>2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์</p> <p>3. การตั้งใจเรียน</p> <p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <p>1. ให้ความเมตตา ตักเตือนเพื่อน</p> <p>2. ให้ความช่วยเหลือเพื่อน</p> <p>3. ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน</p>

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
		<p>2. ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่</p>	<p>2. ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่</p>	<p>4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผน แล้วลงมือปฏิบัติตามแผน และบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม</p>		<p>ความรับผิดชอบต่อการเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจเรียนรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร 2. ตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร <p>ความรับผิดชอบต่ออาจารย์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความตั้งใจ <p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งใจให้คำแนะนำ คำ ตัดเตือนเพื่อน 2. ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรู้รับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						4. ให้คำแนะนำมา ตักเตือนเพื่อนด้วย ความเมตตา 5. ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วย ความเมตตา 6. ให้อภัย และเมตตาเปรียบเพื่อน ด้วยความเมตตา
			3. ยอมรับผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผล การปฏิบัติตามแผน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขใน การทำงานภายในกลุ่ม 6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกัน อภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม		ความรับผิดชอบต่อการเรียน 1. ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดี และผลเสีย 2. ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะ ทั้งผลดีและผลเสีย 3. ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้ เสมอ 4. ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนา ทักษะเสมอ

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						<p>ความรับผิดชอบต่ออาจารย์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ 2. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ <p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 2. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						3. รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และ เอาเปรียบเพื่อน 4. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาด จากการไม่ให้อภัยเพื่อน 5. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 6. รับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาด จากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบ เพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
6	ปรับเปลี่ยนค่าการเปลี่ยนแปลง	<p>จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อประเมินผลผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่คาดหวัง 2. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติพฤติกรรมที่คาดหวัง 	<p>ความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ยอมรับผลจากการปฏิบัติตามหน้าที่ 	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมที่คาดหวัง 2. ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างรอบคอบและต่อเนื่อง 	<p>แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการกลุ่ม 2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ 3. การสะท้อนความคิด 4. การใช้คำถาม หรือกรณีศึกษา 5. การรายงานตนเอง 	<p>พฤติกรรมที่คาดหวัง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ยอมรับผลของการเรียนรู้ที่ผลดีและผลเสีย 2. ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะที่ผลดีและผลเสีย 3. ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เสมอ 4. ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะเสมอ <p>ความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็น 2. ยอมรับผลจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์กระบวนการเรียนการสอน	ความสอดคล้องกับองค์ประกอบความรู้รับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
						<p>ความรับผิดชอบต่อเพื่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ใส่คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 2. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน 3. รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน 4. รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการไม่ใส่คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน 5. รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	จุดประสงค์ กระบวนการ เรียนการสอน	ความสอดคล้อง กับองค์ประกอบ ความรับผิดชอบ	กิจกรรมการเรียนการสอน	แนวการสอน / วิธีสอน / เทคนิคการสอน	พฤติกรรมการที่คาดหวัง
						6. รับฟังศกวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

มหาวิทยาลัย
ULALONGKORN UNIVERSITY

การวัดประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

วิธีการวัดประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมี 3 ขั้นตอน คือ

1. การทดสอบก่อนเรียน โดยผู้เรียนตอบแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) เพื่อวัดระดับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน

2. การทดสอบระหว่างการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนทำแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบสกอาร์ริงรูบริคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ตามหลักการสร้างแบบวัดสกอาร์ริงรูบริคส์การให้คะแนน คำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง และตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) จำนวน 4 ครั้ง ส่วนผู้สอนสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนของผู้เรียน แล้วบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured observation form) ด้วยแบบประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับทุกครั้งของการจัดการเรียนการสอน

3. การทดสอบหลังเรียน โดยผู้เรียนตอบแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบที่พัฒนาในรูปแบบการวัดทัศนคติของลิเกิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ และคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) แบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ (multiple choice question) เพื่อวัดระดับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) และความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) ของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน

กิจกรรมย่อยในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแสดงให้เห็นถึงของบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การใช้รูปแบบการเรียนการสอนทั้งกระบวนการ ดังนี้

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
1	<p>ขั้นกระตุ้นความคิด</p> <p>1. ผู้สอนนำเสนอปัญหาที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต</p> <p>2. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบ</p>	<p>1. ศึกษา ค้นคว้าประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต</p> <p>2. พิจารณา คัดเลือกประเด็นปัญหาความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้</p> <p>3. นำเสนอประเด็นปัญหาความสนใจ การคิดรูปแบบที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ การคิด ทบทวนประเด็นปัญหา</p> <p>1. กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น</p> <p>2. สร้างบรรยากาศความผ่อนคลายในการเรียน</p>	<p>1. เรียนรู้ และทำความเข้าใจประเด็นปัญหาด้วยความตั้งใจ</p>	<p>1. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น</p>

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
2	<p>ขั้นตอนการสอนบทบาทหน้าที่</p> <p>ขั้นที่ 1. ขั้นที่ 2. ขั้นที่ 3. ขั้นที่ 4.</p>	<ol style="list-style-type: none"> ผู้สอนบูรณาการการสอนเนื้อหาพฤติกรรมความรับผิดชอบกับเนื้อหาในรายวิชา ผู้เรียนวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้จากการเรียน ผู้เรียนร่วมกันสังเคราะห์แนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผู้สอนกระตุ้นความมั่นใจและการตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้เรียน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ให้เข้าใจในทุกแง่มุม สอนเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้โดยบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเองหรือผู้อื่น แนะนำแนวทางการวิเคราะห์และสรุปประเด็น สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน 	<ol style="list-style-type: none"> รับฟังการสนทนาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ สอบถามผู้สอนในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ จับประเด็น วิเคราะห์แล้วสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้เป็นของตนเอง นำเสนอการสังเคราะห์แนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้อื่น คิด และเปรียบเทียบคุณค่าของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้อื่น นำผลจากการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

ที่	กระบวนการเรียน การสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
3	ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม	<p>1. ผู้เรียนแต่ละคนแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบจากการถ่ายโอนความรู้และประสบการณ์ในกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด</p> <p>2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเปรียบเทียบและอภิปรายผลจากการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ</p> <p>3. ผู้เรียนแต่ละคนอธิบายแนวทางการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตนเอง จากผลการเปรียบเทียบและการอภิปราย</p>	<p>1. ศึกษาข้อมูลองค์ประกอบและรูปแบบวิธีการแสดงความรู้รับผิดชอบ</p> <p>2. คัดเลือกและนำเสนอกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจ</p> <p>3. สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>1. กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็น</p> <p>2. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเสรี</p>	<p>1. ให้ความสนใจกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด</p> <p>2. ประมวลความรู้แล้วแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตามความเข้าใจ</p> <p>1. วิเคราะห์ผลการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง</p> <p>2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลจากการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองและต่อผู้อื่น</p> <p>1. ศึกษารายละเอียดของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง</p> <p>2. เปรียบเทียบการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองทั้งข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่เกิดขึ้น</p>

ที่	กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
4	<p>กระบวนการเรียนการสอน</p> <p>ขั้นแสดงผลรวมความรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนอธิบายกฎ ระเบียบในการทำกิจกรรม 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มด้วยความสมัครใจตามจำนวนที่ผู้สอนกำหนด แล้วกำหนดบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม 3. ผู้สอนให้กลุ่มผู้เรียนเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจ 4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนแล้วลงมือปฏิบัติตามแผน และบทบาท หน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม 5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติตามแผน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการทำงานภายในกลุ่ม 6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายกฎ ระเบียบของกิจกรรมให้ชัดเจน 1. ยกตัวอย่างบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในการทำงานกลุ่ม 2. สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม 1. ยกตัวอย่างประเด็นปัญหาใกล้ตัวผู้เรียน 1. สังเกตพฤติกรรมการรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อให้คำแนะนำระหว่างการทำงานกลุ่ม 1. รับฟังและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงาน 2. ให้กำลังใจในการพัฒนาปรับปรุงตนเองและผลงาน 1. กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สอบถาม ทักความเข้าใจ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของกิจกรรม 1. เลือกสมาชิกในกลุ่มตามจำนวนที่กำหนด และร่วมกันพิจารณาขอบข่าย บทบาทหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคน 1. สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาร่วมกัน 1. สมาชิกในกลุ่มรวมออกแบบแผนการแก้ไขปัญหา โดยสมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. พิจารณาคัดเลือกผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงาน 2. ตอบข้อซักถามจากผู้สอนและผู้เรียนด้วยเหตุผล 1. ร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ 2. ยอมรับผลงานกลุ่ม แล้วนำไปปรับปรุง

ที่	กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
5	ขั้นก้าวสู่การพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนอธิบายกฎ ระเบียบ และ ประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนสอบตามจนเข้าใจ 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มด้วยความสมัครใจ ตามจำนวนที่ผู้สอนกำหนด โดยสมาชิกในกลุ่มต้องไม่เป็นสมาชิกเดิมจากการทำงาน กิจกรรมที่ผ่านมา 3. ผู้เรียนกำหนดบทบาท หน้าที่ของ สมาชิกภายในกลุ่ม 4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนแล้วลงมือ ปฏิบัติตามแผน และบทบาท หน้าที่ของ สมาชิกภายในกลุ่ม 5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการ ปฏิบัติตามแผน ปัญหา อุปสรรค และ แนวทางแก้ไขในการทำงานภายในกลุ่ม 6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผล จากการทำงานของแต่ละกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายกฎ ระเบียบของกิจกรรมให้ชัดเจน 2. ชี้แจงประเด็นปัญหาให้ชัดเจน 1. สร้างแรงจูงใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการ เรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มคนที่มี ลักษณะพฤติกรรมแตกต่างกัน 1. ยกตัวอย่างบทบาท หน้าที่ของสมาชิกใน การทำงานกลุ่ม 1. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อให้ได้คำแนะนำระหว่างการทำงานกลุ่ม 1. รับฟังและให้ข้อเสนอแนะใน การ พัฒนาการทำงาน 2. ให้ความสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง และผลงาน 1. กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทัศนคติ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของกิจกรรม 2. สอบถามลักษณะประเด็นปัญหาจนเข้าใจ 1. เลือกสมาชิกกลุ่มตามจำนวนที่กำหนด โดย แต่ละคนต้องไม่เป็นสมาชิกเดิมจากการทำงาน กิจกรรมที่ผ่านมา 1. สมาชิกกลุ่มร่วมกันพิจารณาขอบเขตของ บทบาทหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคน 1. สมาชิกกลุ่มร่วมมือออกแบบแผนการแก้ไข ปัญหา โดยสมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตาม บทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1. วิจารณ์คัดเลือกผู้แทนกลุ่มนำเสนอ ผลงาน 2. ตอบข้อซักถามจากผู้สอนและผู้เรียนด้วย เหตุผล 1. ร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ 2. ยอมรับผลของกลุ่ม แล้วนำไปปรับปรุง

ที่	กระบวนการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
6	<p>กระบวนการเรียนการสอน</p> <p>ขึ้นประเมินค่า การเปลี่ยนแปลง</p>	<p>1. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ ลักษณะพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ เหมาะสม</p> <p>2. ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างรอบด้าน และต่อเนื่อง</p>	<p>1. กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นต่อการแสดงพฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อที่เหมาะสม</p>	<p>1. ตั้งใจสะท้อนความคิดพฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อที่เหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น</p> <p>2. ยอมรับความคิดเห็นเห็นต่อการแสดงพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น</p> <p>3. นำเสนอแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและ ผู้อื่น</p> <p>1. ใช้กลยุทธ์การตอบแบบประเมินการแสดง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองเข้าใจ</p> <p>2. ทำแบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง และของเพื่อนร่วม กลุ่มในกิจกรรมขึ้นที่ตามมา</p>

การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน และความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่สามารถนำไป บูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการ เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา ดังนั้น ผู้ที่สนใจนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ควรศึกษาเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งในส่วนของวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลให้เข้าใจ เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม การแบ่งและ จัดเตรียมเนื้อหา และการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และเกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพผลสูงสุด โดยมีรายละเอียดการนำไปใช้ ดังนี้

เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นการคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น รายวิชาที่เหมาะสม กับการบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนจึงควรเป็นรายวิชาที่เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะทำให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน คือ ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ ตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน และสอดคล้องกับ 1 ในคุณธรรมจริยธรรมที่นักศึกษาจะต้องมี คือ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

2. ก่อนนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ต้องมีการวัดระดับการแสดงพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ เพื่อตรวจสอบภาพรวมของกลุ่มผู้เรียน ว่าสอดคล้องกับขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ในขั้นใด ทำให้สามารถพิจารณาใช้ กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนมากที่สุด และทำให้ กลุ่มผู้เรียนผ่านขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ไปจนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการ เรียนการสอน

3. ระดับการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้เรียนมีความแตกต่างกัน จึง ต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการเรียนแก่กลุ่มผู้เรียน ก่อนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อความ มั่นใจ ด้วยการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่มาจากการผสมหลักการของ องค์ประกอบรูปแบบข้ามทฤษฎี ตั้งแต่ขั้นกระตุ้นความคิด ขั้นพิจารณาบทบาท หน้าที่ ขั้นสร้างการมี ส่วนร่วม ขั้นแสดงผลรวมความรู้ ขั้นก้าวสู่การพัฒนา และขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง

4. ระหว่างการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ควรมีการประเมินการแสดง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตัวของผู้เรียนและจากเพื่อนที่ร่วมทำกิจกรรมด้วยแบบรายงาน

พฤติกรรมความรับผิดชอบ การประเมินความคิดเห็นและเหตุการณ์แสดงพฤติกรรมของตนเองด้วยแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ และการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้เรียนโดยผู้สอนด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ เพื่อนำผลข้อมูลการประเมินทั้งหมดมาสรุปและเปรียบเทียบพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้เรียน และช่วยทำให้พบข้อบกพร่องการนำรูปแบบการเรียนการสอนมาใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงการนำรูปแบบการเรียนการสอนมาใช้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. หลังจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้จนจบรายวิชาที่นำมาบูรณาการแล้วควรให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบอีกครั้ง เพื่อประเมินความก้าวหน้า และความคิดเห็นการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด มีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบมากขึ้นหรือลดลง รวมทั้งมีการตัดสินใจและมีความมั่นใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบดีขึ้นหรือลดลง ซึ่งผลการประเมินเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถพิจารณาใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Processes of Change) ได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนมากขึ้น เพื่อเพิ่มความสมดุลการตัดสินใจ (Decisional Balance) และความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy) ของผู้เรียนให้พัฒนาการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบไปสู่ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change) ที่สูงขึ้น

ข้อจำกัดการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์และขั้นตอนส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนตลอดทั้งขั้นตอน จึงมีความเหมาะสมกับรายวิชาที่เน้นการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มมากกว่าการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาที่มาจากทฤษฎีความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อการเรียน ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ดังนั้น จึงไม่สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนไปส่งเสริมความรับผิดชอบประเภทอื่น

3. การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนจนครบทุกขั้นตอน เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนเน้นการส่งเสริมผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรับผิดชอบแตกต่างกันไปพร้อมกัน ดังนั้นการจัดการการสอนตามลำดับขั้นจึงเป็นปรับพื้นฐานความรับผิดชอบผู้เรียนให้ใกล้เคียงกันก่อนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ
- แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ
- แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ
- แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ

แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม และทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งไม่มีผลต่อคะแนนการเรียน และข้อมูลจะเป็นความลับ

2. โปรดอ่านข้อคำถามของแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วตอบคำถามทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ สกุล..... รหัสนักศึกษา.....

2. คณะ สาขาวิชา..... ชั้นปี.....

ตอนที่ 2: ข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

ขอให้ท่านอ่านข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านล่างทีละข้อ แล้วพิจารณา ทบทวนระดับพฤติกรรมที่ผ่านมาของท่านตามข้อคำถาม แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมในแต่ละข้อคำถามที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ข้อคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ฉันตั้งใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความขยันหมั่นเพียร					
2. ฉันตั้งใจพัฒนาทักษะต่างๆ ด้วยความขยันหมั่นเพียร					
3. ฉันยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย					

ข้อความคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ฉันยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย					
5. ฉันศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้					
6. ฉันศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะ					
7. ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์					
8. ฉันตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					
9. ฉันตั้งใจเรียน					
10. ฉันรับฟังความคิดเห็นจากการอาจารย์					
11. ฉันรับฟังคำวิจารณ์จากอาจารย์					
12. ฉันให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน					
13. ฉันให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
14. ฉันให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน					
15. ฉันรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อน					
16. ฉันรับฟังคำวิจารณ์จากเพื่อน					

ตอนที่ 3: ระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

ขอให้ท่านอ่านข้อความด้านล่างให้เข้าใจ แล้วกาเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความรับผิดชอบของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว ให้ครบทุกข้อความ

ความรับผิดชอบ หมายถึง รู้และตัดสินใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงต่อส่วนรวมด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติด้วยความไม่ย่อท้อ ไม่ใช้อารมณ์ และมีความเข้าใจผู้อื่น พร้อมทั้งกล้ายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลดีและผลเสียโดยไม่แก้ตัวหรือโทษผู้อื่น และเรียนรู้ ผักผ่อนความสามารถ พัฒนาทักษะ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

ทั้งนี้ การเป็นนักศึกษานั้น มีหน้าที่หลัก คือการศึกษาเล่าเรียน ค้นคว้า และต้องรับผิดชอบต่อการเรียนจนประสบความสำเร็จ ซึ่งความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนักศึกษา ประกอบด้วย

ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความรับผิดชอบต่อ การเรียน คือ ความขยันหมั่นเพียรต่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยความตั้งใจ ยอมรับผลจากการ เรียนรู้และการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้และการพัฒนา

จากความหมายของความรับผิดชอบและตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนข้างต้น ท่านมีความเห็นว่า ท่านมีพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนอยู่ในระดับใด

- ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ยอมรับผลทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษา ปรับปรุงต่อเนื่องเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป
- ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ยอมรับผลทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษา ปรับปรุงต่อเนื่อง แต่ไม่ถึง 6 เดือน
- ขยันน้อยกว่าขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ยอมรับผลทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษา ปรับปรุง แต่วางแผนว่าจะเริ่มทำอย่างต่อเนื่องภายใน 1 เดือนข้างหน้า
- ขยันน้อยกว่าขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ยอมรับผลทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษา ปรับปรุง แต่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า
- ขยันน้อยกว่าขยันหมั่นเพียร ไม่ตั้งใจเรียนรู้ ไม่พัฒนาทักษะ ไม่ยอมรับผลทั้งผลดีและผลเสีย แล้วไม่ศึกษา ปรับปรุง และไม่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า

ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความรับผิดชอบต่ออาจารย์ คือ ตั้งใจเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ และตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความตั้งใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

จากความหมายของความรับผิดชอบและตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ข้างต้น ท่านมีความเห็นว่า ท่านมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์อยู่ในระดับใด

- ตั้งใจเรียน เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ จากอาจารย์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป
- ตั้งใจเรียน เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ จากอาจารย์อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ถึง 6 เดือน

- ฉันไม่ค่อยตั้งใจเรียน เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากอาจารย์ แต่วางแผนว่าจะเริ่มทำอย่างต่อเนื่องภายใน 1 เดือนข้างหน้า
- ฉันไม่ค่อยตั้งใจเรียน เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากอาจารย์ แต่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า
- ฉันไม่ตั้งใจเรียน ไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และไม่รับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากอาจารย์ และไม่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า

ความรับผิดชอบต่อเพื่อน พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความรับผิดชอบต่อเพื่อน คือ ตั้งใจและมั่นใจในการให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

จากความหมายของความรับผิดชอบและตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนข้างต้น ท่านมีความเห็นว่า ท่านมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนอยู่ในระดับใด

- ฉันให้คำแนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือ ให้อภัย ไม่เอาเปรียบ และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากเพื่อนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป
- ฉันให้คำแนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือ ให้อภัย ไม่เอาเปรียบ และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากเพื่อนอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ถึง 6 เดือน
- ฉันไม่ค่อยให้คำแนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือ ให้อภัย ไม่เอาเปรียบ และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากเพื่อน แต่วางแผนว่าจะเริ่มทำอย่างต่อเนื่องภายใน 1 เดือนข้างหน้า
- ฉันไม่ค่อยให้คำแนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือ ให้อภัย ไม่เอาเปรียบ และรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากเพื่อน แต่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า
- ฉันไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือ ให้อภัย เอาเปรียบ และไม่รับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากเพื่อน และไม่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า

ตอนที่ 4: ระดับความสามารถในตนเอง

คำชี้แจง

ขอให้ท่านอ่านข้อความพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านล่างทีละข้อ แล้วพิจารณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเชื่อมั่น ที่ตรงกับความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของท่านมากที่สุด ให้ครบทุกข้อ

พฤติกรรมความรับผิดชอบ	ระดับความเชื่อมั่น				
	มากที่สุด	มาก	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
ฉันมั่นใจว่า					
1. ฉันมีความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้					
2. ฉันมีความขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ					
3. ฉันสามารถตั้งใจเรียนรู้ ด้วยความขยันหมั่นเพียร					
4. ฉันสามารถตั้งใจพัฒนาทักษะด้วยความขยันหมั่นเพียร					
5. ฉันสามารถยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย					
6. ฉันสามารถยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย					
7. ฉันสามารถศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้					
8. ฉันสามารถศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะ					
9. ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์					
10. ฉันสามารถปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					
11. ฉันตั้งใจเรียน					
12. ฉันสามารถตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					
13. ฉันสามารถปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ					
14. ฉันสามารถรับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					
15. ฉันสามารถรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					

พฤติกรรมความรับผิดชอบ	ระดับความเชื่อมั่น				
	มากที่สุด	มาก	บางครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด
ฉันมั่นใจว่า ...					
16. ฉันสามารถให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน					
17. ฉันสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
18. ฉันสามารถให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน					
19. ฉันสามารถตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน					
20. ฉันสามารถตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
21. ฉันสามารถตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน					
22. ฉันสามารถให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความมั่นใจ					
23. ฉันสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ					
24. ฉันสามารถให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ					
25. ฉันสามารถรับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน					
26. ฉันสามารถรับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
27. ฉันสามารถรับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน					
28. ฉันสามารถรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน					
29. ฉันสามารถรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
30. ฉันสามารถรับฟังคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน					

ตอนที่ 5: ระดับความสมตูลการตัดสินใจ

คำชี้แจง

ขอให้ท่านอ่านข้อความเหตุผลการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านล่างทีละข้อ แล้วพิจารณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสำคัญ ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ว่าพฤติกรรมนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ข้อความเหตุผลการตัดสินใจ แสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ	ระดับความสำคัญ				
	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ บาง ครั้ง	ไม่ สำคัญ	ไม่ สำคัญ ที่สุด
ถ้าฉันมีความรับผิดชอบ จะส่งผลให้					
1. มีความขยันหมั่นเพียรมากขึ้น					
2. เกิดความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ					
3. มีความสุขจากการได้รับผลดีจากการปฏิบัติ					
4. กล้าการยอมรับผลเสียจากการปฏิบัติ					
5. อยากศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม					
6. เกิดแนวทางการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น					
7. ผู้อื่นชื่นชมว่าเป็นผู้เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์					
8. เข้าใจคำสั่งสอนของอาจารย์					
9. มีความมั่นใจในการทำสิ่งต่างๆ					
10. ยินดีรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น					
11. มีความอดทนต่อการรับฟังคำวิจารณ์จากผู้อื่น					
12. สามารถให้คำแนะนำ ตักเตือนแก่ผู้อื่น					
13. สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้					
14. เป็นคนให้อภัย และไม่เอาเปรียบผู้อื่น					

แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

แบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบฉบับนี้ เป็นเครื่องมือรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบในรูปแบบสกอรั้งรูบรีคส์การให้คะแนน (Scoring rubrics) มาตรฐานค่า (Rating Scale) และคำถามปลายเปิดในประเด็นทัศนคติ เหตุผล และการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นด้านความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 รายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง

ตอนที่ 3 รายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของเพื่อน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ประเมิน รหัสนักศึกษา.....

คณะ.....สาขา..... ชั้นปี.....

วิชา / หน่วยการเรียนรู้ที่ประเมิน.....

ประเมินวันที่..... เดือน..... พ.ศ. เวลา.....น.

ตอนที่ 2 รายงานการประเมินพฤติกรรมการรับผิดชอบของตนเอง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความพฤติกรรมความรับผิดชอบ แล้วพิจารณาการแสดงผลการดำเนินงานที่แท้จริงของหน่วยงานการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับแต่ละประเด็นพฤติกรรมความรับผิดชอบ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กาดเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้นำระดับคุณภาพที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบของท่าน พร้อมเหตุผลที่เลือกให้ครบทุกประเด็น
2. พิจารณาระยะเวลาในการพัฒนา ปรับปรุงความรับผิดชอบ

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
ความซื่อสัตย์ ต่อการเรียนรู้	☐ ตั้งใจแสดงความซื่อสัตย์ต่อการเรียนรู้ได้ชัดเจน	☐ ตั้งใจแสดงความซื่อสัตย์ต่อการเรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่	☐ ตั้งใจแสดงความซื่อสัตย์ต่อการเรียนรู้ได้เป็นส่วนน้อย	☐ ไม่แสดงความซื่อสัตย์ต่อการเรียนรู้	☐ ไม่แสดงความซื่อสัตย์ต่อการเรียนรู้
ความซื่อสัตย์ ต่อการพัฒนาทักษะ	☐ ตั้งใจแสดงความซื่อสัตย์ต่อการพัฒนาทักษะได้ชัดเจน	☐ ตั้งใจแสดงความซื่อสัตย์ต่อการพัฒนาทักษะได้เป็นส่วนใหญ่	☐ ตั้งใจแสดงความซื่อสัตย์ต่อการพัฒนาทักษะได้เป็นส่วนน้อย	☐ ไม่แสดงความซื่อสัตย์ต่อการพัฒนาทักษะ	☐ ไม่แสดงความซื่อสัตย์ต่อการพัฒนาทักษะ
การยอมรับผลจากการเรียนรู้	☐ ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย	☐ ยอมรับผลเสียมากกว่าผลดี	☐ ยอมรับผลเสียมากกว่าผลดี	☐ ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย	☐ ไม่ยอมรับผลจากการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การยอมรับผลจากการพัฒนาที่ทักษะผลเสีย	☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาที่ทักษะผลเสียมากกว่าผลดี	☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาที่ทักษะผลเสียมากกว่าผลดี	☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาที่ทักษะผลเสียมากกว่าผลเสีย	☐ ไม่ยอมรับผลจากการพัฒนาที่ทักษะทั้งผลดีและผลเสีย	
การศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้	☐ ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้สม่ำเสมอ	☐ ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เกือบทุกครั้ง	☐ ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้บางครั้ง	☐ ไม่ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้	
การศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาที่ทักษะสม่ำเสมอ	☐ ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาที่ทักษะสม่ำเสมอ	☐ ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาที่ทักษะเกือบทุกครั้ง	☐ ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาที่ทักษะบางครั้ง	☐ ไม่ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาที่ทักษะ	
การตั้งคำถามของอาจารย์	☐ ตั้งคำถามของอาจารย์สม่ำเสมอ	☐ ตั้งคำถามของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	☐ ตั้งคำถามของอาจารย์บางครั้ง	☐ ไม่ตั้งคำถามของอาจารย์	
การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	☐ ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกครั้ง	☐ ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	☐ ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์บางครั้ง	☐ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	
ความตั้งใจเรียน	☐ ตั้งใจเรียนทุกครั้ง	☐ ตั้งใจเรียนเกือบทุกครั้ง	☐ ตั้งใจเรียนบางครั้ง	☐ ไม่ตั้งใจเรียน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมุ่งมั่น	☐ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมุ่งมั่นทุกครั้ง	☐ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกครั้ง	☐ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมุ่งมั่นบางครั้ง	☐ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	
การรับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกครั้ง	☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์บางครั้ง	☐ ไม่รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	
การรับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	☐ รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์บางครั้ง	☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	
การให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อน	☐ ตั้งใจให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนสม่ำเสมอ	☐ ตั้งใจให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนเกือบทุกครั้ง	☐ ตั้งใจให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนบางครั้ง	☐ ไม่ให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การให้ความช่วยเหลือเพื่อน	☐ ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อนเสมอ	☐ ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อนเกือบทุกครั้ง	☐ ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อนบางครั้ง	☐ ไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน	
การให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน	☐ ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนเสมอ	☐ ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนเกือบทุกครั้ง	☐ ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนบางครั้ง	☐ ไม่ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน	
การให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตา	☐ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตาทุกครั้ง	☐ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตาเกือบทุกครั้ง	☐ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตาบางครั้ง	☐ ไม่มีใจว่าสามารถให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	
การให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตา	☐ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตาทุกครั้ง	☐ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตาเกือบทุกครั้ง	☐ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตาบางครั้ง	☐ ไม่มีใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ	☐ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจทุกครั้ง ☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนทุกครั้ง	☐ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจเกือบทุกครั้ง ☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	☐ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจบางครั้ง ☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนบางครั้ง	☐ ไม่มีใจว่าสามารถให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน ☐ ไม่รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	
การรับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนทุกครั้ง	☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	☐ รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนบางครั้ง	☐ ไม่รับฟังความคิดเห็นในข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน	☐ รับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อนทุกครั้ง	☐ รับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน	☐ ไม่รับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา ตีเพื่อน	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา ตีเพื่อนทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา ตีเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา ตีเพื่อน	☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา ตีเพื่อน	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนเกือบทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน	☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อนทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อนบางครั้ง	☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน	

ข้อคิดเห็น	<p>1. ท่านคิดว่าจะพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนเมื่อใด</p> <p>☐ ไม่คิดพัฒนา ปรับปรุง ☐ มากกว่า 6 เดือน ☐ ภายใน 6 เดือน ☐ ภายใน 1 เดือน ☐ ไม่ต้องพัฒนา ปรับปรุงเพราะทำเป็นประจำ</p> <p>2. ท่านคิดว่าจะพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์เมื่อใด</p> <p>☐ ไม่คิดพัฒนา ปรับปรุง ☐ มากกว่า 6 เดือน ☐ ภายใน 6 เดือน ☐ ภายใน 1 เดือน ☐ ไม่ต้องพัฒนา ปรับปรุงเพราะทำเป็นประจำ</p> <p>3. ท่านคิดว่าจะพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนเมื่อใด</p> <p>☐ ไม่คิดพัฒนา ปรับปรุง ☐ มากกว่า 6 เดือน ☐ ภายใน 6 เดือน ☐ ภายใน 1 เดือน ☐ ไม่ต้องพัฒนา ปรับปรุงเพราะทำเป็นประจำ</p>
------------	--

ตอนที่ 3 รายงานการประเมินพฤติกรรมการมีความรับผิดชอบของเพื่อน
 คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน แล้วพิจารณาการแสดงพฤติกรรมที่แท้จริงของเพื่อนก่อนในการเรียนหน่วยการเรียนรู้นี้ ที่สอดคล้องกับแต่ละ
 ประเด็นพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กานเครื่องหมาย ลงในช่อง หนึ่งระดับคุณภาพที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน พร้อมเหตุผลที่เลือกให้ครบทุกประเด็น

2. พิจารณาระยะเวลาในการพัฒนา ปรับปรุงความรับผิดชอบต่อเพื่อน

ชื่อ สกุล เพื่อนที่ถูกประเมิน 1. 2. 3.
 4. 5. 6.

พฤติกรรม ความรับผิดชอบต่อ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
ความซื่อสัตย์ เรียนรู้อย่าง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการเรียนรู้ได้ชัดเจน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการเรียนรู้ได้ชัดเจน ส่วนใหญ่	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการเรียนรู้ได้ชัดเจน ส่วนน้อย	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่แสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการเรียนรู้	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่แสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการเรียนรู้
ความซื่อสัตย์ พัฒนาทักษะ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการพัฒนาทักษะได้ ชัดเจน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการพัฒนาทักษะได้ เป็นส่วนใหญ่	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการพัฒนาทักษะได้ เป็นส่วนน้อย	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่แสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการพัฒนาทักษะ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่แสดงความคิดเห็น เพื่อต่อการพัฒนาทักษะ

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การยอมรับผลจากการเรียนรู้	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการเรียนรู้ที่ผลดีและผลเสีย	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการเรียนรู้ที่ผลเสียมากกว่าผลดี	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการเรียนรู้ที่ผลดีมากกว่าผลเสีย	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการเรียนรู้ที่ผลดีและผลเสีย	
การยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะที่ผลดีและผลเสีย	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะที่ผลเสียมากกว่าผลดี	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะที่ผลดีมากกว่าผลเสีย	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะที่ผลดีและผลเสีย	
การศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้สม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการ เรียนรู้บ้างครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้	
การศึกษาและปรับปรุง การพัฒนาทักษะ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการ พัฒนาทักษะสม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการ พัฒนาทักษะเกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการ พัฒนาทักษะบ้างครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ ศึกษาและปรับปรุงการ พัฒนาทักษะ	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การเขียนคำสั่งสอนของ อาจารย์	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ เขียนคำสั่งสอนของอาจารย์ สม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ เขียนคำสั่งสอนของอาจารย์ เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ เขียนคำสั่งสอนของอาจารย์ บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่เขียนคำสั่งสอนของ อาจารย์	
การปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์	
ความตั้งใจเรียน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจเรียนทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจเรียนเกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจเรียนบางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่ตั้งใจเรียน	
การปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์ด้วยความ ตั้งใจ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ด้วยความตั้งใจ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ด้วยความตั้งใจ เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ด้วยความตั้งใจ บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่ตั้งใจต่อการปฏิบัติตาม คำสั่งสอนของอาจารย์	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์ เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์ บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์ เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์ บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ใน ข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนของอาจารย์	
การให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อนสม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อนเกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อนบางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก	
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)		
การให้ความช่วยเหลือเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน สม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ช่วย และไม่เอา เปรียบเพื่อนสม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ช่วยและไม่เอาเปรียบ เพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน	
การให้ช่วย และไม่เอาเปรียบเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ช่วย และไม่เอา เปรียบเพื่อนสม่ำเสมอ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ช่วย และไม่เอา เปรียบเพื่อนเกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ช่วย และไม่เอา เปรียบเพื่อนบางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ตั้งใจให้ช่วย และไม่เอาเปรียบ เพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน	
การให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความตั้งใจ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ด้วยความตั้งใจ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ด้วยความตั้งใจเกือบ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ด้วยความตั้งใจบางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่มีความสามารถให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่มีความช่วยเหลือเพื่อน	
การให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความตั้งใจ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วย ความตั้งใจทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วย ความตั้งใจเกือบ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วย ความตั้งใจบางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่มีความช่วยเหลือเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่มีความช่วยเหลือเพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจเกือบ ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความมั่นใจ บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่มั่นใจว่าสามารถให้อภัยและไม่เอาเปรียบเพื่อน	
การรับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	
การรับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ ความช่วยเหลือเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ ความช่วยเหลือเพื่อน ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ ความช่วยเหลือเพื่อน ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ ความช่วยเหลือเพื่อน บางครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ ความช่วยเหลือเพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังความคิดเห็น ข้อมูลหลากหลายทาง อภัย และเอาเปรียบเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อมูลหลากหลายทาง อภัย และเอาเปรียบเพื่อน บ้าง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อมูลหลากหลายทาง อภัย และเอาเปรียบเพื่อน เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังความคิดเห็น ข้อมูลหลากหลายทาง อภัย และเอาเปรียบเพื่อน บ้างครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังความคิดเห็น ข้อมูลหลากหลายทาง อภัย และเอาเปรียบเพื่อน	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน บ้างครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง ความช่วยเหลือเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง ความช่วยเหลือเพื่อน ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง ความช่วยเหลือเพื่อน ทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง ความช่วยเหลือเพื่อน บ้างครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อมูลหลากหลายทาง ความช่วยเหลือเพื่อน	

พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				เหตุผลที่เลือก
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน ครึ่ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน เกือบทุกครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน บ้างครั้ง	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน	
ข้อคิดเห็น	ไม่คิดพัฒนา ปรับปรุง	มากกว่า 6 เดือน	ภายใน 6 เดือน	ภายใน 1 เดือน	ไม่ต้องพัฒนา ปรับปรุง เพราะทำเป็นประจำ
1. ท่านคิดว่าเพื่อนของท่านจะพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนเมื่อใด	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐
2. ท่านคิดว่าเพื่อนของท่านจะพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครู อธิการย์เมื่อใด	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐
3. ท่านคิดว่าเพื่อนของท่านจะพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนเมื่อใด	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐	คนที่ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

1. ความรู้ที่ท่านได้รับจากการเรียนในครั้งนี้ ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบของท่านได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบใดที่ช่วยให้ท่านประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ครั้งนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. หลังจากท่านเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ท่านจะยังคงพัฒนาความรับผิดชอบต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

วิชา / หน่วยการเรียนรู้.....

สังเกตวันที่..... เดือน..... พ.ศ. ครั้งที่.....

ชื่อ สกุลผู้สังเกต..... สังเกต.....

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบฉบับนี้ เป็นเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน แบบมีโครงสร้าง (structured observation) ในประเด็นความรับผิดชอบ 3 ประเด็น คือ

1.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรต่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยความตั้งใจ ยอมรับผลจากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทั้งผลดีและผลเสีย แล้วศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้และการพัฒนา

1.2 ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ หมายถึง ตั้งใจเรียน เชื่อมโยงคำสั่งสอนของอาจารย์ และตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์

1.3 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง ตั้งใจและมั่นใจในการให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้ความช่วยเหลือ ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์ในข้อผิดพลาดจากการไม่คำแนะนำ ตักเตือน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้อภัย และเอาเปรียบเพื่อน

2. ให้ผู้ทำแบบสังเกต ศึกษาระดับคุณภาพพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมให้เข้าใจ แล้วสังเกตพฤติกรรมของบุคคล / กลุ่มเป้าหมาย และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสิ่งที่สังเกตเห็นมากที่สุดให้ครบทุกพฤติกรรม

	ระดับพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อการเรียน															
	ขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้				ขยันหมั่นเพียรต่อการพัฒนาทักษะ				ยอมรับผลจากการเรียนรู้				ยอมรับผลจากการพัฒนาทักษะ			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
ชื่อ - สกุล																
1																
2																
3																
4																
5																

ที่	ระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์															
	ข้อพึงคำสั่งสอนของอาจารย์				ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์				ตั้งใจเรียน				ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความสนใจ			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
1																
2																
3																
4																
5																

ชื่อ - สกุล

ที่

รับฟัง
คำวิจารณ์ใน
ข้อผิดพลาด
จากการปฏิบัติ
ตามคำสั่งสอน
ของอาจารย์

รับฟังความ
คิดเห็นในข้อ
ผิดพลาดจาก
การปฏิบัติตาม
คำสั่งสอนของ
อาจารย์

ปฏิบัติตาม
คำสั่งสอนของ
อาจารย์ด้วยความ
สนใจ

ปฏิบัติตาม
คำสั่งสอนของ
อาจารย์

ข้อพึงคำสั่ง
สอนของ
อาจารย์

4 3 2 1

4 3 2 1

4 3 2 1

4 3 2 1

4 3 2 1

4 3 2 1

ที่	ระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน																			
	รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน				รับฟังความ คิดเห็นใน ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ อภัย และเอา เปรียบเพื่อน				รับฟังคำ วิจารณ์ ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน				รับฟังคำ วิจารณ์ ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ ความช่วยเหลือ เพื่อน				รับฟังคำ วิจารณ์ ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ อภัย และเอา เปรียบเพื่อน			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				

ชื่อ - สกุล

ความหมายระดับคุณภาพพฤติกรรม

เกณฑ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				คะแนน (ระดับคุณภาพพฤติกรรม X ค่าน้ำหนัก)
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
ความขยันหมั่นเพียร ต่อการเรียนรู้	ตั้งใจแสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ เรียนรู้ได้ชัดเจน	ตั้งใจแสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่	ตั้งใจแสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ เรียนรู้ได้เป็นส่วนน้อย	ไม่แสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ เรียนรู้ X 1
ความขยันหมั่นเพียร ต่อการพัฒนาทักษะ	ตั้งใจแสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ พัฒนาทักษะได้ชัดเจน	ตั้งใจแสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ พัฒนาทักษะได้เป็นส่วน ใหญ่	ตั้งใจแสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ พัฒนาทักษะได้เป็นส่วน น้อย	ไม่แสดงความ ขยันหมั่นเพียรต่อการ พัฒนาทักษะ X 1
การยอมรับผลจากการ เรียนรู้	ยอมรับผลจากการเรียนรู้ ทั้งผลดีและผลเสีย	ยอมรับผลจากการเรียนรู้ ผลเสียมากกว่าผลดี	ยอมรับผลจากการเรียนรู้ ทั้งผลดีมากกว่าผลเสีย	ไม่ยอมรับผลจากการ เรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสีย X 1
การยอมรับผลจากการ พัฒนาทักษะ	ยอมรับผลจากการพัฒนา ทักษะทั้งผลดีและผลเสีย	ยอมรับผลจากการพัฒนา ทักษะผลเสียมากกว่า ผลดี	ยอมรับผลจากการพัฒนา ทักษะทั้งผลดีมากกว่า ผลเสีย	ไม่ยอมรับผลจากการ พัฒนาทักษะทั้งผลดีและ ผลเสีย X 1

เกณฑ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				คะแนน (ระดับคุณภาพพฤติกรรม X ค่าน้ำหนัก)
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้	ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้สม่ำเสมอ	ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้เกือบทุกครั้ง	ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้บางครั้ง	ไม่ศึกษาและปรับปรุงการเรียนรู้ X 1
การศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะ	พัฒนาทักษะสม่ำเสมอ	พัฒนาทักษะเกือบทุกครั้ง	พัฒนาทักษะบางครั้ง	ไม่ศึกษาและปรับปรุงการพัฒนาทักษะ X 1
การตั้งคำถามของอาจารย์	ตั้งคำถามของอาจารย์สม่ำเสมอ	ตั้งคำถามของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	ตั้งคำถามของอาจารย์บางครั้ง	ไม่ตั้งคำถามของอาจารย์ X 1
การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ทุกครั้ง	ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์เกือบทุกครั้ง	ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ X 1
ความตั้งใจเรียน	ตั้งใจเรียนทุกครั้ง	ตั้งใจเรียนเกือบทุกครั้ง	ตั้งใจเรียนบางครั้ง	ไม่ตั้งใจเรียน X 1
การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจ	ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจทุกครั้ง	ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจเกือบทุกครั้ง	ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ด้วยความมั่นใจบางครั้ง	ไม่มั่นใจต่อการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์ X 1

เกณฑ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				คะแนน (ระดับคุณภาพพฤติกรรม X ค่าน้ำหนัก)
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์เกือบ ทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์บางครั้ง	ไม่รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ X 1
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของอาจารย์	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์เกือบ ทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์บางครั้ง	ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ อาจารย์ X 1
การให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนเสมอ	ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	ตั้งใจให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนบางครั้ง	ไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อน X 1
การให้ความช่วยเหลือ เพื่อน	ตั้งใจให้ความช่วยเหลือ เพื่อนเสมอ	ตั้งใจให้ความช่วยเหลือ เพื่อนเกือบทุกครั้ง	ตั้งใจให้ความช่วยเหลือ เพื่อนบางครั้ง	ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน X 1

เกณฑ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				คะแนน (ระดับคุณภาพพฤติกรรม X ค่าน้ำหนัก)
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน	ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนสม่ำเสมอ	ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนเกือบทุกครั้ง	ตั้งใจให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนบางครั้ง	ไม่ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน X 1
การให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตา ความเมตตา	ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตาทุกครั้ง	ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตาเกือบทุกครั้ง	ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อนด้วยความเมตตาบางครั้ง	ไม่มั่นใจว่าสามารถให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน X 1
การให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตา	ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตาทุกครั้ง	ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตาเกือบทุกครั้ง	ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเมตตาบางครั้ง	ไม่มั่นใจให้ความช่วยเหลือเพื่อน X 1
การให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความเมตตา	ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความเมตตาทุกครั้ง	ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความเมตตาเกือบทุกครั้ง	ให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อนด้วยความเมตตาบางครั้ง	ไม่มั่นใจว่าสามารถให้อภัย และไม่เอาเปรียบเพื่อน X 1

เกณฑ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				คะแนน (ระดับคุณภาพพฤติกรรม X ค่าน้ำหนัก)
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน ทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน เกือบ ทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน บางครั้ง	ไม่รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน X 1
การรับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ ความช่วยเหลือเพื่อนทุก ครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ ความช่วยเหลือเพื่อน เกือบทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ ความช่วยเหลือเพื่อน บางครั้ง	ไม่รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ ความช่วยเหลือเพื่อน X 1
การรับฟังความคิดเห็น ในข้อผิดพลาดจากการ ไม่ให้อภัย และเอา เปรียบเพื่อน	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ อภัย และเอาเปรียบ เพื่อนทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ อภัย และเอาเปรียบ เพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็น ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ อภัย และเอาเปรียบ เพื่อนบางครั้ง	ไม่รับฟังความคิดเห็นใน ข้อผิดพลาดจากการไม่ให้ อภัย และเอาเปรียบ เพื่อน X 1

เกณฑ์พฤติกรรม ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ				คะแนน (ระดับคุณภาพพฤติกรรม X ค่าน้ำหนัก)
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจคำแนะมา ตักเตือนเพื่อน	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจคำแนะมา ตักเตือน เพื่อนทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ใจ คำแนะมา ตักเตือนเพื่อน เกือบ ทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจคำแนะมา ตักเตือน เพื่อนบางครั้ง	ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจคำแนะมา ตักเตือน เพื่อน X 1
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจความช่วยเหลือ เพื่อน	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจความช่วยเหลือ เพื่อนทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ใจ ความช่วยเหลือเพื่อนเกือบ ทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจความช่วยเหลือ เพื่อนบางครั้ง	ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจความช่วยเหลือ เพื่อน X 1
การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจภัย และเอา เปรียบเพื่อน	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจภัย และเอา เปรียบเพื่อนทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการไม่ใจ ภัย และเอาเปรียบเพื่อน เกือบ ทุกครั้ง	รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจภัย และเอา เปรียบเพื่อนบางครั้ง	ไม่รับฟังคำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดจากการ ไม่ใจภัย และเอา เปรียบเพื่อน X 1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

กลุ่มที่ 1 ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

ช่วงคะแนน	การแปลความหมาย
20 – 24	ระดับคุณภาพดีมาก
14 – 19	ระดับคุณภาพดี
9 – 13	ระดับคุณภาพพอใช้
4 – 8	ระดับคุณภาพควรปรับปรุง

กลุ่มที่ 2 ความรับผิดชอบต่ออาจารย์

ช่วงคะแนน	การแปลความหมาย
20 – 24	ระดับคุณภาพดีมาก
14 – 19	ระดับคุณภาพดี
9 – 13	ระดับคุณภาพพอใช้
4 – 8	ระดับคุณภาพควรปรับปรุง

กลุ่มที่ 3 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

ช่วงคะแนน	การแปลความหมาย
40 – 48	ระดับคุณภาพดีมาก
31 – 39	ระดับคุณภาพดี
22 – 30	ระดับคุณภาพปานกลาง
13 – 21	ระดับคุณภาพพอใช้
4 – 12	ระดับคุณภาพควรปรับปรุง

แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบฉบับนี้ เป็นการประเมินตนเองของผู้เรียนในประเด็นความคิดเห็นต่อระดับ เหตุผลสนับสนุน และแนวทางการปรับปรุงการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้วยรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

2. ให้ผู้ทำแบบสัมภาษณ์ อ่านแบบสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นให้เข้าใจ แล้วพิจารณา ทบทวนการแสดงพฤติกรรมที่ผ่านมาของท่าน ก่อนเขียนอธิบายในแบบสัมภาษณ์ให้ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุดจนครบทุกประเด็น

แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบ

1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

1.1 ท่านคิดว่า ท่านมีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน
ในระดับใด.....

1.2 พฤติกรรมที่ท่านแสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน คือ

.....

.....

1.3 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียนที่ท่านต้องปรับปรุง คือ

.....

.....

2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์

2.1 ท่านคิดว่า ท่านมีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ ในระดับใด.....

2.2 พฤติกรรมที่ท่านแสดงถึงความรับผิดชอบต่ออาจารย์ คือ

.....

.....

2.3 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์ที่ท่านต้องปรับปรุง คือ

.....

.....

3. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน

3.1 ท่านคิดว่า ท่านมีการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน ในระดับใด.....

3.2 พฤติกรรมที่ท่านแสดงถึงความรับผิดชอบต่อเพื่อน คือ

.....

.....

3.3 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อนที่ท่านต้องปรับปรุง คือ

.....

.....

ผู้จัดทำ: ชื่อ - สกุล.....

รหัสนักศึกษา..... กลุ่มเรียน.....

วัน..... เดือน..... พ.ศ.

ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

รายวิชา กระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม

เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่อง กระบวนการกลุ่ม (1)

วัน เวลา ภาคการศึกษา 2/2557

สาระสำคัญ

บุคคลมีเหตุผลในการเข้าร่วมกลุ่มแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความชอบต่อตัวบุคคลหรือกิจกรรม และการตอบสนองความต้องการส่วนตัว อารมณ์ สังคม หรือผลประโยชน์อื่นๆ ซึ่งบุคคลที่เข้ากลุ่มต้องรับทราบและดำเนินตามพันธกิจ และบรรทัดฐานของกลุ่ม รวมทั้งปฏิบัติตามบทบาทจากสถานภาพที่ได้รับด้วยความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุพันธกิจของกลุ่ม โดยใช้การสื่อสารในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การพิจารณาทบทวน สะท้อนทักษะ การกระทำและผลการปฏิบัติงาน และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายเหตุผลการเข้ากลุ่มของตนเองได้
2. อธิบายเหตุผลการเข้ากลุ่มของกลุ่มได้
3. สะท้อนความรับผิดชอบของตนเองในการทำงานกลุ่มได้
4. สะท้อนผลการทำงานกลุ่มของตนเองทั้งข้อดีและข้อเสียได้
5. อธิบายแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงการทำงานกลุ่มของตนเองได้

สาระการเรียนรู้

(สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2548: 224 – 231 และพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542: 5 – 6)

1. เหตุผลการเข้ากลุ่ม มีหลายสาเหตุ กล่าวคือ
 - 1.1 เป้าหมายของกลุ่มหรือกิจกรรมของกลุ่มมีความน่าดึงดูดใจ เพราะสามารถตอบสนองความต้องการ พัฒนาศักยภาพและมีความหมายต่อผู้เข้าร่วมกลุ่ม
 - 1.2 ความชอบกันและกันในหมู่สมาชิกของกลุ่ม เนื่องจากความคล้ายคลึงในด้านความคิด ค่านิยม การได้อยู่ใกล้ชิด ความมีเสน่ห์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกัน

1.3 ความต้องการที่จะเข้าร่วมกลุ่มอยู่ในตัวมนุษย์อยู่แล้ว เพราะมนุษย์ชอบเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและอารมณ์ และใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบมาตรฐานของตน

1.4 ผลประโยชน์ทางอ้อมจากการเข้าร่วมกลุ่ม ที่ไม่เน้นการเข้าสังคม แต่เพื่อผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ

2. ธรรมชาติของกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มเป็นการสะท้อนการทำงาน การแสดงความรับผิดชอบและทักษะของสมาชิกในกลุ่มในการเรียนรู้และช่วยเหลือเพื่อนร่วมทีมงาน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทำงาน ลดความซับซ้อน ทักษะที่ไม่จำเป็น การกระทำที่ไม่เหมาะสม และพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพ ประสิทธิภาพการทำงานกลุ่มอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และเกิดการดำเนินงานร่วมกันอย่างดีและมีประสิทธิภาพ กระบวนการกลุ่มสามารถทำได้ทั้งกลุ่มขนาดเล็กและพร้อมกันทั้งชั้นเรียน ซึ่งกระบวนการกลุ่มทั้ง 2 ประเภทควรมีการให้ผลย้อนกลับถึงประสิทธิผลของทีมงาน การให้สมาชิกในกลุ่มวิเคราะห์และสะท้อนผลย้อนกลับที่ได้รับ เพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีการแสดงความยินดีต่อผลสำเร็จของกลุ่มจากการทำงานร่วมกันอย่างหนักของสมาชิกกลุ่ม ดังนั้น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของกลุ่ม จึงเป็นเรื่องของความหมายของกลุ่ม ประเภทของกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่ม การพัฒนาของกลุ่ม และความเหนียวแน่นของกลุ่ม

กระบวนการ / กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชั้นกระตุ้นความคิด

1. ผู้เรียนศึกษาภาพกลุ่มนักศึกษาที่มีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา และภาพการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา

(สื่อ: ภาพพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา)

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันศึกษา เปรียบเทียบ และอภิปรายภาพกลุ่มนักศึกษาทั้ง 2 ภาพ โดยให้บอกถึงความเหมาะสมต่อการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของการเป็นนักศึกษา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

3. ผู้สอนบันทึกความคิดเห็นจากการอภิปรายของผู้เรียน

(ใบงาน: ความคิดเห็นต่อการแสดงพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษา)

2. ชั้นพิจารณาบทบาท หน้าที่

1. ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาเรื่องธรรมชาติของกลุ่ม และเหตุผลการเข้ากลุ่ม โดยสอดแทรกการแสดงผลการยอมรับความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับการทำงานกลุ่ม
(Power point: สอนเนื้อหาธรรมชาติของกลุ่ม และเหตุผลการเข้ากลุ่ม)
2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ถามคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์
 - 2.1 เหตุผลที่ผู้เรียนต้องแสดงความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม
 - 2.2 แนวทางการแสดงผลการยอมรับความรับผิดชอบที่เหมาะสมในการทำงานกลุ่ม
3. ผู้สอนชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญต่อการตัดสินใจ และกระตุ้นมั่นใจในการเลือกแสดงผลการยอมรับความรับผิดชอบในการการทำงานกลุ่ม

3. ชั้นสร้างการมีส่วนร่วม

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ แล้ววิเคราะห์ และนำเสนอแนวคิดในประเด็นคำถามของกรณีศึกษาตามความคิดเห็นของตนเอง
(ใบงาน: พฤติกรรมการเข้ากลุ่ม)
2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเปรียบเทียบ และอภิปรายผลจากแนวทางการแสดงผลการยอมรับความรับผิดชอบของเพื่อนแต่ละคน
3. ผู้เรียนเขียนแนวทางการปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่ได้จากการเรียนรู้และร่วมทำกิจกรรมของตนเอง
(ใบงาน: แนวทางการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของฉัน)

4. ชั้นแสดงผลรวมความรู้

1. ผู้สอนอธิบายขั้นตอน และตอบข้อสงสัยการทำกิจกรรมแก่ผู้เรียน ดังนี้
 - 1.1 ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกสมาชิกกลุ่มด้วยตนเองประมาณ 5 – 7 คน
 - 1.2 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจระหว่างยุทธวิธีการขาย โทรศัพท์มือถือ กับยุทธวิธีการขาย tablet
 - 1.3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนยุทธวิธีการขายที่เลือก โดยต้องกำหนดบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ดังนี้
 - 1.3.1 หัวหน้าทีมขาย
 - 1.3.2 ฝ่ายเลขานุการ
 - 1.3.3 ฝ่ายขาย

- 1.4 จัดทำแบบรายงานการทำงานกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนด
(ใบงาน: แบบรายงานการทำงานกลุ่ม)
2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานตามหัวข้อในแบบรายงานการทำงานกลุ่ม
3. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม โดยสอดแทรกพฤติกรรมความรับผิดชอบที่จำเป็นต่อตนเองและผู้อื่นไปพร้อมกัน

5. ชั้นก้าวสู่การพัฒนา

1. ผู้สอนอธิบายขั้นตอน และตอบข้อสงสัยการทำกิจกรรมแก่ผู้เรียน ดังนี้
 - 1.1 ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกสมาชิกกลุ่มด้วยตนเองประมาณ 5 – 7 คน โดยสมาชิกในกลุ่มต้องไม่เป็นสมาชิกเดิมจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมา
 - 1.2 ผู้สอนกำหนดประเด็นปัญหาการส่งเสริมการขายสินค้า OTOP
 - 1.3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการขายสินค้า OTOP ที่ได้รับ โดยต้องกำหนดบทบาท หน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ดังนี้
 - 1.3.1 หัวหน้าทีมขาย
 - 1.3.2 ฝ่ายเลขานุการ
 - 1.3.3 ฝ่ายขาย
(สื่อ: ภาพสินค้า OTOP)
 - 1.4 จัดทำแบบรายงานการทำงานกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนด
(ใบงาน: แบบรายงานการทำงานกลุ่ม)
2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานตามหัวข้อในแบบรายงานการทำงานกลุ่ม
3. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม โดยสอดแทรกพฤติกรรมความรับผิดชอบที่จำเป็นต่อตนเองและผู้อื่นไปพร้อมกัน

6. ชั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ ทักษะ และการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ได้จากการเรียนรู้เนื้อหา และการทำกิจกรรม
2. ผู้เรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่มในชั้นก้าวสู่การพัฒนา
(แบบรายงานและแบบสังเกตพฤติกรรม)

สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อ: ภาพพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา
(ขั้นกระตุ้นความคิด)
2. ใบงาน: ความคิดเห็นต่อการแสดงพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษา
(ขั้นกระตุ้นความคิด)
3. Power point: สอนเนื้อหาธรรมชาติของกลุ่ม และเหตุผลการเข้ากลุ่ม
(ขั้นพิจารณา บทบาท หน้าที่)
4. ใบงาน: พฤติกรรมการเข้ากลุ่ม (ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม)
5. ใบงาน: แนวทางการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของฉัน (ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม)
6. ใบงาน: แบบรายงานการทำงานกลุ่ม (ขั้นแสดงผลรวมความรู้ และขั้นก้าวสู่การ

พัฒนา)

7. สื่อ: ภาพสินค้า OTOP (ขั้นก้าวสู่การพัฒนา)
8. แบบรายงานและแบบสังเกตพฤติกรรม (ขั้นประเมินค่าการเปลี่ยนแปลง)
9. คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพ และจอรับภาพ
10. กระดาษ A4
11. บันทึกหลังการสอน

การวัดประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ตรวจใบงาน และการสะท้อนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของกลุ่ม และเหตุผลของการเข้ากลุ่มทั้งของตนเองและการทำงานกลุ่ม
3. ประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบ

สื่อ: ภาพพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา (ขั้นกระตุ้นความคิด)

ความเหมาะสมต่อการเป็นนักศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน: พฤติกรรมการเข้ากลุ่ม (ขั้นสร้างการมีส่วนร่วม)

พลกฤตเป็นผู้ที่ชื่นชอบการทำงานจิตอาสา ดังนั้น เขาจึงเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรม
ค่ายอาสาของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดกิจกรรมช่วยเหลือสังคมสม่ำเสมอ และเพื่อนสนิทของเขา
หลายคนก็อยู่ในชมรมนี้

คำถามที่ 1: จงอธิบาย พลกฤตใช้เหตุผลการเข้ากลุ่มใดในการเข้าชมรมค่ายอาสา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามที่ 2: จงอธิบาย พฤติกรรมที่พลกฤตควรแสดงในการทำงานร่วมกับสมาชิกชมรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้จัดทำ: ชื่อ - สกุล.....

รหัสนักศึกษา..... กลุ่มเรียน.....

วัน..... เดือน..... พ.ศ.

ใบงาน: สินค้า OTOP (ชั้นก้าวสู่การพัฒนา)

ประเด็นปัญหา: ชุมชน 6 ชุมชน ผลิตสินค้าภายในชุมชน แต่ไม่รู้ว่าจะนำออกสู่ตลาดได้อย่างไร
จึงขอให้นักศึกษาช่วยหาวิธีการกระจายสินค้าออกสู่ตลาด

รายงาน

เรื่อง กระบวนการกลุ่ม (1)

จัดทำโดย

1. รหัสนักศึกษา
2. รหัสนักศึกษา
3. รหัสนักศึกษา
4. รหัสนักศึกษา
5. รหัสนักศึกษา
6. รหัสนักศึกษา
7. รหัสนักศึกษา

เสนอ

อาจารย์นารท ศรีละโพธิ์

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียน
รายวิชา กระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม
ภาคการศึกษาที่/.....

ประเด็นปัญหา

.....

.....

.....

.....

เหตุผลการเข้ากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทบาท หน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม

1. หน้าที่
2. หน้าที่
3. หน้าที่
4. หน้าที่
5. หน้าที่
6. หน้าที่
7. หน้าที่

ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ตามเกณฑ์ชั้นการเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ที่	ชั้นการเปลี่ยนแปลงก่อนการทดลอง			ชั้นการเปลี่ยนแปลงหลังการทดลอง		
	ความ รับผิดชอบ ต่อตนเองใน ด้านการเรียน	ความ รับผิดชอบ ต่ออาจารย์	ความ รับผิดชอบ ต่อเพื่อน	ความ รับผิดชอบ ต่อตนเองใน ด้านการเรียน	ความ รับผิดชอบ ต่ออาจารย์	ความ รับผิดชอบ ต่อเพื่อน
1	P	M	A	A	M	A
2	M	M	M	M	M	M
3	M	M	M	M	M	M
4	A	A	A	A	A	A
5	M	M	M	P	M	A
6	A	A	A	M	M	M
7	M	M	M	M	M	M
8	M	M	M	M	M	M
9	A	M	A	P	M	A
10	A	A	A	A	M	M
11	M	M	M	P	M	M
12	M	M	M	M	M	M
13	M	M	M	A	M	M
14	M	M	M	A	M	M
15	A	A	M	A	M	A
16	A	M	A	A	M	M
17	P	P	M	M	A	A
18	P	M	M	M	M	M
19	A	A	M	M	M	M
20	M	M	M	M	M	M
21	M	M	M	M	M	M
22	A	A	P	M	M	M
23	A	A	M	A	M	M
24	A	A	A	M	M	M
25	P	P	P	M	M	M

ที่	ขั้นการเปลี่ยนแปลงก่อนการทดลอง			ขั้นการเปลี่ยนแปลงหลังการทดลอง		
	ความ รับผิดชอบ ต่อตนเองใน ด้านการเรียน	ความ รับผิดชอบ ต่ออาจารย์	ความ รับผิดชอบ ต่อเพื่อน	ความ รับผิดชอบ ต่อตนเองใน ด้านการเรียน	ความ รับผิดชอบ ต่ออาจารย์	ความ รับผิดชอบ ต่อเพื่อน
26	A	M	M	A	M	M
27	M	M	M	M	M	M
28	A	M	M	M	M	M
29	M	M	M	M	M	A
30	M	M	M	M	M	M
31	C	A	A	A	M	A

การเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบ ความสามารถในตนเอง
และความสมතුลการตัดสินใจระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

พฤติกรรมความรับผิดชอบ

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh	4.2437	31	.34807	.06251
g1beh	4.1075	31	.38612	.06935

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh & g1beh	31	.640	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh - g1beh	.13620	.31357	.05632	.02118	.25122	2.418	30	.022

ความสามารถในตนเอง

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2self	4.2302	31	.32178	.05779
g1self	4.0576	31	.40806	.07329

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2self & g1self	31	.569	.001

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2self - g1self	.17258	.34718	.06236	.04523	.29993	2.768	30	.010

 ความสมมูลการตัดสินใจ

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2dec	4.4308	31	.39904	.07167
g1dec	4.2290	31	.39889	.07164

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2dec & g1dec	31	.195	.294

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2dec - g1dec	.20179	.50638	.09095	.01605	.38753	2.219	30	.034

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน
ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_m	4.1505	31	.33708	.06054
g1beh_m	4.0000	31	.43461	.07806

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_m & g1beh_m	31	.569	.001

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_m - g1beh_m	.15054	.36857	.06620	.01535	.28573	2.274	30	.030

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_t	4.3677	31	.46504	.08352
g1beh_t	4.1871	31	.53898	.09680

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_t & g1beh_t	31	.610	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_t - g1beh_t	.18065	.44827	.08051	.01622	.34507	2.244	30	.032

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_f	4.2129	31	.47028	.08446
g1beh_f	4.1355	31	.48273	.08670

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_f & g1beh_f	31	.268	.145

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_f - g1beh_f	.07742	.57660	.10356	-.13408	.28892	.748	30	.461

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบ
ต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
ของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบสูง

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_m	4.3222	15	.38559	.09956
g1beh_m	4.3444	15	.26327	.06798

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_m & g1beh_m	15	.392	.148

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_m - g1beh_m	-.02222	.37197	.09604	-.22821	.18377	-.231	14	.820

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_t	4.6133	15	.37391	.09654
g1beh_t	4.6400	15	.27464	.07091

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_t & g1beh_t	15	.189	.499

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_t - g1beh_t	-.02667	.41998	.10844	-.25924	.20591	-.246	14	.809

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_f	4.3067	15	.51750	.13362
g1beh_f	4.5067	15	.33693	.08700

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_f & g1beh_f	15	.094	.739

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_f - g1beh_f	-.20000	.59040	.15244	-.52695	.12695	-1.312	14	.211

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบ
ต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
ของกลุ่มทดลองที่มีพื้นฐานระดับความรับผิดชอบต่ำ

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_m	3.9778	15	.17668	.04562
g1beh_m	3.6556	15	.28499	.07358

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_m & g1beh_m	15	.231	.407

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_m - g1beh_m	.32222	.29859	.07709	.15687	.48757	4.180	14	.001

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_t	4.1600	15	.43556	.11246
g1beh_t	3.7333	15	.32660	.08433

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_t & g1beh_t	15	.623	.013

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_t - g1beh_t	.42667	.34531	.08916	.23544	.61789	4.785	14	.000

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 g2beh_f	4.1333	15	.43205	.11155
g1beh_f	3.7733	15	.31045	.08016

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 g2beh_f & g1beh_f	15	.327	.235

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 g2beh_f - g1beh_f	.36000	.44207	.11414	.11519	.60481	3.154	14	.007

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการแสดงผลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน
 ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อน
 ช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลอง

ช่วงเวลา	ความรับผิดชอบ ต่อตนเองในด้านการเรียน			
	ตนเอง (\bar{X})	เพื่อน (\bar{X})	อาจารย์ (\bar{X})	รวม (\bar{X})
สัปดาห์ที่ 1	3.17	3.58	2.96	3.24
สัปดาห์ที่ 8	3.57	3.71	3.51	3.60
สัปดาห์ที่ 15	3.70	3.82	3.86	3.79

ช่วงเวลา	ความรับผิดชอบ ต่ออาจารย์			
	ตนเอง (\bar{X})	เพื่อน (\bar{X})	อาจารย์ (\bar{X})	รวม (\bar{X})
สัปดาห์ที่ 1	3.37	3.67	3.00	3.35
สัปดาห์ที่ 8	3.58	3.71	3.48	3.59
สัปดาห์ที่ 15	3.74	3.79	3.80	3.78

ช่วงเวลา	ความรับผิดชอบ ต่อเพื่อน			
	ตนเอง (\bar{X})	เพื่อน (\bar{X})	อาจารย์ (\bar{X})	รวม (\bar{X})
สัปดาห์ที่ 1	3.27	3.50	2.50	3.09
สัปดาห์ที่ 8	3.62	3.68	3.48	3.59
สัปดาห์ที่ 15	3.69	3.79	3.83	3.77

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ช่วงสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 15 ของการทดลอง

ภาพรวมแนวโน้มค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ช่วงเวลา	ความรับผิดชอบ ต่อการเรียน	ความรับผิดชอบ ต่ออาจารย์	ความรับผิดชอบ ต่อเพื่อน
สัปดาห์ที่ 1	19.42	20.06	37.10
สัปดาห์ที่ 8	21.58	21.55	43.13
สัปดาห์ที่ 15	22.77	22.67	45.28

แนวโน้มค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

ช่วงเวลา	ความคิดเห็นของ ตนเอง	ความคิดเห็น ของเพื่อน	ความคิดเห็น ของอาจารย์
สัปดาห์ที่ 1	19.07	21.46	17.73
สัปดาห์ที่ 8	21.40	22.26	21.07
สัปดาห์ที่ 15	22.19	22.94	23.19

แนวโน้มค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์

ช่วงเวลา	ความคิดเห็นของ ตนเอง	ความคิดเห็น ของเพื่อน	ความคิดเห็น ของอาจารย์
สัปดาห์ที่ 1	20.20	21.99	18.00
สัปดาห์ที่ 8	21.50	22.27	20.87
สัปดาห์ที่ 15	22.44	22.76	22.81

แนวโน้มค่าเฉลี่ยการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน

ช่วงเวลา	ความคิดเห็น ของตนเอง	ความคิดเห็น ของเพื่อน	ความคิดเห็น ของอาจารย์
สัปดาห์ที่ 1	39.27	42.04	30.00
สัปดาห์ที่ 8	43.47	44.13	41.80
สัปดาห์ที่ 15	44.33	45.52	46.00

ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
จากการสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการวิจัย	ความสอดคล้องของคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	การแจกแจงจำนวนคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	ร้อยละของจำนวนคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	ร้อยละของความถี่สะสม
ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	- แสดงความขยันหมั่นเพียรต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ	-เข้าเรียนตรงเวลา	38	31.40	57.69
		-มาเรียนสม่ำเสมอ	17	14.05	
		-มาเรียนทุกครั้ง	12	9.92	
		-มาเรียนก่อนเวลา	3	2.48	
		-ส่งงานครบทุกครั้ง	20	16.53	17.31
		-ส่งการบ้านตรงเวลา	13	10.74	
		-ตรงต่อเวลา	9	7.44	
		-กระตือรือร้นในการเข้าเรียน	8	6.61	
		-ตรวจสอบกระเป๋าหนังสือเรียนก่อนออกจากบ้านทุกครั้ง	1	0.83	

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความ สอดคล้องของ คำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การแจกแจง จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่สะสม
ส่งเสริมความ รับผิดชอบของ นักศึกษาระดับ ปริญญา บัณฑิต	- ตั้งใจเรียนรู้ และพัฒนา ทักษะด้วย ความ ขยันหมั่นเพียร	-ตั้งใจเรียน -ตั้งใจทำ กิจกรรมที่ได้รับ มอบหมาย -ขยันเรียน -พยายามเรียน ในสิ่งที่ไม่ เข้าใจ	70 20 5 1	52.24 14.93 3.73 0.74	71.29
		-ตั้งใจฟังเวลา อาจารย์สอน -ไม่พูดคุยใน เวลา เรียน -ปฏิบัติตามที่ อาจารย์บอก -สนใจสิ่งที่ (อาจารย์ สอน	15 6 2 1	11.19 4.48 1.49 0.74	3.71
		-ช่วยเพื่อน ทำงาน กลุ่ม -ขยันทำงาน ทุกครั้ง -ให้ความ ร่วมมือ ทำงาน ตลอดเวลา -ร่วมแสดง ความคิดเห็น	6 4 3 1	4.48 2.99 2.24 0.74	

วัตถุประสงค์ ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้ พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความ สอดคล้องของ คำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การแจกแจง จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่สะสม
ส่งเสริมความ รับผิดชอบของ นักศึกษาระดับ ปริญญา บัณฑิต	- ยอมรับผล จากการเรียนรู้ และพัฒนา ทักษะทั้งผลดี และผลเสีย - ศึกษาและ ปรับปรุงการ เรียนรู้ และ พัฒนาทักษะ	- ทบทวน หนังสือ การบ้านหลัง เรียน	5	31.25	68.75
			- แบ่งเวลาให้ ถูกต้อง	4	
		- อ่านหนังสือ ก่อน สอบ	1	6.25	
		- จัดบันทึกทุก ครั้ง	1	6.25	
		- ติดตามงานที่ ยัง ไม่ได้ทำ	3	18.75	6.25
		- เก็บ รายละเอียด ของงานให้มาก ขึ้น	1	6.25	
		- นำคำสั่งสอน ไปปรับปรุง ผลงาน	1	6.25	

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
จากการสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบต่ออาจารย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการวิจัย	ความสอดคล้องของคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	การแจกแจงจำนวนคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	ร้อยละของจำนวนคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	ร้อยละของความถี่สะสม
ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	- เชื้อเพลิงคำสั่งสอนของอาจารย์	-ตั้งใจฟัง	46	25.99	49.62
		-เชื้อเพลิงคำสั่งสอน ตักเตือนของ อาจารย์	30	16.95	
		-ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	12	6.78	
		-การตั้งใจเรียน			
	-ตั้งใจเรียน	-ตั้งใจเรียน	28	15.82	24.81
		-มาเรียนตรงเวลา	9	5.09	
		-มาเรียนทุกคาบ	7	3.95	
	-ส่งงานครบทุกครั้ง	-ส่งงานครบทุกครั้ง	18	10.17	0.56
		-ส่งงานตรงเวลา	17	9.60	
		-ทำสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	3	1.69	
-ตามงานที่ค้าง		1	0.57		
-จัดบันทึกข้อมูลสำคัญ	-จัดบันทึกข้อมูลสำคัญ	5	2.82		
	-ทบทวนบทเรียน	1	0.57		

วัตถุประสงค์ ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้ พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความสอดคล้อง ของคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การแจกแจง จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่ สะสม	
ส่งเสริม ความ รับผิดชอบ ของ นักศึกษา ระดับ ปริญญา บัณฑิต	- ตั้งใจปฏิบัติ ตามคำสั่งสอน ของอาจารย์ - ปฏิบัติตาม คำสั่งสอนของ อาจารย์ด้วย ความมั่นใจ	- เคารพอาจารย์	23	25.84	43.66	
		- ไม่ก้าวร้าวกับ อาจารย์	6	6.74		
		- พุดจาสุภาพกับ อาจารย์	5	5.62		
		- ไม่สร้างความ ลำบากใจ ความ รำคาญ	5	5.62		
			- ตั้งใจทำงาน ตามที่อาจารย์ มอบหมายด้วย ความเต็มใจ	18	20.22	29.10
			- ให้ความร่วมมือ ทำงานทุกคาบ	8	8.99	
			- ไม่พูดคุยในเวลา เรียน	11	12.36	
			- แสดงความ คิดเห็นเวลา อาจารย์สอบถาม	7	7.87	
			- ตอบคำถาม อาจารย์ทุกครั้ง	6	6.74	

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความ สอดคล้องของ คำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การเจงนั้บ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่สะสม
ส่งเสริมความ รับผิดชอบของ นักศึกษาระดับ ปริญญา บัณฑิต	- รับฟังความ คิดเห็น คำ วิจารณ์ใน ข้อผิดพลาด จากการปฏิบัติ ตามคำสั่งสอน ของอาจารย์	-รับฟังความ คิดเห็น คำติ ชม ของอาจารย์	13	56.52	61.76
		-รับฟังคำกล่าว ตักเตือน	1	4.35	
		-พูดคุย แลกเปลี่ยน ความรู้ และให้ เกียรติ	5	21.74	13.24
		-เมื่อไม่เข้าใจ ควร ปรีกษา อาจารย์	3	13.04	
	-พยายามนำ ข้อแนะนำของ อาจารย์ไป ปฏิบัติ		1	4.35	

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
จากการสัมภาษณ์พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเพื่อน

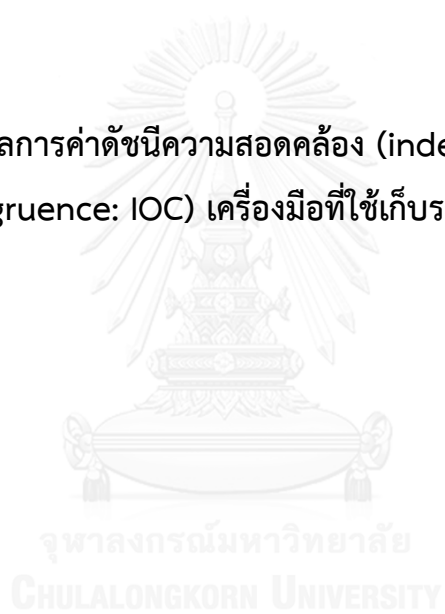
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการวิจัย	ความสอดคล้องของคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	การแจกแจงจำนวนคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	ร้อยละของจำนวนคำหรือข้อความที่พบจากการสัมภาษณ์	ร้อยละของความถี่สะสม
ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ นักศึกษาระดับปริญญา บัณฑิต	- ให้คำแนะนำ ตักเตือนเพื่อน - ให้ความช่วยเหลือ เพื่อน - ให้อภัย และ ไม่เอาเปรียบ เพื่อน	- ไม่เห็นแก่ตัว	10	13.33	40.18
		- ไม่เอาเปรียบ			
		- มนุษยสัมพันธ์ ที่ดีกับเพื่อน	8	10.67	
		- สามัคคีกับ เพื่อน	7	9.33	
		- ให้อภัยเพื่อนที่ ทำผิด	3	4.00	
		- ให้เกียรติเพื่อน	2	2.67	
		- ไม่ชวนเพื่อน คุยในห้องเรียน	16	21.33	
		- ไม่สร้างความ รำคาญต่อ เพื่อน	4	5.33	
		- ไม่พูดกระทบ เพื่อน	2	2.67	
		- พูดจาดีกับ เพื่อน	2	2.67	
		- ไม่ดูถูกเพื่อน	1	1.33	
		- ไม่ใช้อารมณ์ ในการทำงาน	1	1.33	
		- ไม่ดูถูกเพื่อน	1	1.33	
		- ไม่ใช้อารมณ์ ในการทำงาน	13	17.33	

วัตถุประสงค์ ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้ พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความ สอดคล้องของ คำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การแจกแจง จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่สะสม
ส่งเสริมความ รับผิดชอบต่อ นักศึกษาระดับ ปริญญา บัณฑิต		- ตักเตือน แนะนำเพื่อน เมื่อทำผิด - ให้คำแนะนำ และคำปรึกษา - ไม่ชวนเพื่อน โดดเรียน	13 3 3	17.33 4.00 4.00	

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความ สอดคล้องของ คำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การแจกแจง จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่สะสม
ส่งเสริมความ รับผิดชอบของ นักศึกษาระดับ ปริญญา บัณฑิต	- ตั้งใจให้ คำแนะนำ ตักเตือน ความ ช่วยเหลือ ให้ อภัย และไม่ เอาเปรียบ เพื่อน	-ช่วยเพื่อน ทำงาน แก้ปัญหา	39	31.71	48.10
	- ให้คำแนะนำ ตักเตือน ความ ช่วยเหลือ ให้ อภัย และไม่ เอาเปรียบ เพื่อนด้วยความ มั่นใจ	-ช่วยเหลืองาน ซึ่งกันและกัน	20	16.26	26.90
		-แสดงความ คิดเห็นในการ ทำงานกลุ่ม	26	21.14	
		-ทำงานที่ได้รับ มอบหมายจาก การแบ่งกัน ในกลุ่มเสร็จตาม กำหนด	9	7.32	
		-มีส่วนร่วมใน การทำงานกลุ่ม	8	6.50	
		-ร่วมมือในการ ทำงาน	7	5.69	
		-รับผิดชอบใน การทำงานเป็น ทีม	5	4.06	
		-เข้าหาเพื่อนใน การทำงานกลุ่ม	2	1.63	
		-บอกเพื่อนใน สิ่งที่เพื่อนไม่ เข้าใจ	4	3.25	
		-บอกเพื่อนให้ ตั้งใจเรียน	3	2.44	

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม ความ รับผิดชอบที่ใช้ ในการวิจัย	ความ สอดคล้องของ คำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	การแจกแจง จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ จำนวนคำหรือ ข้อความที่พบ จากการ สัมภาษณ์	ร้อยละของ ความถี่สะสม
ส่งเสริมความ รับผิดชอบของ นักศึกษาระดับ ปริญญา บัณฑิต	- รับฟังความ คิดเห็น คำ วิจารณ์ใน ข้อผิดพลาด จากการไม่ให้ คำแนะนำ	- แลกเปลี่ยน ความรู้กัน	10	58.82	57.69
	คำแนะนำ	- รับฟังความ คิดเห็นของ เพื่อน	3	17.64	17.31
	ตักเตือน ความ ช่วยเหลือ การ ไม่ให้อภัย และ		- รับฟังเพื่อน มากขึ้น	2	11.77
	เอาเปรียบ เพื่อน	- ไม่เถียง ทะเลาะ กับเพื่อน	2	11.77	

ภาคผนวก ช ผลการค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

**ผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
กับจุดประสงค์ของแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบ**

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
รูปแบบของแบบสอบถาม								
1. ครอบคลุมพฤติกรรมที่ ต้องการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. คำชี้แจงชัดเจน ตรง ประเด็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. รูปแบบการตอบที่เลือกใช้ เข้าใจง่าย	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. สะดวกต่อการนำไปใช้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ความเหมาะสม สอดคล้องของข้อคำถาม								
ข้อมูลทั่วไป								
1. ชื่อ สกุล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. รหัสนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. คณะ สาขาวิชา ชั้นปี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบ								
1. ทำนรู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่ในการเรียนในระดับใด	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
2. ทำนปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายด้านการเรียนด้วย ความเชื่อมั่นในระดับใด	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. ทำนศึกษา ค้นคว้า และ แสวงหาความรู้ตามบทบาท หน้าที่และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายในระดับใด	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. ทำนรับผิดชอบผลการ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และ สิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้งด้าน บวก และด้านลบในระดับใด	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5. ท่านปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายในระดับใด	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
6. ท่านปฏิบัติต่ออาจารย์ด้วยความเคารพในระดับใด	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
7. ท่านตั้งใจเรียนและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และสิ่งที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ในระดับใด	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
8. ท่านรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ แล้วนำไปปรับปรุงในระดับใด	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
9. ท่านรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวมในระดับใด	+1	+1	+1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
10. ท่านปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความเท่าเทียม ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำตักเตือนในระดับใด	+1	+1	+1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
11. ท่านรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากเพื่อน แล้วนำไปปรับปรุงในระดับใด	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ								
ความรับผิดชอบต่อการเรียน								
1. ฉันมีความรับผิดชอบต่อ การเรียนอย่างต่อเนื่องเป็น เวลา 6 เดือนขึ้นไป	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2. ฉันมีความรับผิดชอบต่อการเรียนต่อเนื่อง แต่ไม่ถึง 6 เดือน	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
3. ฉันมีความรับผิดชอบต่อการเรียน และวางแผนว่าจะเริ่มทำอย่างต่อเนื่องภายใน 1 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
4. ฉันไม่ค่อยมีความรับผิดชอบต่อการเรียน แต่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
5. ฉันไม่เคยมีความรับผิดชอบต่อการเรียน และไม่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
ความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์								
1. ฉันมีความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
2. ฉันมีความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ต่อเนื่อง แต่ไม่ถึง 6 เดือน	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
3. ฉันมีความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ และวางแผนว่าจะเริ่มทำอย่างต่อเนื่องภายใน 1 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
4. ฉันไม่ค่อยมีความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ แต่คิดว่าจะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5. ฉันไม่เคยมีความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ และไม่คิดว่า จะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
ความรับผิดชอบต่อเพื่อน								
1. ฉันมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
2. ฉันมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนต่อเนื่อง แต่ไม่ถึง 6 เดือน	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
3. ฉันมีความรับผิดชอบต่อเพื่อน และวางแผนว่าจะเริ่มทำอย่างต่อเนื่องภายใน 1 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
4. ฉันไม่ค่อยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อน แต่คิดว่า จะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
5. ฉันไม่เคยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนและไม่คิดว่า จะเริ่มภายใน 6 เดือนข้างหน้า	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
ระดับความสามารถในตนเอง								
1. สามารถรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการเรียนของตนเอง	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
2. สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายด้านการเรียนด้วยความเชื่อมั่น	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
3. สามารถศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้ตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4. สามารถรับผิดชอบผลการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านบวกและลบ	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
5. สามารถปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
6. สามารถปฏิบัติตนต่ออาจารย์ด้วยความเคารพ	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
7. สามารถตั้งใจเรียนและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และสิ่งที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
8. สามารถรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ แล้วนำไปปรับปรุง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
9. สามารถรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวม	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
10. สามารถปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความเท่าเทียม ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำดี ๆ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
11. สามารถรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากเพื่อน แล้วนำไปปรับปรุง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ระดับความสมมูลการตัดสินใจ								
1. การรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการเรียนของตนเอง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
2. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายด้านการเรียนด้วยความเชื่อมั่น	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. การศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้ตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. ความรับผิดชอบผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านบวกและลบ	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
5. การปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
6. การปฏิบัติตนต่ออาจารย์ด้วยความเคารพ	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
7. การตั้งใจเรียนและปฏิบัติตามคำสั่งสอน และสิ่งที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
8. การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ แล้วนำไปปรับปรุง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
9. การรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวม	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
10. การปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความเท่าเทียม ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำตักเตือน	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
11. การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากเพื่อน แล้วนำไปปรับปรุง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้

**ผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
กับจุดประสงค์ของแบบรายงานพฤติกรรมความรับผิดชอบ**

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
รูปแบบของแบบรายงาน								
1. ครอบคลุมพฤติกรรมที่ ต้องการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. คำชี้แจงชัดเจน ตรง ประเด็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. รูปแบบการตอบที่เลือกใช้ เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. สะดวกต่อการนำไปใช้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ความเหมาะสม สอดคล้องของข้อคำถาม								
ข้อมูลทั่วไป								
1. ชื่อผู้ประเมิน รหัสนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. คณะ สาขา ชั้นปี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. วิชา / หน่วยการเรียนรู้ที่ ประเมิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. ประเมินวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
รายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง								
1. ครอบคลุมพฤติกรรมที่ ต้องการศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
2. คำชี้แจงชัดเจน ตรง ประเด็น	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. รูปแบบการตอบที่เลือกใช้ ความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย	+1	+1	0	0	+1	3	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
รายงานการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของเพื่อน								
1. ครอบคลุมพฤติกรรมที่ ต้องการศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
2. คำชี้แจงชัดเจน ตรง ประเด็น	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. รูปแบบการตอบที่เลือกใช้มี ความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย	+1	+1	0	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบ								
1. คำถามชัดเจน ไม่กำกวม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
2. รูปแบบคำถามเหมาะสมกับ ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. คำถามเชื่อมโยงจุดประสงค์ ของการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. คำถามส่งเสริมแนวคิดการ พัฒนาความรับผิดชอบอย่าง ต่อเนื่อง	+1	+1	0	0	+1	3	0.6	ใช้ได้

**ผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
กับจุดประสงค์ของแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ**

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
รูปแบบของแบบสังเกต								
1. ครอบคลุมพฤติกรรมที่ ต้องการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. คำชี้แจงชัดเจน ตรง ประเด็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. รูปแบบการตอบที่เลือกใช้ เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. สะดวกต่อการนำไปใช้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. วิธีการคำนวณ และเกณฑ์ ระดับคุณภาพชัดเจน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ความเหมาะสม สอดคล้องของข้อคำถาม								
ข้อมูลทั่วไป								
1. วิชา / หน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. สังเกตวันที่ เดือน พ.ศ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. ครั้งที่	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. ชื่อ สกulptผู้สังเกต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. สังเกต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ความรับผิดชอบของตนเองในด้านการเรียน								
1. รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ ในการเรียนของตนเอง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
2. ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายด้าน การเรียนด้วยความเชื่อมั่น	+1	+1	0	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
3. ศึกษา ค้นคว้า และแสวงหา ความรู้ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4. รับผิดชอบผลการปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ ได้รับมอบหมายทั้งด้านบวก และลบ	+1	+1	+1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
5. ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์								
1. ปฏิบัติตนต่ออาจารย์ด้วยความเคารพ	+1	+1	0	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
2. ตั้งใจเรียน และปฏิบัติตาม คำสั่งสอน และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายจากอาจารย์	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. รับฟังความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะของอาจารย์ แล้ว นำไปปรับปรุง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน								
1. รู้ เข้าใจ และปฏิบัติตาม บทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายของตนเอง ของ เพื่อน และส่วนรวม	+1	+1	0	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
2. ปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความ เท่าเทียม ไม่เอาเปรียบ ให้ อภัย ช่วยเหลือ และให้ คำแนะนำ ตักเตือน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
3. รับฟังความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะของเพื่อน แล้ว นำไปปรับปรุง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้

ระดับคุณภาพพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3 (ดี) ค่อนข้างเชื่อมั่นว่า สามารถปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายด้านการเรียนได้ทุก อย่าง 4 (ดีมาก) เชื่อมั่นว่าสามารถ ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายด้าน การเรียนได้ทุกอย่าง								
พฤติกรรมความรับผิดชอบ: ศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมาย								
1 (ปรับปรุง) ไม่ศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้ตาม บทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมาย 2 (พอใช้) ศึกษา ค้นคว้า และ แสวงหาความรู้ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายเดือนละครั้ง 3 (ดี) ศึกษา ค้นคว้า และ แสวงหาความรู้ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายสัปดาห์ละครั้ง 4 (ดีมาก) ศึกษา ค้นคว้า และ แสวงหาความรู้ตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายทุกวัน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้

ระดับคุณภาพพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
พฤติกรรมความรับผิดชอบ: รับผิดชอบผลการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้งด้าน บวกและลบ								
1 (ปรับปรุง) ไม่เต็มใจ รับผิดชอบผลการปฏิบัติตาม บทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายทั้งด้านบวกและลบ 2 (พอใช้) เต็มใจรับผิดชอบผล การปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้ง ด้านบวกมากกว่าด้านลบ 3 (ดี) เต็มใจรับผิดชอบผลการ ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้ง ด้านลบมากกว่าด้านบวก 4 (ดีมาก) เต็มใจรับผิดชอบผล การปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายทั้ง ด้านบวกและลบ	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
พฤติกรรมความรับผิดชอบ: ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย								
1 (ปรับปรุง) ไม่คิดปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมาย 2 (พอใช้) ไม่ค่อยปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมาย 3 (ดี) ปรับปรุง แก้ไขการ ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายเกือบ ทุกครั้ง	+1	+1	+1	0	0	3	0.6	ใช้ได้

ระดับคุณภาพพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3 (ดี) ตั้งใจเรียน และปฏิบัติ ตามคำสั่งสอน และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายจากอาจารย์เกือบ ทุกครั้ง 4 (ดีมาก) ตั้งใจเรียน และ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน และสิ่งที่ ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ ทุกครั้ง								
พฤติกรรมความรับผิดชอบ: รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ แล้วนำไปปรับปรุง								
1 (ปรับปรุง) ไม่รับฟังความ คิดเห็น และข้อเสนอแนะของ อาจารย์ และไม่นำไปปรับปรุง 2 (พอใช้) รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ บางครั้ง แต่ไม่นำไปปรับปรุง 3 (ดี) รับฟังความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะของอาจารย์ บางครั้ง แต่นำไปปรับปรุง 4 (ดีมาก) รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ แล้วนำไปปรับปรุงทุกครั้ง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
จุดประสงค์ความรับผิดชอบ: ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน								
พฤติกรรมความรับผิดชอบ: รู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวม								
1 (ปรับปรุง) ไม่รู้ ไม่เข้าใจ และไม่สามารถปฏิบัติตาม บทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับ มอบหมายของตนเอง ของ เพื่อน และส่วนรวมได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	0	0	3	0.6	ใช้ได้

ระดับคุณภาพพฤติกรรม ความรับผิดชอบ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
<p>2 (พอใช้) ไม่ค่อยรู้ ไม่ค่อยเข้าใจ และไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวมได้บ้าง เรื่อง</p> <p>3 (ดี) ค่อนข้างรู้ ค่อนข้างเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวมได้เกือบทุกเรื่อง</p> <p>4 (ดีมาก) รู้ เข้าใจ ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และสิ่งที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ของเพื่อน และส่วนรวมได้ถูกต้อง</p>								
<p>พฤติกรรมความรับผิดชอบ: ปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความเท่าเทียม ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ ตักเตือน</p>								
<p>1 (ปรับปรุง) ปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความไม่เท่าเทียม เอาเปรียบ ไม่เคยให้อภัย ไม่ช่วยเหลือ และไม่ให้คำแนะนำ ตักเตือนสม่ำเสมอ</p> <p>2 (พอใช้) ปฏิบัติกับเพื่อนด้วยความเท่าเทียม ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ ตักเตือนนานๆ ครั้ง</p>	+1	+1	+1	0	0	3	0.6	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายนารท ศรีละโพธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2518 ที่จังหวัดอุทัยธานี สำเร็จการศึกษาปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และ ปริญญา นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เมื่อปี 2542 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร เมื่อปี 2545 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อปี 2550 และ เข้าศึกษาในหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2553 ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง หัวหน้างานส่งเสริมทักษะชีวิตและจิตใจ ศูนย์ให้คำปรึกษาสุขภาพะ กลุ่มงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

